

J. L. Brown

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΠΑΡΟΝΤΙ ΤΟΜΩΙ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΦΕΩΝ.

1. Ἡ Κέρκυρα. (Ἀφιζις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ). Σελίς 104.
2. Ἡ Ἀκρόπολις τῆς Κερκύρας. (Δυτικὴ πλευρά). Σελίς 114.
3. Ἡ Ἀκρόπολις τῆς Κερκύρας. (Ἀνατολικὴ πλευρά). Σελίς 120.
4. Ἡ Κεφαλληνία. (Τὸ Ἀργαστόλιον). Σελίς 124.
5. Ὁ Πειραιεύς. Σελίς 178.
6. Ἡ Σύρος. Σελίς 194.
7. Ὁ Πόρος. Σελίς 210.
8. Τὸ Νάυπλιον. Σελίς 226.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΣΗΟΥΔΑΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΩΝ.

Σελίς 322 (ἀριθ. 1) ἀντὶ Παγώνης, Δηωθουσιώτης.

Σελίς 365 (τοῦ κειμένου) ὠσαύτως.

Ἡ προσωπογραφία τῆς Ἀλεξάνδρας ἐδέθη κατὰ λάθος σελίδα 4.

*D'après nature
Grevin*

*A. Trouillet reproduction
Baignolle - Paris.*

Γεώργιος Α'

ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1865

Ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ.

Τὸ μὲν ἑορτολόγιον ἀνεθεωρήθη παρὰ τοῦ Ἱεροδιδασκάλου Κ. Εὐσταθίου Κλεοβούλου. Τὸ δὲ ἀστρονομικὸν μέρος συνετάχθη παρὰ τοῦ Κυρίου Παπαδάκη, Καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἀθήναισι Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

(ΕΤΟΣ Ε΄.)

Τιμᾶται φράγκων δώδεκα καὶ ἡμίσεος.

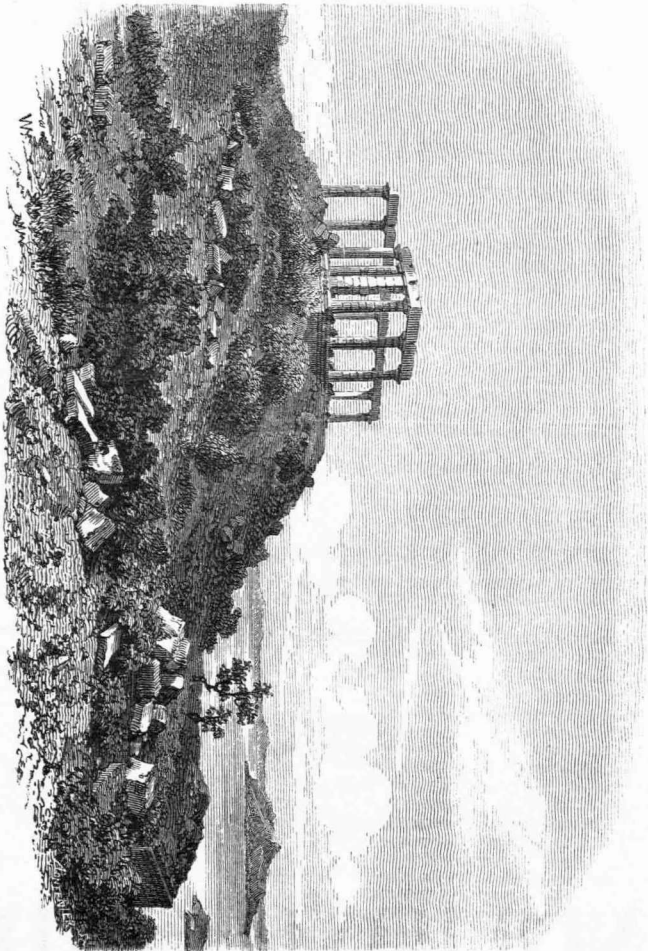
ΠΩΛΕΙΤΑΙ

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, RUE DES SAINTS-PÈRES, 49.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ.

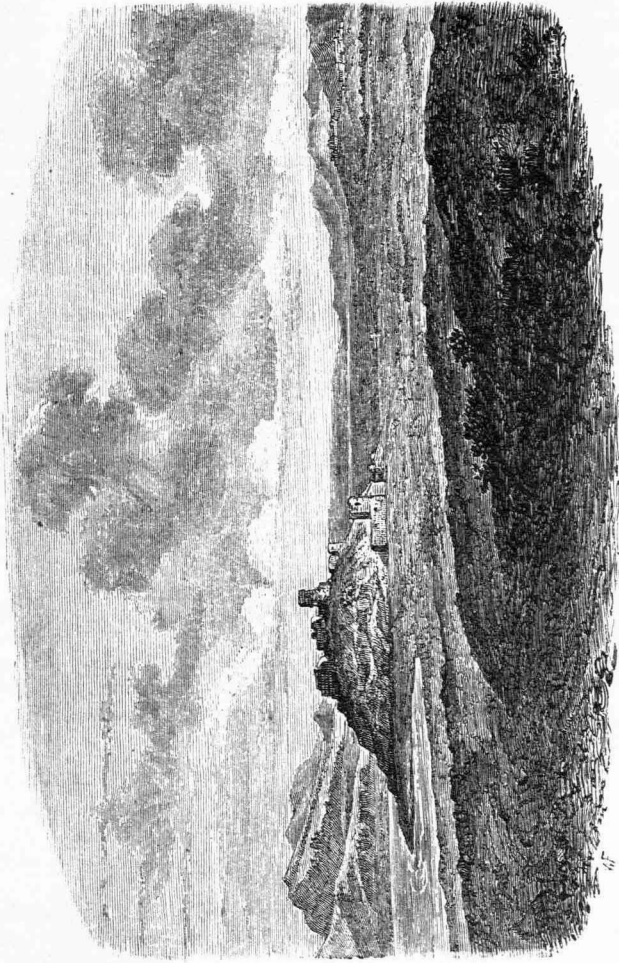
Ἴδε λεπτομερεστέρας πληροφορίας περὶ τῆς πωλήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου εἰς τὰς εἰδοποιήσεις (annonces) τοῦ παρόντος τόμου σελ. 1, 2, 17, 18 καὶ 19.

ΕΡΕΜΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΡΙΑΔΟΣ ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1817 ΕΤΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
Σύζυγος τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας
καὶ ἀδελφή τοῦ Γεωργίου Α΄.

ΠΕΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΩΝ.

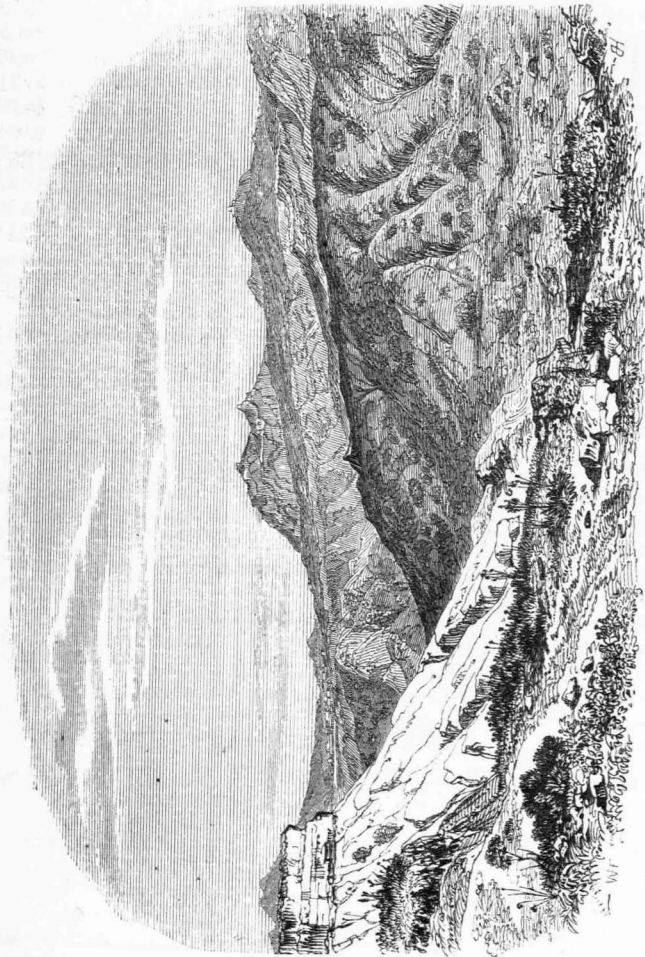
ΕΠΟΧΑΙ.

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα	7373
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, κατὰ τοὺς Λατίνους.	5869
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, καθ' Ἑβραίους.	5625
Ἀπὸ τοῦ Κατακλισμοῦ.	5131
Ἀπὸ τῆς πυργοποιίας.	4618
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας Ἑλλήνων, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου.	2194
» » Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου.	1909
Ἀπὸ κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως.	1543
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων.	1446
Ἀπὸ κτίσεως Ἑνετίας.	1444
Ἀπὸ Μωάμεθ καθ' ἡμᾶς.	1243
Ἀπὸ Μωάμεθ κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς.	1282
Ἀπὸ χωρισμοῦ τῶν Ἑκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ'. Πάπα Ῥώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.	813
Ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας.	703
Ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος.	562
» » τοῦ χαρτίου.	817
» » τῆς πυροκονίας.	484
» » τῆς τυπογραφίας.	425
Ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', τῷ 1453.	412
Ἀπὸ ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς.	373
Ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς νικοτιανῆς.	305
Ἀπὸ τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐπὶ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ'.	283
Ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Κρήτης.	196
Ἀπὸ πτώσεως τῆς Ἑνετικῆς Ἀριστοκρατίας.	68
Ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος.	44
Ἀπὸ Ὀθωνος πρώτου Βασιλέως αὐτῆς.	32
Ἀπὸ ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Ἀζίς-Χάν.	4
Ἀπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταργήσεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας.	2
Ἀπὸ τῆς παραδογῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στέμματος παρὰ Γεωργίου τοῦ Α'.	1

ΕΩΡΤΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ.

(Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια Γραφεῖα.)

1 Νέον ἔτος. — 2 Θεοφάνεια. — 3 Εὐαγγελισμός. — 4 Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ μέγα Σάββατον. — 5 Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6 Ἅγιος Γεώργιος. — 7 Ἀνάληψις. — 8 Πεντηχοστή. — 9 Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11 Ἅγιος Δημήτριος. — 12 Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

Η ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ.

ΠΑΣΧΑΔΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ,αωξε'.

Ἰνδικτιῶνος ἔτος η' .
Ἡλίου Κύκλος θ' .
Σελήνης Κύκλος α' .
Σελήνης Θεμέλιον ιδ' .
Κρειφαγίας ἡμέραι με' .
Τὸ Τριώδιον ἀρχεται Ἰανουαρίου κδ' . ἑωθινὸν ια' . ἤχος πλ. δ' .
Ἡ Ἀπόκρεως, Φεβρουαρίου ζ' .
Ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἀρχεται Φεβρουαρίου ιε' .
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆ πέμπτῃ τῆς ζ' . ἑβδομάδος .
Νομικὸν Πάσχα, Ἀπριλίου β' .
Λατίνων Πάσχα, Ἀπριλίου δ' .
Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Ἀπριλίου δ' .
Τῆς Ἀναλήψεως, Μαΐου ιγ' .
Τῆς Πεντηκοστῆς, Μαΐου κγ' .
Τῶν Ἁγίων Πάντων, Μαΐου λ' .
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἡμέραι κθ' .
Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρα τρίτη .
Ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡμέρα περασκευή .

ΕΘΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις 25 Μαρτίου.

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

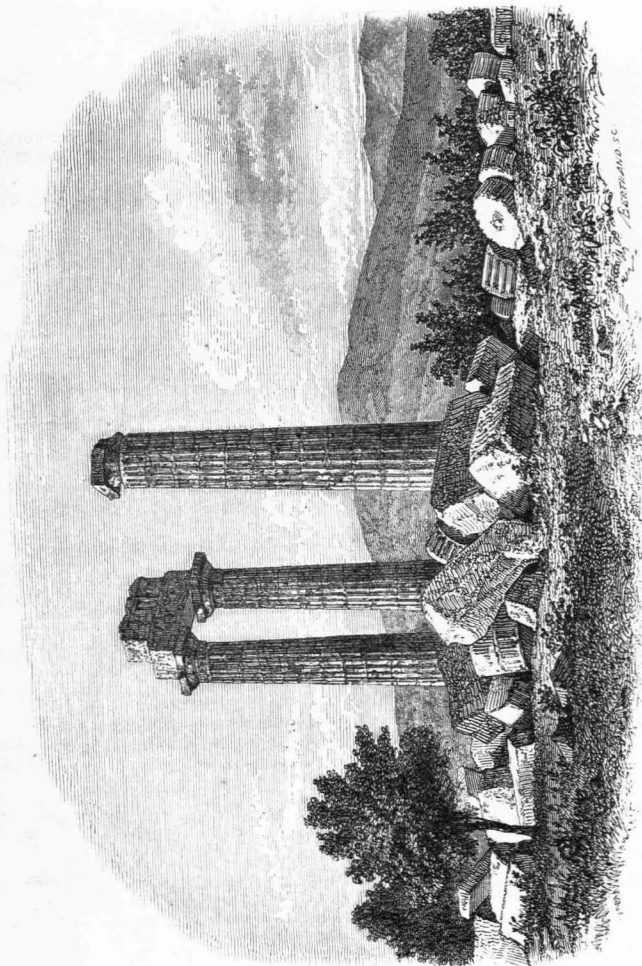
Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' . . . 12 Δεκεμβρίου.
(ἐγ. τὸ ἔτος 1845).

Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως 23 Ἀπριλίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Αἱ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις τοῦ ἡλίου ἀναφέρονται εἰς τὸν ὀρίζοντα τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ μὲν Π. σημαίνει ἔτος παλαιὸν, τὸ δὲ Ν. νέον ἔτος.

ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΝΕΜΕΙΟΥ ΔΙΟΣ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ὑδροχόον.)

N. II.		
13	1 Πα.	✠ Ἡ Περιτομή τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
14	2 Σα.	Συθέστρου Πάπα Ῥώμης.
15	3 Κυ.	✠ Μαλαχίου τοῦ Προφήτου καὶ Γορδίου Μάρτυρος.
16	4 Δε.	Ἡ Σύναξις τῶν Ὁ Ἀποστόλων. [τύρων. Νηστεία
17	5 Τρ.	Παραμονὴ τῶν Φώτων· καὶ μνήμη Θεοπέμπτου καὶ Θεωνά τῶν Μαρ-
18	6 Τε.	✠ Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια. Κατάλυσις εἰς πάντα.
19	7 Πε.	✠ Ἡ Σύναξις τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
20	8 Πρ.	Δομνίκης τῆς Ὀσίας.
21	9 Σα.	Πολυεύκτου Μάρτυρος.
22	10 Κυ.	✠ Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νύσσης.
23	11 Δε.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12 Τρ.	Τατιανῆς Μάρτυρος.
25	13 Τε.	Ἰερμύλου Μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῶν Θεοφανείων.
26	14 Πε.	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ Πατέρων.
27	15 Πα.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου τῶν Ὀσίων.
28	16 Σα.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἀλύσειας Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου.
29	17 Κυ.	✠ Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
30	18 Δε.	✠ Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριάρχων Ἀλεξανδρείας. Ἀργία, καὶ κατά- λυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
31	19 Τρ.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσένιου Κερκύρας.
		Φεβρουάριος.
1	20 Τε.	✠ Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
2	21 Πε.	Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
3	22 Πα.	Τιμοθέου Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου Ὀσιομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
4	23 Σα.	Κλήμεντος Ἱερομάρτυρος. [Ὀσίας.
5	24 Κυ.	✠ Τοῦ Τελώνου καὶ Φορισαίου. Ἀρχεται τὸ τριψίδιον. Ξένης τῆς
6	25 Δε.	✠ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
7	26 Τρ.	Ξενοφάντος τοῦ Ὀσίου.
8	27 Τε.	✠ Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
9	28 Πε.	Ἐφραίμ τοῦ Σύρου.
10	29 Πα.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Ἰγνατίου Ἱερομάρτυρος.
11	30 Σα.	✠ Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολό- γου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία, καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ
12	31 Κυ.	✠ Τοῦ Ἀσάτου. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων. [ἐλαίου.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.		Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	7 ὥρ. 17 λ.	5 ὥρ. 0 λ.	9 ὥρ. 43 λ
18	6	7 " 15 "	5 " 6 "	9 " 51 "
23	11	7 " 13 "	5 " 12 "	9 " 59 "
28	16	7 " 10 "	5 " 17 "	10 " 6 "
2	21	7 " 6 "	5 " 22 "	10 " 16 "
7	26	7 " 1 "	5 " 29 "	10 " 28 "
12	31	6 " 55 "	5 " 34 "	10 " 39 "

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 8 (20) Ἰαν. εἰς τὰς 4 ὥρας 11 λεπτά π. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 15 (27) Ἰαν. εἰς τὰς 11 ὥρας 5 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρώτον τέταρτον τὴν 22 Ἰαν. (3 Φεβρ) εἰς τὰς 2 ὥρας 43 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 29 Ἰαν. (10 Φεβρ.) εἰς τὰς 6 ὥρας 2 λεπτά μ. μ.

Ἡ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΜΥΚΗΝΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 28. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς Ἰχθῦς.)

- Ν. Π.
 13 1 Δε. Τρύφωνος Μάρτυρος καὶ προεβρίτια τῆς Ἰταπανιῆς.
 14 2 Τρ. ✕ Ἡ Ἰταπανιῆ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθ. Κατ.
 15 3 Τε. Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄννης τῆς προφήτιδος.
 16 4 Πε. Τοῦ Ὁσίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
 17 5 Πα. Ἀγάθης Μάρτυρος.
 18 6 Σα. Μνήμη τῶν ἀπὸ αἰῶνος Κεκοιμημένων. Βουκόλου Ἐπισκόπου Σμύρνης,
 καὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
 19 7 Κυ. ✕ Τῆς Ἀποκρεῶ. Παρθενίου Ἐπισκόπου Λαμφάκων.
 20 8 Δε. Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
 21 9 Τρ. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς. Νικηφόρου Μάρτυρος.
 22 10 Τε. Χαράλαμπος Ἱερομάρτυρος.
 23 11 Πε. Βλασίου Ἱερομάρτυρος.
 24 12 Πα. Μελετίου Ἀντιοχείας.
 25 13 Σα. Μνήμη πάντων τῶν ὁσίων καὶ ἀσκητῶν. Μαρτινανοῦ τοῦ Ὁσίου.
 26 14 Κυ. ✕ Τῆς Τυροφάγου. Αὐξεντίου τοῦ Ὁσίου.
 27 15 Δε. Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀρχεται ἡ ἄγ. καὶ μεγάλη Τεσσαρα-
 28 16 Τρ. Παμφίλου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. [κοστῆ.

Μάρτιος.

- 1 17 Τε. Θεοδώρου τοῦ Τύωνος.
 2 18 Πε. Λέοντος Πάπα Ῥώμης.
 3 19 Πα. Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
 4 20 Σα. Λέοντος Ἐπισκόπου Κατάνης. Μνήμη τοῦ θαύματος τῶν κολλούδιων ὑπὸ
 τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύωνος.
 5 21 Κυ. ✕ Τῆς Ὁρθοδοξίας. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις, καὶ Εὐσταθίου Ἀν-
 6 22 Δε. Γῶν ἐν τοῖς Εὐγενείοις Μαρτύρων. [τιοχείας.
 7 23 Τρ. Πολυκάπου Ἐπισκόπου Σμύρνης.
 8 24 Τε. Η' α' καὶ β'. Εὐρεσις τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
 9 25 Πε. Ταρσίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
 10 26 Πα. Πορφυρίου Ἐπισκόπου Γάζης.
 11 27 Σα. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
 12 28 Κυ. ✕ β'. τῶν Νησιωτῶν. Βασιλείου τοῦ Ὁμολογητοῦ.

	Ἀνατολή τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1 6 ὥρ. 54 λ.	5 ὥρ. 35 λ.	10 ὥρ. 42 λ.
18	6 6 " 48 "	5 " 41 "	10 " 53 "
23	11 6 " 42 "	5 " 46 "	11 " 4 "
28	16 6 " 35 "	5 " 51 "	11 " 16 "
5	21 6 " 28 "	5 " 56 "	11 " 29 "
10	26 6 " 20 "	6 " 1 "	11 " 41 "
12	28 6 " 17 "	6 " 3 "	11 " 46 "

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 6 (18) Φεβρ. εἰς τὰς 11 ὥρας 13 λεπτά μ. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 13 (25) Φεβρ. εἰς τὰς 9 ὥρας 38 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέτατον τὴν 20 Φεβρ. (4 Μαρτ.) εἰς τὴν 1 ὥραν 54 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 28 Φεβρ. (12 Μαρτ.) εἰς τὴν 0 ὥραν 17 λεπτά μ. μ.

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ.

ΜΑΡΤΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Κριόν.)

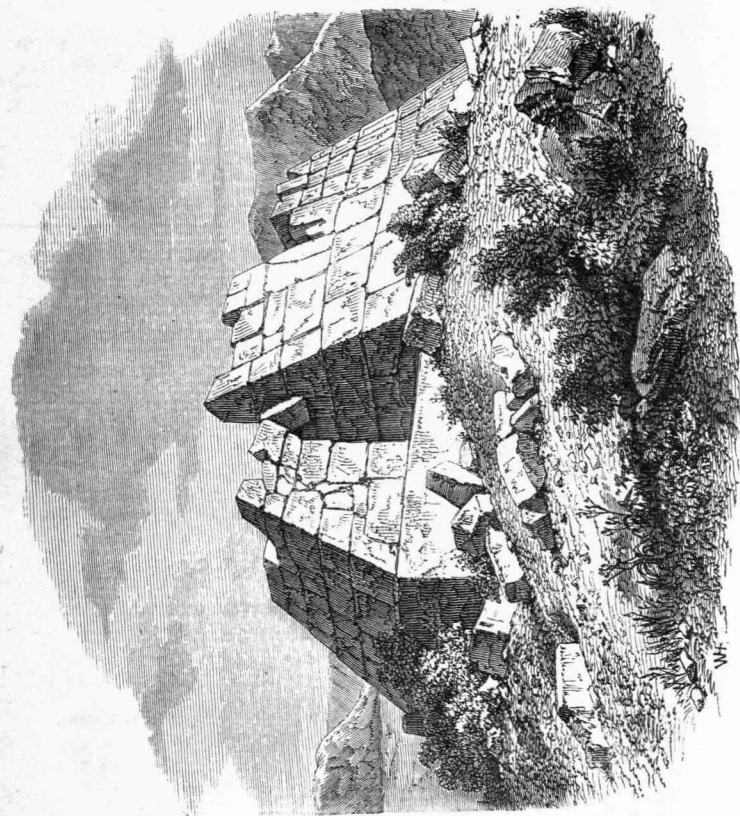
N. Π.		
13	1 Δε.	Εὐδοκίας Ὁσιομάρτυρος.
14	2 Τρ.	Ἠσυχίου τοῦ Συγκλητικῆς.
15	3 Τε.	Εὐτροπίου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
16	4 Πε.	Τοῦ Ὁσίου Γερασίμου, τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ
17	5 Πα.	Κόνωνος Μάρτυρος.
18	6 Σα.	Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 Μαρτύρων.
19	7 Κυ.	Ἡ Βασιλέως Ἐπισκόπου Χερσῶνος, καὶ λοιπῶν. Γ'. τῶν Νηστειῶν.
20	8 Δε.	Θεοφυλάκτου Νικομηδείας.
21	9 Τρ.	Ἡ Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 Μαρτύρων. Ἀγία καὶ Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
22	10 Τε.	Κοδράτου Μάρτυρος καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.
23	11 Πε.	Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.
24	12 Πα.	Θεοφάνους τοῦ Ὁμολογητοῦ.
25	13 Σα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
26	14 Κυ.	Ἡ Δ'. τῶν Νηστειῶν. Βενεδίκτου τοῦ Ὁσίου.
27	15 Δε.	Ἀγαπίου Μάρτυρος.
28	16 Τρ.	Σαβίνου Μάρτυρος.
29	17 Τε.	Ἀλεξίου τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18 Πε.	Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. Ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν.
31	19 Πα.	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας Μαρτύρων.

Ἀπρίλιος.

1	20 Σα.	Τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων Πατέρων. Ψάλλεται ὁ ἀκάθιστος ὕμνος.
2	21 Κυ.	Ἡ Ε'. τῶν Νηστειῶν. Ἰακώβου Ἐπισκόπου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
3	22 Δε.	Βασιλείου Ἱερομάρτυρος.
4	23 Τρ.	Νικωνος Ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 Μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24 Τε.	Ζαχαρίου τοῦ Ὁσίου καὶ Προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
6	25 Πε.	Ἡ Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Κατάλυσις ἰχθύος.
7	26 Πα.	Ἡ συναξὶς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27 Σα.	Ἡ ἐγερσις τοῦ Λαζάρου. Ματρώνης τῆς Ὁσίας.
9	28 Κυ.	Ἡ Τῶν Βαίων. Ἰλαρίωνος τοῦ Νέου.
10	29 Δε.	Μάρκου Ἐπισκόπου Ἀρεθουσίαν.
11	30 Τρ.	Ἰωάννου τοῦ Συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
12	31 Τε.	Ἰππασίου Ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1 6 ὥρ. 16 λ.	6 ὥρ. 4 λ.	11 ὥρ. 48 λ.
18	6 6 " 8 "	6 " 9 "	12 " 1 "
23	11 6 " 1 "	6 " 13 "	12 " 13 "
28	16 5 " 53 "	6 " 18 "	12 " 25 "
2	21 5 " 45 "	6 " 23 "	12 " 37 "
7	26 5 " 38 "	6 " 27 "	12 " 49 "
12	31 5 " 30 "	6 " 32 "	13 " 1 "

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 8 (20) Μαρτ. εἰς τὰς 2 ὥρας 11 λεπτά μ. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 15 (27) Μαρτ. εἰς τὰς 7 ὥρας 3 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 22 Μαρτ. (3 Ἀπρ.) εἰς τὰς 2 ὥρας 54 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 30 Μαρτ. (11 Ἀπρ.) εἰς τὰς 6 ὥρας 2 λεπτά π. μ.
 Τὸ ἔαρ ἀρχεταί τὴν 8 (20) Μαρτίου εἰς τὰς 3 ὥρας 41 λεπτά μ. μ.

ΕΡΕΜΙΑ ΠΥΡΑΜΙΔΟΣ ΕΙΣ ΑΓΙΟΣ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ.

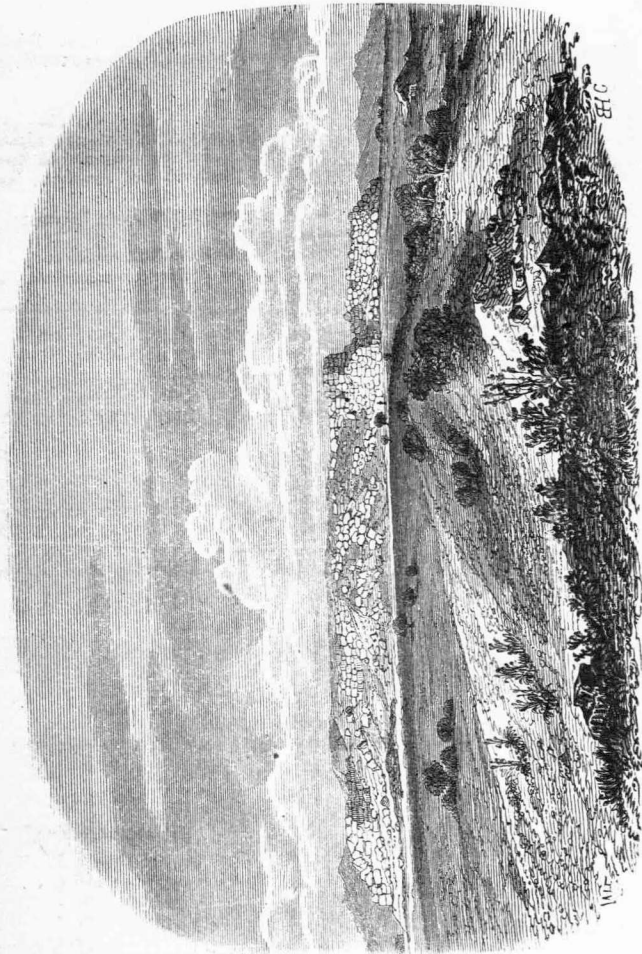
(Έχει ημέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ταῦρον.)

13	1	Πε.	Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Πα.	Τίτου τοῦ Ὁσίου.
15	3	Σα.	Νικήτα τοῦ Ὁσίου, καὶ Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου.
16	4	Κυ.	✠ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἀγία καὶ καταύσις εἰς πάντα καθ' ὅλην τὴν διακαινήσιμον ἑβδομάδα. Τοῦ Ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλεῶ.
17	5	Δε.	Κλαυδίου Μάρτυρος.
18	6	Τρ.	Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Τε.	Γεωργίου Ἐπισκόπου Μελιτηνῆς.
20	8	Πε.	Ἡρωδίου τοῦ Ἀποστόλου.
21	9	Πα.	✠ Τῆς Ζωοδόχου πηγῆς. Εὐφυγίου Μάρτυρος.
22	10	Σα.	Γερωντίου Μάρτυρος.
23	11	Κυ.	✠ Ἡ ψηλάφαις τοῦ Θωμᾶ. Ἀντίπα Ἱερομάρτυρος.
24	12	Δε.	Βασιλείου Ἐπισκόπου Παρίου.
25	13	Τρ.	Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης.
26	14	Τε.	Ἀριστάρχου, Πούδη, καὶ Τροφίμου τῶν Ἀποστόλων.
27	15	Πε.	Κρήσκεντος Μάρτυρος.
28	16	Πα.	Ἀγάπης, Εἰρήνης, καὶ Χιονίας Μαρτύρων Παρθένων.
29	17	Σα.	Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι. [ἐξ Ἰωαννίνων.
30	18	Κυ.	✠ Τῶν Μυροφόρων. Ἰωάννου τοῦ Ὁσίου, καὶ Ἰωάννου Μάρτυρος, τοῦ Μαῖος.

1	19	Δε.	Παφνουτίου Ἱερομάρτυρος.
2	20	Τρ.	Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.
3	21	Τε.	Ἰανουαρίου Ἱερομάρτυρος.
4	22	Πε.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
5	23	Πα.	✠ Γεωργίου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου. Ἀγία.
6	24	Σα.	Ἐλισάβετ τῆς Ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
7	25	Κυ.	✠ Τοῦ Παραλύτου. Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Καταύσις οἴνου καὶ ἔλ.
8	26	Δε.	Βασιλείου Ἐπισκόπου Ἀμασειᾶς.
9	27	Τρ.	Συμεὼν συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.
10	28	Τε.	✠ Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Τῶν ἐν Κυζίκῳ ἑ Μαρτύρων.
11	29	Πε.	Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου.
12	30	Πα.	Ἰακώβου Ἀποστόλου καὶ ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	5 ὥρ. 29 λ.	6 ὥρ. 33 λ.
18	6	5 " 22 "	6 " 37 "
23	11	5 " 15 "	6 " 42 "
28	16	5 " 9 "	6 " 46 "
3	21	5 " 3 "	6 " 51 "
8	26	4 " 58 "	6 " 56 "
12	30	4 " 54 "	6 " 59 "

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 7 (19) Ἀπρ. εἰς τὴν 0 ὥραν 55 λεπτά π. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 13 (25) Ἀπρ. εἰς τὰς 3 ὥρας 48 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταστον τὴν 20 Ἀπρ. (2 Μαΐου) εἰς τὰς 5 ὥρας 39 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 28 Ἀπρ. (10 Μαΐου) εἰς τὰς 9 ὥρας 58 λεπτά μ. μ.

ΕΡΕΪΑ ΤΗΣ ΤΥΡΝΟΟΣ.

ΜΑΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς Διδύμους.)

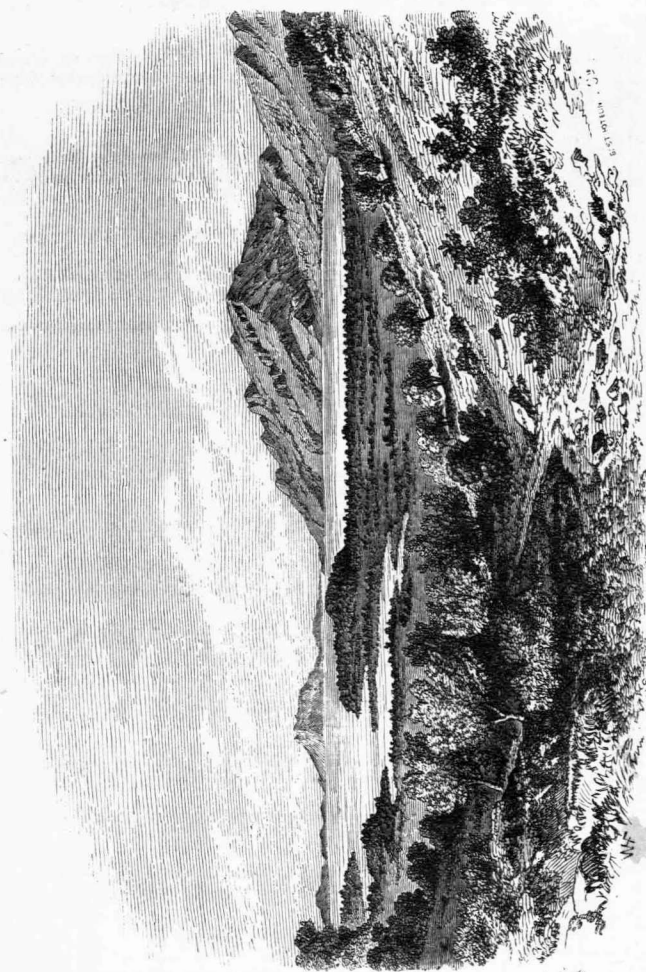
13	1	Σα.	Ἱερεμίου τοῦ Προφήτου.	[λου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
14	2	Κυ.	✠ Τῆς Σαμαρείτιδος. Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Δειψάνων Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.	
15	3	Δε.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας Μαρτύρων.	
16	4	Τρ.	Πελαγίας Μάρτυρος.	
17	5	Τε.	Εἰρήνης Μάρτυρος.	
18	6	Πε.	Ἰώβ τοῦ πολυάβλου.	[κίου καὶ Κοδράτου Μαρτύρων.
19	7	Πα.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανεροῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ καὶ Ἀκαθίας καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.	
20	8	Σα.	✠ Τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.	
21	9	Κυ.	✠ Τοῦ Τυφλοῦ. Ἡσαίου τοῦ Προφήτου, καὶ Χριστοφόρου Μάρτυρος.	
22	10	Δε.	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.	
23	11	Τρ.	Τὰ ἐγκαινία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μωκίου Ἱερομάρτυρος.	
24	12	Τε.	Ἀπόδοσις τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κύπρου, καὶ Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως.	
25	13	Πε.	✠ Τῆς Ἀναλήψεως. Γλυκερίας Μάρτυρος.	
26	14	Πα.	Ἰσιδώρου Μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ.	
27	15	Σα.	Παχωμίου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀγιλίου Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης.	
28	16	Κυ.	✠ Τῶν ἁγίων πατέρων. Θεοδώρου τοῦ Ἠγιασμένου.	
29	17	Δε.	Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας. Κατάλυσις ἰθῦς, οἴνου καὶ ἐλαίου.	
30	18	Τρ.	Πέτρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μαρτύρων.	
31	19	Τε.	Πατρικίου Ἱερομάρτυρος.	

Ἰούνιος.

1	20	Πε.	Θαλλελαίου Μάρτυρος.	[καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου
2	21	Πα.	✠ Ἀπόδοσις τῆς Ἀναλήψεως. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης. Ἀργία	
3	22	Σα.	Μνήμη τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων καὶ Βασιλίσκου Μάρτυρος.	
4	23	Κυ.	✠ Τῆς Πεντηκοστῆς. Μιχαὴλ Συνάδων, Ἐπισκόπου τοῦ Ὁμολογητοῦ.	
5	24	Δε.	✠ Τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Συμεὼν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ Ὄρει.	
6	25	Τρ.	Ἡ τρίτη Ἑῤῥεσις τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.	
7	26	Τε.	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου.	
8	27	Πε.	Ἑλλαδίου Ἱερομάρτυρος.	
9	28	Πα.	Εὐτυχοῦς Ἱερομάρτυρος.	
10	29	Σα.	Ἀπόδοσις τῆς Πεντηκοστῆς. Θεοδοσίας Μάρτυρος.	
11	30	Κυ.	✠ Τῶν ἁγίων πάντων. Ἰσακίου τοῦ Ὁσίου.	
12	31	Δε.	Ἐρμείου Μάρτυρος. Ἀρχεταίη νηστρία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.	

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	4 ὥρ. 53 λ.	7 ὥρ. 0 λ.
18	6	4 » 49 »	7 » 4 »
23	11	4 » 45 »	7 » 8 »
28	16	4 » 42 »	7 » 13 »
2	21	4 » 40 »	7 » 16 »
7	26	4 » 39 »	7 » 19 »
12	31	4 » 39 »	7 » 21 »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 6 (18) Μαΐου εἰς τὰς 8 ὥρας 14 λεπτά π. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 13 (25) Μαΐου εἰς τὴν 0 ὥραν 24 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 20 Μαΐου (1 Ἰουν.) εἰς τὰς 9 ὥρας 57 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 28 Μαΐου (9 Ἰουν.) εἰς τὰς 11 ὥρας 16 λεπτά π. μ.

Ἡ ΕΠΙΔΕΥΣΙΣ.

ΙΟΥΝΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Καρκῖνο .)

Ν. Π.

13	1	Τρ.	Ἰουστίνου Μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
14	2	Τε.	Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως.
15	3	Πε.	Λουκιλλιανοῦ Μάρτυρος.
16	4	Πα.	Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως.
17	5	Σα.	Δωροθέου Ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Κυ.	✠ Ἰαρίωνος τοῦ Ὁσίου καὶ Νέου.
19	7	Δε.	Θεοδότου Ἀγκύρας.
20	8	Τρ.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
21	9	Τε.	Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
22	10	Πε.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης Μαρτύρων.
23	11	Πα.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
24	12	Σα.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τῶν Ὁσίων.
25	13	Κυ.	✠ Ἀκυλίνης Μάρτυρος.
26	14	Δε.	Ἐλισσαίου τοῦ Προφήτου, καὶ Μεθοδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπό-
27	15	Τρ.	Ἀμῶς τοῦ Προφήτου.
28	16	Τε.	Τύχωνος Ἀμαθύντος.
29	17	Πε.	Μανουῆλ, Σαβὲλ, καὶ Ἰσμαὴλ Μαρτύρων.
30	18	Πα.	Λεοντίου Μάρτυρος

[λεως

Ἰούλιος.

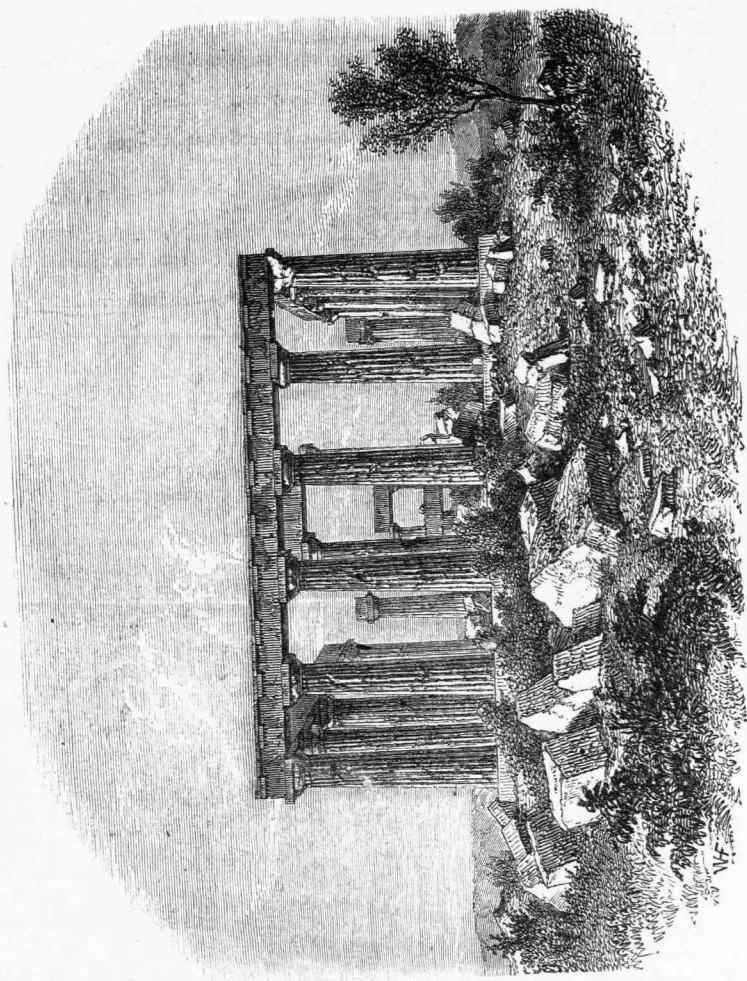
1	19	Σα.	Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.
2	20	Κυ.	✠ Μεθοδίου Ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21	Δε.	Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως Ἱερομάρτυρος.
4	22	Τρ.	Εὐσεβίου Ἐπισκόπου Σαμοσατών.
5	23	Τε.	Ἀγριππίνης Μάρτυρος.
6	24	Πε.	✠ Τὸ Γενέθλιον τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις
7	25	Πα.	Φεβρωνίας Μάρτυρος.
8	26	Σα.	Δαυὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίχῃ.
9	27	Κυ.	✠ Σαμφῶν τοῦ Ξενοδόχου.
10	28	Δε.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναγύρων.
11	29	Τρ.	✠ Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων. Ἀργία, καὶ ἰχθ κατ
12	30	Τε.	✠ Ἡ Σύναξις τῶν ἸΒ' Ἀποστόλων. Ἀργία, κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας
13	1	4 ὥρ. 39 λ.	7 ὥρ. 21 λ.	14 ὥρ. 43 λ
18	6	4 » 38 »	7 » 23 »	14 » 45 »
23	11	4 » 39 »	7 » 24 »	14 » 45 »
28	16	4 » 41 »	7 » 25 »	14 » 44 »
3	21	4 » 43 »	7 » 24 »	14 » 41 »
8	26	4 » 46 »	7 » 23 »	14 » 37 »
12	30	4 » 49 »	7 » 22 »	14 » 33 »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 4 (16) Ἰουν. εἰς τὴν 1 ὥραν 28 λεπτά μ. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 11 (23) Ἰουν. εἰς τὰς 9 ὥρας 32 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 19 Ἰουν. (1 Ἰουλ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 15 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 26 Ἰουν. (8 Ἰουλ.) εἰς τὰς 10 ὥρας 2 λεπτά μ. μ.
 Τὸ βέρος ἀρχεται τὴν 9 (21) Ἰουν. εἰς τὴν 0 ὥραν 20 λεπτά μ. μ.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ Α΄
Βασιλεύς τοῦ Βελγίου.

ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΗΛΕΑΛΗΝΙΟΥ ΔΙΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΗ.

ΙΟΥΛΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Λέοντα.)

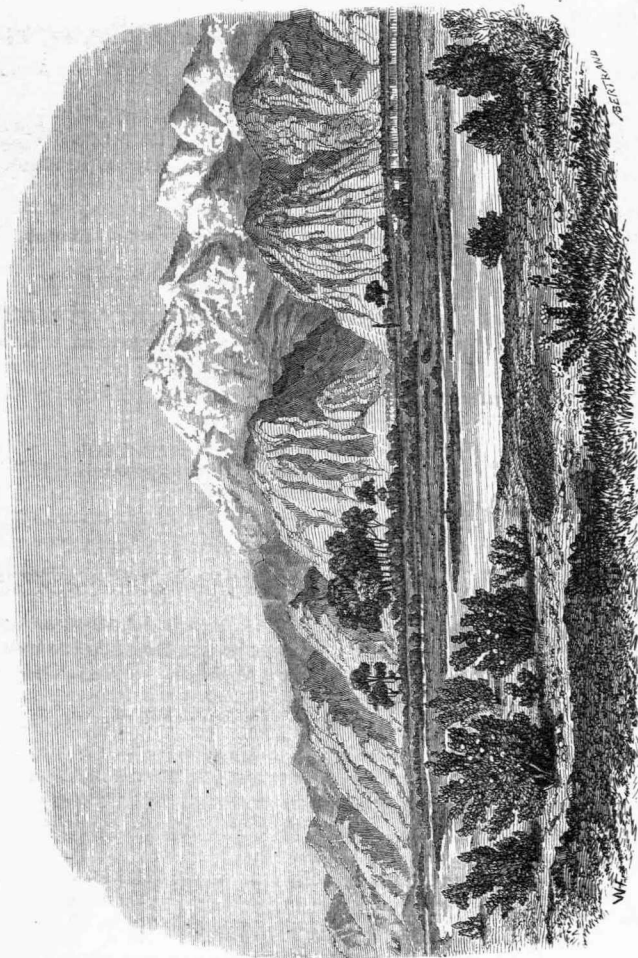
- N. π.
 13 1 Πε. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
 14 2 Πα. Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ἐσθήτος τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 15 3 Σα. Ὑακίνθου Μάρτυρος, καὶ Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως.
 16 4 Κυ. Ἰ. Ἀνδρέου Κρήτης.
 17 5 Δε. Ἀθανασίου, τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ· καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ Θαυματουργοῦ.
 18 6 Τρ. Σισώῃ Ὁσίου τοῦ Μεγάλου.
 19 7 Τε. Κυριακῆς Μεγαλομάρτυρος.
 20 8 Πε. Προκοπίου Μεγαλομάρτυρος.
 21 9 Πα. Παγκρατίου Ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
 22 10 Σα. Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 Μαρτύρων.
 23 11 Κυ. Ἰ. Εὐφημίας τῆς πανευφήμου, ὅτε τὸν Ὄρον τῆς Πίστειος ἐπεκύρωσε.
 24 12 Δε. Πρόκλου καὶ Ἰαρίου Μαρτύρων.
 25 13 Τρ. Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ· καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
 26 14 Τε. Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου.
 27 15 Πε. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης Μαρτύρων.
 28 16 Πα. Ἀθηνόγενους Ἱερομάρτυρος.
 29 17 Σα. Μαρίνης Μεγαλομάρτυρος. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 30 18 Κυ. Ἰ. Τῶν Ἁγίων Πατέρων. Αἰμιλιανοῦ Μάρτυρος.
 31 19 Δε. Δίου καὶ Μακρίνης τῶν Ὁσίων.

Αὐγούστος.

- 1 20 Τρ. Ἰ. Ἡλίου τοῦ προφήτου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 2 21 Τε. Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ· καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.
 3 22 Πε. Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.
 4 23 Πα. Φωκᾶ Ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ Προφήτου.
 5 24 Σα. Χριστίνης Μεγαλομάρτυρος.
 6 25 Κυ. Ἰ. Ἡ κοίμησις τῆς Ἁγίας Ἄνης. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 7 26 Δε. Ἰρμιολάου Ἱερομάρτυρος καὶ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Κατάλ. οἴν. καὶ ἐλ.
 8 27 Τρ. Ἰ. Παντελεήμονος Μεγαλομάρτυρος. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 9 28 Τε. Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, καὶ Παρμενᾶ τῶν Ἀποστόλων καὶ
 10 29 Πε. Καλλινίκου Μάρτυρος. [Διακόνων.
 11 30 Πα. Σίλα καὶ Σιλουανοῦ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν Ὁ'.
 12 31 Σα. Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	4 ὥρ. 49 λ.	7 ὥρ. 21 λ.
18	6	4 » 53 »	7 » 19 »
23	11	4 » 57 »	7 » 15 »
28	16	5 » 1 »	7 » 11 »
2	21	5 » 5 »	7 » 6 »
7	26	5 » 9 »	7 » 1 »
12	31	5 » 14 »	6 » »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον 3 (15 Ἰουλ.) εἰς τὰς 6 ὥρας 1 λεπτὸν μ. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 10 (22) Ἰουλ. εἰς τὰς 8 ὥρας 4 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 18 (30) Ἰουλ. 8 ὥρας 44 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 26 Ἰουλ. (7 Αὐγ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 4 λεπτά π. μ.

ΠΕΛΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΑΡΤΗΣ. — Ο ΤΑΥΤΕΙΟΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὴν Παρθένον.)

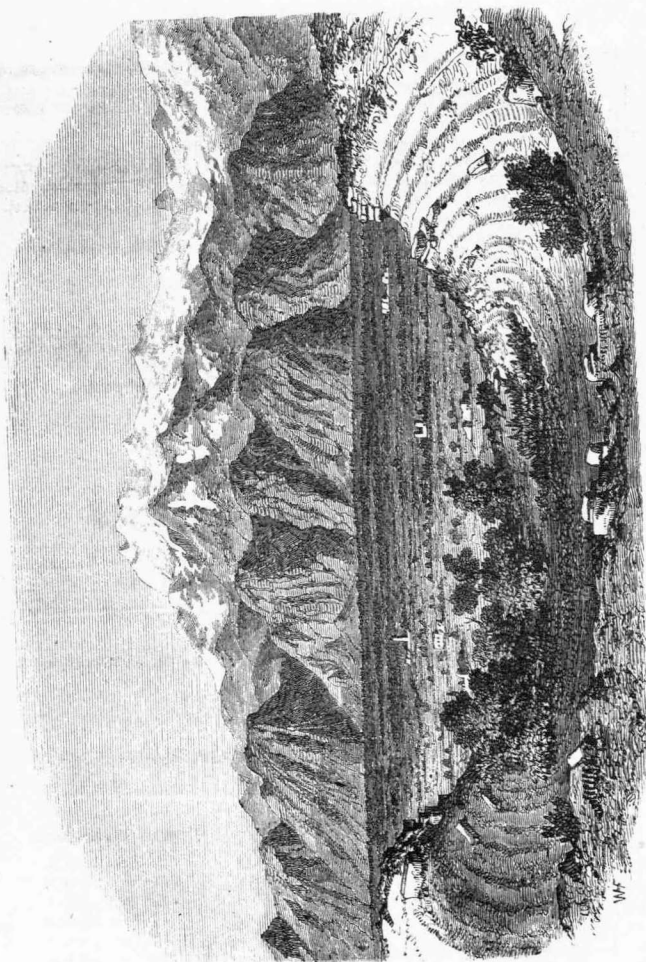
- Ν. Π.
- 13 1 Κυ. ✠ Ἡ Πρόδος τοῦ Σταυροῦ· καὶ μνήμη τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν Μακκαθαίων. Ἀρχεται ἡ νηστεία τῆς Θεοτόκου.
- 14 2 Δε. Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Στεφάνου τοῦ ἀρχidiaκόνου καὶ πρωτομάρτυρος.
- 15 3 Γρ. Ἰσαακίου, Δαλμάτου, καὶ Φαύστου, τῶν Ὁσίων.
- 16 4 Τε. Τῶν ἐν Ἐρέσῳ Ζ. Παίδων. [τυρός.
- 17 5 Πε. Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως· καὶ μνήμη Εὐσυνίου Μάρ-
- 18 6 Πα. ✠ Ἡ ἁγία Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθύος, κατάλυσις.
- 19 7 Σα. Δομετίου Ὁσιομάρτυρος.
- 20 8 Κυ. ✠ Αἰμιλιανοῦ Ἐπισκόπου Κυζικίου, τοῦ Ὁμολογητοῦ.
- 21 9 Δε. Μαθθία τοῦ Ἀποστόλου.
- 22 10 Γρ. Αζυρεντίου τοῦ ἀρχidiaκόνου καὶ Μάρτυρος.
- 23 11 Τε. Εὐπλοῦ τοῦ διακόνου καὶ Μάρτυρος.
- 24 12 Πε. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου Μαρτύρων.
- 25 13 Πα. Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ἀπόδοσις τῆς Μεταμορφώσεως.
- 26 14 Σα. Μιχαίου τοῦ Προφήτου. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτό-
- 27 15 Κυ. ✠ Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος Κατάλυσις. [κου.
- 28 16 Δε. Τοῦ ἁγίου Μανδηλίου· καὶ Διομήδους Μάρτυρος.
- 29 17 Γρ. Μύρωνος Μάρτυρος.
- 30 18 Τε. Φλώρου καὶ Λαύρου Μαρτύρων.
- 31 19 Πε. Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου.

Σεπτέμβριος,

- 1 20 Πα. Σαμουὴλ τοῦ Προφήτου.
- 2 21 Σα. Θαδδαίου τοῦ Ἀποστόλου.
- 3 22 Κυ. ✠ Ἀγαθόνικου Μάρτυρος.
- 4 23 Δε. Λούπου Μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
- 5 24 Γρ. Εὐτυχοῦς Ἱερομάρτυρος.
- 6 25 Τε. Ἡ Ἐπάνοδος τοῦ Λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ μνήμη Τίτου τοῦ Ἀποστόλου.
- 7 26 Πε. Ἀδριανῶν καὶ Ναταλίας Μαρτύρων.
- 8 27 Πα. Παιμένος τοῦ Ὁσίου.
- 9 28 Σα. Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
- 10 29 Κυ. ✠ Ἡ Ἀποτομή τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ νηστεία.
- 11 30 Δε. Ἀλεξάνδρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
- 12 31 Γρ. Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1 5 ὥρ. 14 λ.	6 ὥρ. 54 λ.	13 ὥρ. 40 λ.
18	6 5 » 19 »	6 » 48 »	13 » 29 »
23	11 5 » 23 »	6 » 41 »	13 » 18 »
28	16 5 » 28 »	6 » 34 »	13 » 6 »
2	21 5 » 32 »	6 » 27 »	12 » 55 »
7	26 5 » 36 »	6 » 19 »	12 » 43 »
12	31 5 » 41 »	6 » 11 »	12 » 31 »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 1 (13) Αὐγ. εἰς τὰς 11 ὥρας 17 λεπτά μ. μ.
 Νέα σελήνη τὴν 9 (21 Αὐγ.) εἰς τὰς 8 ὥρας 52 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 17 (29 Αὐγ.) εἰς τὴν 1 ὥραν 21 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 24 Αὐγ. (5 Σεπτ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 27 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 31 Αὐγ. (12 Σεπτ.) εἰς τὰς 6 ὥρας 32 λεπτά π. μ.

ΕΡΕΨΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ζυγόν.)

N. II.		
13	1	Τε. Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους. Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασσηνῶν· καὶ μνήμη Συμεῶν τοῦ Στυλίου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
14	2	Πε. Μάμαντος Μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
15	3	Πα. Ἀνθίου Ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου τοῦ Ὄσιου.
16	4	Σα. Βαβύλα Ἀντιοχείας Ἱερομάρτυρος καὶ Μωϋσέως τοῦ Προφήτου.
17	5	Κυ. ✠ Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6	Δε. Τοῦ ἐν Κολασσαῖς θαύματος τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.
19	7	Τρ. Σώζοντος Μάρτυρος. Προεόρτια τῆς Θεοτόκου.
20	8	Τε. ✠ Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
21	9	Πε. Ἰωακείμ καὶ Ἀννης.
22	10	Πα. Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυφροδώρας Μαρτύρων.
23	11	Σα. Θεοδώρας τῆς Ὄσιας.
24	12	Κυ. ✠ Ἀυτονόμου Ἱερομάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
25	13	Δε. Τὰ Ἐγκαίνα τοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως· καὶ Κορνηλίου τοῦ Ἐκατοντάρχου. Προεόρτια τοῦ Σταυροῦ.
26	14	Τρ. ✠ Ἡ Ὑψώσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία, καὶ νηστεία.
27	15	Τε. Νικήτα Μάρτυρος.
28	16	Πε. Εὐφημίας Μεγαλομάρτυρος.
29	17	Πα. Σοφίας Μάρτυρος, καὶ Πίστειος, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.
30	18	Σα. Εὐμενίου Γορτύνης τοῦ Θαυματουργοῦ.
		Ὀκτώβριος.
1	19	Κυ. ✠ Τροφίμου, Σαββατίου, καὶ Δορυμέδοντος Μαρτύρων.
2	20	Δε. Εὐσταθίου Μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
3	21	Τρ. Κοδράτου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τοῦ Σταυροῦ.
4	22	Τε. Φωκῆ Ἱερομάρτυρος.
5	23	Πε. Ἡ Σύλληψις τοῦ Προδρόμου.
6	24	Πα. Θέκλης Πρωτομάρτυρος.
7	25	Σα. Εὐφροσύνης τῆς Ὄσιας.
8	26	Κυ. ✠ Ἡ Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία, καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
9	27	Δε. Καλλιστράτου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	28	Τρ. Χαρίτωνος τοῦ Ὁμολογητοῦ.
11	29	Τε. Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.
12	30	Πε. Γρηγορίου Ἱερομάρτυρος Ἐπισκόπου τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.		Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	5 ὥρ. 41 λ.	6 ὥρ. 10 λ.	12 ὥρ. 29 λ.
18	6	5 » 46 »	6 » 2 »	12 » 16 »
23	11	5 » 50 »	5 » 54 »	12 » 4 »
28	16	5 » 54 »	5 » 46 »	11 » 52 »
3	21	5 » 58 »	5 » 38 »	11 » 41 »
8	26	6 » 4 »	5 » 30 »	11 » 27 »
12	30	6 » 7 »	5 » 25 »	11 » 18 »

Νέα σελήνη τὴν 8 (20) Σεπτ. εἰς τὴν 0 ὥραν 21 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 16 (28) Σεπτ. εἰς τὰς 4 ὥρας 22 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 23 Σεπτ. (5 Ὀκτ.) εἰς τὴν 0 ὥραν 6 λεπτά π. μ.
 Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 29 Σεπτ. (11 Ὀκτ.) εἰς τὰς 4 ὥρας 57 λεπτά μ. μ.
 Τὸ φθινόπωρον ἀρχεταί τὴν 11 (23) Σεπτ. εἰς τὴν 1 ὥραν 35 λεπτά π. μ.

1

2

3

4

5

6

1. НИКОЛАЙ

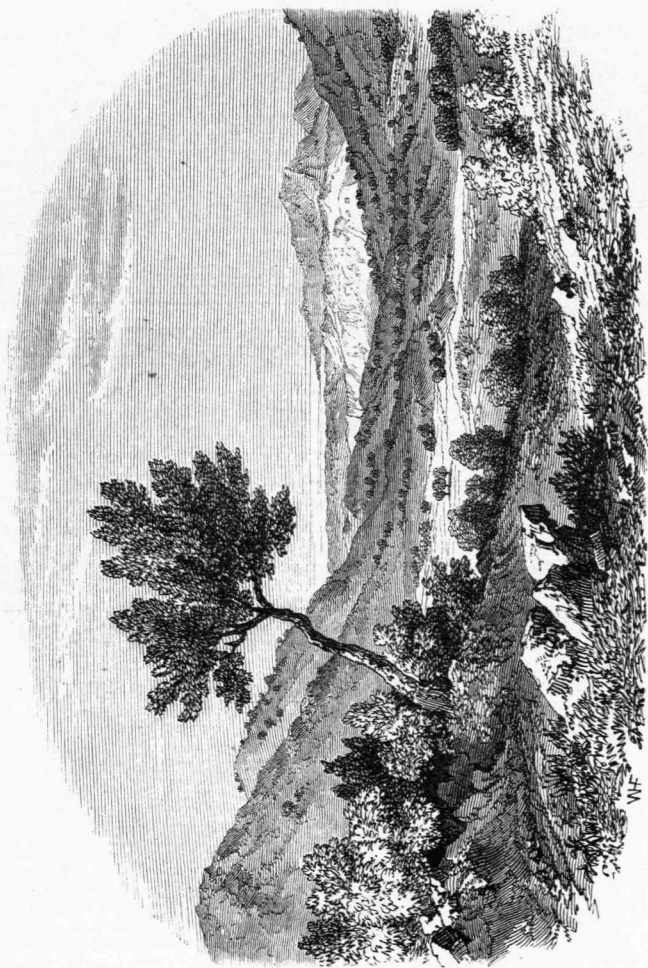
2. АЛЕКСАНДР

3. АЛЕКСАНДР

4. АЛЕКСАНДР

5. АЛЕКСАНДР

6. АЛЕКСАНДР

IDEAS THE MEEHNIAE.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Σκορπίον.)

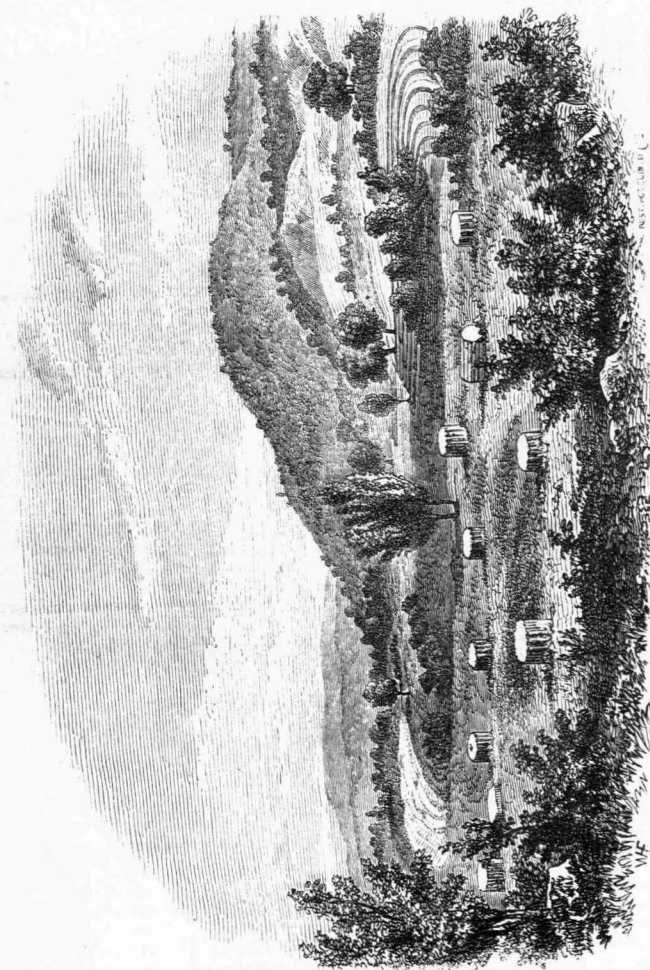
- Ν. Π.
- 13 1 Πα. Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.
 14 2 Σα. Κυπριανοῦ Ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης Μάρτυρος.
 15 3 Κυ. Χρ. Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου Ἱερομάρτυρος.
 16 4 Δε. Ἱεροθέου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
 17 5 Γρ. Χαριτίνης Μάρτυρος.
 18 6 Τε. Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 19 7 Πε. Σεργίου καὶ Βάχχου Μαρτύρων.
 20 8 Πα. Πελαγίας τῆς Ὀσίας.
 21 9 Σα. Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ Ἀποστόλου.
 22 10 Κυ. Χρ. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας Μαρτύρων.
 23 11 Δε. Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἐνὸς τῶν ἑξ̄ διακόνων.
 24 12 Γρ. Πρόβου, Ταράχου, καὶ Ἀνδρονίκου Μαρτύρων.
 25 13 Τε. Κάρπου, Παύλου, καὶ λοιπῶν Μαρτύρων.
 26 14 Πε. Ναζαρίου, Γερασίου, Προτασίου, καὶ Κελσίου Μαρτύρων, καὶ Κοσμᾶ Ἐπισκόπου τοῦ Μελωδοῦ.
 27 15 Πα. Λουκιανοῦ Μάρτυρος.
 28 16 Σα. Λογγίνου τοῦ Ἐκατοντάρχου.
 29 17 Κυ. Χρ. Τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ἑξ̄ οἰκουμῆν. Συνόδου. Ὡσῆ τοῦ προφήτου.
 30 18 Δε. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 31 19 Γρ. Ἰωῆλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐάρου Μάρτυρος.

Νοέμβριος.

- 1 20 Τε. Ἀρτεμίου τοῦ Μεγάλου, καὶ Γερασίμου τοῦ Νέου Ἀσκητοῦ, τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνία.
 2 21 Πε. Τοῦ Ὄσιου Παρίωνος τοῦ μεγάλου.
 3 22 Πα. Ἀθερείου τοῦ θαυματουργοῦ.
 4 23 Σα. Ἰακώβου Ἀποστόλου τοῦ Ἀδελφοθέου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 5 24 Κυ. Χρ. Ἀρέθα Μάρτυρος.
 6 25 Δε. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου Μαρτύρων.
 7 26 Γρ. Χρ. Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ μυροβλύτου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
 8 27 Τε. Νέστορος Μάρτυρος.
 9 28 Πε. Τερεντίου καὶ Νεονίλλης Μαρτύρων καὶ Στεράνου τοῦ Σαββαίτου.
 10 29 Πα. Ἀναστασίας ὁσιομάρτυρος, καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὀσίου.
 11 30 Σα. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας Μαρτύρων.
 12 31 Κυ. Χρ. Στάχνος, Ἀμπλίου καὶ λοιπῶν, τῶν Ἀποστόλων.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
15	1 6 ὥρ. 8 λ.	5 ὥρ. 24 λ.	11 ὥρ. 16 λ.
18	6 6 » 13 »	5 » 17 »	11 » 4 »
23	11 6 » 18 »	5 » 10 »	10 » 52 »
28	16 6 » 23 »	5 » 4 »	10 » 41 »
2	21 6 » 28 »	4 » 59 »	10 » 31 »
7	26 6 » 35 »	4 » 53 »	10 » 18 »
12	30 6 » 40 »	4 » 48 »	10 » 8 »

Νέα σελήνη τὴν 7 (19) Ὀκτ. εἰς τὰς 6 ὥρας 2 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 15 (27) Ὀκτ. εἰς τὰς 5 ὥρας 25 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 22 Ὀκτ. (3 Νοεμβ.) εἰς τὰς 9 ὥρας 38 λεπτά π. μ.
 Σελήνης τελευταίον τέταρτον τὴν 29 Ὀκτ. (10 Νοεμβ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 20 λεπτά π. μ.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Τοξότην.)

- N. II.
- 13 1 Δε. Κοσμά και Δαμιανῶ τῶν ἀναργύρων. Κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 14 2 Τρ. Ἀκινδῶνου Μάρτυρος και λοιπῶν
 15 3 Τε. Ἀκεψιμᾶ Μάρτυρος, και ἡ Κατάθεσις τοῦ Λειψάνου Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.
 16 4 Πε. Ἰωαννικίου τοῦ ὁσίου.
 17 5 Πα. Γαλακτίωνος και Ἐπιστήμης Μαρτύρων.
 18 6 Σα. Παύλου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.
 19 7 Κυ. Χ τῶν ἐν Μελιτινῇ τριάκοντα Μαρτύρων, και Λαζάρου τοῦ ὁσίου.
 20 8 Δε. Χ Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαῆλ, και τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων Δυνάμεων. Ἀργία και κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 21 9 Τρ. Ὁνησιφόρου και Πορφυρίου Μαρτύρων.
 22 10 Τε. Ἐράστου, Ὀλυμπᾶ και λοιπῶν, τῶν Ἀποστόλων.
 23 11 Πε. Μηνᾶ, Βίκτωρος, και Βικεντίου Μαρτύρων και Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.
 24 12 Πα. Ἰωάννου Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἐλεήμονος. Κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 25 13 Σα. Χ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία και Κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 26 14 Κυ. Χ Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀργία, και ἰχθύος Κατάλυσις.
 27 15 Δε. Γουρία, Σαμωνᾶ, και Ἀθίθου Μαρτύρων. Ἀρχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.
 28 16 Τρ. Μαθθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 29 17 Τε. Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ.
 30 18 Πε. Πλάτωνος και Ῥωμανοῦ Μαρτύρων.
- Δεκέμβριος.
- 1 19 Πα. Βαρλαάμ Μάρτυρος και Ἀθδίου τοῦ προφήτου.
 2 20 Σα. Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως και Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. Προεόρτια τῶν Εἰσοδίων.
 3 21 Κυ. Χ Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία, και ἰχθύος κατάλυσις.
 4 22 Δε. Φιλήμονος τοῦ Ἀποστόλου και Κικιλίας Μάρτυρος.
 5 23 Τρ. Γρηγορίου Ἐπισκόπου Ἀκράγαντος και Ἀμφιλοχίου Ἐπισκόπου Ἰκονίου.
 6 24 Τε. Κλήμεντος Πάπα Ῥώμης.
 7 25 Πε. Χ Αἰκατερίνης Μεγαλομάρτυρος και Μερκουρίου Μάρτυρος. Ἀργία, και κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.
 8 26 Πα. Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου.
 9 27 Σα. Ἰακώβου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
 10 28 Κυ. Χ Στεφάνου ὁσίου τοῦ νέου.
 11 29 Δε. Παραμόνου και Φιλομένου Μαρτύρων.
 12 30 Τρ. Χ Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀργία και κατάλυσις οἴνου και ἐλαίου.

	Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1 6 ὥρ. 41 λ.	4 ὥρ. 47 λ.	10 ὥρ. 6 λ.
18	6 6 " 45 "	4 " 45 "	9 " 59 "
23	11 6 " 51 "	4 " 42 "	9 " 51 "
28	16 6 " 56 "	4 " 40 "	9 " 44 "
3	21 7 " 1 "	4 " 39 "	9 " 38 "
8	26 7 " 5 "	4 " 40 "	9 " 35 "
12	30 7 " 9 "	4 " 39 "	9 " 31 "

Νέα σελήνη τὴν 6 (18) Νοεμβ. εἰς τὴν 0 ὥραν 35 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέτατον τὴν 14 (26) Νοεμβ. εἰς τὰς 4 ὥρας 34 λεπτά π. μ.
 Πανσέληνος τὴν 20 Νοεμβ. (2 Δεκ.) εἰς τὰς 8 ὥρας 19 λεπτά μ. μ.
 Σελήνης τελευταίον τέταρτον τὴν 28 Νοεμβ. (10 Δεκ.) εἰς τὴν 1 ὥραν 48 λεπτά π. μ.

Η ΚΛΕΨΥΔΡΑ ΕΝ ΜΕΣΣΗΝΗ.

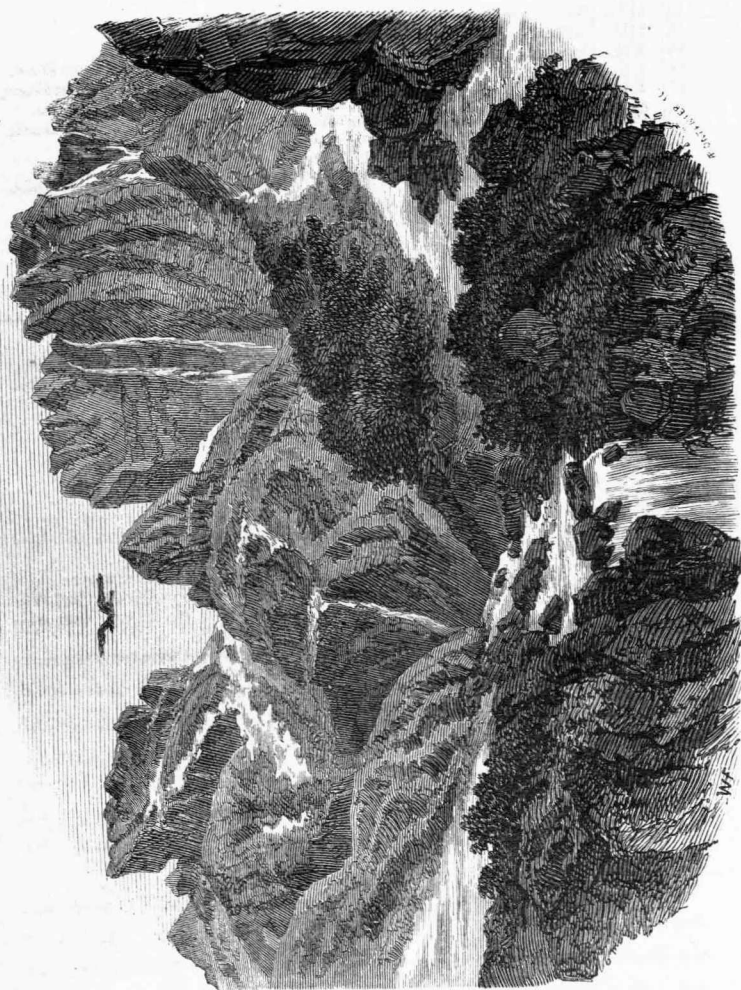
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.

(Έχει ημέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Αἰγόκερον.)

- N. Π.
- 13 1 Τε. Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
 14 2 Πε. Ἀββακούμ τοῦ προφήτου.
 15 3 Πα. Σοφονίου τοῦ προφήτου. [οἶνου καὶ ἐλαίου.
 16 4 Σα. Βαρθάρου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Κατάλυσις
 17 5 Κυ. ✠ Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου. Ἀργία καὶ Κατάλυσις οἶνου καὶ ἐλαίου.
 18 6 Δε. ✠ Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τοῦ Θαυματουργοῦ. Κατάλυσις.
 19 7 Τρ. Ἀμβροσίου Ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
 20 8 Τε. Παταπίου τοῦ ὁσίου.
 21 9 Πε. ✠ Ἡ Σύλληψις τῆς Ἁγίας Ἄννης. Ἀργία, καὶ Κατάλυσις οἶνου καὶ ἐλαίου.
 22 10 Πα. Μηνᾶ, Ἐρμωγένοῦς, καὶ Εὐγράφου Μαρτύρων.
 23 11 Σα. Δαυὶλ τοῦ Στυλίου.
 24 12 Κυ. ✠ Τῶν Ἁγίων Προπατέρων. Σπυρίδανος τοῦ Θαυματουργοῦ.
 Ἀργία, καὶ κατάλυσις οἶνου καὶ ἐλαίου.
 25 13 Δε. Εὐστρατίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μαρτύρων καὶ Λουκίας Μάρτυρος.
 26 14 Τρ. Θύρσου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
 27 15 Τε. Ἐλευθερίου Ἱερομάρτυρος.
 28 16 Πε. Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου Μάρτυρος.
 29 17 Πα. Δαυὶλ τοῦ προφήτου τῶν Ἁγίων τριῶν Παίδων καὶ Διονυσίου
 Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, τοῦ ἐκ νήσου Ζακύνθου. Κατάλυσις οἶνου
 καὶ ἐλαίου.
 30 18 Σα. Σεβαστιανοῦ Μάρτυρος.
 31 19 Κυ. ✠ Ἡ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. Βονιφατίου Μάρτυρος.
 Ἰανουάριος.
 1 20 Δε. Ποσειδάριος καὶ Ἰγνατίου Ἱερομάρτυρος.
 2 21 Τρ. Ἰουλιανῆς Μάρτυρος.
 3 22 Τε. Αναστασίας μεγαλομάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
 4 23 Πε. Τῶν δέκα Μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ.
 5 24 Πα. Παραμονὴ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ Εὐγενίας Ὀσιομάρτυρος.
 6 25 Σα. ✠ Ἡ κατὰ Σάραξ Γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος, καὶ κατάλυσις εἰς πάντα, ἀπὸ σῆ-
 μερον μέχρι τῆς Παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
 7 26 Κυ. ✠ Ἡ μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν. Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου.
 8 27 Δε. Στεφάνου Ἀρχιδιακόνου καὶ Πρωτομάρτυρος.
 9 28 Τρ. Μνήμη τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμορίων Μαρτύρων.
 10 29 Τε. Τῶν Ἁγίων 14 χιλιῶν Νηπίων.
 11 30 Πε. Ἄνυσιας Ὀσιομάρτυρος.
 12 31 Πα. Μελάνης τῆς Ὀσίας. Ἀπόδοσις τῆς τῶν Χριστουγέννων Ἑορτῆς.

	Ἄνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1 7 ὥρ. 9 λ.	4 ὥρ. 40 λ.	9 ὥρ. 30 λ.
18	6 7 " 12 "	4 " 41 "	9 " 30 "
23	11 7 " 15 "	4 " 44 "	9 " 28 "
28	16 7 " 17 "	4 " 47 "	9 " 29 "
2	21 7 " 18 "	4 " 51 "	9 " 32 "
7	26 7 " 18 "	4 " 55 "	9 " 37 "
12	31 7 " 18 "	5 " 0 "	9 " 42 "

Νέα σελήνη τὴν 6 (18) Δεκ. εἰς τὰς 6 ὥρας 20 λεπτά π. μ.
 Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 13 (25) Δεκ. εἰς τὰς 2 ὥρας 6 λεπτά μ. μ.
 Πανσέληνος τὴν 20 Δεκ. (1 Ἰαν.) εἰς τὰς 8 ὥρας 23 λεπτά π. μ.
 Σελήνης τελευταίον τέταρτον τὴν 27 Δεκ. (8 Ἰαν.) εἰς τὰς 11 ὥρας 12 λεπτά μ. μ.
 Ὁ χειμὼν ἀρχεται τὴν 9 (21) Δεκ. εἰς τὰς 8 ὥρας 24 λεπτά μ. μ.

ΟΙ ΜΗΝΕΣ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Ο Σαβάν	του 1281	ἀρχεται τῆν	18 (30)	Δεκεμβ.	1864.
» Ρεμεζάν	»	»	16 (28)	Ἰανουαρ.	1865.
» Σχεββάλ	»	»	15 (27)	Φεβρ.	»
» Τζι Ἰ-καδὲ	»	»	16 (28)	Μαρτ.	»
» Τζι Ἰ-χιτζέ	»	»	15 (27)	Ἀπριλ.	»
» Μουχαρρέμ	του 1282	»	15 (27)	Μαΐου	»
» Σαφὲρ	»	»	14 (26)	Ἰουν.	»
» Ρεββι ἔλ-ἔββὲλ	»	»	13 (25)	Ἰουλ.	»
» Ρεββι ἔλ-ἄχιρ	»	»	12 (24)	Αὐγ.	»
» Τζεματζι ἔλ-ἔββὲλ	»	»	10 (22)	Σεπτ.	»
» Τζεματζι ἔλ-ἄχιρ	»	»	10 (22)	Ὀκτ.	»
» Ρετζεβ	»	»	8 (20)	Νοεμ.	»
» Σαβάν	»	»	8 (20)	Δεκεμ.	»
» Ρεμεζάν	»	»	6 (18)	Ἰανουαρ.	1866.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1865.

Κατὰ τὸ ἔτος 1865 θέλουσι συμβῆν δύο ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ δύο τῆς σελήνης, αἱ ἑξῆς.

Α) Τὴν 30 Μαρτίου (11 Ἀπριλίου) ἐκλείψις μερικὴ τῆς σελήνης ἀρχομένη εἰς τὰς 5 ὥρας καὶ 20 λεπτὰ τῆς πρωΐας (μέσου χρόνου Ἀθηνῶν) καὶ τελειόουσα εἰς τὰς 7 ὥρας καὶ 6 λεπτὰ τῆς πρωΐας. Θέλει σκιασθῆ τὸ ἐν πέμπτον τῆς φαινομένης διαμέτρου τῆς σελήνης, εἶναι δὲ ὁρατὴ ἢ ἐκλείψις εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὰς Ἀθήνας εἶναι ἀόρατος.

Β) Τὴν 13 (25) Ἀπριλίου ὀλικὴ ἐκλείψις τοῦ ἡλίου ἀρχομένη ἐν γένει εἰς τὴν 4 ὥραν καὶ 12 λεπτὰ μ. μ. καὶ τελειόουσα εἰς τὰς 6 ὥρας καὶ 15 λεπτὰ μ. μ. Εἶναι ὁρατὴ εἰς τὰ νότια μέρη τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

Γ) Τὴν 22 Σεπτεμβρίου (4 Ὀκτωβρίου) ἐκλείψις μερικὴ τῆς σελήνης. Θέλει διαρκέσει 2 ὥρας καὶ 2 λεπτὰ καὶ θέλουν σκιασθῆ τὰ τρία δέκατα τῆς φαινομένης διαμέτρου τῆς σελήνης. Εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν· εἰς τὴν Ἀσίαν εἶναι ὁρατὴ μόνον ἢ ἀρχῇ, εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν μόνον τὸ τέλος τῆς ἐκλείψεως. Ὁ ἐπόμενος πίναξ δεικνύει τότε ἀρχεται ἢ ἐκλείψις (κατὰ μέσον χρόνον) εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας.

ΤΟΠΟΣ.	ΑΡΧΕΤΑΙ ἢ ἐκλείψις μετὰ μεσημερ. εἰς τὰς	ΤΟΠΟΣ.	ΑΡΧΕΤΑΙ ἢ ἐκλείψις μετὰ μεσημερ. εἰς τὰς
Ἀθῆναι	11 ὥρας, 14 λεπτά.	Κωνσταντινούπολις.	11 ὥρας, 35 λεπτά.
Ἀδριανούπολις	11 » 25 »	Λαμία	11 » 3 »
Αἴγιον	11 » 8 »	Λάρισα	11 » 7 »
Ἀλεξάνδρεια	11 » 38 »	Λεβαδεία	11 » 9 »
Ἀνδρός	11 » 18 »	Λευκάς	11 » 2 »
Ἀντιόχεια	12 » 6 »	Λήμνος	11 » 19 »
Ἄργος	11 » 10 »	Μῆλος	11 » 16 »
Ἄρτα	11 » 3 »	Μιτυλήνη	11 » 24 »
Βάρνα	11 » 31 »	Μύκονος	11 » 20 »
Βελιγράδιον	11 » 1 »	Νάξος	11 » 20 »
Βηρυτός	12 » 1 »	Ναύπλιον	11 » 12 »
Βιτώλια	11 » 2 »	Ὀχρίδα	11 » 0 »
Βουκουρέστιον	11 » 23 »	Πάτρα	11 » 6 »
Βραϊλα	11 » 31 »	Πάρος	11 » 13 »
Βῶλος	11 » 11 »	Πρέβεζα	11 » 2 »
Γαλάζιον	11 » 31 »	Πύλος	11 » 6 »
Γύθειον	11 » 9 »	Προύσα	11 » 37 »
Ζακύνθος	11 » 2 »	Ρεθύμνη	11 » 20 »
Ἡράκλειον (Κρήτης)	11 » 19 »	Ῥόδος	11 » 32 »
Θεσσαλονίκη	11 » 11 »	Σάμος	11 » 26 »
Θῆβαι	11 » 12 »	Σέβραι	11 » 13 »
Θήρα	11 » 21 »	Σίφνος	11 » 18 »
Ἰάσιον	11 » 29 »	Σιάθος	11 » 14 »
Ἰερουσαλήμ	12 » 0 »	Σκόπελος	11 » 14 »
Ἰωάννινα	11 » 1 »	Σμύρνη	11 » 27 »
Καλάμα	11 » 7 »	Σπαρτια	11 » 9 »
Κεφαλληνία	11 » 1 »	Σπέτσαι	11 » 11 »
Κέως	11 » 16 »	Σύρος	11 » 19 »
Κόρινθος	11 » 10 »	Τήνος	11 » 20 »
Κυδωνία	11 » 25 »	Τρίπολις	11 » 8 »
Κύθηρα	11 » 11 »	Ἰῶρα	11 » 13 »
Κύβνος	11 » 16 »	Φιλιπούπολις	11 » 18 »
Κυπαρισσία	11 » 6 »	Χανιά	11 » 15 »
Κέρκυρα	10 » 59 »	Χαλκίς	11 » 13 »
Κύπρος	11 » 55 »	Χίος	11 » 21 »

Δ) Τὴν 7 (19) Ὀκτωβρίου ἐκλείψις δακτυλιοειδῆς τοῦ ἡλίου ἀρχομένη ἐν γένει εἰς τὰς 3 ὥρας 0 λεπτὸν μ. μ. καὶ τελειόουσα εἰς τὰς 8 ὥρας 52 λεπτὰ μ. μ. Εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, τὰ βόρεια μέρη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς.

Ω! ΑΝ ΑΠΕΘΝΗΣΚΟΝ.....

Κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Georges Herwegh.

ὦ, ἂν ἀπέθνησκον καθὼς ἡ φλογισμένη δύσις,
Ἄν, ὡς τὸ ἔσχατόν της φῶς σιγὰ σβύν' ἡ ἡμέρα,
Ἔσθονον εἰς τὸ ἄπειρον κ' ἐγὼ σιγὰ ἐπίσης...
Τίς θειοτέρ' αὐτῆς θανῆ, τίς ἄλλη γλυκυτέρα;

ὦ, ἂν ἀπέθνησκον καθὼς φαιδρός τις τῶν ἀστέρων
Ἐν μέσῳ τῶν ὠραίων του καὶ φωτεινῶν ἀκτίνων,
Ἄν, ὡς αὐτὸς ἐξέπνεον ἐν μέσῳ τῶν αἰθέρων
Εἰς τὸ γλυκὺ στερέωμα σιγὰ τὸ φῶς μου σβύνων!

ὦ, ἂν ἀπέθνησκον καθὼς γλυκὺ ἀνθέων μύρον,
Ὅπερ φαιδρὸν τοὺς τρυφεροὺς ἀφίνει κάλυκάς του,
Κ' εἰς τὰ πτερὰ φερόμενον τῶν πρωϊνῶν ζεφύρων
Ὡς λίβανον ἀνέρχεται εἰς τὸν βωμὸν τοῦ πλάστου!

ὦ, ἂν ἀπέθνησκον καθὼς ἡ δρόσος τῶν λειμῶνων;
Ὅταν διψῶσαι τὴν καλοῦν αἰ φλόγες τῆς πρωΐας,
ὦ, ἂν ἐπέτρεπ' ὁ Θεὸς κ' ἐμοῦ τὸν τόσον πόνον
Νὰ πῆ, ὡς αὐτὴν, τὸ πῦρ ἀκτίνος οὐρανίας!

ὦ, ἂν ἀπέθνησκον σιγὰ, ὅπως ὁ τόνος σβύνει,
Ὅστις ἀπὸ μιᾶς χορδῆς κιθάρας ἐγεννήθη,
Ὅστις φαιδρὸς τὸ μέταλλον, ὅθεν ἐξῆλθ', ἀφίνει,
Κ' ἐκπνέει εἰς τοῦ μουσικοῦ μελωδικὸς τὰ στήθη.

Δὲν θ' ἀποθάνης, δυστυχῆ, ὡς φλογισμένη δύσις·
Δὲν θὰ ἐκπνεύσης ὡς ἀστὴρ, ὅστις ἡρέμα δύνει·
Δὲν θὰ σθεσθῆς ὡς σβέννυται τὸ ἄνθος, οὔτ' ἐπίσης
Ἀκτὶς πρωΐας τὴν πνοὴν τοῦ στήθους σου θὰ πῆ.

Θὰ ἀποθάνης, ἔγνός σου χωρὶς οὐδὲν νὰ μείνη,
Ἄφοῦ πρὶν τὰς δυνάμεις σου βροφή σ' ἡ δυστυχία!
Ἡ φύσις θνήσκει θάνατον γλυκὺν, μόνον ἐκείνη,
Πλὴν τῶν θνητῶν εἰς θρύμματα σπαράσσει τ' ἡ καρδία.

ΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ.

1

2

3

4

5

1. ΡΩΣΣΕΛ. 2. ΠΑΛΜΕΡΣΤΟΝ 3. ΒΥΡΩΝ 4. ΓΛΑΔΣΤΟΝ
5. ΓΡΕΙΛΟΥ

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ

ΚΡΗΤΙΚΩΝ ἈΣΜΑΤΩΝ

ἈΔΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ.

Τὰ κάτωθι δημοσιευόμενα ανέκδοτα ἔτι δημοτικά ἄσματα τῶν Κρητῶν ὀφείλομεν εἰς τὴν εὐγενῆ προθυμίαν τοῦ κυρίου Α. Πυλαρίνου, ᾧ καὶ δημοσίως ἤδη ἀντὶ τούτου χάριτας ὁμολογοῦμεν. Παραδίδοντες τὸν νεοσύλλεκτον αὐτὸν θησαυρὸν τῆς πατρικῆς ποιήσεως εἰς τὴν δημοσιότητα δὲν σκοποῦμεν ἀπλῶς νὰ εὐαρεστήσωμεν εἰς τὴν φιλόμουσον τοῦ ἑλληνικοῦ ἢ φιλελληνικοῦ κοινοῦ περιέργειαν, ἀλλὰ τρέφομεν ἐπίσης τὴν περιφίλαυτον ἐλπίδα ὅτι συντελοῦμεν οὐ μικρὸν εἰς τε τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν τῆς πατρίδος ἱστορίαν, ὧν τὸν ὠραιότερον σύνδεσμον ἀπετέλεσαν ἐπὶ τετρακόσια ἔτη καὶ διέσωσαν μέχρι σήμερον τὰ δημοτικά ἡμῶν ἄσματα. Τὰ δημοσιευόμενα νῦν, ἐξ ἀκοῆς, ὡς ὁ κύριος Πυλαρινὸς ἐπέστειλεν ἡμῖν, ἀναγραφέντα, εἰσὶ πολλαχοῦ ἐφθαρμένα, ἠκρωτηριασμένα εἰς τινὰς στίχους, τινὰ δὲ, οἷον τὸ τοῦ Δασκαλογιάννη, πιθανῶς δημοσιεύονται ἡμιτελῆ· περὶ τὴν λέξιν καὶ τὸν ῥυθμὸν ἐνομίσαμεν πολλαχοῦ δυνατὰς διορθώσεις τινὰς ἃς προὔτειναμεν ἐν ὑποσημειώσει· τὰ δὲ ἡμιτελῆ ἐπισταλέντα ἡμῖν τοιαῦτα καὶ παρέμειναν, ἀναμένοντα προσεχῶς τὴν συμπλήρωσιν.

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Τὸ Διάζυγιον.

Μὰ γ'ὼ 'παιρνῶ καὶ δὲν 'μιλῶ, κ' ἡ κόρη χαιρετᾷ με :
 Ποῦ 'πάγεις κλέφτη τοῦ φιλιοῦ καὶ κομποτὴ τσ' ἀγάπης ;
 Μ' ἂν ἤμαι κλέφτης τοῦ φιλιοῦ καὶ κομποτῆς τσ' ἀγάπης,
 Γιατί ἔδωκες τὰ χεῖλη σου κ' ἐγλυκοφίλησά τα ;
 Μ' ἂν ἔδωκα τὰ χεῖλη μου κ' ἐγλυκοφίλησές τα,
 Νύχτα ἦτον, ποιὸς μᾶς ἔβλεπε, κὶ αὐγὴ ποιὸς μᾶς ἐθώραει ;
 'Θώραει μς νύχτα κ' ἡ αὐγὴ, τ' ἄστρο καὶ τὸ φεγγάρι·
 Ἐ' ἄστρο παραχαμήλωσε καὶ τῶπε τοῦ θαλάσσου,
 Καὶ τὸ θαλάσσι τοῦ κουπιοῦ καὶ τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη,
 Κὶ ὁ ναύτης τὸ διαλάλησε στὴν γῆν στὴν οἰκουμένην.
 Κόκκινα χεῖλη 'φίλησα, ἔβαψαν τὸ 'δικό μου
 Κ' εἰς τὸ μαντύλι τὰ 'συρα κ' ἔβαψε τὸ μαντύλι,
 Κ' εἰς τὸ ποτάμι τὸ 'πλυνα κ' ἔβαψε τὸ ποτάμι·
 Καὶ τὸ ποτάμι 'πότιζεν ὠραῖο περιβόλι,
 Ποτίζει δένδρα καὶ μηλιάς, ποτίζει δένδρ' ἀφράτα,
 Μὰ μιὰ μηλιά, γλυκομηλιά, δὲν σώνει νὰ ποτίση,
 Κ' εἶναι μηλιά καὶ ψέγεται καὶ κιτρινοφυλλιάζει,
 Κὶ ἄλλη μηλιά τὴν ἐρωτᾷ, κὶ ἄλλη μηλιά τῆς λέγει·
 Τί ἔχεις μηλιά καὶ ψέγεσαι καὶ κιτρινοφυλλιάζεις,
 Ποῦρι νερὸ σοῦ λείπεται ἢ τὰ κλαδιά σου 'κόψαν ;
 Μῆτε νερὸ μοῦ λείπεται, μῆτε κλαδιά μου 'κόψαν
 Μ' ἀνδρόγυνο 'βλογήσανε στὴν σκέπη μ' ἀποκάτου
 Καὶ ὠμώσανε στοὺς κλόνους μου νὰ μὴ ξεχωρισθοῦνε.
 Τώρα θαρρῶ χωρίζονται καὶ κιτρινοφυλλιάζω.

ΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ὁ θάνατος τῆς Σούσσας (Σουσσάνης).

Ἀφοκρασθῆτε νὰ σᾶς 'πῶ μιᾶς κοπελιάς τραγοῦδι
 Κάθε ταχὺ μὲ τὸ δροσιό π' ἀνοίγει τὸ λουλουδί.
 Αὐτ' εἶν' ἡ Σούσσα ἡ λιγερὴ τοῦ κᾶστρου τὸ ντουβλέτι·
 Ἀγάπα τὸν Σερὶν Μπελὶ στὰ κάλλη κ' εἰς τὰ φρόνα.
 Σάββατ' ἀργὰ ὠνειρεύθηκε ὄνειρο τὸ παντέρμο
 Πῶς ἦλθε τὰδελφάκι της γυμνὸ ξεσπαθωμένο !
 Κ' ἦταν καὶ τὸ χεράκι του στὸ αἶμα βουτημένο.
 Σάββατ' ἀργὰ ὠνειρεύθηκε, στὴν κλίνη της καθίζει,
 Καὶ μὲ τὸ μαντυλάκι της τὰ 'μάτια της σπογγίζει·
 Μάννα, ὄνειρο ὠνειρεύθηκα ὄνειρο τὸ παντέρμο,
 Πῶς ἦλθε τ' ἀδελφάκι μου, γυμνὸ ξεσπαθωμένο,
 Κ' ἦταν καὶ τὸ χεράκι του στὸ αἶμα βουτημένο·
 Ἄφες τὸ Σουσσανάκι μου στὸ θιὸ παραδομένο,
 Νὰ σοῦ τὸ φέρ' ἡ χάρι του καλὸ κ' εὐλογημένο.
 Μιὰ πέφτη ἀργὰ τὸν ἐκαλεῖ τὸν ἔχει καλεσμένο,
 Ὄντας ἡ Σούσσα ξυπνητὴ κ' ἐκεῖνος κοιμισμένος,
 Καὶ μὲ τὴν ὦραν τὴν πολλὴν καὶ μὲ τὴν περασμένη,
 Γροικᾷ κ' ἐκουρταλλίσανε στὴν πόρταν τὴν παντέρμου.
 Καὶ τότε τὸν Σερὶν Μπελὶ τὸν ἐξυπνᾷ ἡ Σούσσα :
 Σὴκ' ἀπ' αὐτοῦ Σερὶν Μπελὶ νὰ σηκωθῶ ν' ἀνοίξω,
 Γιατί θεὸ νᾶσ' ἡ ἀφορμὴ κακὰ νὰ θανατήσω.
 Θεὸς Σουσσά μου νὰ κοιμηθῆς, καὶ σβύσε καὶ τὸν λύγνον,
 Ἄλλοῦ τὰ λὲν τὰ κούρταλλα κὶ ἄλλοῦ τὸ λέγ' ὁ κτύπος (1).
 Καὶ μὲ τὴν ὦραν τὴν πολλὴν, καὶ μὲ τὴν περασμένη,

(1) Ἡ φράσις αὕτη ἔμεινε παροιμιώδης ἐν Κρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐξανκουρταλίσανε στὴν πόρτα τὴν παντέρμη ·
 Σήκω Σουσσάνα μ' ἄνοιξε καὶ διψασμένος εἶμαι ,
 Κι' ἀπὸ τὴν στράταν τὴν πολλὴν περιορισμένος εἶμαι.
 Σηκώνεται κι' ἀνοίγει τοῦ μὲ φόβους καὶ μὲ τρόμους ·
 Αὐτὸς νερόν της ζήτησε κι' αὐτὴ νερόν δὲν ἔχει ·
 Τὸν μαστραπά της ἄρπαξε νὰ πάη νὰ τὸν γεμίση
 Καὶ τὸ νερόν εἶναι κρυὸν δροσάτο ἀπὸ τὴν βρύσι.
 Ρουχαλισμὸν ἄν ἄκουσε στὴν ἔρημη τὴν κλίνη,
 Τὸ τουρναλέττο (1) σήκωσε, βλέπει τοῦ ἀπουκάτω.
 Τὸν μαστραπά τοῦ πῆγαινε κι' αὐτὸς νερόν δὲν θέλει ·
 Μὲ τ' ἄγριον τήνε θεωρεῖ μὲ τ' ἄγριον τῆς λέγει :
 Ποιὸς εἶναι Σουσσανάκι μου στὴν κλίνην ποῦ κοιμᾶσαι;
 Δὲν ξεύρω, περιπαίζεις με ἢ ἔτσι μοῦ τὸ λέγεις;
 Θαρρέυεις κἀνὼ ταις κ' ἐγὼ ταῖς τέχναις ταῖς δικαῖς σου ;
 Τὸ τουρναλέττον σήκωσε καὶ δείκνυτση τὸν κηῶλα ·
 Τότε κ' ἡ Σοῦσσα ἔγεννησε σὰν τὴν καρνάτα βιόλα ·
 Τὸ χαντζαράκι τοῦ ἔκβαλε ἀπ' ἀργυρὸ φηκᾶρι
 Εἰς τὸ βυζί της τὸ ἔθεσε καὶ στὴν καρδιά της πάει,
 Κι' ἀπὸ τὸν τόσον ταραγμὸν ποῦ κάνει τὸ κορμί της
 Ἐτότε τότ' ἐξύπνισε τῆς Σούσσας τὸ πουλί της,
 Καὶ μὲ τὸ μαντυλάκι τοῦ τὸ αἶμά της σπογγίζει :
 Σοῦσσά μου ποιὸς σου τὰ ἔκαμε ἐτοῦτα δὴ τὰ χάλη
 Ὅπου νὰ ἴδῃ τὰ ροῦχά του στὰ χέρια τοῦ τελάλλη;
 Ὁ ἀδελφός μου ὁ Γιαννιὸς ἀπὸ τ' ἀπάνου μέρη ,
 Ὁ ἀδελφός μου ὁ Γιαννιὸς ὁ μυργιαναθεμάτος
 Ὅπου ἴθε καὶ μ' ἐσκότωσε κ' ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἦν τὰ 'το ;
 Βγάινει κι' αὐτὸς τὸν λάρζον (2) τοῦ ἀπ' ἀσημένια θήκη

(1) Πιθανῶς τὴν αὐλαίαν τῆς κλίνης (κωνοπιέραν).

(2) Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη δὲν ἀπηντάτο καὶ κατωτέρω ὁμοιόγραφος, ἤθελον διατάσει ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ : λάρζο c.

Καὶ στὸ βυζί τοῦ τ' ἔθεσε καὶ στὴν καρδιά τοῦ δίδει.
 Ἐκεῖ ποῦ ἔθάψανε τὴν νεῖα χρυσὴ μηλιὰ ἐβγάηκε,
 Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔθάψανε τὸν νεῖο χρυσοῦ κυπαρισσάκι ·
 Κάθε λαμπρὰν καθ' ἑορτὴν κάθε καλὴν ἡμέραν
 Τὸ κυπαρίσσι ἔσκυφτε καὶ τὴν μηλιὰν ἐφίλει,
 Ἄλλη μηλιὰ τὸς θεωρεῖ καὶ ἄλλη μηλιὰ τὸς λέγει :
 Ἄχ! τὰ βαρυορίζικα τὰ βαρυσαγαπημένα,
 Ἄν δὲν φιλιοῦνται ζωντανὰ φιλιοῦνται ποθαμένα.

ἌΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἡ Στεφανιά.

Πάνου στὴν ἴπνου στράτα, στὴν ἴπνου γειτονιά,
 Ἐκεῖ ἀγαπῶ μιὰν κόρην καὶ λέν' τὴν Στεφανιά,
 Κ' ἔχει καὶ μαῦρα ἴματα καὶ (1) ξανθὰ μαλλία
 Στηθάκια ἀλαβαστρένια, βυζάνια στρογγυλά.
 Ἀνάμεσα στὸ στήθος ἔχει καὶ μιὰν ἐλιά·
 Τὸν ἥλιον τὸν θαμπώνει ἀπὸ τὴν εὐμορφιά·
 Κι' ἀπὸ τὴν τόσ' ἀγάπη ὅπου τὴν εἶχαμε
 Τὰ δύο μας σὲ μιὰ κλίνη ἐκοιμηθήκαμε
 Τὰ πάθη ὁ εἰς τοῦ ἄλλου ἐδιηγηθήκαμε,
 Καὶ τὸ προσκέφαλό μου ἦτανε χαμηλὸ
 Κι' ἐκόμπωσέ με ὁ ὕπνος, νὰ γινῶσω δὲν ἴμπορῶ.
 Μὰ κείνη εἶχεν ἔγνοια καὶ ἐπρωτοξύπνησε,
 Μὲ ζαχαρένια χεῖλη γλυκὰ μ' ἐφίλησε ·
 Σήκω πουλί μου, φύγε, κ' ἡ μάννα μ' ἔρχεται,
 Νὰ μὴ σὲ ἴδῃ στὸ στρῶμα, γιὰ θὰ μαλώσετε.
 Σηκώνομ' ὁ καῦμένος εἰς τὴν βαθειὰν αὐγὴν,

(1) Ἴσως κ' ἔχει.

Δύο ὥρες νὰ φέξῃ νὰ κράξῃ οἱ (1) πετεινοὶ·
Σηκώνουμ' ὁ καυμένος κι' ὁ ἥλιος στὰ βουνὰ,
Κ' οἱ ἄνθρωποι τοῦ χωρίου πηγαίνουν γιὰ δουλειὰ.
Γύρισε κ' ἔμβα μέσα νὰ μὴ σὲ νοιώσουνε,
Καὶ ἡ δικολογία μου μὴ σὲ σκοτώσουνε.
Γυρίζω, ἔμβαίνω μέσα, καὶ δὲν τήνε θεωρῶ,
Τὰ ροῦχά μου νὰ βάλλω τρέμω καὶ δὲν ἔμπορῶ·
Ὅσους ἀγίους κατέχω τοὺς ἐπαρακαλῶ
Νὰ ριξέμ' ἐμπρὸς ἡ ἡμέρα καὶ τήνε θεωρῶ (2).
Ἦταν στὸ παραθύρι κ' ἔλαμπε στὸ στενὸ·
Στόνα τῆς χέρ' ἐβάστα μῆλο μὲ τὸ κλαδί
Καὶ στ' ἄλλο τῆς ἀνθρώπινη ψυχῆ·
Στόνα τῆς χέρ' ἐβάστα μῆλο μὲ τὰ κλαδιά,
Καὶ στ' ἄλλο τῆς ἐκράτει ἀνθρώπινη καρδιά.
Καλὰ μου τ' ὅπε ἡ μάνα, ἡ γλυκομάνα μου·
Μὴν ἀγαπήσης γυιέ μου ποτέ σου κοπελιά,
Κ' ἐκείνη ξέρει τόσα καὶ θὰ μοῦ σε πλανᾷ.
Ἐκάτεχε κ' ἐκείνη μὰ κάτεχα κ' ἐγὼ,
Ἐκείνη μ' ἔλεγε ἕνα κ' ἐγὼ τῆς ἔλεγα δύο.

ΑΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Νεραντζούλα φουντωτῆ,
Φουντωτῆ ξεφαντωτῆ,
Χάρισέ μου τ' ἄνθη σου
Νὰ λουστῶ στὰ κάλλη σου,
Νὰ λουστῶ νὰ χτενιστῶ,
Ν' ἄλθω νὰ σ' ἀγκαλιαστῶ.

(1) Ἴσως : νὰ κράξουν.

(2) Προφανῶς ἐφθαρμένος ὁ στίχος.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΒΟΥΛΑΡΑΚΗΣ.

Μιᾶς Νεραΐδας εὐμορφιά,
Μὲ τὴν ἄσπρη φορεσιά,
Σὲ στενὸ μ' ἀπάντησε,
Τὴν καρδιά μου ἐρρόαίσε,
Μὲ σταμνάκι ἀργυρὸ
Καὶ γεμάτο κρυὸ νερό·
Καὶ νερὸ τῆς ζήτησα,
Καὶ νερὸ δὲν μ' ἔδωκε
Κι' ἀπὸ καλωσύνη της
Μ' ἔδωκε τὰ χεῖλη της·
Πιὲ νερὸ νὰ δροσισθῆς,
Μόνον μὴν τὸ καυχῆθῆς,
Τάξε πὲς πῶς σοῦ ἔλεγα
Καὶ πῶς σ' ἐπαράγγειλα,
Πιὲ νερὸ, δροσίσου το,
Κι' ἄμε καὶ καυχῆσου το,
Σὲ κάθε πόρτα λάλει το
Καὶ κάθε δύο κουρτἀλειτο.

ἌΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἄρπαγὴ νεάνιδος.

Ἐνα μικρὸ Τουρκόπουλο, γιουῦ βασιλιά κοπέλι,
Μιὰν Ῥωμιοπούλαν ἀγαπᾶ, μιὰν Ῥωμιοπούλαν θέλει·
Κ' ἡ κοπελιά ὡς τ' ἄκουσε πολὺ τσ' ἐκακοφάνη
Βαίνει τὰ δάση πίσω της καὶ τὰ βουνὰ ἐμπρός της,
Κ' ἡ μοῖρά της τὴν ἔβγαλε στ' Ἀἰγεωργίου τὴν πόρτα.
Ἄγιέ μου Γεώργη Συριανέ, κ' ἄγιέ μου Γεώργη ἀφέντη
Σήμερο γλύτωσέ με ἀπὸ τοῦ Τούρκου χέρι (1).

(1) Στίχος ρυθμικῶς ἑλλειπής· πιθανῶς τὸ πρῶτον τοῦ ἡμιστίχ. ἔχει: νὰ μὲ γλυτώσης σήμερο.

Τότ' ἄνοιξε τὰ μάρμαρα κ' ἡ κόρη μπαίνει μέσα·
Τότε καί τὸ Τουρκόπουλο στὸν Ἀϊγεώργη μπαίνει :
Ἄγιέμου Γεώργη Συριανέ, καὶ ἄγιέ μου Γεώργη ἀφέντη
Τὴν κόρην ὅπου μοῦ 'κρύψες νὰ μοῦ τὴν φανερώσης,
Νὰ βαπτισθῶ στὴν χάριν σου καὶ νὰ γεννῶ Ῥωμιάκι·
Νὰ φέρ' ὀκάδες τὸ κερί κι' ἀμίσθωτο τὸ λάδι,
Μὲ τοῦ πασᾶ τ' ἀλόγατα νὰ φέρνω τὸ λιθάνι.
Καὶ μὲ τὰ χεῖλη τ' ἔλεγε, κόρη ἐδῶ δὲν εἶναι,
Καὶ μὲ τὸ νὰ τὴν ἔδειχνε στὰ μάρμαρα πῶς εἶναι,
Ἀσήκωσε τὰ μάρμαρα καὶ μέσα τὴν εὕρισκε·
Ἀπ' τὰ μαλλιά τήνε κρατεῖ, βαρυὰ φωνὴ τοῦ λέγει·
Ἄφες με σκύλε ἀπ' τὰ μαλλιά, καὶ πιάσέ με ἀπ' τὸ χέρι
Κι' ἀπὸ τὸ θεὸ θε' νάτανε γιὰ νὰ σὲ κάμω τέρι.

ἌΣΜΑ ΕΚΤΟΝ.

Ἡ Ἄρετοῦσα.

Μία νέα ἀνθούς ἐμάζωνε καὶ ρόδα 'κορφολόγα,
Νὰ πλέξη τζύγια μὲ τσ' ἀνθούς στεφάνι μὲ τὰ ρόδα·
Κι' ὁ βασιλιάς ἀπέρασεν ἀπὸ λαγοκυνῆγι,
Ζευγάρι ρόδα τῆς ζητᾶ καὶ τέσσαρα τοῦ δίδει.
Δακτυλιδάκι τῆς πετᾶ στὸ μεσινὸν δακτύλι.
Κ' ἡ μάνα της τὴν ἔβλεπε ἀπὸ ὄριο παραθύρι
Σκύλα μωρὴ, μωρὴ θεριό, τὸν θεὸν δὲν ἐφοβήθηκε,
Ρόδα νὰ δώσης κυνηγοῦ, νὰ πάρης δακτυλίδι;
Τώρα ποῦ νά'λθη ὁ κύρις σου θὰ τοῦ τὸ φανερώσω.
Ὄλημερίς τὴν μάλωνε, βράδῳ τὴν μαντατεύει,
Τὴν δέρνουν δεκαφτὰ ἀδελφοί, καὶ δεκαοκτῶ 'ξαδέλφοι,
Δέρνει τὴν καὶ ὁ κύρις της μ' ἓνα χρυσὸ βεργάκι·

Ἡ κόρη τότ' ἀπόθνησκε κ' ἡ μαύρη ψυχομάγει·
Πεθαίνεις Ἄρετοῦσα μου, ὦ! κρίμας τὸ κορμί σου!...
Τὰ φρυδιὰ σου ὅπου ἦτανε δυὸ γυρισταῖς κημάραις,
Ὅποτε ἤθελε τὰ 'δῶ μ' ἐρχόνταν λιγομάραις.
'Πάνω στὸ στρῶμά τση ἔκατσε κ' ἐκράτει τὸ κορμί της,
Τὰ μυρολόγια ἔλεγε κ' ἐκλαιγε τὴ ζωὴ της.
Πεθαίνεις δὰ θὰ σκοτωθῶ καὶ ξέρε το Ἄρετοῦσα,
Ἐπειδὴ (1) δὲν ἤμπορῶ νὰ εὐρῶ μαυροματοῦσα.
Τὰ μάτια τση ἀνατράνιασαν μὲ τάξιν καὶ ἀρχίζει·
Τὰ λόγια ποῦ τοῦ ἔλεγε φαρμάκι τὸν ποτίζει :
Δὲν θέλω 'γὼ νὰ σκοτωθῆς, μόνον καλὰ μαντάτα,
Ἐπιθυμῶ νὰ πανδρευθῆς, νὰ πάρης μαυρομάτα.
Μὰ 'πέρασεν ἡ κυριακὴ κ' ἐμπῆκε κ' ἡ δευτέρα,
Ὅπου ἦτανε τῆς κοπελιάς ἡ ὕστερὴ της 'μέρα.
Μάνα δυὸ λόγια θὰ σου 'πῶ καὶ μὴ τὰ λησμονήσης·
Ἀνίσως κ' ἔλθη ὁ Κωσταντῆς μὴν τὸν κακοκαρδίσης,
Στρῶσέ του κηόλα νὰ γευθῆ, καὶ κλίνη ν' ἀκουμβίση,
Στρῶσέ του κλίνην εὐμορφα νὰ θέση τ' ἄρματά του·
Ἄνοιξε τὴν κασσελά μου τὴν μαυροαραχνιασμένην,
Δός του τὴν ἀρραβῶνά του νὰ πάρη νὰ πηγαίνει
Νὰ εὐρῆ κι' ἄλλου πεθερικὰ, νὰ δώση ἀρραβῶνα.
Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔλεγε κ' ἡ Ἄρετὴ ἀποθαίνει·
Τότε τὴν λαζαρώνουε καὶ ὁ Κωσταντῆς προθαίνει
Μὲ τριακόσια φλάμπουρα, μὲ χιλίους παιγνιδιάτους.
Ὅπισω, 'πίσω φλάμπουρα, κι' ὀπίσω οἱ παιγνιδιάτοι :
Στοῦ πεθεροῦ μου τὴν αὐλὴν βλέπω σταυρὸ καὶ στέκει,
Ὁ πεθερός μ' ἀπόθανε, κι' ὁ πεθερός μου δίδει,

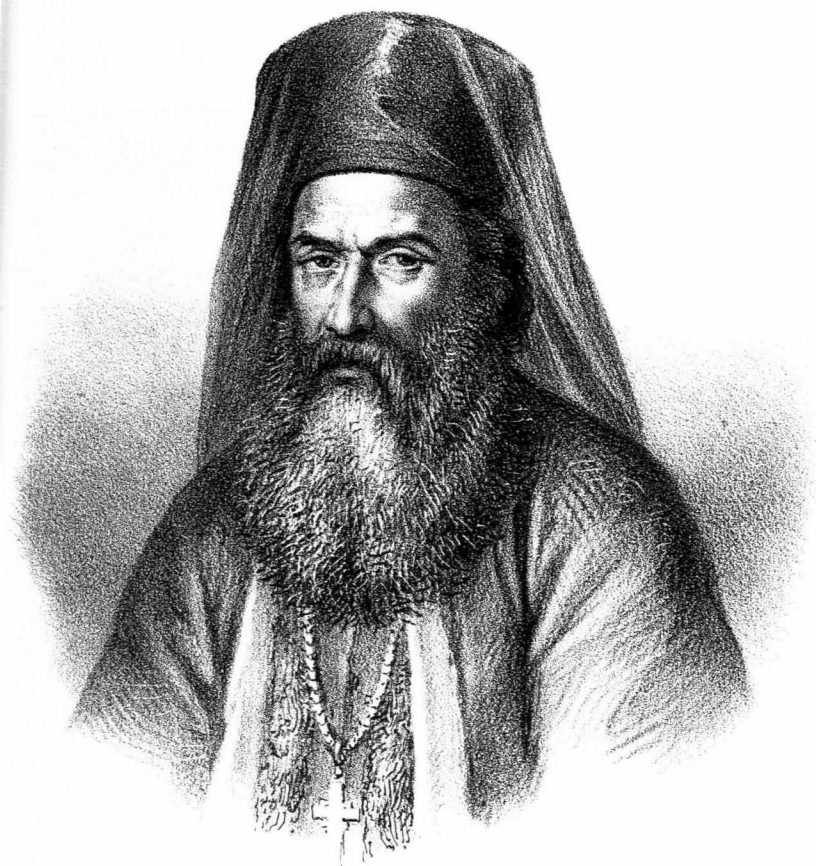
(1) Ἴσως· ἐπειδὴ καί.

Κι' ἀπὸ τὰ κουνιαδάκια μου κανέναν ἐσκοτώσαν.
Βιτζιά δίδει τ' ἀλόγου του στὸν Ἄϊ Γεώργη πάει,
Βλέπει τὸν πρωτομάστορα ποῦ κάνει τὸ κυβοῦρι :
Νὰ ζήσης Κωσταντάκη μου ! Δὲν ξέρω τίνος εἶναι ·
Σὰν δὲν μ' ἀφίνεις Κωσταντῆ, τῆς Ἀρετούσας εἶναι ·
Ἄν ἦναι τῆς Ἀρετούσας μου, μακρὺ πλατὺ νὰ κάμης,
Νὰ ἐμβαίνει ὁ νεὸς μὲ τ' ἄρματα κ' ἡ κόρη μὲ τὴ ρόκα.
Βγαίνει κι' αὐτὸς τὸν λάρζον του ἀπ' ἀσημένια θήκη,
Στὸν οὐρανὸ τὸν πέταξε καὶ στὴν καρδιά του πάει.
Κ' ἐκείνην τὴν ἐπηαίνανε κατὰ τὸ μοναστήρι,
Κ' ἐκεῖνον τὸν ἐβάνανε ἐπάνω στὸ Διοφύρι·
Τὸ καδελέτ' ἐστήσανε, μαζὴ μαζὴ τὰ βάλλαν
Ἐψάλλανέ τους μὲ χαρτί κι' ἀπ' ἕκε τοὺς ἐθάψαν.
Κάμνουν κυβοῦρι μάρμαρον κι' πέτρινο διοφύρι
Καὶ μέσα τοὺς ἐβάλλανε κι' ἀνάψαν καὶ κανδύλι.

ἌΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ὁ Δράκων.

Κάτου στὴν ἄκρα τ' οὐρανοῦ, στὴν τελείωσιν τοῦ κόσμου,
Ψοφοῦν ἀγρήμια καὶ λαγοὶ κ' ἐλάφια ἀπὸ τὴ διψα·
Ἐκεῖ ἔχουν τ' ἀρχοντόπουλα, τὰ καλομαθημένα.
Στολίζετ' ἡ ἀρχόντισσα στοῦ δράκου κατεβαίνει :
Δράκο, ἀνάσφου νερὸ νὰ πιοῦν τὰ διψασμένα ·
Θέλεις χρυσάφια, πάρε μου, θέλεις μαργαριτάρια ;
Οὔτε χρυσάφια θέλω ἴγῳ, οὔτε μαργαριτάρια ·
Θέλω τὴν Κατερίναν σου τὴν μορφοτραγουδίστρα
Ποῖ δυὸ φοραῖς ἔτραγουδῖσε καὶ δυὸ χώραις χαλάσαν,
Κ' ἂν τραγουδήσῃ κι' ἄλλη μιὰ χαλᾶ καὶ τὴ δική μου
Στολίζουε τὴν Κατεριά, τοῦ Δράκου νὰ τὴν πᾶνε·

ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπον καὶ τὸ φεγγάρι στῆθος,
Καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερὸν καμαρωτὸ τὸ φρυδί.
Ὡσάν τὴν εἶδε κ' ἔφθασε πολὺ τοῦ κάλοφάνη,
Ἐννιά κλειδιά τῆς πέταξε κ' εἰς τὴν ποδιά τῆς δίδου·
Ὅλα τὰ σπήτια ἄνοιξε, ὅλα ἀνάγειρέ τα,
Μόνον τῶν δυὸ τὸ μεσιακὸ ἐκεῖνο μὴ ἀνοίξης·
Κι' αὐτὴ ἐκεῖνο ἄνοιξε, ἐκεῖνο ἀνάγειρέ το,
Εἶδε πασάδες καίοντες κι' ἄρχοντες λαμπηδόντες,
Εἶδε καὶ τὸν πατέρα τῆς ποῦ καίεται κ' ἐκεῖνος,
Εἶδε καὶ στὸ καπέλο του τρικέφαλο ἓνα φίδι·
Δίδει τῆς πόρτας μιὰ λαχτιὰ, καὶ μεσαθ' ἔξω ἔβγαίνει·
Νὰ ζήσης Κατερίνα μου ἡντὰ ἴδες κ' ἐφοβήθης;
Εἶδα πασάδες καίοντες κι' ἄρχοντες λαμπηδόντες,
Εἶδα καὶ τὸν πατέρα μου ποῦ ἐκαίετο κ' ἐκεῖνος,
Εἶδα καὶ στὸ καπέλο του τρικέφαλο ἓνα φίδι·
Ἐβάστα κ' εἰς τὴν χέρα του μιὰν ἀσημένια βέργα.
Ἐγῶμαι τὸ ἀστραψιάς παιδί καὶ τὸ βροντῆς ἐγκόνι,
Κι' ὅταν ἀστράπτω καίω σε κι' ὅταν βροντῶ βουλῶ σε.

ἌΣΜΑ ΟἴΔΟΟΝ.

Ὁ ναύτης.

Μαννάδες π' ἔχετε παιδιά, γυναῖκες π' ἔχετε ἄνδρες,
Ἀφρουκασθῆτε νὰ σᾶς πῶ τοῦ γεμιτζῆ τὰ βάρη·
Ποῦ ἓνα καρὰβ' ἀρμένιζε στὸν κύρφο τῆς Ἀττάλειας,
Βαρυὰ φουρτούνα τὸ λαλεῖ, μαῖστροτρεμουντάνα
Μὰ ἔχει ὀβρηὸν πραγματευτὴ, Τοῦρκο καρaboκύρη,
Εἶχε καὶ τριὰ Ῥωμιόπουλα, ποῦ τοὺς καιροὺς ἐβλέπαν·
Τὸ πρῶτο βλέπει ἀποσπεροῦ, τᾶλλο τὸ μεσονύκτι,
Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο ἀπ' τὴν αὐγὴ καὶ πίσω.

Κ' εὐγῆκε τὸ ναυτόπουλο τὴν χάρταν νὰ κυττάξῃ·
 Παιζογελῶντας ἔβγαине, κλαίοντας κατεβαίνει·
 Τί ἔχεις βρὲ ναυτόπουλο καὶ κλαίεις καὶ λυπῆσαι;
 Τὰ εἶδα καπετάνιό μου, θεὸς νὰ μὴν τὰ φέρῃ·
 Τὴν θάλασσαν θιορῶ βουνά, τὸν κόρφον καὶ μαυρίζει.
 Ταχθῆτε Τοῦρκοι στὰ τζαμιὰ, Ῥωμιοὶ στὰ μοναστήρια,
 Τάξου καὶ σὺ Ἰσσηφούτ-Ὀβριέ, Ῥωμιὸ νὰ προσκυνήσῃς·
 Καὶ στέκετ' ἀνατολικὰ, καὶ κάνει τὸν σταυρόν του·
 Χριστέ, ἂν ἦσαι ἀληθινός, κάμε ἐλεημοσύνην,
 Νὰ φέρ' ὀκιάδες τὸ κερί, καντάρια τὸ λιθάνι,
 Μὲ τὰ βουβαλοτούλουμα νὰ κουβαλῶ τὸ λάδι·
 Γίνετ' ἢ θάλασσα γιαλὶ κι' ὁ κόρφος μαϊνάρει,
 Σαράντα μίλια ἔτρεξαν, σαράντα μίλια πῆγαν,
 Κ' ἐπάνω στὰ σαράντα δυὸ καὶ στὰ σαράντα πέντε
 Ὁ σκυλοβρῆδς μετάνιωσε, στὴν πίστιν του γιαγῆρνε·
 Ἰησοῦ Χριστέ, στὴν δόξαν σου, κ' ἐγὼ στὴν ἐδικὴν μου.
 Κι' ὅταν τὸν λόγον ἔλεγε, δὲν τὸν ἔχει τελειωμένον,
 Γεμίζει ἢ θάλασσα πανιὰ, τὸ περιγιαλὶ ναύταις,
 Καὶ τὸ μικρὸ ναυτόπουλο ἤξερε καὶ κολύμβει,
 Στὰ δεκαφτὰ μερόνυχτα βγαίνει σὲ ῥημονῆσι·
 Μαῦρα πουλιὰ τὸν τριγυροῦν κι' ἄσπρα τὸν τριγυρίζουν
 Μὰ ἓνα πουλι, ἄσπρο πουλι, δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ·
 Τἄλλα πουλιὰ τοῦ λέγανε, τἄλλα πουλιὰ τοῦ λέγουν,
 Φάγε καὶ σὺ ἄσπρο πουλι ἀπ' ἀνδρειωμένου πλάτη,
 Καὶ γράψε σταῖς φτερούγαις σου δυὸ λόγια λυπημένα,
 Τὸ 'να νὰ πῆς στὴ μάσσα του τἄλλο στὴν ἀδελφὴν του,
 Νὰ πιᾶσῃ ἢ μάσσα τὰ βουνὰ κ' ἢ ἀδελφὴ τὰ δάση.
 Κ' ἐπιασ' ἢ μάσσα τὸ γιαλὸ καὶ ἀδελφὴ τὴν ἄμμο
 Καὶ ἔβρίσκει ἢ μάσσα τὸ κορμὶ κ' ἢ ἀδελφὴ τὰ χέρια

Γυιέ μου καὶ ποῦν τὰ μάτια σου, καὶ ποῦν ἢ κεφαλὴ σου
 Καὶ τ' ἀποδέλοιπο κορμὶ τοῦ βρίσκεται ῥιμμένο;
 Ἦνταν στὸν πάτο τοῦ γιαλοῦ τὸ τρῶν' τὰ μαύρα ψάρια (1).

ἌΣΜΑ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Ὁ ναύτης ψυχοῤῥαγῶν.

Εὐμορφος νεὸς ψυχομαχεῖ στοῦ καραβιοῦ τὴν πρῶρη·
 Δὲν ἔχει μάσσα νὰ τὸν κλαί', κόρη νὰ τὸν λυπῆται,
 Μηδ' ἀδελφὸν μηδ' ἀδελφὴν νὰ τὸν ψυχοπονῆται.
 Μὰ κλαίει τὸν ὁ ναύκληρος μὲ τὸν καραβοκῆρη·
 Σηκῶ σου, ναύτη μου, καλὲ, πρῶτε τοῦ καραβιοῦ μας,
 Μὰ γῶ σᾶς λέγω δὲν ἔμπορῶ καὶ σεῖς μοῦ λέτε σῆκω.
 Για πιᾶστε με νὰ σηκωθῶ, σηκῶσέ με νὰ κάττω,
 Καὶ φέρετε μοῦ τὴν χάρτα μου, καὶ τ' ἄργυρὸ κομπάσα,
 Νὰ κομπασάρω τὸν καιρὸ, ν' ἀμφοῦμεν σε λιμάνι·
 Βλέπετ' ἐκεῖνα τὰ βουνὰ ἐδῶθε καὶ ἐκεῖθε;
 Ἀνάμεσά θ' ἀράξουμε, π' ἔχει καλὸ λιμάνι·
 Ζερβιὰ μεριὰ τὸ σίδερο, δεξιὰ τὸ παλαμάρι,
 Στὴν ὄστρια τὴν φαρμακερὴ ρίχτε τὴ σιγουράτζα,
 Κι' ἄς πᾶν οἱ ναύτες γιὰ νερὸ καὶ ἄλλοι γιὰ τὰ ξύλα,
 Κι' ἂν ἀποθάνω θάψτε με ἔξω στὸ παλαμάρι,
 Ν' ἄρχωνται οἱ θαλασσινοὶ νὰ λέγουν τὸ γιαλέσσα.

ἌΣΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Ὁ βοσκὸς ψυχοῤῥαγῶν.

Ἀπὸ τὰ ὄρη ἔρχομαι, δὲν μ' ἐρωτᾶς ἦν τὰ 'δα;
 Ἐνας βοσκὸς ψυχομαχεῖ στὴν μέσην τῶν ἀρνιῶν του·

(1) Τοῦ ἄσματος τούτου λείπει, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, τὸ τέλος.

Τὸν κλαῖν' τ' ἄρνια του (1) τὰ στεροπρόβατά του
 Κ' ἕνας μαυρόμματος κριὸς ἔπιασε καὶ χορεύει·
 Ἄς τονε κι' ἄς ψυχομαγεῖ κι' ἄς τόνεραν οἱ σκύλοι,
 Γιατί ἔσφαξε τὴ μάννα μου κ' ἔψησε κ' ἔφαγέ την,
 Κ' ἐκεῖνα τὰ ἀδελφάκια μου ἔψησε κ' ἔφαγέ τα,
 Καὶ σᾶς τὰ κακορρίζικα νὰ σᾶς σκοτώση θέλει.
 Κι' ὁ νεὸς τοῦ ἀποκρίθηκε 'π' ἐκεῖ ποῦ ψυχομάχει
 Ἐλα μαυρόμματα κριέ, κι' ὅτι νὰ ξαρρώστησω,
 Ἐγὼ τὸ προβιδάκι σου θενὰ 'ξαναστροφῆσω.

ἌΣΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Ὁ Δασκαλογιάννης.

Θεέ μου, δός μου λογισμό καὶ νοῦ εἰς τὸ κεφάλι
 Νὰ κάτσω νὰ σᾶς διηγηθῶ τὸν δάσκαλο τὸν Γιάννη,
 Ὁποῦ τον πρῶτος τῶν Σφακιῶν μεγάλος 'νοικοκύρης
 Μὲ τὴν καρδιά του τ' ἔλεγε τὴν Κρήτη ῥωμιοσύνη.
 Κάθε λαμπρὴ καὶ κυριακὴ ἔβανε τὸ καπέλο,
 Καὶ τῶν παππάδων ἔλεγε τὸν μόνχο 'γὼ θὰ φέρω.
 Δάσκαλε Γιάννη δάσκαλε, καταίβα ν' ἀναγνώσης
 Φερμάνια ἀπὸ τὸν βασιλιά κι' ἀπολογία νὰ δώσης·
 Σώπασε σὺ πρωτοπαπᾶ, μ' ἀκόμη δὲν σοῦ τὸ 'πα·
 Ἐγὼ θὰ πάγω τὸν σταυρὸν εἰς τῶν Χανιῶν τὴν πόρτα,
 Ἐγὼ θὰ πάγω τὸν σταυρὸν στὴν πόρτα νὰ κολλήσω,
 Καὶ μὲ τὰ λαιμονόκουπα ἔξω νὰ τοὺς πορίσω.
 Δάσκαλε, Γιάννη δάσκαλε, κάμε ὅσα μπορέσης,
 Νὰ μὴ τ' ἀκούση ὁ Πασσαῶς, Τουρκιὰ νὰ μᾶς ἐπέψη·
 Καὶ ὁ Πασσαῶς 'σὰν τ' ἄκουσε πολὺ βαρὺ τ' ἐφάνη,

(1) Προσθετέον ἴσως: τὰ μικρὰ, χάριν τοῦ ῥυθμοῦ.

Στὸ κάστρο κ' εἰς τὸ Ῥέθυμνο τὸ μουκρέμι φθάνει.
 Πιάνουν καὶ κάμνουν μιὰν γραφὴν καὶ στέρνουν τὴν ἐπάνω·
 Διωρισμένη βασιληὰ, γράψε μου τί νὰ κάμω,
 Νὰ πολεμήσω τὰ Σφακιὰ ἢ νὰ τὰ βεφουδάρω;
 Μὴ πολεμήσης τὰ Σφακιὰ καὶ μὴ τὰ βεφουδάρης,
 Καὶ στείλε νὰ μοῦ πιάσουνε τὸν δάσκαλο τὸν Γιάννη·
 Πορίζουνε ἀφ' τὰ Χανιὰ σαράντα βαϊράκια,
 Νὰ πᾶνε νὰ τὰ κάψουνε τοῦ Γιάννη τὰ κονάκια·
 Καὶ πᾶνε στὴν Ἀράδενα, κουρτίζουν τὰ τζαντήρια,
 Καὶ κάτου στὴν χρυσὴ πηγὴ παίζουνε τὰ παιγιδία,
 Δίδουν φωτιὰ τσ' Ἀράδενας, καίγουν τὸν Ἄϊ-Γιάννη·
 Προβαίνει ἡ ξανθομάλλινη καὶ τὰ μαλλιά της 'εγάνει:
 Κατακαυμένη Ἀράδενα καὶ σεῖς Ἀραδενιώτες,
 Καὶ ποῦνε κ' οἱ ἀνδρειωμένοι σου καὶ ποῦ οἱ παιγιδιότες;
 Εἰς τὰ βουνὰ ἐδώκανε καὶ γνωριμιὰ δὲν ἔχουν,
 Εἰς τὰ βουνὰ τὸν πιάσανε μὲ τὴν καπετανιά του·
 Σέρνει καὶ τὴ γυναῖκά του μαζὺ μὲ τὰ παιδιὰ της.
 Δάσκαλε Γιάννη τῶν Σφακιῶν μὲ τὸ πολὺ φουσατό
 Ποιὸς τὸ 'λέγε πῶς θὰ γεννῆ ἡ Κρήτη Ῥωμιακάτο;
 Ἄν θέλετ' ἄσπρα δίνω σας, κι' ἂν θέλετε τζεκίνια
 Ἐγὼ αὐτός μου τὰ 'εγαλα κανέναν ἔχω (1) χρεία·
 Ἄν θέλετ' ἄσπρα δίνω σας, κι' ἂν θέλετε διπλάρια
 Ἐγὼ αὐτός μου τὰ ἔκοβγα κ' ἐφόρτονα καράβια.
 Πιάνουν πισταγκωνίζονται (2) σαράντα πασσαλίδες,
 Χαρούμενοι τὸν παίρνουνε καὶ στοῦ Πασσαῶ τὸν πᾶνε·
 Κι' ὅτι τὸν ἀνεβάζανε εἰς τοῦ Πασσαῶ τὴ σκάλα,
 Ἐστράφηκε ζερβιά δεξιὰ κ' ἐφώναζε μεγάλα:

(1) Πιθανῶς: κανὲν δὲν ἔχω.

(2) Προφανῶς ἐσθαρμένον, ἀπὲ πισταγκωνίζου τον.

Καλῶς σᾶς ἦρα ἀφέντη μου, ἀφέντη ἀφεντάδων.
Καλῶς τὸν Γιάννην, τῶν Σφακιῶν κουρσάρην τῶν κουρσάρων
Καφφέ γλυκόν του ἔφεραν εἰσὲ χρυσὸ φλυτζάνι
Κ' ἓνα τσιμποῦκι γιασεμί, χίλια τζεκίνια κάμνει.
Στέκει καὶ συλλογίζεται κουνεῖ τὴν κεφαλὴν του,
Καὶ κλαῖνε τὰ ματάκιά του καὶ τρέμει τὸ κορμί του·
Ἄτσαμπα (1) νὰ μὲ φτάξουνε σακούλια πεντακόσια
Νὰ κάμω τὰ σεράγια μου ὡς ἦτανε καὶ πρῶτα;
Καὶ ὁ Πασσᾶς κρυφογελαῖ λέει τοῦ Σερασκέρη:
Μὰ τὴν ζωὴ του δὲν ψηφᾶ, καὶ τὰ σεράγια θέλει;
Κι' ἀπὶς ἀπόπτε τὸν καφφέ, τοῦ παίρνουν τὸ τζιμποῦκι
Πιάνουν καὶ καταθάζουν τὸν κάτω εἰς τὸ τιμπροῦκι,
Καὶ πιάνουν καὶ τοῦ γδέρνουνε τὸ χειλομάγουλό του,
Κι' ἓνα ἴγυιαλί τοῦ ἔδωκανε νὰ ἰδῆ τὸ πρόσωπό του·
Κι' ἀπὶς καὶ ἀπογδάρανε καὶ τὴν δεξιά του χέρα,
Ἐτότε εἰτουρκέψανε τὴν μιά του θυγατέρα,
Καὶ ἀπὶς καὶ ἀπογδάρανε καὶ τὴν ζερβιάν του χέρα
Ἐτότε χαζιρεύουνε τὴν ἄλλη θυγατέρα·
Κι' ἐρώτησεν ἡ ὀρφανή: παιδιὰ ποῦν' ὁ μπαμπάς μου;
Κάτω στὸ γλέντι κάθεται μὲ κι' ἄλλα παλληκάρια,
Κ' ἐκείνον τὸν ἐτρώγανε τῆς θάλασσας τὰ ψάρια (2).

(1) Ἄρα γε.

(2) Τὸ ἄσμα τοῦτο, ἀναλεχθὲν ἐκ στόματος τῆς ἐκγονῆς αὐτῆς τοῦ ἥρωος, ζώσης ἔτι ἐν Αἰγυπτῷ, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ 1772, ὅτε ἡ Κρήτη ἠτοιμάζετο νὰ μιμηθῆ τὴν ἐπαναστάσαν Πελοπόννησον.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΗΣ

ΟΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ (I).

Γ'.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

§ 1. Τὰ βιβλία.

Ἡ ἀόριστος αὐτὴ ἔκφρασις : ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ἀόριστος ὡς καὶ τὸ ἐπάγγελμα ὕπερ σημαίνει, δὲν ἔχει ἴδιον ὄρον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὸ γαλλικὸν *homme de lettres* μεταφράζεται ὅτε μὲν διὰ τῆς λέξεως συγγραφεὺς, ὅτε δὲ διὰ τῆς λόγιος· ἀμφότεροι ὅμως οἱ ὄροι οὗτοι εἰσὶν ἀκατάλληλοι καὶ περυστημένοι, μὴ σημαίνοντες τὴν διὰ τῶν λέξεων *homme de lettres* ἐκφραζομένην ἰδέαν, ἄνθρωπον δηλαδὴ ζῶντα ἀπὸ τοῦ καλάμου του.

Ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων σπανίως ἀπαντᾶται ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸν πρωτόγονον αὐτοῦ τύπον· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει ἄλλην τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἀσχολίαν· ὁσάκις δὲν ἦνε ὑπάλληλος, δικηγόρος, στρατιωτικὸς, ἰατρὸς ἢ ἄλλος τις δημόσιος λειτουργὸς, εἶνε ἀναποφεύκτως καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων ἦτο ἀναγκάκιως διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ μόνον ἀνοικτὸν εἰς αὐτὸν στάδιον. Ἡ σπουδὴ τῶν ἑλληνικῶν ἀπετελεῖ τὴν βάσιν τῆς παιδείας καθ' ὅλην τὴν δούλην ἐποχὴν, καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἑλληνικῶν ἦτο ἐπικερδὲς ἐπάγγελμα· οἱ ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα ἐνηγκαλίζοντο

(1) Ἰδε Ἐθ. Ἡμ. τοῦ 1864.

αὐτὸ τὸ στάδιον, ὅπερ προσέφερον αὐτοῖς ἔντιμα μέσα τοῦ ζῆν καὶ ἀφορμὴν προσφιλοῦς εἰς τὸ πνεῦμά των ἀσχολήσεως.

Ἄμα ὁ ἑλληνοκοιδιδάσκαλος λόγιος καθιστῶν τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, ἠσφάλιζε καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τὴν τύπωσιν. Φίλος τις τῶν γραμμάτων, ὅτε ἔμπορος, ὅτε πατριάρχης τις ἢ ἀνώτερος ὑπάλληλος, ἀπεδέχετο τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ συγγραμματος, καὶ τὸ βιβλίον ἐδημοσιεύετο ὑπὸ τὴν αἰγίδα του, οὐδὲν τοῦ συγγραφέως δαπανῶντος. Ἐνίοτε ἐδημοσιεύετο ἢ βίβλος διὰ συνδρομῶν μετ' ἴσης ἐπιτυχίας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ὑπῆρχον ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκδόται, ὁ δὲ Μαικῆνας διένεμε δωρεὰν τ' ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου ἢ κατέλειπε τὴν πώλησιν εἰς τὸν συγγραφέα. Σήμερον ὑπάρχουσιν ἐκδόται· εἰς αὐτῶν ἦτο ἀπλοῦς στοιχειοθέτης κατὰ τὸ 1834, μετὰ 22 δ' ἔτη ἀπέθανε καταλιπὼν ἑνὸς ἑκατομμυρίου περιουσίαν· ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ οἱ ἐκδόται εἶνε οἱ μεγάλοι, καὶ οἱ συγγραφεῖς οἱ μικροὶ ἰχθύς.

Ὁμολογητέον ἐν τούτοις ὅτι τὰ βιβλία δὲν ἐξοδεύονται μετὰ μεγάλης εὐκολίας· μόνον τὰ κλασσικὰ πωλοῦνται ὡς ψωμί, ὡς συνήθως ἐν Ἑλλάδι λέγεται, ἀφ' οὗ ὅμως καὶ ταῦτα ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς· τῶν καθ' αὐτὸ σχολειακῶν βιβλίων ἔπονται τὰ διδακτικὰ, οἷον λεξικά, νομικὰ, ἰατρικὰ, καὶ ἐν γένει βιβλία, ἅτινα ἀναγνωσθέντα ἄπαξ δὲν γίνονται νεκρὸν κεφάλαιον, ὡς ἄνθρωπός τις τῶν γραμμάτων μ' ἔλεγέ ποτε. Τὰ ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου φιλολογικὰ προϊόντα δυσκόλως εὐρίσκουσιν ἐκδότην· οἱ συγγραφεῖς των λοιπῶν καταφεύγουσιν ἀναγκαίως εἰς συνδρομάς, οἱ δὲ φίλοι των εἶνε οἱ ἀναγκαῖοι εἰσπράκτορες τοῦ φόρου τούτου τῆς παρὰ τῶν ἐκδοτῶν ἐπιβαλλομένης φορολογίας. Οἱ συγγραφεῖς στρατολογουσι πολλάκις ἐπιτηδείως καὶ τοὺς ὑπουργοὺς αὐ-

τοὺς μεταξὺ τῶν συλλογέων των, οἵτινες δι' ἐγκυκλίου προσκαλοῦσι τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ὑπαλλήλους νὰ καταγράψωσιν ὅτι πλείονας συνδρομητὰς εἰς τὸ προστατευόμενον σύγγραμμα. Πρῶτον δὲ πάντοτε μεταξὺ τῶν τοιούτων φροντιστῶν καταλέγουσιν οἱ συγγραφεῖς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργόν, ὅστις, οἷος δὴ ποτ' ἂν ἦ, οὐδέποτε τολμᾷ ν' ἀποποιηθῆ τὴν τοιαύτην τιμὴν. Ἡ συστατικὴ ἐγκύκλιος, πομπωδῶς συντεταγμένη καὶ λιθογραφημένη εἰς τὸ βασιλικὸν τυπογραφεῖον, στέλλεται πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐξωτερικοὺς πράκτορας τῆς Ἑλλάδος· ὁ δὲ συγγραφεὺς ὑποκλίνει εὐχαριστῶν καὶ ἀναμένει τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀγγελίων του. Ἐν τούτοις αἱ ἀγγελίαι δὲν ἐπανερχοῦνται ἢ ἐπανερχοῦνται οἷαι ἀνεχώρησαν. Ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ ἐξηγήσεις, ἀκούει δὲ εἰς ἀπάντησιν, ὅτι οἱ πρόξενοι γράφουσιν ὅτι οἱ καιροὶ εἶνε λίαν δύσκολοι, ὅτι οὐδὲν κατώρθωσαν, ὅτι πάντες εἰς οὐς ἐπρότειναν τὴν ἀγγελίαν ἠρνήθησαν νὰ ὑπογράψωσι, κ. τ. λ. ὁ συγγραφεὺς ὑποχωρεῖ, λυπούμενος, ἐννοεῖται διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν ὑπολογισμῶν του, εὐγνωμονῶν ὅμως πάντοτε θερμότερα πρὸς τὸν ὑπουργόν. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος! ἂν εἰδύνατο ν' ἀναδιψήσῃ ἐν ταῖς ἀρχαίαις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, ἤθελεν ἀπαντήσῃ τὸ πρωτόγραφον ἐγκυκλίου πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ πράκτορας τῆς Ἑλλάδος τοιούτου τινὸς περιεχομένου· « Συγγραφεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀξιότιμοι μᾶς παρακαλοῦσιν ἐπανειλημμένως νὰ συστήσωμεν τὰς περὶ συνδρομῶν εἰς τὰ συγγράμματά των ἀγγελίας αὐτῶν· ἀναγκαζόμεθα πολλάκις ἄκοντες νὰ εἰσακούσωμεν τῆς αἰτήσεώς των, καὶ σὰς εἰδοποιούμεν περὶ τούτου ἵνα ἐνεργῆτε ἐν περιστάσει συμφώνως πρὸς ταῦτα... » Ἄν ὁ ὑπουργὸς πραγματικῶς ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν δημοσίευσιν συγγράμματός τινος, τότε προβαίνουσιν αἱ συνδρομαὶ ἀξιόλογα.

Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς δυσκολίας κατορθοῖ τέλος ὁ συγγραφεὺς ἐκδότης νὰ δημοσιεύσῃ τὸ βιβλίον του· τότε ὅμως ἀρχίζουν ἄλλα μαρτύρια: οἱ μὴ θέλοντες νὰ πληρώσωσι συνδρομηταὶ, καὶ οἱ φίλοι οἵτινες τὸν νεκρὸν προσποιηθέντες καθ' ἑλπὴν τὴν περὶ συνδρομητῶν στρατείαν τοῦ συγγραφέως ἀνίστανται ἤδη καὶ ἀπαιτοῦσιν, ἐπιτακτικῶς πολλάκις, νὰ τοῖς ἀποσταλῇ (δωρεὰν ἐννοεῖται) ἐν ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματος. Νομίζουσι μάλιστα ὅτι σὰς τιμῶσι διὰ τῆς τοιαύτης των αἰτίας. Ἄν δὲ ἀπαλλαγῆτε αὐτῶν ὑφ' οἰκονομίας πρόφασιν, ἐπαναλαμβάνουσι καὶ πάλιν, οὐδέποτε ἀποθαρσυνόμενοι, τὰς ἀπαιτήσεις των. Ἐνθυμοῦμαι συγγραφεὶα τινὰ, ὅστις μοὶ διηγεῖτο ὅτι, εἰπὼν πρὸς τινὰ τῶν τοιούτων ἀπαιτητῶν ὅτι οὐδὲν πλέον ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματός του τῷ ὑπελείπετο, ἤκουσε τὴν ἀτάραχον παρ' ἐκείνου ἀπάντησιν. — Ἄλλὰ θὰ ἐφύλαξες πάντοτε δι' ἰδίαν σου χρῆσιν ἐν ἀντίτυπον· δάνεισέ με το! — Τὸ ἔχω εἰς τὸν βιβλιοδέτην. — Καλὰ, λοιπὸν περιμένω μέχρις οὗ δεθῇ. — καὶ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας τῷ ἔγραψε νὰ τοῦ δανείσῃ (γρ. χαρίσῃ) τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον. Τὸ μόνον δυνατὸν δίλημμα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε, ἢ νὰ χάσῃ τις ἐν ἀντίτυπον δαπανηροτάτου συγγράμματος, ἢ νὰ κερδήσῃ ἕνα ἔχθρον.

Ἡ Ἀνατολὴ εἶνε ἡ μεγίστη ἀγορὰ τῶν Ἑλλήνων βιβλιοπωλῶν. Ἡ Ἑλλάς ἀποστέλλει κατ' ἔτος εἰς Τουρκίαν δύο ἑκατομμυρίων φράγκων βιβλία καὶ ἤθελε πωλεῖ διπλάσια ἂν ἡ τυποκλοπία δὲν ἦτο θριαμβευτικῶς ἐγκατεστημένη ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρῃνῃ, Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄλλαχοῦ. Ἡ φιλιαναγνωσία εἶνε λίαν διακεχυμένη ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ, πλὴν δὲν τολμῶ νὰ βεβαιώσω ἂν εἶν' ἐπίσης καὶ εἰς τὸ κέντρον αὐτὸ τῆς παραγωγῆς· ὅπως δῆποτε ὅμως αἱ πτωχαὶ κλάσεις ἀναγιγνώσκουσι μᾶλλον

τῶν εὐπόρων, καὶ ὅσον ἀκριβώτερος εἶνε ὁ οἶνος, ὡς μ' ἔλεγε Ἀθηναῖός τις βιβλιοπώλης, τόσον περισσότερον ἀναγιγνώσκει ὁ λαός. Τὰ πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια παρθεναγωγεῖα ἠύξησαν ἐπαισθητῶς τὴν κατανάλωσιν τῆς διανοητικῆς παραγωγῆς. Αἱ γυναῖκες τῆς νέας γενεᾶς καὶ ἰδίως αἱ τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας ἀναγιγνώσκουσι σχετικῶς μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν.

Δύο τινὰ δύναται τις νὰ μεμψθῇ τῶν ἑλληνικῶν διανοητικῶν προϊόντων, 1^{ον}, ὅτι ἡ τιμὴ των εἶνε μεγάλη, διπλῆ καὶ πολλάκις τετραπλῆ τῆς τῶν γαλλικῶν βιβλίων καὶ 2^{ον} ὅτι ἡ ποιότης των εἶνε συχνάκις κακῆ. Ἡ μεγάλη τιμὴ συνεπιφέρει τὴν εἰς μικρὸν ἀριθμὸν ἀντιτύπων ἔκδοσιν τῶν βιβλίων. Οἱ ἐκδοταὶ τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐνόησαν ὅτι ἡ εὐθηνία σύρει τὸν ἀγοραστὴν, αὐξάνει τὴν κατανάλωσιν, καὶ ἐπομένως καὶ τὴν παραγωγὴν. Καίτοι ὅμως ἡ τιμὴ τῶν βιβλίων εἶνε, ὡς εἵπομεν, μεγάλη, τὸ περιεχόμενον των εἶνε οὐχ ἥττον κακόν, καὶ ὅσον χαμηλότερον μετὰξὺ τοῦ λαοῦ καταβαίνει, τοσοῦτον χειρότερον γίνεται. Ἐδῶ δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν, ὅτι οὐδέποτε ἐγένετο σκέψις, ὅποιον ἰσχυρὸν ὄργανον δημόδους διδασκαλίας εἶνε τὸ ἡμερολόγιον. Τὸ ἡμερολόγιον εἶνε εἰς τὰς χεῖρας ὄλων, πτωχοῦ καὶ πλουσίου, ἀστοῦ καὶ ἀγρότου· εἶνε ὅμως πρὸ πάντων τὸ κατ' ἐξοχὴν βιβλίον τοῦ λαοῦ. Τὸ ἀναγιγνώσκει μετ' ἀπληστίας, ἵνα μάθῃ τί τοῦ φέρει τὸ νέον ἔτος, γάμους, θανάτους, καλὸν ἢ κακὸν καιρὸν, καὶ ὅταν ἀργῇ τέρπει δι' αὐτοῦ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Τὸ ἡμερολόγιον εἶνε τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπερ λαμβάνουσι τὰ παιδιά ἀνά χεῖρας· εἶνε ὁ ἔμπιστος τῆς νεανίδος, ἥτις ἀναζητεῖ ἐν αὐτῷ τὰς ἡμέρας τῆς ἀπὸ τοῦ σχολείου ἐξόδου της, εἶνε ὁ σύντροφος τῆς νέας μητρὸς ὑπολογίζουσης δι' αὐτοῦ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀπόντος συζύγου της. Τὸ ἡμερο-

λόγιον ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ ἐν Ἑλλάδι καθήκοντα διδασκάλου ἠθικοποιῦ καὶ πολιτικοῦ ἀποστόλου· δυστυχῶς ὅμως τὰ ἡμερολόγια τῆς εἶνε ἀνοστότερα ἔτι ἢ καὶ ἄλλαχού, καὶ ἀνδὲν αὐξάνουσι τὰς λυπηρὰς προλήψεις τῶν κατωτέρων κλάσεων, ἀναντιρρήτως ὅμως τὰς ὑποτρέφουσι. Τὴν αἰτίαν τούτου εἶχον πάντοτε ἀποδώσει εἰς τὴν ἀνικανότητα τῶν συντακτῶν των, ὥστε μετ' ἀπορίας μου ἤκουσα κατόπιν ὅτι ἐκδότης τις τῶν Ἀθηνῶν, πρὸ μικροῦ ἀποβιώσας, ὁ κύριος Κορομηλάς, ἐνεπιστεύετο τὴν σύνταξιν τῶν ἡμερολογίων του εἰς δύο τῶν μᾶλλον διακεκριμένων λογίων τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες ὅμως δυστυχῶς ἐθεώρησαν τὴν τοιαύτην ἐργασίαν ἀπλῆν ἀργυρολογικὴν ἀσχόλησιν.

Τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἑλληνικῶν τυπογραφείων τῆς Βενετίας, καίτοι κατὰ πολλὰ ἔλλειπές, εἶνε οὐχ ἥττον καλλίτερον τοῦ παρὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐκδοτῶν δημοσιευομένου. Αἱ ἑλληνικαὶ τυπογραφίαι τῆς πόλεως τῶν Δογῶν ἀπολαύουσιν εἰδους τινὸς μονοπωλίου διὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Γνωστὸν ὅτι ἐπὶ δημοκρατίας ἀποικία ἑλληνικὴ ἦνθει ἐν Βενετία (1), ἀποκλειστικῶς σχεδὸν τὸ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐμπόριον ἐνεργοῦσα. Σήμερον δὲν εἶνε πλέον αὕτη ἢ ἡ δευτερεύουσα τῆς ἐν Τεργέστη ἑλληνικῆς ἀποικίας. Εὐδαιμονοῦσα τότε κατέστησε σχολεῖα καὶ τυπογραφίας, ἐν αἷς τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τῶν ἑλληνικῶν συγγραμμάτων ἐξετυπώθησαν (2). Τινὰ τῶν τυπογραφείων ἐκείνων ὑπάρχουσι ἔτι, δὲν ἐκτυποῦσιν ὅμως πλέον

(1) Τὸ 1577 παρῶκον ἐν Βενετία 4,000 Ἑλληνας. Βλ. *Sulla colonia greca orientale stabilita in Venezia*, cenni di Gio. Veludo, Βενετία, 1847.

(2) Β. Κατάλογον τῶν ἀπὸ πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι καθιέρωσως τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν ἑλλ. γλῶσσαν τυπωθέντων βιβλίων ὑπὸ Ἀνδρ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ, Ἀθήνησι 1854 καὶ 1856.

ΗΛΙΑΣ ΜΗΝΙΑΤΗΣ.

ἡ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, καὶ αἱ σημεριναὶ δ' αὐταὶ δημοσιεύσεις τῶν φαίνονται μᾶλλον ἀκριβεῖς ἀνατυπώσεις τῶν πρώτων ἐκδόσεων τοῦ 16 καὶ 17^{ου} αἰῶνος ἢ ἀναδημοσιεύσεις· τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα πανάρχαια, στρογγύλα, ἀκομψα, ἀραιὰ καὶ μεγάλοπρεπῆ γράμματα ἀναφαίνονται καὶ ἐν αὐταῖς, μὴ καταπατοῦντα, μῆτε συνωθεῦντα ἄλληλα, ὡς οἱ χαρακτῆρες τῶν νέων βιβλίων· ἡ αὐτὴ μελάνη μαύρη ὡς τὸ πτερόν τοῦ κόρακος ἢ ἀνοικτὴ ἐρυθρὰ ὡς μαῖου ῥόδον. Ὁ αὐτὸς ὑποκίτρινος χάρτης, καλῶς ἐψημένος, δυνατὸς μὴ σιζόμενος ἐκ τῆς χρήσεως, μῆτε τὴν ὄρασιν κουράζων. Τὸ αὐτὸ τέλος δέσιμον εἰς ξύλον ἐνδυμένον μὲ μελανὸν μαρμαρίνιον, μὲ στερεὰ χαλκᾶ ζύγωθρα καὶ μὲ τὸν ἐσταυρωμένον ἀντὶ παντὸς ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ἐ' ἀθηναϊκὰ τυπογραφεῖα δὲν δύνανται ν' ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὰ τῆς Βενετίας. Ὁ τυπογραφικὸς τῶν χάρτης, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, εἶνε κακίστης ποιότητος. « Βάλε κακὸν χαρτί, μ' ἔλεγε εἰς Ἀθηναῖος ἐκδότης, διὰ νὰ χαλάσῃ γρηγόρα τὸ βιβλίον. » Ἡ μελάνη τῶν εἶνε κατωτέρα τῆς βενετικῆς, καὶ ἡ ἀγορὰ χαρακτῆρων ὁμοίων πρὸς τοὺς τῆς Βενετίας ἤθελεν ἀποβῆ λίαν ἐπιζήμιος, καθόσον τοιοῦτοι χαρακτῆρες θὰ ἦσαν ἄχρηστοι πρὸς οἰονδήποτε ἄλλον σκοπόν. Ἐκτύπωσης δὲ ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ὑπὸ ἄλλην μορφήν ἔθελεν εἶσθαι λίαν τολμηρὰ ἐπιχειρήσεις. Ὁ Ἕλληνας πιστῶς εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ παρελθόντος ἐπόμενος ἤθελεν ἴσως ἐκλάβει αὐτὴν ὡς ἐπικίνδυνον νεωτερισμὸν ἢ ἀπόπειράν τινα καθολικοῦ ἢ προτεσταντικοῦ προσηλυτισμοῦ. Τὸ ἐκ τῶν βενετικῶν πιεστηρίων ἐξεληθὸν βιβλίον ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων· ἡ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς συνηθείας καθιερωθεῖσα αὐτὴ ἐκδοσις παρέχει εἰς τὸν Ἕλληνα λαὸν ὅσα οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἐχέγγυα, ἄλλως τε τίς δύναται νὰ πολεμήσῃ τὴν συνήθειαν; Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἴπωμεν ἀλαν-

θάστως ὅτι τὰ βενετικὰ τυπογραφεῖα θέλουσιν ἐπὶ μακρὸν εἶτι διατηρήσει τὸ μονοπώλιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων.

Ἐξ ὧλων αὐτῶν τῶν βιβλίων ἡ Σύνοψις πωλεῖται περισσό-
τερον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ μέσου τοῦ πραγματευτοῦ. Ὁ πραγ-
ματευτὴς τῶν βιβλίων ὀνομάζεται γέρον· πωλεῖ ἐπίσης
κομβολόγια, εἰκόνας, ἀλφαθητάρια, ἡμερολόγια καὶ τινὰ ἄλλα
κόσμηκώτερα ἀντικείμενα, οἷον βελόνας, κλωστήν κ. τ. λ.
Δέμα δὲν ἔχει, ἀλλ' ἔνδον σάκκου σωρεύει τὰς πραγματείας
του. Ὁ γέρον εἶνε πάντοτε προβεβηκώς, ἀλλὰ ῥωμαλέος εἶτι·
ὅτε μὲν εἶνε μοναχός τις τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἄθωνος ἢ τῆς
Ἱερουσαλήμ, καὶ τότε ἐνθρονίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ
τὸν πυλῶνα ἐκκλησίας τινός· ἄλλοτε δὲ κοινός τις πραγμα-
τευτὴς ἢ γεωργός τις ἀπεσυρμένος, τότε δὲ ἡ ἐνδυμασίᾳ του
εἶνε λίαν ἀόριστος καὶ ἡ καθαριότης τοῦ λίαν ἀμφισβητήσιμος.
Ὁ γέρον κοιμᾶται συχνάκις εἰς τὸ ὑπαιθρον, σταματᾷ πρὸ τοῦ
τυχόντος ῥυακίου ἵνα μαλακύνῃ τὸν ξηρὸν του ἄρτον, καὶ
κινεῖ πάλιν ἀδιανοήτων πρὸς τὸν κακὸν καιρὸν καὶ τὰς κακὰς
συναντήσεις. Ἄν τις ὑπολογίσῃ ὅποιον δρόμον διατρέχουσιν οἱ
πραγματευταὶ οὗτοι διερχόμενοι πολλάκις ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα
καὶ μέρος τῆς Τουρκίας εἰς ἓν ἔτος, θ' ἀμφιβάλῃ ὅτι περὶ ἀν-
θρώπου δύναται νὰ περιπατήσῃ τὸσον πολὺ ἐντὸς τὸσον μικροῦ
χρόνου. Ἐπι δὲ περισσώτερον θέλει τις ἐκπλαγῆ μανθάνων τὸ
ἀκριβὲς ποσὸν τῶν διὰ μέσου αὐτῶν ἐνεργουμένων συναλλαγῶν.
Ἀρκοῦμαι μόνον ν' ἀναφέρω ὅτι εἰς βιβλιοπώλης τῶν Ἀθηνῶν
δευτέρας τάξεως ὠμολόγει ὅτι ἔκαμνε κατὰ μέσον ὄρον 4,000
φράγκων συναλλαγὰς κατ' ἔτος μεθ' ἑνὸς τῶν τοιοῦτων πραγ-
ματευτῶν.

Εἰς τὸν σάκκον τοῦ γέροντος εὐρίσκει τις τρία λίαν ἀρεστὰ
τῶ λαφῶ βιβλία, τὸν Ἐρωτόκριτον, ποίημα τοῦ 15 αἰῶνος,

γραφὴν ὑπὸ Ἕλληνας βενετικῆς καταγωγῆς ἐκ Κρήτης, καὶ
περιγράφον μεσαιωνικὰς σκηναί, ἵππικους ἀγῶνας, καὶ μάχας·
τὴν Ἱστορίαν τοῦ Μπερτόλδου, μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἴτα-
λικοῦ, καὶ τὴν Φυλλάδαν τοῦ Γαῖδάρου, ποίημα 16 σε-
λίδων, οὔτινος ἄσμενοί τινες σκηναὶ καταστρέφουσι τὴν ἀξίαν.
Ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἰδίαν φιλολογίαν, καθότι ὁ λόγιος τοῦ ἔθνους
δὲν καταδέχθη νὰ ἐργασθῆ διὰ τὸν λαὸν· εἶνε ὅμως βέβαιον
ὅτι δὲν ἐνεθάρρυνθη εἰς τοῦτο. Ἰδρῦθησαν ἐν Ἀθήναις δια-
γωνισμοὶ ποιητικοὶ, ἀποκλεισθείσης τῆς δημοτικῆς γλώσσης,
διαγωνισμοὶ βιβλίων φιλοσοφικῶν, συγκριτικῆς φιλολογίας, οὐ-
δὲν ὅμως διαγώνισμα κατεστήθη πρὸς σύνταξιν βιβλίου τινός
διὰ τὸν λαὸν, δηλαδὴ τὸν χωρικὸν, τὸν τεχνίτην, τὸν ναύτην.
Ἄν ἐπὶ τὰς γραμμάς ταύτας πέσωσι τὰ βλήματα πλουσίου τινός
τέκνου τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν τοσοῦτων πάντοτε προθύμων εἰς
βοήθειαν τῆς πατρίδος των, τὸν παρακαλοῦμεν νὰ λάβῃ ὑπὸ
σκέψιν τὰς ταπεινὰς αὐτὰς παρατηρήσεις. Ἡ πρόσκτησις ἐνός
καλοῦ βιβλίου διὰ τὸν λαὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἰδρυσιν οἰουδή-
ποτ' ἄλλου εὐσεβοῦς ἔργου. Ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων,
ἐκτὸς ἐντίμων τινῶν ἐξαιρέσεων, ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε λίαν ἀριστο-
κράτης· ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπώλεσεν τὴν ἀνε-
ξαρτησίαν του ἀπέβαλε καὶ τὴν φιλολογικὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
Εὐρώπης ἡγεμονείαν, ἀφέθη ῥυμουλκούμενον ὑπὸ τῆς Δύσεως.
Κατὰ τὴν μακρὰν αὐτὴν τεσσάρων αἰῶνων περίοδον πᾶσα ἰδέα
συγκινήσασα τὴν Δύσιν ἀντεκρότησε καὶ ἐν Ἑλλάδι. Τὸ παρὰ
τοῦ κυρίου Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ δημοσιευθὲν σύγ-
γραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον : Κατάλογος τῶν ἀπὸ πτώσεως τῆς
Βυζαντικῆς αὐτοκρατορίας μέχρι ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι
βασιλείας τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν ὀμιλουμέ-
νην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν (1453-1832) μαρτυρεῖ

τὴν διανοητικὴν τῶν Ἑλλήνων δραστηριότητα ὑπὸ τὴν δουλείαν. Ἀπὸ τοῦ 1832 ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐτετραπλασιάσθη, περιέλαβε μείζονα κύκλον, ἀνέπτυξε μάλιστα καὶ πρὸς ὑψηλότερα πεδία, ὅπου ὅμως δυστυχῶς ἀπεπλανήθη ἐνίοτε, καὶ κατέλιπε περιφρόνως σπουδαίας ἐργασίας εἰς χεῖρας ἀρχαρίων. Ἐχουσιν, ἐν παραδείγματι, οἱ Ἕλληνες ἐν καλὸν βιβλίον ἀναγνώσεως; Δοκίμιά τινα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιτυχῆ εἰσὶ πάντως ἀξιόπαινα, δὲν ἔτυχον ὅμως τοῦ σκοποῦ. Τὰ Διηγήματα τοῦ κυρίου Ραγκαβῆ εἰς τρεῖς τόμους εἶνε ἴσως τὸ μόνον ἔργον δυνάμενον νὰ μνημονευσθῆ.

Δὲν ἀναφέρω τὸν Γερροστάθην τοῦ κυρίου Μελά, καθότι τὸ βιβλίον αὐτὸ, καίτοι ἔχον ἀξίαν, εἶνε οὐχ ἥττον μόνον εἰς ἀνάγνωσιν παιδίων χρήσιμον. Οἱ Ἕλληνες παραμελοῦσιν ἐπίσης τὰς μεταφράσεις· ἄλλοτε, πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν οἱ διασημώτατοι τῶν λογίων δὲν περιεφρόνουν τὸ ἔργον τοῦ μεταφραστοῦ. οὕτω δύναται τις νὰ μνημονεύσῃ ὠραίας μεταφράσεως τοῦ Παύλου καὶ Βιργινίας τοῦ Κ. Πικκόλου, μεταφράσεως πολλὰ καλῆς τῆς Κορίνθης ὑπὸ τοῦ Κ. Σίμου, καὶ ἀξιολόγου μεταγλωττίσεως τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Ρακίνα, ὀφειλομένης εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον τοῦ Κ. Ἰακώβου Ρίζου Ραγκαβῆ. Σήμερον αἱ καλαὶ μεταφράσεις εἰσὶ σπάνιαι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταφράζονται ἐν Ἑλλάδι βιβλία, ἅτινα ἐν πρωτοτύπῳ ὑποκρύπτουσι καὶ τὴν ἀσχημίαν τῆς ὕλης ὑπὸ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς μορφῆς, ἐν ᾧ ἡ μετάφρασις μόνον τὴν ἀνηθικότητά των ἀποδίδει. Μὴ λησμονήσωμεν ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν καλλιτέρων τῆς νέας Ἑλλάδος μεταφραστῶν τὸν Κ. Σκυλίτην, συντάκτην ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἐν Βιέννῃ.

Ἀπαιτήσας ἀνωτέρω τὴν κατάστασιν ἀγωνίσματος πρὸς σύνταξιν βιβλίων διὰ τὸν λαόν, ἔτι μᾶλλον δικαιοῦμαι ν' ἀπαι-

τήσω τὸν ὀρισμὸν ἄθλου ἐπὶ τῷ καλλιτέρῳ βιβλίῳ ἀναγνώσεως. Βιβλιοθήκη ἐθνικῶν ἀναγνωσμάτων οὐ μόνον τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ἤθελεν ὑπηρετήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἤθελεν ὀριστικώτερον μορφώσῃ, τάλαντευομένην μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ λαλουμένης ἑλληνικῆς, μεταξὺ τῆς συντάξεως τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν νεωτέρων ἀφ' ἐτέρου. Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα δὲν ἀποτελεῖ κυρίως διάφορον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἰδίωμα, ἀλλὰ μᾶλλον εἶπειν ἡλικίαν ἄλλην. Ἡ μὲν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα, πλουσιωτέρα, ἔχει περιπλοκωτέραν τὴν σύνταξιν καὶ τὴν προσωδίαν αὐτῆς, ποικιλωτέραν καὶ λεπτοφυστέραν τὴν μορφήν, ἡ νεωτέρα δὲ γλῶσσα, ἀπλουστέρα ἐκεῖνης, ἀναπληροῦ ὡς πᾶσα παράγωγος γλῶσσα τὴν νευρώδη κατασκευὴν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς διὰ τοῦ εὐχερσετέρου μηχανισμοῦ τῆς παραθέσεως τῶν λέξεων.

Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα ἐν τούτοις πολὺ ἀπέχει τοῦ ὀριστικοῦ αὐτῆς σχηματισμοῦ. Ὁ πρῶτος νομοθέτης τῆς ὑπῆρξεν ὁ Κοραῆς (1)· ὁ εὐγενὴς οὗτος ἀπόγονος τῆς γραμμῆς τῶν Λασκάρων καὶ Βησσαριῶνων ἐπέκησεν ἐν Παρισίοις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος. Ἡ εὐρεία του παιδεία, ὁ ὑψηλὸς αὐτοῦ νοῦς καὶ ἡ μεγάλη σκηρὴ ἐφ' ἧς τὸν ἀνέπτυξε περιποίησαν αὐτῷ εὐρωπαϊκὴν ὑπόληψιν καὶ εἶδος τι φιλολογικῆς ἡγεμονίας ἐπὶ τοῦ τόπου του. Ὁ διάσημος οὗτος ἑλληνιστῆς ἐσκέφθη πρῶτος ὅτι ἡ νέα γλῶσσα ἐδύνατο νὰ ὑποταχθῆ εἰς κᾶνονας. Ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς συνηθείας καθιερωμένων ἢ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος περιεσωσμένων φράσεων ἐξήγαγε γλωσσικὰς ἀρχὰς ἃς ἐτακτοποίησε, συμβιβάσας τὰς ὑπαρχούσας ἀντιφάσεις. Οὕτω δὲ συνεδέετο στενωδῶς μετὰ τῆς γλώσσης τὸ

(1) Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τὸ 1748, ἀποθανὼν ἐν Παρισίοις τὸ 1833.

πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τοῦ νεωτέρου ἰδιώματος (1). Ἐκτοτε ὁμως κατελείφθη ἡ παρὰ τοῦ Κοραῖ ἀριστοτέχνως χαραχθεῖσα ὁδός. Οἱ μὲν ἠθέλησαν ν' ἀνασύρουν ἀποτόμως τὴν γλῶσσαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν, οἱ δὲ συνεσκεύασαν σύμφυρμά τι παράλογον, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα μακαρωνισμός. Πλὴν ἔκτοτε βαδίζουν πάντες εἰκῆ ἐν τῷ σκότει. Ἐλλην πολλὰκις, περὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς καὶ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ἄνευ λεξικοῦ τὸν Πλούταρχον, δὲν ἐννοεῖ ἐν τούτοις συγγραφεῖς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Εἶνε τέλος καιρὸς νὰ ἐπέλθῃ συνενόησις τις εἰς τὸν φοβερὸν αὐτὸν πύργον τῆς Βαβέλ, καὶ φρονοῦμεν ὅτι καλὰ βιβλία ἀναγνώσεως θέλουσιν ἀποτελεσματικῶς συντέλεσει εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

§ 2. Ἐφημερίδες.

Τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων πρὸς ἀνωτέρου τινὸς εἶδους μελέτης ἀνευρίσκομεν συχνάκις καὶ εἰς τὸν δημοσιογράφον. Ἀντὶ νὰ συζητῆ περὶ τῶν ὑλικῶν τοῦ τόπου συμφερόντων, νὰ φωτίξῃ τὴν κυβέρνησιν, νὰ διευθύνῃ τὴν κοινὴν γνώμην καὶ ν' ἀντανακλᾷ συγχρόνως αὐτήν, ἀποπλανᾶται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἀπεράντους φαντασμαγορίας καὶ ἀσκόπους συζητήσεις. Ἄπειροι ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι ἐφημερίδες, ἀλλ' ὀλίγοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἐφημεριδογράφοι. Οἱ δημοσιογράφοι γίνονται ἐκ τύχης πολλάκις, ἐκ περιστά-

(1) Ἄλλοι μὲν ἔγραφον μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ἄλλοι δὲ τὴν καθ' αὐτὸ δημώδη· τρίτοι δὲ τινες εἶχον σχηματίσει εὐτυχῆς τι ἐξ ἀμφοτέρων μίγμα. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκον οἱ Ἕλληνες ἡγεμόνες τῶν παραδουναθίων ἡγεμονιῶν, οἱ πατριάρχαι τῆς Κωνστ. καὶ τινες λόγιοι. Εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην κατετάσσοντο οἱ δημοτικοὶ ποιηταὶ καὶ τινες σπάνιοι συγγραφεῖς. Ἀπὸ τοῦ Κοραῖ λοιπὸν διακρίτεον τὴν σχηματισθεῖσαν ὁλονὴν καὶ κυρίως νεο-ἑλληνικὴν καλουμένην γλῶσσαν τῆς δημοτικῆς ἢ κοινῆς, ἀναφανομένης ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς δημοτικοῖς ἄσμασιν.

σεως, ἐκ μεταβολῆς κοινωνικῆς θέσεως. Ἡ δ' ἐφημερίς ἀποβαίνει συχνάκις ὄπλον χρήσιμον εἰς τὰς κατὰ τῶν θέσεων ἐφόδους τῶν σπουδαρχιδῶν. Ἡ ὑπούργημα μὲν δίδεις, ἡ ἐφημερίδα γράφω, εἶπέ ποτε εἰς τῶν ποιητῶν τῆς νέας Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸς εἶνε ἴσως ὁ ὠραιότερος στίχος του, δυνάμενος ἐλευθέρως νὰ μεταφρασθῆ: τὸ βαλάντιον ἢ τὴν ζωὴν.

Οὐδὲν εὐκολώτερον τῆς δημοσιεύσεως ἐφημερίδος ἐν Ἑλλάδι· ὁ νόμος οὐδεμίαν ἀπαιτεῖ ἐγγύησιν· ἀρκεῖ νὰ ᾔνῃ τις πολίτης Ἕλλην· τέλη σημάνσεως εἶναι ἄγνωστα· τὰ ἔξοδα δὲ τῆς τυπώσεως καὶ δημοσιεύσεως μιᾶς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος (τὸ σχῆμα εἶνε τὸ ἤμισυ τῶν μεγάλων ἐφημερίδων τῶν Παρισίων) εἶνε 60 φράγκα κατ' ἀριθμὸν, ἦτοι 240 φράγκα τὸν μῆνα. Βλέπει τις ὅτι ἐν Ἑλλάδι δύναται τις εὐθηνότατα νὰ γένη δημοσιογράφος· τὸ προσωπικὸν μιᾶς ἐφημερίδος ἀποτελεῖ ὁ διευθυντής, ὢν συγχρόνως συντάκτης, διεκπεραιωτῆς καὶ ταμίας, καὶ ὁ διανομεὺς, ὢν συγχρόνως καὶ ὑπεύθυνος.

Εἶδομεν ποῖα τὰ ἔξοδα τῆς ἐφημερίδος· ποῖα ὁμως καὶ τὰ ἔσοδά της; Ἄν ὁ συντάκτης ἔχῃ φίλους εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (ἐν Τουρκίᾳ καὶ ὅπου εἰσὶν ἐγκατεστημένοι Ἕλληνες ἔμποροι) κατορθοῖ νὰ συλλέξῃ ἀριθμὸν τινα πληρονότων συνδρομητῶν· οἱ συνδρομηταὶ τῆς πρωτεύουσῆς λαμβάνουσιν, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, δωρεὰν τὸ φύλλον.

Ὁ συντάκτης γνωρίζει ὅτι μάτην ἤθελεν ἀπαιτηθεῖ πληρομῆν, καὶ ποιούμενος τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν χαρίζει ὅ,τι ἤθελε τοῦ ζητηθῆ τίτλω φιλίας. Μετὰ τὰς συνδρομὰς ἔρχονται αἱ καταχωρίσεις, δικαστικῶν καὶ ἄλλων πληρονομένων διατριβῶν ἀποτελουσῶν τὸ καθαρώτερον τῆς ἐφημερίδος ἔσοδον· ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων εἶνε κατὰ μέσον ὄρον 50-60 φράγκα ἐτησίως.

Ἡ Ἐλπὶς, ὁ Αἰὼν, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἰσὶν αἱ τρεῖς σπουδαιότεραι ἐφημερίδες τῆς πρωτεύουσας. Ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Αἰὼν δημοσιεύονται σχεδὸν ἄνευ διακοπῆς, ἡ μὲν ἀπὸ τριακοσθετίας, ὁ δὲ ἀπὸ εἰκοσιτριῶν ἡδὴ ἐτῶν. Ἡ Ἐλπὶς εἶνε σχεδὸν ὁμηλιξ τοῦ Αἰῶνος· ἡ ἔκδοσίς τῆς ὅμως διεκόπη πολλάκις. Ὁ Αἰὼν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ δημοσιεύονται δις, ἡ δ' Ἐλπὶς ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, καὶ ἐκεῖναι ἀσχολοῦνται περὶ τε τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν, αὕτη δὲ μόνον περὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ δημοσιογράφος εἶνε διακεκριμένον πρόσωπον· τὸν προσέχουσι, τὸν περιποιῶνται, τὸν θωπεύουσι, καὶ τοῦτο διότι δὲν ὑπάρχει λαὸς εὐαίσθητότερος τῶν Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν ἐφημεριδογραφίαν. Ἀρέσκονται ἐπαινούμενοι καὶ λυποῦνται προσβαλλόμενοι καὶ παρ' ἐφημερίδος ἔτι ἦν περιφρονοῦσιν. Εἶδόν ποτε δημόσιον ὑπάλληλον λέγοντα τὴν πρωΐαν τὰ ἐξ ἀμάξης κατὰ τινος δημοσιογράφου καὶ τὸ ἐσπέρας γονυκλινοῦντα πρὸ αὐτοῦ. Περὶ πλείονος ἔτι ποιοῦνται οἱ Ἕλληνες τὸν γαλλικόν, τὸν κατ' ἐξοχὴν εὐρωπαϊκὸν τύπον. Ξένοι τινές, ἐννοήσαντες τὴν ἀδυναμίαν ταύτην τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ἀπειλοῦσι δι' αὐτοῦ τοῦ ὄπλου, ὡσάκις τὰ ἰδιωτικὰ τῶν συμφέροντα κινδυνεύουσι, καὶ ὁ τυχὼν κατορθοῖ πολλάκις νὰ φοβίσῃ καὶ αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν.

Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος δημοσιογράφων ἦνε περιορισμένος, ὁ τῶν ἐκ περιστάσεως ὅμως εἶνε ἀπεριόριστος· δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος δυνάμενος νὰ συνθέσῃ ὅπως οὖν μίαν ἐπιστολήν, καὶ μὴ νομιζὼν ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ γράψῃ ἄρθρον ἐφημερίδος· θὰ τὸν βάλω εἰς τὴν ἐφημερίδα, εἶναι μία τῶν κοινοτέρων ἐν Ἑλλάδι ἀπειλῶν. Γνώριμός μου κυρία, ἡναγκάσθη ποτὲ ν' ἀποβάλῃ τοιχογράφον τινὰ ρυπαρώσαντα τοὺς

τοιχοὺς τῆς οἰκίας τῆς· « Θὰ τὴν βάλω εἰς τὴν ἐφημερίδα, » ἔκραξε φεύγων ὁ διωκόμενος τεχνίτης.

Ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὄργανον ἀτόμων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀπομεμονωμένων, καὶ συμφερόντων ὅπως ἰδιωτικῶν, ἀντὶ νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὄργανον τῆς δημοσίας γνώμης. Διὰ τοῦτο σπανίως ὑφούται μέχρι τοῦ γαλλικοῦ τύπου. Δὲν διακρίνεται διὰ τῆς πολεμικῆς, οὔτε διὰ τῆς αὐστηρότητος τοῦ ὕφους τῆς, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐφημεριδογραφίαν.

Ἐν Ἑλλάδι νομιζοῦσιν ὅτι δύνανται δι' ἐνὸς ἄρθρου ἐφημερίδος, σπανίως ἐλλόγου καὶ δικαιολογημένου, νὰ δημιουργήσωσιν ἢ νὰ καταστρέψωσι τὴν ὑπόληψιν ἀνδρός τινος, καὶ, μετὰ λύπης τὸ λέγω, τὸ κατορθώουσι σχεδὸν πάντοτε. Ἐχει ἄρα γε πραγματικὴν ἐπιβροχὴν ὁ τύπος ἐν Ἑλλάδι; καὶ ναι, καὶ ὄχι. Ναι, καθόσον πολλάκις κατώρθωσε νὰ βλάψῃ ἄτομα καὶ νὰ ματαιώσῃ ἢ δυσφημίσῃ τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα μέτρον. Ὄχι, ἂν συλλογισθῇ τις ὅτι οὐδέποτε κατώρθωσε τὸν θρίαμβον γνώμης τινὸς ἦν ὑπερησπίζετο.

Ἡ ἐφημεριδογραφία εἶνε ἐν Ἑλλάδι ὄργανον καταστρέφον, οὐδὲν ὅμως δημιουργοῦν. Αἱ ὑπεκφυγαί, ἀποσιωπήσεις καὶ παλινωδίαί πολλῶν ὀργάνων τοῦ τύπου συνετέλεσαν εἰς ἐλάττωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἐπιβροχῆς αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐν ἄρθρον γαλλικῆς ἢ ἀγγλικῆς ἐφημερίδος περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων παράγει πολὺ μεγαλύτεραν ἐντύπωσιν εἰς τὸν τόπον ἢ τὰ πλεῖστα κύρια ἄρθρα τῶν καλλιτέρων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων.

Ὁ τύπος ἀπολαύει ἐν Ἑλλάδι ἀπεριόριστου ἐλευθερίας. Ἡ κυβέρνησις ἐσυλλογίσθη πολλάκις νὰ χλινώσῃ τὴν εἰς παραλυσίαν ἀπολήγουσαν ἐλευθερίαν ταύτην (1). Εἶδεν ὅμως ὅτι

(1) Ἄφ' οὗ ἐγράψαν αἱ γραμμαεὶ αὐταί, ἡ κυβέρνησις δὲν ἐνέμεινε εἰς τὴν

μᾶλλον τῇ συμφέρει ἢ τοιαύτη δημοσιότης μ' ὅλα της τὰ ἄτοπα. Πόσα σχέδια συνομοσιῶν ἐπνίγησαν εἰς κύματα μελάνης ! Ἄλλως τε, μόνον ἀκούων τις ὄλον τὸν κόσμον, ὅπωςδῆποτε λαλοῦντα, δύναται νὰ φωτισθῇ· ἐκτός δὲ τούτου ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου εἶνε οὐσιώδης χαρακτήρ τῶν ἑλληνικῶν ἡθῶν.

Ἐξ ὄλων τῶν ἐφημεριδογράφων τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κύριος Λεβίδης, συντάκτης τῆς Ἐλπίδος, εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ μᾶλλον διακρεκρίμενος πολεμιστής. Ὁ κάλαμός του εἶνε λεπτὸς καὶ ὄξυς ὡς καταλανικὸν ἐγχειρίδιον. Πλήρης πνεύματος, ὀρμῆς καὶ εὐροίας, εἶναι ἀπαράμιλλος ὁσάκις πρόκειται νὰ καταστρέψῃ ἢ νὰ παραλύσῃ τὸν ἀντίπαλόν του. Μεταχειρίζεται μετ' ἀμμιήτου ἐπιτηδειότητος τὴν εἰρωνείαν, τὸν σαρκασμὸν, καὶ μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ψυχροτάτου σκεπτικισμοῦ εἰς τὸν παραφορώτατον ἐνθουσιασμὸν, ἔχει ὑψηλὴν τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ἀκαταμάχητον τὴν σφοδρότητα. Τὸ ὕφος του εἶνε εὐκολόν, εὐχρουν, καταληπτὸν εἰς πάντας ὡς καὶ ἡ γλῶσσα ἦν μεταχειρίζεται. Εἰς μεγαλειότερον κύκλον ὁ κύριος Λεβίδης ἤθελεν ἀπολαύει εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως. Ὁ διανομὸς τῆς ἐφημερίδος εἶνε, εἴπομεν, πολλάκις καὶ εἰσπράκτωρ. Συνήθως ὁ μισθὸς του εἶνε λίαν εὐτελής. Διὰ τοῦτο δ' ἀναμένει ἀνυπομόνως τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, ἵν' ἀνταμειβῇ πλουσιοπαρόχως διὰ τοὺς κόπους του. Φέρων τὴν ἐφημερίδα, ἥτις δημοσιεύεται τότε κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, δίδει συγχρόνως καὶ στίχους τινὰς καταλλήλους εἰς τὴν περίστασιν, καὶ τυπωμένους ἐπὶ χάρτου διαφόρων χρωμάτων. Πολλάκις εἶνε καὶ πεζὸς λόγος· ἀλλ' εἴτε ποίησις, εἴτε πεζὸν, εἶνε πάντοτε μετεμφοισμένη πολιτικὴ, προσφερομένη ὡς ἐπίμετρον τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐφημε-

αὐτὴν ὁδόν. Εἶνε γνωστὴ ἡ ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν σφοδρὰ καταδίωξις τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι. (Ταῦτα ἐγράφησαν κατὰ τὸ 1862 ἔτος.)

Imp. Lemercier de Seneville Paris
N° 8

MELETIOX

ρίδος, καὶ πληρωνωμένη τοῖς μετρητοῖς. Ὁ διανομεὺς εἶνε τότε ἀμείλικτος καὶ τὸσοῦτω μᾶλλον, καθόσον γνωρίζει ὅτι λαμβάνετε τὴν ἐφημερίδα δωρεάν. Ἡ ποίησις πίπτει ὡς χάλαια τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, καὶ πωλεῖται οὐχὶ μόνον παρὰ τῶν διανομέων τῶν ἐφημερίδων, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν τῶν διανομέων τῶν ταχυδρομείων, τῶν κλητῆρων, τῶν καπνοδοχοκαθαριστῶν, τῶν ὑπηρετῶν τῶν γραφείων, τῶν ξενοδοχείων. Εὐδαίμονες τότε οἱ στιχουργοί! Ἐξεύρω ὅτι εἴκοσι τοιοῦτοι στίχοι ἐπληρώθησαν ποτε 15 φράγκα, τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς τιμῆς ἣν ἐλάμβανεν ὁ Βύρων διὰ τοὺς στίχους του.

§ 3. Καθηγηταὶ καὶ μαθηταί.

Ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου τούτου ὅπερ συχνάκις μᾶς ἀπεπλάνησε, μᾶς φέρει καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ποικιλίας τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων : τὸν καθηγητὴν, τὸν γλωσσοδιδάσκαλον, τὸν ἐρανιστὴν, τὸν μαθητὴν. Ἐκ τούτων ὁ καθηγητὴς διαιρεῖται εἰς δύο κατηγορίας· τὸν καθηγητὴν γυμνασίου, καὶ τὸν καθηγητὴν πανεπιστημίου (1). Ὑπὸ τὸ ὄνομα πανεπιστήμιον ἐνοοῦνται αἱ τέσσαρες σχολαὶ ἠνωμέναι (2).

(1) Οἱ καθηγηταὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καλοῦνται διδάσκαλοι.

(2) Ἡ κατάστασις τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως ἔχει ὡς ἑξῆς: Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν· 47 καθηγηταὶ καὶ ὑφηγηταὶ ὡς ἀκολουθῶς· θεολογικὴ σχολή, 3 καθηγηταὶ· νομικὴ, 11 καθηγηταὶ· ἰατρικὴ, 13 καθηγηταὶ καὶ 3 ὑφηγηταὶ· φιλοσοφικὴ, 16 καθηγηταὶ, 1 ὑφηγητὴς καὶ 1 διδάσκαλος τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶναι 500-600, διανεμόμενοι ὡς ἑξῆς· 66 τῆς φιλοσοφικῆς, 20 τῆς θεολογικῆς, 100 τῆς νομικῆς, 275 τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, καὶ 37 τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου. Πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν φοιτητῶν ἀνήκουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλεῖον. Τὰ ἔξοδα συντηρήσεως τοῦ καταστήματός τούτου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, φθάνουσι τὰς 158,780 δραχμάς. — 8 γυμνάσια, 50 καθηγηταὶ, 1,124 μαθηταί. — 80 ἑλληνικὰ σχολεῖα, 142 διδάσκαλοι καὶ 5342 μαθηταί· 4 ἱερατικὰ σχολεῖα, 4 καθηγηταὶ καὶ 104 μαθηταί· 1 ἐκκλησιαστικὴ σχολή, 10 καθηγηταὶ, 36 μαθηταί. Ἰδιαίτερα ἑλληνικὰ σχολεῖα τῶν ἀρβένων· 58 διδάσκαλοι, 718 μαθηταί· ἑλληνικὰ σχολεῖα τῶν κορασιῶν, 900 μαθήτρια. Διδασκαλεῖον, 8 καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, 145 μαθηταί. Δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρβένων καὶ κορα-

Κατὰ τὸ 1836 ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ἂν ἦτο δυνατὴ ἡ σύστασις πανεπιστημίου. Σήμερον τὸ κατάστημα τοῦτο ἔχει 46 καθηγητὰς, ὧν τινὲς εἰσι διακεκριμένοι ἄνδρες. Ὁ κύριος Κοντογόνης εἶνε ἀξιόλογος θεολόγος, οὗ τὰ ἔργα ἀπολαύουσι ὑπολήψεως ἐν Γερμανίᾳ τε καὶ Ῥωσσίᾳ. Ὁ κύριος Φαρμακίδης, εἷς τῶν ἀρχαίων συντακτῶν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ, περιοδικοῦ συγγράμματος δημοσιευομένου ἐν Βιέννῃ πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὰ μέγιστα συντελέσαντος εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους, εἶνε συγγραφεὺς τοῦ Τόμου, συγγράμματος θεολογικῶν συζητήσεων, ἐμφαίνοντος μεγάλην μάθησιν, καὶ γεγραμμένου εἰς γλαφυρότατον ὕφος. Οἱ κύριοι Καλλιγᾶς, Ποτλῆς, Ράλλης καὶ Ρενιέρης εἰσὶν οἱ ἐπισημότεροι τῆς νομικῆς σχολῆς. Ἡ ἰατρικὴ σχολὴ ἔχει τὸν κύριον Μακᾶν, καὶ ἡ φιλοσοφικὴ τοὺς κυρίους Ἀσώπιον, Φίλιππον Ἰωάννου καὶ ἄλλους.

Ὁ κύριος Φίλιππος Ἰωάννου εἰκοσαετῆς ἦτο διδάσκαλος τῶν τέκνων τοῦ Μιαούλη, ἐνὸς τῶν ἡρώων τῆς ναυτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος· τὰ μαθήματά του διέκοπτον πολλάκις οἱ κανονοβουλισμοὶ, καθότι ἡ διδασκαλία τῶν τέκνων τοῦ ἥρωος ναύτου ἐγένετο ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος. Ὁ νέος διδάσκαλος μετέσχε πολλάκις τῆς μάχης, ὅτε δὲ δὲν ὑπῆρχον πλέον Τούρκοι πρὸς

σίω, 454 διδάσκαλοι, 76 διδασκάλισσαι, 42,353 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά. Ἰδιωτικὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων καὶ κορασιῶν, 42 διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι, 2,880 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά. — 300 σχολεῖα ἄτακτα τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, 10,000 μαθηταί. Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 1,067,216. Οὕτως εἰς τοιοῦτον πληθυσμὸν ἀριθμοῦνται 500 περίπου καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι καὶ 64,061 μαθηταί, ὧν 6,250 περίπου θῆλεις. Ἐν τούτοις δὲν συμπεριλαμβάνει ὁ κατὰ τὸ 1858 ἐκδοθεὶς παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως γενικὸς πίναξ, τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν, τὸ ἀγρονομικὸν σχολεῖον τῆς Τίρυνθος καὶ τὸ πολυτεχνεῖον.

Οἱ εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας σπουδάζοντες ἑλληνόπαιδες ὑπολογίζονται περὶ τοὺς 350-400.

καταπολέμησιν μετέβη εἰς Γερμανίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του. Ὁ κύριος Φίλιππος Ἰωάννου ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, ὡς διδάσκαλος τῆς ἐλληνικῆς τῆς Α. Μ. Ὅτε ἐσυστήθη τὸ πανεπιστήμιον, διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, καὶ ταύτην διδάσκει μέχρι σήμερον. Εὐρεία μάθησις, πνεῦμα λεπτὸν καὶ εὐγενὲς, κρίσις βαθυτάτη χαρακτηρίζουσι τὸν Κ. Φίλιππον Ἰωάννου, ἕνα τῶν ἐξοχωτέρων ἐλληνιστῶν καὶ φιλολόγων οὓς ἔχει ἡ Ἑλλάς. Πεπαιδευμένος, μετρίοφρων, ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ἀκούων καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, παρέχων εἰς ὅλους ἀφθόνως τὰς συμβουλὰς του, τὰ φῶτά του, τὴν προστασίαν του, χειροκροτῶν εὐκρινῶς τὰς ἐπιτυχίας τῶν συναδελφῶν του, ὑποστηρίζων μετὰ πατρικῆς μερίμνης τοὺς ἀπαρχομένους τοῦ σταδίου τῶν νέους, ὁ Φίλιππος Ἰωάννου εἶνε ἡ ὀραιοτέρα προσωποποίησις τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα.

Ἐκ τῶν καθηγητῶν γυμνασίου ὁ Γεννάδιος, ἀποθανὼν πρὸ τετραετίας, ὑπῆρξεν ὁ δημοφιλέστατος πάντων. Ὅτε ἐξεβράβη ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις, ὁ Γεννάδιος ἦτο καθηγητὴς ἐν Βουκουρεστίῳ· καταλιπὼν πάραυτα τὴν ἔδραν του, ἔδραμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου, στρατιώτης, διδάσκαλος καὶ ῥήτωρ ἀλληλοδιδύχως ἡ συγχρόνως (1) ἐνέγραψε τ' ὄνομά του ἐπὶ τοῦ μακροῦ καταλόγου τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς πατρίδος. Τὸ 1843 ἦτο γυμνα-

(1) Μόλις εἶχεν ἀρχίσει ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμος· οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλλάδος συνεδριάζοντες ὑπὸ τὰς πορτοκαλλίας τῆς Ἐπιδαύρου, ἐνῶ ἡ σπάθη τῆς καταστροφῆς ἐκρέματο ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των, ἐψήφισαν μεταξὺ ἄλλων λίαν κατεπιγόντων, καὶ νόμον κανονίζοντα τὰ τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως· μόλις χώρα τις ἠλευθεροῦτο τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων, πάραυτα καθιδρύετο σχολεῖον ἐν αὐτῇ. Ἡ Δημιτριάδην ἐν Πελοποννήσῳ, ἥς τὰ πυριτοποιεῖα, ἐπρομήθευσαν ἐπὶ ὀκταετίαν ὅλην πολεμφοδία εἰς ὀλόκληρον τὴν Πελοπόννησον, εἶχε σχολεῖον, ἐν ᾧ ἐσπουδάζετο ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Θουκυδίδης. Ἐς Αἴγινα ὑπῆρχε μάλιστα γυμνάσιον ἀνοῖγον ὅσάκις ὁ τουρκικὸς στόλος ἄφινεν ὀλίγην ἄνεσιν εἰς τοὺς κατοίκους. (Morning Chronicle, 1854.)

σιάρχης, ἐν Ἀθήναις, διδάσκων ἐν τῷ ὑπ' αὐτὸν γυμνασίῳ τὰ ἑλληνικά. Ἀπὸ τῆς ἔδρας του ἐνόμιζε πολλάκις ὅτι ἐπανάβλεπε τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ δακρυρρόων, μὲ ἄτακτον πολιὰν καὶ μὲ σπαίροντα χεῖλη ἔρριπτε μακρὰν τὸν Πλούταρχον ἢ τὸν Δημοσθένην, ἵνα διηγηθῆ τὰς σκηνὰς ἐκεῖνας καθ' ἃς ἐβάδιζε τις πρὸς τὸν θάνατον ὡς εἰς ἑορτήν. « Ἐξεφυλίσθητε, βρωμόσπαιδα, ἀνέκραζεν, εἰς ὄρμην ἀπεριγράπτου ἀγανακτήσεως, ἐξεφυλίσθητε· φεύγετε τὴν ἀπογραφὴν (1) ὡς λέπραν... ὅπου οἱ πατέρες σας εἶχον καρδίαν, σεῖς ἔχετε ἐν καλάθῳ ἀκαθαρσίας. Δυστυχεῖς, δὲν γνωρίζετε ὅτι μόνον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἀποθνήσκει κανεὶς... ἐπὶ τῆς κλίνης ψοφᾷ ὡς σκύλος. » Εἶτα παρετήρει μὲ πλάγιον βλέμμα τὰς τεταραγμένας μορφὰς τῶν μαθητῶν του, ἄλλους ὠχρούς καὶ ἄλλους περιπορφύρους, καὶ ἐμειδία ἐκ τῆς εὐχαριστήσεως.

Πολλάκις ἐξάνιστάτο κατὰ τῆς πολυτελείας, τῆς εἰσχωρούσης ὀσημέραι εἰς τὴν γεννωμένην ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

« Οἱ πατέρες σας, ἀνέκραζεν, ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα χωρὶς χειρόκτια, χωρὶς μεταξωτὰ φορέματα, χωρὶς βερνικωμένα ὑποδήματα, καὶ σεῖς χρειάζεσθε αὐτὰ τὰ λιλιὰ, διὰ νὰ τὴν διατηρήσητε. » Ἡ μορφή ἐκείνη μετεῖχε Δημοσθένους καὶ Ἰουβενάλου.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Γενναδίου ὑπῆρξε πραγματικὴ συμφορὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἦτο πραγματικὸς ὁ κατάλληλος διὰ τὴν γενεὰν αὐτὴν ἄνθρωπος, ἥτις συρρέει εἰς Ἀθήνας πανταχόθεν τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς. Διὰ τῶν μαθημάτων ἐκείνων, ὁ Γεννάδιος, ὑψούμενος μέχρι τοῦ μεγίστου τῆς ἀρχαιότητος ῥήτορος, κ' ἐξάπτόμενος ὡς ὁ ἐμπαθέστερος πολιτικὸς ἀπό-

(1) Ὁ νόμος ἀπαλλάττει τῆς στρατολογίας τοὺς μαθητὰς τοῦ γυμνασίου.

στολος, ἔσπειρεν εἰς τὰς νεαρὰς τῶν ἀκροατῶν του ψυχὰς τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζέσιν, ἣν οὐδὲν δύναται πλέον νὰ ἐξαλείψῃ, οὐδὲ τὸ ἄτιμον αὐτὸ προγραφικὸν ψήφισμα τὸ ἐγεῖραν μεσότοιχον μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων καὶ δούλων Ἑλλήνων.

Τὸ περιεργότερον εἶδος τοῦ ἐν Ἀθήναις σπουδαστοῦ εἶνε ὁ πτωχὸς μαθητής· οἰανδήποτε στέρησιν ὑφίσταται πρόθυμος ἵνα φθάσῃ εἰς ὃν προέθετο σκοπὸν. Γίνεται ὑπηρέτης, παραιτούμενος τῶν μισθῶν του, ἀρκεῖ νὰ τῷ μὲν σχολῇ ἵνα φοιτᾷ εἰς τὰ διδασκῆρια, ἢ συσπειροῦται μετὰ τριῶν ἢ τεσσάρων συμμαθητῶν εἰς μικρὸν τι δωμάτιον μόλις χωροῦν δύο, καὶ μένει ἐκεῖ, τρεφόμενος μὲ ἄρτον καὶ τυρίον, μέχρις οὗ ἐξέλθῃ αὐτῆς, ὡς ταπεινὸν τι βῆκος γενόμενον σημαία, ἰατρὸς, δικηγόρος ἢ καθηγητής.

Πολλοὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου διέτρεξαν αὐτὸ τὸ στάδιον· εἰς αὐτῶν, ὁ Κ. Παπασλιώτης εἶνε υἱὸς ποιμένος ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σμύρνης. Ὀκταετῆς ἐγένετο ὑπηρέτης παρὰ τινι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. Ἐμφυτὸν τι δ' αἰσθημα τὸν περιέφερε πάντοτε πέριξ τῶν τέκνων τοῦ κυρίου του κατὰ τὰς ὥρας τῶν σπουδῶν των, καὶ ταχέως ἀπέκτησεν οὕτω κεφάλαιόν τι γνώσεων. Ἐντὸς ὀλίγου μάλιστα ἦτο εἰς κατὰστασιν νὰ διδῆ μαθήματα· ἔτυχε θέσεως ὑποδιδασκάλου εἰς σχολεῖόν τι καὶ τέλος στερήσεως ἐπὶ στερήσεων ὑφιστάμενος, καὶ ἀποταμιεύματα ἐπὶ ταμιευμάτων καταθέντων, ἀπετέλεσε μικρὸν τι ποσόν, δι' οὗ κατώρθωσε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀθήνας. Ἐμεινε ἐκεῖ ἕξ ἔτη, σπουδάζων καὶ διδάσκων συγχρόνως, ἀλλ' οἱ πόθοι του ἠῤῥξαν καὶ σταθερὸν του ὄνειρον ἦτο νὰ ἴδῃ τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ φοιτήσῃ εἰς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια. Ἡ ὑπομονὴ του κατώρθωσε πάντα. Ἀνεχώρησε διὰ Λειψίαν· πρὶν ἢ ὅμως καταλίπῃ τὰς Ἀθήνας, ἔστειλεν ἐκ τῶν ἀποταμιευμάτων

του μεγαλοπρεπέστερον δῶρον εἰς τὴν μητέρα καὶ ἱκανὴν χρηματικὴν ποσότητα εἰς τὸν πατέρα του.

Εἰς Λειψίαν τὸν ἐβοήθησε καὶ πάλιν τὸ εὐμήχανόν του· ἔδωκε μαθήματα, ἐχρησίμευσεν ὡς διερμηνεὺς εἰς τὰς μεγάλας ἐμπορικὰς πανηγύρεις τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ὡς μεσίτης εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐμπόρους· τέλος πάντων ἐξεπλήρου καὶ τὰ χρέη ψάλτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, καὶ μ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀσχολίας εὗρισκε καιρὸν νὰ ἐξακολουθῇ καὶ τὰς σπουδὰς του μετ' ἐπιτυχίας.

Πολλοὶ νέοι τελειοποιοῦνται εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας. Ἐν γένει δὲ σπανίως ὁ δυνάμενος νὰ μεταβῇ πρὸς καιρὸν εἰς Εὐρώπην δὲν τὸ κάμει, καὶ εἶνε ἐλπίς τὸ ἄλλοτε ἀναγκαῖον νὰ καταστῇ σύνθητες. Βεβαίως, τὸ ἀθηναϊκὸν πανεπιστήμιον θὰ ἦνε μετ' οὐ πολὺ εἰς κατὰστασιν νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν ὅλα τὰ δυνατὰ πρὸς ἐκπαίδευσίν τῆς μέσα· ἡ φοίτησις ἐν τούτοις ξένων σχολείων θὰ ἦνε πάντοτε ὠφέλιμος. Μὴ λησμονήσωμεν τὸ παράδειγμα τῶν ἀγγλικῶν πανεπιστημίων, ἅτινα παρέχουσιν ὁδοιπορικὰ ἐξοδα ἐπὶ ὠρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι εἰς τοὺς μάλλον διακριθέντας τῶν φοιτητῶν. Οἱ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν σπουδάζοντες Ἕλληνες σφαλλοῦσι πολλάκις περιορίζοντες ἐντὸς στενοῦ κύκλου τὰς σχέσεις των, καὶ θέλοντες νὰ ἀνεύρωσι τὴν πατρίδα των ἐντὸς τῶν ξένων πόλεων· τοῦτο δὲ καλοῦσι διὰ τῆς γραφικωτάτης φράσεως· *Κάμνω χωριό*.

Μακρὰ διαμονὴ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δύναται ἴσως νὰ μεταβάλλῃ καθ' ὅλα τὸν Ἕλληνα, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου τῆς φιλοπατρίας του. Ἀπορροφᾷ τὸν δυτικὸν πολιτισμὸν, πλὴν μένει πάντοτε Ἕλληνας· διὰ τοῦτο δὲ καὶ σπεύδει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Τότε πλὴν ἀρχίζει δι' αὐτὸν, εἴτε τῆς νομικῆς, ἢ τῆς ἰα-

ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ.

τρικῆς ἢ τῆς φιλοσοφίας διδάκτορα, σειρά ἀπελπιστικῶν δοκιμασιῶν· αἱ θέσεις εἶνε κατελημμέναι, ἡ πελατεία ἐπίσης. Πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ συσκευάσῃ πάλιν τὸν ὁδοιπορικὸν τοῦ σάκκου καὶ νὰ μεταβῆ εἰς Τουρκίαν ἢν' ἀσκήσῃ ἐκεῖ τὸ ἰατρικόν, δικηγορικόν ἢ καθηγητικόν ἐπάγγελμα. Ἄν δέ τις θέλῃ ἀπολύτως νὰ μένῃ εἰς Ἀθήνας, ἀναμένων νὰ πληρώσῃ ἡ τύχη τὰς προσδοκίας του, γίνεται διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς ἢ ἐραριστῆς. Ὁ κύριος Δημήτριος Μαυροκορδάτος διδάκτωρ τῆς νομικῆς τῶν Παρισίων σχολῆς, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, πρῶνν πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις, ἔζησεν ἱκανὸν χρόνον διδάσκων τὴν γαλλικὴν.

Ἡ διδασκαλία τῶν γαλλικῶν εἶνε λίαν ἐπικερδὲς ἐπάγγελμα ἐν Ἑλλάδι· δὲν ὑπάρχει κάτοικος τῶν Ἀθηνῶν μὴ ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ, χεῖρον ἢ βέλτιον, τὴν γλῶσσαν αὐτὴν, καὶ ὁμολογητέον, ὅτι ὅσον ἂν σφάλῃ ὁ Ἕλλην λαλῶν καὶ γράφων τὰ γαλλικὰ, τὰ λαλεῖ πάντοτε καλλίτερον παντὸς ξένου. Οἱ Ῥῶσσοι καὶ οἱ Πολωνοὶ λαλοῦσιν, ὡς λέγεται, τὴν γαλλικὴν, ἂν ὄχι καλλίτερον, τοῦλάχιστον ἐπίσης καλῶς, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι. Τοῦ προνομίου ὅμως τούτου ἀπολαύει μόνον ἡ ῥωσικὴ ἀριστοκρατία, ἐν ᾧ ἐν Ἑλλάδι ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὁμιλοῦσι τὰ γαλλικὰ ὑποφερτά. Εἷς διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας μὲ διακοσίων φράγκων μισθὸν κερδίζει σήμερον, ὡς με βεβαιοῦσι, δώδεκα χιλιάδας φράγκων ἐτησίως. Γαλλίς τις, ὑποστηρίζουσα ἐνώπιόν μου ὅτι ἡ Βοῦδ εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας, κερδίζει ἴσον ποσόν. Ἡ ἀδελφὴ τέλος μιᾶς πλυτρίας τῶν Παρισίων τῆς κυρίας Βαβέν, ὁδὸς Σαιντ' Βάρβ, ἥτις εἶχε μεταβῆ εἰς Ἀθήνας ἵνα ἀνοίξῃ κατ' ἄστημα μικρῶν ἀντικειμένων τοῦ κλωπίσμου, εὔρε πολὺ

ἐπικερδέστερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν τινὰ ὡς διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς, διὰ τὴν ὀμιλίαν.

Ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος διδασκάλου τῆς γαλλικῆς εἶνε, ὡς εἶπομεν, ἡ καταφυγὴ πολλῶν ἀνθρώπων, ἀναμενόντων τὴν καταλλήλον εἰς τὰς σπουδὰς των κοινωνικῆν θέσιν. Ὅταν δέ τις δὲν θέλῃ νὰ γείνη διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς, γίνεται ἐν ἑλλείψει καλλιτέρου ἐραμιστής.

Ὁ ἐραμιστής μετέχει πάντων· τοῦ δημοσιογράφου, τοῦ ἐκδότου, τοῦ δημοσίου γραφέως, τοῦ βιβλιοπώλου, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐμπόρου. Γράφει κύρια ἄρθρα, καὶ διάφορα, μεταφράζει ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ ἰταλικοῦ εἰς τὸ ἑλληνικόν, καὶ ἀντιστρόφως. Συντάσσει γαλλικὰς ἐπιστολάς διὰ τοὺς τραπεζίτας καὶ τοὺς ἐμπόρους, δημοσιεύει ἰδίαις δαπάναις — τῷ κάμνουσι πίστωσιν — μετάφρασιν μυθιστορημάτων τινος ἢ ἐράνισμα ὀτιδήποτε πωλήσιμον. Πωλεῖ τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του ὅταν εὐρίσκη καλὴν τιμὴν, ἢν ἀγοράσῃ νέα ἐκ Παρισίων· γίνεται ἀνταποκριτὴς ξένων ἐφημερίδων, πολλαπλασιαζόμενος ἐπ' ἄπειρον, στέλλει διὰ τοῦ αὐτοῦ ταχυδρομείου τέσσαρας πέντε ἐπιστολάς, δηλαδὴ πέντε ἐκδόσεις τῆς αὐτῆς ἀνταποκρίσεως, μηδέποτε ἔχων τὸν καιρὸν ν' ἀναγνώσῃ ὅτι γράφει, προσβάλλον αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἢν ἀποπλανήσῃ τὸ κοινόν· γίνεται διορθωτὴς τυπογραφικῶν δοκιμίων, ἐπιθεωρητὴς τῶν πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν δοκιμίων τῶν πλουτουόντων χρημάτων μᾶλλον ἢ γραμμάτων. Ὁ κάλαμός του εἶναι ἀξίνη, πτυάριον, ἐργαζόμενον μετ' ἐπιμονῆς καὶ δραστηριότητος ἀξίων καλλιτέρας τύχης.

Ὁ ἐραμιστής εἶν' ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀνθρωπος τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως σημασίαν, ὁ ἀνθρωπος δηλαδὴ ὁ ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἄνευ προσόδου ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τοῦ κα-

λάμου τοῦ ἐντίμως ἀποζῶν, μὴ βαρύνων τὴν κοινωνίαν καὶ ἐμβληματὸς τοῦ ἔχων· « Ὑπομονὴ καὶ γενναϊότης. »

Δ'.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ.

Ὁ Σόλων εἶχε νομοθετήσει, πᾶς πολίτης ἀπέχων τῶν πολιτικῶν τοῦ κράτους νὰ θεωρῆται ἄτιμος. Διὰ τοῦτο δὲ, φαίνεται, δὲν ὑπάρχει Ἕλλην μὴ ἐπιθυμῶν νὰ μετᾶσχη τῆς κυβερνήσεως τοῦ τύπου του. Ἄν τοῦτο εἶνε καλὸν ἢ κακόν, ὁ χρόνος θ' ἀποφασίσῃ. Ἄλλ' εἶνε πατριωτισμὸς ἄρα γε ἡ φιλοδοξία; Ἀμφότερα. Ἡ φιλοπατρία τοῦ Ἕλληνος τῷ εἶνε ἔμφυτος, ἀλλὰ καὶ ἡ φιλαργία εἶνε ἐν τῶν κυριωτέρων του χαρακτηριστικῶν.

Ἡ φιλοπατρία ἔχει παρὰ τῷ Ἕλληνι τὰς μυστηριωδεστέρας τῆς θρησκείας ἐξάψεις. Συναναπτύσσεται μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς νεαρωτέρας ἡλικίας καὶ κατακυριεύει μάλιστα παντὸς ἄλλου αἰσθημάτων του, ὡσάκις οὗτος εἶνε μακρὰν τῆς πατρίδος καὶ μάλιστα τῆς ἐλευθέρας. Ἐγνώρισα εἰς ναυτικὴν τινὰ πόλιν τῆς Ἀδριατικῆς δεκατετραετὲς παιδίον ἀτενίζον ἡμέρας ὀλοκλήρους τὰ ὄμματά του ἐπὶ τὴν κυανόλευκον σημαίαν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Ὁ ὑπὲρ παντὸς πατρίου ἐνθουσιασμὸς τῶν παίδων, πρὸ πάντων τῶν ἀνατραφέντων ἐπὶ ξένης, εἶνε ἀπίστευτος. Προβαίνοντος τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἡλικίας ἡ ζέσις αὕτη ἐλαττοῦται. Ἡ μετὰ τῶν ἀνθρώπων συγχρόνισις, αἱ ἀπαιτήσεις καὶ αἱ ἀπογοητεύσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀπογομνοῦσι πολλὰκις τὴν πρὸς τὴν πατρίδα λατρείαν τῆς φλογερᾶς ἐκεῖνης πίστεως, ἥτις παράγει τοὺς μάρτυρας. Τὸ αἶσθημα ὅμως μένει ἀκλόνητον. Πατρίς δὲν εἶνε πλέον αἱ Ἀθῆναι, ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς καὶ οἱ

πολιτικοί της, πράγμα τι ὑλικῶς καταληπτόν· ἡ πατρις εἶνε τοῦ λοιποῦ πνευματικῆ, καὶ πρὸ τοῦ βωμοῦ της γονυπετεῖ τις ὡς πρὸ θυσιαστηρίου.

Ἡ πατρις εἶνε θρησκεία, εἰς ἣν οἱ Ἕλληνες πιστεύουσι πάντοτε· ἡ πατρις καθίσταται ἀφηρημένον μέλος τῆς οἰκογενείας, ὀλοκληρωτικὸν μέρος τοῦ ἀτόμου αὐτοῦ. Ἡ πατρις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρούσῃ εἰς τὴν θύραν ἐκάστου, νὰ εὔρῃ πάντοτε μίαν θέσιν ὑπὸ τὴν στέγην ἐκάστου κατοίκου, πτωχοῦ καὶ πλουσίου, καὶ ὅτε κληρονομία τις παρίσταται, ἐμφανίζεται καὶ ἡ πατρις *ipso jure*· εἶνε ὁ πλησιέστερος συγγενής. Παρατηρήσαμεν ἤδη προηγουμένως τὸ συγκινητικὸν παράδειγμα ἐνὸς ἀκονιστοῦ κληροδοτοῦντος εἰς τὴν πατρίδα εἴκοσι φράγκα ἀπὸ ἐξακοσίων — τῆς ὅλης του περιουσίας — ἅτινα κατέλειπεν εἰς τὰ τέκνα του.

Παρὰ τῶ πατριωτισμῶ τούτῳ τάσσεται ἡ φιλοδοξία, ἧς τὸ αἶσθημα τρέφουσιν ἀναγκάως τὸ ναυτικόν, τὸ ἐμπορικόν ὡς καὶ τὸ στρατιωτικόν στάδιον. Ὁ στρατιώτης βλέπει ἀπὸ τῆς πρώτης του βαθμίδος τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγοῦ, ὁ δὲ ναύτης ἀπὸ τοῦ πρώτου πλοῦ, καὶ ὁ ἔμπορος ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιχειρήσεως βλέπουσιν, ὁ μὲν τὴν πλοιαρχίαν, ὁ δὲ τὸ ἑκατομμύριον ὅπερ θέλει ἀναγορεύσει αὐτὸν ἀρχηγὸν μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου. Ὁ Ἕλλην λοιπὸν, ναύτης καὶ ἔμπορος συγχρόνως, εἶνε ἀναγκάως φιλόδοξος. Πατριωτισμὸς δὲ καὶ φιλοδοξία ὠθοῦσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πολιτικὴν σκηνήν.

Ἡ θεσιθηρία κατέστη ἐν Ἑλλάδι πληγὴ, ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ κατὰ πολὺ μείζονα ἀναλογίαν. Ὁ μὴ κατέχων θέσιν τινὰ δημόσιον εἶνε ἀσήμαντον ὄν. Ἀλλὰ παρασκευάζονται τουλάχιστον καλῶς οἱ θέλοντες νὰ διατρέξωσι τὸ πολιτικὸν ἢ διοικητικὸν στάδιον; ἐκλέγονται δικαίως καὶ ἀμερολήπτως; λυποῦμαι

Р. ОΙΚΟΝΟΜΟΣ

ὅτι δὲν δύναμαι ν' ἀπαντήσω καταφατικῶς. Εὐτυχῶς οἱ πτωχοὶ τὸ πνεῦμα εἶνε σπάνιοι ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀναπληροῦνται οὕτω διὰ τοῦ ὀρθοῦ νοῦς ἢ ἔλλειψις εἰδικῶν σπουδῶν. Τί συνέβη ὅμως, ὡς ἐκ τῆς ἀκηδίας περὶ τὴν ἐκλογὴν εἰδικῶν ὑπαλλήλων; τὸ κοινὸν θεωρεῖ συγχρότατα τὰς θέσεις ὡς ἀμοιβὰς ἐκδουλεύσεων προσερχθεισῶν εἰς τὸν τόπον εἴτε παρὰ τοῦ ἀτόμου αὐτοῦ, εἴτε παρὰ τῆς οἰκογενείας του, καὶ πολλάκις ὤφθησαν πηδαλιούχοι τῆς πολιτείας ἄνδρες μόνον αὐτῶν τίτλον ἔχοντες τὸ διάστημόν των ὄνομα.

Ὁ ὑπάλληλος, ὅστις γνωρίζει ὅτι ἡ τύχη μόνη τὸν ἔφερε εἰς τὴν θέσιν του, θὰ ὑπηρετήσῃ πάντοτε μετὰ ζήλου καὶ ἀκεραιότητος τὸν τόπον του; Δὲν ὑπάρχει ὑπάλληλος ἐν Ἑλλάδι μὴ κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἀμελείᾳ ἢ καταχρῆσει, οὐδέποτε ὅμως ἀπεδείχθη τι. Ἡμέραν τινὰ διαδίδεται ἡ φήμη, ὅτι ὑπουργός τις κατεχράσθη πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν· αὐθημερὸν ὁ κύριος Λεβίδης, συντάκτης τῆς Ἑλπίδος, εὕρισκόμενος εἰς τὴν βουλὴν ἐν τῷ θεωρείῳ τῶν δημοσιωγράφων, ἀναρτᾷ ἀπὸ τῶν κηχλίδων, ἐφ' ὧν ἐρείδεται, ἐν κολοσσιαῖον φύλλον χάρτου ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκοντο εἰς μεγάλα γράμματα· « 50,000 δραχμαί! » Ὁ ἐνοχοποιούμενος ὑπουργὸς ἐγείρει τὸ βλέμμα καὶ μένει ἀπόπληκτος πρὸ τῆς νέας αὐτῆς μεδουσαίου κεφαλῆς. Φωνάζει ὅτι τὸν προσβάλλουν, ἀλλ' ὁ κύριος Λεβίδης, ἀπαντᾷ ἀπαθῶς, ὑπομειδιῶν, ὅτι εἶνε τὸ ἀνάστροφον τοῦ χάρτου ἐφ' οὗ γράφει τὰς σημειώσεις του. Οἱ φίλοι τοῦ ἐνοχοποιουμένου αὐτοῦ ὑπουργοῦ ἰσχυρίζοντο τότε καὶ ἰσχυρίζονται εἰσέτι ὅτι εἶνε πτωχὸς ὡς κενὸς σάκκος· ἀλλ' ἀδικοῦσιν αὐτὸν νομίζω, καθότι, ὡς εἶπεν ὁ Φραγκλῖνος, « σάκκος κενὸς δὲν ἴσταται ὄρθιος. » Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, αἱ κατηγορίαι αὐταὶ δύνανται ἴσως νὰ ἔχωνται βασιμότητος εἰς τινὰς ἰδιαιτέρας περιπτώσεις, ἀλλ' αἱ περιπτώσεις αὐταὶ εἶνε εὐτυχῶς σπάνιαι, καὶ δὲν ἀρκοῦσι νὰ κηλιδώσωσιν ὀλόκληρον

κλάσιν. Ἄλλως τε ὁ χρόνος θὰ θεραπεύσῃ τὰ πάντα· ἄς ἐνθυμηθῶμεν τί ἦσαν τὰ οἰκονομικὰ καὶ ἡ διοικήσεις τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ἸΑ' Λουδοβίκου εἰς τὸν θρόνον.

Οἱ σημερινοὶ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος βλέπουσι πέραν τῆς πατρικῆς των ὀροφῆς; ἔχουσι τὸ βλέμμα τοῦ ὑπερτέρου ἀνθρώπου, τὸ περιλαμβάνον καὶ τὸ σύνολον καὶ τὰς λεπτομερείας; Βλέπουσι τὸ μέλλον ἐν τῷ παρόντι, καὶ τὸ παρὸν ἐν τῷ μέλλοντι; Δὲν μεριμνῶσιν ἴσως συγχρότερον περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ὑπουργικοῦ των χαρτοφυλακίου ἢ τοῦ τῆς πατρίδος των; Διὰ δυσεπίλυτα προβλήματα. Ἐν μόνον δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἀναμαρτήτως, ὅτι ὁ Ἕλληνας, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς, μένει πάντοτε Ἕλληνας.

Κατηγόρησαν τοὺς Ἕλληνας ὅτι συμπαθοῦσι πλέον τοῦ δέοντος ὑπὲρ τῆς Ῥωσσίας· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες θ' ἀγαπῶσι πάντοτε θερμῶς τοὺς ἐχθροὺς των ἐχθρῶν των· ἄς συμμαχήσωσιν οἱ Ῥῶσσοι μετὰ των ἐχθρῶν των, καὶ οἱ Ἕλληνες θὰ λειποτακτῆσωσιν εἰς τὸ ἐχθρὸν των τυράννων των στρατόπεδον. Κατὰ τὸ 1841 οἱ Ῥῶσσοι ἔδραμον εἰς τὴν παρὰ τοῦ Ἰβραΐμ Πασσᾶ ἀπειλουμένην Κωνσταντινούπολιν· οἱ Ἕλληνες ἐπελάβοντο τῆς περιστάσεως νὰ ἐγερθῶσι κατὰ των ἐχθρῶν των, καθὼς ἠγέρθησαν καὶ βραδύτερον κατὰ τὸ 1854, ὅτε ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπειλουμένη παρὰ των Ῥῶσσων εἶχεν ὑπερασπιστὰς τοὺς Ἀγγλογάλλους.

Νεὸς τις Ἕλληνας, ἀνατραφεὶς ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἀγαπῶν αὐτῆν ὡς δευτέραν του πατρίδα, διεφώνει μετὰ τινος Γάλλου διπλωματικοῦ πράκτορος, περὶ τοπικοῦ ζητήματος, ἡ δὲ συζήτησις βαθυμυθὸν ἐτραχύνθη· « Πῶς, κύριε, ἀνέκραξεν ὁ Γάλλος, πῶς, σεῖς λαλεῖτε τοιοῦτοτρόπως, σεῖς, ὅστις ἀνετράφητε εἰς τὴν Γαλλίαν, καί... — Πῶς, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Ἕλληνας, εἰς Γάλλος ἀπορεῖ ὅτι ἀγαπῶ πρὸ παντὸς τὸν τόπον μου; »

Τὸ διακαέστερον τῆς αὐτονομίας αἶσθημα συμβιβάζεται πρὸς συμπαθείας μᾶλλον ἢ ἤττον ζωντὰς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ξένου ἔθνους. Οἱ μὲν ἀναμιμνήσκονται τῶν πρὸς τὸν λόρδον Σέυμυρ, πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς Πετροῦπολιν, λόγων τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου· « Δὲν συμφέρει εἰς τὴν Ῥωσσίαν νὰ γείνη ἡ Ἑλλὰς ἰσχυρὸν ἔθνος. » Οὐδὲν λέγουσι, λογικώτερον· τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον ἰσχυρὸν εἶνε σιδηροῦς μοχλὸς ἐπὶ των μεσημβρινῶν πυλῶν τῆς Ῥωσσίας· ἡ παρέκτασις των ἑλληνικῶν ὁρίων, ἂν ὄχι μέχρι τοῦ Εὐξεινου, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας τὴν ἐκ των παραλίων ἐκείνων ναυτολογίαν, τὴν στερεῖ ναυτικῶς, τὴν κατακλείει ἐντὸς τῆς Μαύρης θαλάσσης πολὺ κάλλιον τῆς παρισυνῆς συνθήκης! Ἡ Ῥωσσία ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τοὺς Ἕλληνας πρόθυμα ὄργανα των ἐν τῇ Ἀνατολῇ σχεδίων της· ἀπελπισθεῖσα ὁμως νὰ ἐκρωσσίσῃ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον τῆς Ἀνατολῆς, ζητεῖ νὰ τὸ πνίξῃ τώρα διὰ τοῦ σλαβικοῦ στοιχείου· λέγει πρὸς τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σέρβους, τοὺς Μαυροβουίνους, τοὺς Βοσνίους καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀρμενίους καὶ Δάκας, πρὸς ὅλους τέλος ὅσοι κατὰ τὸ 1821 (1) ἐθεώρουν ἑαυτοὺς μέλη τῆς μεγάλης οἰκογε-

(1) Ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἐστερήθη πολιτικὴν ἐνότητα· ἂν εἶχε τὸ ἰσχυροποιῶν αὐτὸ στοιχεῖον ἤθελε ἀντιστῆ εἰς τὴν Μακεδονικὴν δεσποτείαν, καὶ ἤθελεν ἴσως ἀποθῆ ἢ εὐτυχῆς τῆς Ῥώμης ἐφ'ἀμίλλοις. Μεγάλοι νόες, μεταξὺ των ὁποίων μνημονεύονται ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἰσοκράτης, ἀναλογισάμενοι τὴν σημασίαν καὶ τὰς συνεπείας τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἐνότητος, τὴν συνεβούλευσαν εἰς τοὺς συμπατριώτας των· ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐθεώρει ἑαυτὸν Ἕλληνα, καὶ ἦτον ἀληθῶς Ἕλληνας, ὡς ὅλοι οἱ Μακεδόνες, ἐζήτησε καὶ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ· ὀλίγου δεῖν δ' ἐπετύχχανε.

Ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἐπραγματοποίησε τὸ σχέδιον τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιᾶται συνεχωνεύθησαν πλέον εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ὄνομα ὑπὲρ οἱ Ἕλληνες διετήρησαν μέχρι τοῦ 1821· τότε δὲ πρῶτον ἀνέλαθον τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κλήσιν: Ἕλληνες. Οὕτως, ὄνομα, ἐξάλειψις δημοτικῶν ἀντιζηλιῶν, ἰσότης ἀστυκῆς καταστάσεως, κοινὴ θρησκεία, κοινὰ ἤθη καὶ ἔθιμα,

νείας, ἐφ' ἧς ἐπέκειτο καθήκον ἢ ἐκδίκησις τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων· « Εἶσθε ἰδικοί μου! » Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, αἱ ἑλληνικαὶ παραδόσεις, μέχρι καὶ τῶν κατοίκων ὅσοι εἶχον ἑλληνικὸν οἰκογενειακὸν ὄνομα, κατεδιώχθησαν συστηματικῶς. Διὰ τοῦτο δὲ σήμερον οἱ Βούλγαροι, οἱ Δάκες, οἱ Σέρβοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Μαυροβούνιοι, οἱ Βόσνιοι, ἀντιποιοῦνται ἰδίᾳ ἐθνικότητος. Δυνατὸν ὅμως, λέγουσιν ἐκεῖνοι, ἢ ῥωσικὴ πολιτικὴ, ἐμποδίζουσα τὴν ἰδρυσιν χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας ἐν Ἀνατολῇ, νὰ παρεσκευάσῃ τὰ στοιχεῖα χριστιανικῆς ὁμοσπονδίας ἐπίσης ἰσχυρᾶς ὡς ἡ ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία, ὃ ἐφιέλτης αὐτὸς τῆς Δύσεως, μ' ὃ τι καὶ ἂν λέγωσι τινὲς πολιτικοὶ τῆς. Ἄλλοι δὲ καταμέμφονται τῆς Ἀγγλίας τὸν πολιτικὸν καὶ ἐμπορικὸν τῆς ἐγωϊσμόν. Ἡ Ἀγγλία ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνώσῃ κατ' αὐτοὺς τὴν Ἀνατολὴν μὲ τὰς ἐσχατὰς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ ὡς λέγει τὸ δημῶδες ἑλληνικὸν ᾄσμα (1).

..... Τὸ γένος τῶν Γραικῶν εἶναι καθὼς τῶν Γάλλων·
 Ποῦ θέλει αὐτοὺς σ' ὑποταγῇ, λάθος ἔχει μέγαλον.

πάντ' ἀναφέρονται εἰς τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, ἥτις συχνότατα, ἀλλ' ἀδίκως διασύρεται. Ἡ Ὄθωμανικὴ δεσποτεία ἐπῆλθε κατόπιν νὰ συσφίξῃ ἐτι μᾶλλον τὴν πολιτικὴν τῶν Ἑλλήνων ἐνότητά· ἰδοὺ ὁ ὄρισμός τοῦ Ἑλληνος· κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς πρώτης ἐν Τροιζῆνι ἐθνικῆς συνελεύσεως 1821, ἄρθρον 6': Ἑλληνας εἶνε α' Ὅσοι αὐτόχθονες τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας πιστεύουσιν εἰς Χριστόν. β' Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ὑπὸ τὸν Ὄθωμανικὸν ζυγὸν πιστεύοντας εἰς Χριστόν ἤλθον καὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν διὰ νὰ συναγωνισθῶσι καὶ νὰ κατοικήσωσιν εἰς αὐτήν. γ' Ὅσοι εἰς ξένας ἐπικρατείας εἶνε γεννημένοι ἀπὸ πατέρα Ἑλληνα. δ' Ὅσοι αὐτόχθονες καὶ μὴ, καὶ οἱ τούτων ἀπόγονοι, πολιτογραφηθέντες εἰς ξένας ἐπικρατείας πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν καὶ ὀρκισθῶσι τὸν ἑλλ. ὄρκον. ε' Ὅσοι ξένοι ἔλθωσι καὶ πολιτογραφηθῶσιν. Ἄρθρ. 9' Ὅσοι ξένοι ἔλθωσι νὰ κατοικήσωσιν, ἢ νὰ παροικήσωσιν εἰς τὴν ἑλλ. ἐπικράτειαν, εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν ἑλληνικῶν νόμων.

(1) Δημοτικὰ ᾄσματα, συλλεχθέντα ὑπὸ τοῦ κυρίου Ζαμπελλίου· Κέρκυρα, 1852.

Ἄλλοι τέλος κατηγοροῦσι τῆς Γαλλίας ὅτι θέλει νὰ προσηλυτίσῃ εἰς τὸν καθολικισμόν ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὑποσκάπτῃ τὴν ἑλληνικὴν θρησκείαν, ἥτις μετὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπετέλεσεν ἓνα τῶν στύλων ἑλληνικῆς ἐθνικότητος, ἢν τέσσαρες αἰῶνες δουλείας δὲν κατώρθωσαν ν' ἀφανίσωσιν.

Ἐν συνόλῳ, τί ἀποδεικνύουσιν αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀληθεῖς αὐταὶ κατηγορίαι; Ὅτι ὁ Ἕλληνας δὲν εἶνε Ῥώσος, οὔτε Ἀγγλος ἢ Γάλλος, ἀλλὰ μόνον Ἕλληνας. « Πιστεῦεται ἐν Ἀγγλίᾳ, λέγει ἄγγλος περιηγητὴς, ὅτι ἡ ῥωσικὴ ἐπιβρόχῃ δεσπόζει ἐν Ἀθήναις· ἡμεῖς ἀσθενῆ μόνον ἔχνη τῆς ἐπιβρόχῆς ταύτης εἶδομεν· ἀπεναντίας δὲ παρετηροῦμεν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν δείγματα συμπάθειας πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁμοιότητος πρὸς τὸ γαλλικὸν ἔθνος (Personal recollections, three months in Greece, by William Smith O'Brien). » Ἄλλ' ἡ συμπάθεια πρὸς τὸ μέγα αὐτὸ ἔθνος δὲν εἶνε κοινὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, πρὸ πάντων παρὰ τοῖς δυναστευομένοις λαοῖς; Οἱ αὐστηρότεροι ἐπὶ πατριωτισμοῦ ἀκριβολόγοι δὲν δύνανται νὰ ὀνομάσωσιν ἔγκλημα τὴν συμπάθειαν αὐτὴν τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ προτεστάνται μέμφονται τοὺς Ἕλληνας ὅτι ταυτίζουσι τὴν θρησκείαν μετὰ τῆς ἐθνικότητος. Ἀμερικανὸς τις, ὅστις, κατὰ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ του λεγόμενα (1), περιηγεῖτο ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1854 ὡς προτεστάντης ἱεραπόστολος πιθανῶς, ὁ κύριος Baird, λέγει· « Δὲν ἀπαιτεῖται μεγάλη ὀξύδερκεια ἵν' ἀνακαλύψῃ τις ὅτι ἐν τῶν μεγάλων ἐμποδίων εἰς ἐπιτυχίαν τῶν εἰς Ἑλλάδα πεμπομένων ἱεραποστόλων εἶνε ἡ πολιτικὴ τοῦ λαοῦ φιλοδοξία. Ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ τόπου τῶν μερίμνα περισπᾷ τὸ πνεῦμα καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων κλάσεων ἀπὸ πάσης θρησκευτικῆς σκέψεως. »

(1) *Modern Greece*, New-York, 1857.

« Τὸ ν' ἀσπασθῶσι χριστιανικόν τι δόγμα μᾶλλον φωτισμένον, σημαίνει δι' αὐτοὺς ὄχι μόνον ν' ἀπκρηθῶσι τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων των, ἀλλὰ καὶ νὰ διασπάσῃσι τὴν ἄλυσιν ἣτις συνδέει τὰ διεσπαρμένα μέλη τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἐγόμεν καιρὸν, λέγουσι, νὰ ἐξετάσωμεν τί ἀληθὲς ἢ ψευδὲς πιστεύομεν, ὅταν ἔλθῃ ἡ πλήρωσις τοῦ χρόνου. Θεωροῦσιν ἐπομένως πάντα διαταράκτιν τῆς θρησκευτικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς των ἐνότητος ὡς συνωμότην κατὰ τοῦ μεγάλου μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος. » Ὁ κύριος Baird ἐπιθυμεῖ νὰ ἦσαν προτεστάνται οἱ Ἕλληνες, διότι « ὁ ἑλληνικὸς λαὸς φαίνεται προωρισμένος ν' ἀσκήσῃ μεγάλην ἐπιρροὴν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου » (σελ. 313).

Τὸ ἑλληνικὸν σύνταγμα κηρύσσει ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ὡς σύμβολον ἐθνισμοῦ· οὐδὲν ὅμως παρέχει αὐτῇ προνόμιον. Πᾶν θρησκεῦμα ἀντιπροσωπεύετ' ἐλευθέρως· ὁ μιναρὲς ἐγείρεται πλησίον τοῦ ναοῦ· ὁ ὀρθόδοξος, ὁ καθολικὸς, ὁ προτεστάντης, ὁ ἐβραϊὸς καὶ ὁ τοῦρκος ἐνταφιάζονται πλησίον ἀλλήλων, καὶ ἐσχάτως πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Κερκύρας παρηκολούθουν τὴν κηδεῖαν τοῦ καθολικοῦ ἐπισκόπου τῆς νήσου ταύτης· ὁ δὲ Ἕλλην σχισματικὸς, ὅστις ἀπήγγειλε τὸν ἐπιτάφιον τοῦ τεθνεῶτος, ἐπέρανεν αὐτὸν ὡς ἐξῆς : « Καὶ σεῖς ἱερεῖς τοῦ καθολικοῦ δόγματος, ὅταν ἀναγγεῖλητε εἰς Ῥώμην τὸν θάνατον τοῦ ἐναρέτου αὐτοῦ ἀνδρός, γνωστοποιήσατε ἐπίσης πόσον σεβόμεθα τὴν ἀρετὴν, οἰονδήποτε καὶ ἂν φέρῃ ἔνδυμα. »

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα ἐπικρατεῖ τοῦ θρησκευτικοῦ, διατηρεῖ καὶ θὰ διατηρήσῃ αὐτὸ ἀλύμαντον. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐκηρύχθη αὐτοκέφαλος παρὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΣΤΙΣ.

Ὁ ἐν Ἑλλάδι ῥώσσοσ προσβευτῆσ ἐλεγέ ποτε : « Ἡ Ῥωσσία δὲν ἔχει ἀνάγκην μερίδοσ ἐν Ἑλλάδι... Ὅταν θελήσῃ ν' ἀναστατώσῃ τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἀρκεῖ ν' ἀποβιβάσῃ ὀκακοσίουσ ναύτασ κάμνοντασ δεξιόθεν τὸν σταυρόν των. » Μετά τινασ ἡμέρασ ὁ Μιαούλησ ἐκανονοβόλει τὴν ῥωσσικὴν σημαίαν, καὶ προὔτίμα νὰ πυρπολήσῃ τὴν μίαν φρεγάταν ἣν εἶχεν ἡ Ἑλλάσ, ἢ νὰ ἴδῃ αὐτὴν ἀλισκομένην ὑπὸ τῶν Ῥώσσων.

Ε΄.

Ο ΛΗΣΤΗΣ.

Ἡ Ἑλλάσ εἶνε ἐκ τῶν σπανίων τόπων, ἐν οἷσ ὁ τῶν παραδόσεων ληστῆσ ζῆ εἰσέτι. Οὐδεμία δὲ σχέσισ ὑπάρχει μεταξύ τῶν ληστῶν αὐτῶν καὶ τῶν κυρίωσ κακούργων, οὓσ ἀποτελοῦσιν ἄθλια τινὰ ἐκπεπτωκότα ἢ διεφθαρυμένα ὄντα. Ὁ ληστῆσ εἶνε γέννημα νομάδοσ φυλῆσ, γνωστῆσ ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸνομα Βλάχοι. Παραθέτω δ' ἐνταῦθα πληροφορίασ τινάσ περὶ τῆσ φυλῆσ ταύτησ, ἃσ ἀποσπῶ ἐξ ἐμπιστευτικοῦ ἐγγράφου ἐνόσ τῶν νοημονεστέρων Ἑλλήνων νομαρχῶν. Οἱ Βλάχοι ὑποδιαροῦνται εἰσ δύο διακεκριμένασ φυλάσ, τοὺσ Σαρακατζανούσ, καὶ τοὺσ Ἀλβανοβλάχουσ, ὧν εἰσὶν ὀλωσ ἀντίθετα τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεισ.

Οἱ Σαρακατζανοὶ φαίνονται ἔχοντεσ ὠρισμένην τινὰ καταγωγὴν. Πολλοὶ αὐτῶν, καίτοι νομάδεσ, γνωρίζουσι τὸν τόπον τῆσ γεννησέωσ των, καὶ ἔχουσι πολλάκισ τόπον διαμονῆσ ἢ ἐν Ἑλλάδι, εἴτ' ἐν Τουρκίᾳ. Οἱ Ἀλβανοβλάχοι ἀπ' ἐναντίασ γεννῶνται εἰσ τὸ ὑπαιθρον, εἰσ τὸν πρῶτον τυχόντα σταθμόν τοῦ πλάνητοσ βίου των, καὶ οὐδεμίαν ἔχουσι περὶ τῆσ καταγωγῆσ των παράδοσιν. Οἱ Σαρακατζανοὶ λαλοῦσι τὴν νέαν ἑλληνικὴν,

δὲν εἶνε ἀκοινωνήτοι, καὶ αἱ σκηναὶ τῶν εἶνε καθαραὶ καὶ ἀρκούντως περιποιημένοι. Ἐρχονται δὲ καὶ εἰς ἐπιγαμίαν μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου. Οἱ Ἀλθανοβλάχοι ὅμως ἔχουσιν ἰδίαν διάλεκτον, ἧς πολλαὶ λέξεις φαίνονται λατινικῆς ἢ ἰταλικῆς καταγωγῆς· ἔχουσιν ἄγρια ἦθη, εἶνε ἀποτροπαίως ρυπαροὶ καὶ τρέφουσι τὴν βαθυτέραν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ τόπου, οὓς καλοῦσι Γραικοὺς (1). Ζῶσι μακρὰν τῆς κοινωνίας καὶ θεωροῦσιν αἰμομιξίαν τὴν μεθ' Ἑλλήνων νύμφευσιν τῶν γυναικῶν τῶν. Ἰπάρχουσι δὲ καὶ διδόμενα νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι κατ' ἐπιφάνειαν μόνον εἶνε χριστιανοὶ, κατὰ βάθος δ' εἰδωολάτραι.

Οἱ Ἀλθανοβλάχοι καὶ οἱ Σαρακατζανοὶ εἶνε τίμιοι εἰς τὰς μεταξύ των συναλλαγὰς καὶ βοηθοῦνται ἀμοιβαίως· πρὸς τοὺς ἄλλους εἶνε ὑποκριταί, δύσπιστοι, δόλιοι, ἄστατοι καὶ ἀπατεῶνες. Οἱ ἄνδρες ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν εἶνε λιτοὶ, ῥωμαλέοι, εὐκίνητοι καὶ καρτερικοί. Ἀγαπῶσιν ὑπερμέτρως τὸν πολεμικὸν βίον, δὲν δύνανται ὅμως νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν. Οἱ Σαρακατζανοὶ εἶνε φύσει ὀκνηροὶ καὶ περιορίζονται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ Ἀλθανοβλάχοι ὅμως εἶνε βιομηχανικώτεροι. Γίνονται ἡμιονηλάται, ἀλωνισταὶ (μεταχειριζόμενοι εἰς τοῦτο τὰ ἄλογά των), αἱ δὲ γυναῖκες τῶν ὑφαίνουσι σκεπάσματα ἢ ἀντικείμενα ἱματισμοῦ. Ἀμφοτέρωθεν δὲ, Σαρακατζανοὶ καὶ Ἀλθανοβλάχοι, ἀπιστρέφονται μεγάλως τὸν γεωργικὸν βίον. Ἐκ τῶν δύο λοιπὸν τούτων φυλῶν στρατολογοῦνται καὶ ὑποστηρίζονται οἱ λησταί. Πολλάκις ἐγένετο λόγος νὰ διωχθῶσι τοῦ βασιλείου οἱ κτηνοτρόφοι οὗτοι,

(1) Προφέρεται Γραιγο. Εἶν' ἀρά γε τὸ Γραικύλος τῶν Ῥωμαίων; ἢ ὑπόθεσις αὕτη στηρίζει τὴν δόξαν τῶν φρονούντων, ὅτι οἱ Βλάχοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ τοῦ Πίνδου καταλειφθεισῶν Ῥωμαϊκῶν ἀποικιῶν.

ἀλλὰ πολιτικοὶ λόγοι καὶ οικονομικαὶ ἀνάγκαι ἀνέβαλον τὸ δραστήριον αὐτὸ μέτρον. Ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐπιτηρηθῇ ὁ πλάνης οὗτος λαὸς, πρὸ πάντων ἐπὶ τοῖς σημερινοῖς ὁρίοις τῆς Ἑλλάδος. Σύρατε ἐν μέσῳ τοῦ ἐν Παρισίοις Πεδίῳ τοῦ Ἄρεος (Champ de Mars) γραμμὴν, καὶ παρατεínaτε αὐτὴν μέχρι 30 ἢ 40 χιλιομέτρων· φαντασθῆτε δὲ ἐπ' αὐτῆς ἀραιῶς διασπαρμένους στρατιώτας τινὰς ἢ μικρὰ χωρία... Τοιαῦτα εἶνε τὰ ὄρια, ἐν οἷς διέγραψε τὴν Ἑλλάδα τὸ ἐν Λονδίῳ συνέδριον. Ἐννοεῖτε ἤδη, πόσον εὐκόλον εἶνε εἰς τοὺς κακούργους νὰ διαφύγῃ τῶν καταδιώξεων, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἢ ληστεία δύναται ἀποινὴ νὰ περιφρονῇ πᾶν μέσον περιστολῆς τῆς. Μάτην πίπτουσι ἱκανοὶ λησταὶ ὑπὸ τὰς σφαίρας τῶν στρατιωτῶν ἢ τὴν μάχαιραν τῆς λαιμοτόμου· ἀνωφελεῖς θὰ ἦνε οἰαίδῆποτε πρὸς ἐξόντωσιν τῆς ληστείας προσπάθειαι, ἂν δὲν τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἐν καὶ μόνον μέσον... ἂν δὲν δοθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὄρια φυσικὰ, ἅτινα νὰ δύναται νὰ προφυλάξῃ (1).

(1) «Τί καταμέμφονται τῶ ὄντι τῆς Ἑλλάδος; τοὺς ληστὰς τῆς. Ἄλλ' οἱ λησταὶ ἐν Ἑλλάδι ἔρχονται ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, δηλ. ἀπὸ τῆς Τουρκίας· ἢ Τουρκία δὲ μαστίζεται τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπὸ τῶν ληστῶν. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον λησταὶ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου, διότι ἡ Πελοπόννησος καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἔχουσι φυσικὰ ὄρια καὶ δύναται νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτὰς, ἐν ᾧ ἢ βόρειος Ἑλλὰς δὲν ἔχει τοιαῦτα. Τίς δὲ τὴν ἐστέρησεν αὐτῶν; Ἡ Εὐρώπη, καὶ πρὸ πάντων ἡ Ἀγγλία, βία τῶν εὐγενῶν ἐνστάσεων τοῦ πρίγκιπος Λεοπόλδου, σήμερον βασιλέως τῶν Βέλγων· ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος ἀπεποιήθη τὸ ἑλληνικὸν στέμμα, διότι τῶ ἐδίδοτο τόπος στερούμενος φυσικῶν ὁρίων, καὶ διότι ἴσως προέβλεπεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἤθελε σπανίως ἐννοεῖσθαι παρὰ τῆς Ἀγγλίας. Περιηγητῆς τις μ' ἔγραφεν ἐσχάτως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι δὲν εἶχε δυναθῆ νὰ μεταβῇ χάριν περιπάτου εἰς τὸ τέσσαρας λεύγας ἀπέχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως δάσος τοῦ Βελιγραδίου, διότι τὸ δάσος αὐτὸ δὲν ἦτο ἀσφαλές. Εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς ἂν οἱ Παρισίανοι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγωσιν εἰς Meudon ἢ οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου εἰς Richmond. Τίς λαλεῖ ὅμως περὶ τῶν περιχώρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ τῆς Σμύρνης; ὁ συρμὸς τῆς στιγμῆς αὐτῆς εἶνε νὰ γίνεταί λόγος περὶ τῶν ληστῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἄς ἀναμείνωμεν νὰ παρέλθῃ ὁ συρμὸς.»

(Σαιμμάρκος Γραρδίνος ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων τῆς 3 Δεκ. 1856.)

Τὰ ἔθιμα τῶν ληστῶν αὐτῶν εἶνε περιεργότατα· σέβονται τὰς γυναῖκας οὐχὶ ἐξ ἵπποτισμοῦ ἢ ἀδιαφορίας, ἀλλ' ἐκ φόβου μὴ φονευθῶσιν, διότι κατὰ τινα σωτήριοι δεισιδαιμονίαν πιστεύουσιν ὅτι ὁ ἐγγίζων γυναῖκα ἐλκύει τὰς σφαίρας τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ λησταὶ οὐδέποτε παραβαίνουσι τὸν λόγον των, πράττουσι δὲ καὶ τοῦτο ἐξ ὀρθοῦ ὑπολογισμοῦ, μὴ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀπολέσωσι τὴν ἀναγκαίαν πρὸς ἐπίτευξιν τῶν λύτρων των πίστιν. Καὶ αὐτὸς ὁ θηριωδέστερος ληστὴς διαθέτει πάντοτε μέρος τῆς λείας του ὑπὲρ τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἐκκλησίας, καὶ ἡ Παναγία λαμβάνει οὕτω πάντοτε τὸ μέρος της. Ὁ ληστὴς νυμφεύεται, φροντίζει ὅμως ν' ἀπαγάγῃ τὴν μέλλουσαν γυναῖκα του. Ὁ ἔρωσ τῆς γυναικὸς τοῦ ληστοῦ ὁμοιάζει μὲ τὸν ἔρωτα τοῦ κυνὸς πρὸς τὸν αὐθέντην του. Πολλάκις τὸν παρακολουθεῖ αὕτη ὑπὸ ἀνδρικήν ἐνδυμασίαν εἰς τὰς νυκτερινὰς του ἐκδρομὰς, καὶ μάχεται παρ' αὐτῷ μ' ὄσσην καὶ ἐκεῖνος γενναιότητα. Αἱ γυναῖκες αὗται, ἐκτὸς τῆς διαφορᾶς τοῦ φύλου, ὁμοιάζουν καθ' ὅλα πρὸς τοὺς βωμκαλεωτέρους ἀνδρας. Ὁ ληστὴς ἀντέχει εἰς τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὸν κάματον, μετ' ἀπραμιλλοῦ ὑπομονῆς καὶ στωϊκισμοῦ· καταπαύει τὴν δίψαν του μασσῶν μούλυθρον, καὶ ἀπατᾷ τὴν πείναν του τρώγων μικρὸν τι τέμαχος προβαίου λίπους, ὅπερ φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ἵνα καθαρίσῃ τὰ ὄπλα του. Κοιμᾷται εἰς τὸ ὑπαιθρον, τὸν ἕνα μόνον κλείων ὀφθαλμὸν, καὶ ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου του εἶνε ἀπίστευτος. Ἡ ἐξ αἰγείων τριγῶν κάππα του εἶνε ἀδιapάστος εἰς τὴν βροχὴν, μανδύας δυνάμενος νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὰ καλλίτερα ἐκ κόμους ἢ γούττα-πέρκας προϊόντα τῆς rue Vivienne. Ἄν δὲν εὖρη ἄστυλον εἰς κἀνὸν σπηλαιον κατὰ τῆς καταγιγίδος, κατασκευάζει κλίνην ἐκ κλάδων, σκεπάζεται ὑπὸ τὴν κάππαν του, καὶ τὸ ὕδωρ παραρρέει ἐπ' αὐτῆς ὡς ἐπὶ

τοῦ καλλιτέρου κηρωτοῦ. Ὁ ληστὴς βολιδосκοπεῖ θαυμασίως τὴν γῆν καὶ ὀσφραίνεται, οὕτως εἰπεῖν, μακρόθεν τὰς διαυγεῖς καὶ δροσερὰς πηγὰς· ἅμα εὐρὼν τὸ ὕδωρ, συλλέγει ἄγρια χόρτα, πικραλίδας καλούμενα, ἅτινα καὶ οἱ ὀσφράγοι αὐτοῦ τῶν πῶλεων νοστιμούνται· ἀλλὰ τὰ χόρτα ταῦτα δὲν τρώγονται ὡμὰ· κύστις προβάτου χρησιμεύει ὡς χύτρα· ὁ δὲ ληστὴς πυρακτοῖ λίθους εἰς τὴν πυρὰν καὶ τοὺς ρίπτει εἰς τὸ ὕδωρ μέχρῃς νὰ βράσῃ, ἢ τοὺς μεταχειρίζεται ὡς ἀνημμένον πύραυνον. Ἄν πρόκειται νὰ παρατρέψῃ τοὺς χωροφύλακας καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἔγνη τῆς σκηνώσεώς του, καταφεύγει εἰς ποιμένα τινα καὶ τὰς αἰγὰς του, ὅστις ἐντὸς ὀλίγων ὥρων τακτοποιεῖ τὰ πάντα. Ἄν εὐρεθῇ μεταξὺ χωροφυλάκων ἀφ' ἐνὸς καὶ βαράθρου ἀφ' ἐτέρου, οὐδὲν ἀπλούστερον τοῦ νὰ θέσῃ τὸ βάραθρον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων. Κόπτει ἐν μέγα δένδρον, ὅπερ θὰ εὐρεθῇ βεβαίως εἰς τὸ ἄκρον τῆς χαράδρας· ἡ πρόνοια τὸ τοποθετεῖ ἐκεῖ χάριν τοῦ ληστοῦ· τὸ μεταχειρίζεται ὡς ἀντίπτωτον, καὶ ἅμα αὐτὸς καὶ εἰς τῶν ἐταίρων του εὐρεθῶσιν εἰς τὸ βάθος τοῦ κρημοῦ, κρατοῦσιν οἱ δύο τὴν κάππαν των ἀνοικτὴν ὅσον ὑψηλότερον δύνανται, οἱ δὲ ἄνω τοῦ βαράθρου παραμείναντες σύντροφοι πηδῶσι τότε ἐπὶ τῆς αὐτοσχεδίου ἐκείνης στρωμνῆς.

Ὁ ἀρχιληστὴς ἔχει πάντα σχεδὸν τὰ πλεονεκτήματα ἀρχιστρατήγου· οὐδεὶς δύναται κάλλιον αὐτοῦ νὰ ὑπολογίσῃ τὰς ἀποστάσεις, νὰ συνδυάσῃ τὰ διάφορα τῆς ἐκστρατείας του κινήματα, νὰ θέτῃ προσκόπους, νὰ ἐπιτηρῇ τοὺς κατασκόπους, νὰ παρασκευάζῃ τὴν ἀποχώρησιν, καὶ νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὰς περὶ λύτρων διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις.

Ὁ ληστὴς ἀγαπᾷ τὴν δόξαν· ὁ διάσημος ἦρωσ τῆς πειραικῆς ὁδοῦ Δαθέλλης περὶ ἐνὸς μόνου ἡμερίμνα· «Κανεὶς ποιητῆς

δὲν μ' ἐτραγοῦδῃσεν ἀκόμη! » ἔλεγε μετὰ πικρίας, καὶ νομίζων ὅτι δὲν εἶχεν ἔτι ἀξιωθῆ αὐτῆς τῆς τιμῆς, ἐρρίπτετο παρά-
τολμος εἰς κινδυνώδεις ἐπιχειρήσεις.

Ὁ ληστής περιφρονεῖ τὸν θάνατον· οὐδέποτε παραδίδεται, ἀλλ' ἀποθνήσκει ὡς ἥρωας. Ἄν συλληφθῆ καὶ σταλῆ εἰς τὴν λαιμοτόμον, δὲν τὴν ἀναβαίνει ὡς δολοφόνος, ἀλλ' ὡς μάρτυς. Μὲ ὑψωμένην κεφαλὴν, μὲ ζωηρὸν καὶ ἀλαζὸν τὸ βλέμμα, ψάλλει μ' ἀτρόμητον φωνὴν πολεμικὸν τι ᾄσμα, καὶ πολλάκις πρὶν ἢ ἀποθάνῃ παλαίει ἐπὶ μακρὸν μετὰ τοῦ δημίου. Ἐν Ἑλλάδι ὁ δῆμιος δὲν εἶνε, ὡς ἀλλαχοῦ, τίμιός τις πολίτης, ἀλλὰ δολοφόνος τις πάντοτε (οὐδέποτε ληστής), ὅστις ἀνταλλάσσει τὴν ζωὴν του πρὸς τοῦ δημίου τὸ ἐπάγγελμα καὶ κινδυνεύει νὰ καταστῆ σκοπὸς τοῦ πυροβόλου παντὸς ἡσυχου πολίτου, καθότι ὁ λαὸς νομίζει ὅτι πράττει ἔργον εὐσεβὲς ξεπαστρεύων τὸν δῆμιον.

Γ'.

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ.

Οὗτος δὲν πρέπει νὰ συγχισθῆ μετὰ τοῦ ληστοῦ. Τοὺς κλέφτας καὶ τοὺς ἀρματολούς ἐγέννα ὁ ἔρωσ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ φιλοδοξία, τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων, αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις, ἡ ἐκδίκησις τέλος τῶν ὠμοτήτων τῆς τουρκικῆς δεσποτείας. Τὰ ἐλατήρια ταῦτα, τὰ ἠνωμένα ταῦτα αἰσθήματα ὤθουν τοὺς Κολοκοτρώνας, τοὺς Βοτζάρεις, τοὺς Τσαβέλλας καὶ τόσους ἄλλους ἥρωας, ὧν τὰ ὀνόματα διετήρησαν ἡμῖν τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα καὶ ν' ἀποτελέσωσι διαρκῆ ἔνοπλα στίφη.

Ἄν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος συντελέσθη παρ' ὅλων ἀδικακρίτως τῶν τέκνων της, εἰς τοὺς ἀρματολούς καὶ τοὺς

ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΑΤ' ΟΝΗΣ

κλέφτας ὅμως μένει ἡ δόξα, ὅτι παρέσχον τὸν πυρῆνα τῆς εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα στρατοπεδευσάσης ἐλευθερωτικῆς στρατιᾶς. Οἱ κυρίως κλέφται ἦσαν οἱ Ἕλληνες τῶν ὄρεων, οἵτινες, χάρις εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς των, κατώρθουν νὰ διατηρῶσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των, καὶ μεθ' ὧν ἠνοῦντο ἐκάστοτε οἱ καταδιωκόμενοι τῶν πεδιάδων κάτοικοι. Τὴν ἀτιμωτικὴν τῆς λέξεως κλέφτης σημασίαν ἐξηυγένισαν οὕτω τὰ κατὰ τῶν Τούρκων ἀνδραγαθήματα καὶ κατήνησεν οὕτω νὰ σημαίνωνται δι' αὐτῆς πάντες οἱ κατὰ τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς παλαιότες. « Ἦτο τιμῆ, νῆ ἦνε τις κλέφτης, » λέγει ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ κατ' ἐξοχὴν κλέφτης, εἰς τ' Ἀπομνημονεύματά του. « Ἦτον ἡ καλλιτέρα εὐχή, ἣν ἠδύνατο νὰ δώσῃ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν του. Κλέφτης ἐσήμαινε ἀποστάτης κατὰ τῆς τυραννίας. » Οἱ ἀρματωλοὶ ἦσαν Ἕλληνες τεταγμένοι παρὰ τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς εἰς φυλακὴν τῶν ὄδῶν, περιεῖχον δὲ συνήθως ταῦτα τῶν κλεφτῶν στοιχεῖα καὶ ἐλειποτάκτουν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκείνων, ἅμα δυσηρεστοῦντο κατὰ τῆς ἐξουσίας. Ἐκαστος κλέφτης ἢ ἀρματωλὸς ἐκαλεῖτο παλληκᾶρι· ὁ ὑπολοχαγὸς πρωτοπαλληκᾶρο καὶ ἕκαστος λοχαγὸς καπετάνιος. Τὸ σῶμα τῶν ἀρματωλῶν διηρεῖτο εἰς καπετανάτα, ἐκάστου δ' αὐτῶν ἀρχηγὸς ἐξελέγετο ὁ ἐπὶ ἀνδρεία ἢ νομιμότητι διακρινόμενος, καὶ διὰ τοῦτο διάδοχος τοῦ ἀρχηγοῦ μετὰ θάνατον ἐγένετο οὐχὶ ὁ πρεσβύτερος, ἀλλ' ὁ ἀνδρειότερος τῶν υἱῶν του.

Τὸ ἔνδυμα τῶν ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν ἀπετέλεσε τὴν ἐθνικὴν τοῦ Ἕλληνος ἐνδυμασίαν· λευκὴ πολύλοξος φουστανέλλα καταβαίνει μέχρι γονάτων, μεταξίνη ἢ μαλλίνη ζώνη σφίγγει τὴν ὀσφύν, φέρμελη κεντητὴ καὶ μὲ εὐρείας χειρίδας ἀναπεπταμένας πλαγίως καλύπτει τοὺς ὤμους· ἐσωκάρδιον μὲ πολλὰς σειρὰς κομβίων συνήθως χαλκίνων προστατεύει ὡς θώραξ τὸ

στήθος. Αἱ κνήμαι καλύπτονται διὰ μαλλίνων καὶ ἀρχαιοπρεπῶς κεντημένων κνημίδων· οἱ πόδες φέρουσιν εἰδὸς τι σανδάλων καλουμένων τσαρούχια· μακρὸν ἐρυθρὸν φέσι κομψῶς καμπτόμενον καλύπτει τὴν κεφαλὴν. Προσθέσατε εἰς ταῦτα πάντα λειοτριχὰ καὶ λευκὸν μανδύαν νωχελῶς ἐρριμένον ἐπὶ τῶν ὤμων, πυροβόλον ἀνὰ χεῖρας, σπάθην εἰς τὸ πλευρὸν, ζευγὸς πιστολίων καὶ γιγαταγάνιον εἰς τὸ σιλάχι, ὑψηλὸν καὶ ἀνάλογον ἀνάστημα, μέλη εὐκαμπτα, μελαψὴν χροιάν, μακρὰν μέλαιναν κόμην, μακρὸν μύστακα, ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ σπινθηροβόλους, φυσιογνωμίαν ὑπερήφανον καὶ τραχεῖαν, καὶ ἔχετε πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ ἀρματωλοῦ καὶ κλέφτου.

Ἐντὸς μικρᾶς κυτίδος φέρει τὸν πρόθειον μυελὸν τὸν ἀντικαθιστῶντα τὸ ἔλαιον εἰς καθαρισμόν τῶν ὄπλων του, καὶ εἰς τὸ πλευρὸν του κρέμαται μικρὸς χαλκοῦς κύαθος. Ἄν ὁ κλέφτης ἔχη χρήματα, τὰ κρύπτει εἰς ἐπὶ τούτῳ ζώνην, καλουμένην κεμέρι. Κατὰ τὸν βίον τῶν γενναίων αὐτῶν, ὀλίγα τοῖς ἐχρειάζοντο εἰς τροφήν. Ἄγρυπνοι πάντοτε καὶ καταδιωκόμενοι, οὐδέποτε ἀνήπτον πῦρ· ὁσάκις δὲ σπανίως τὸ ἔπραττον ἐδείπνουν κάπως καὶ πολυτελέστερον, δι' εὐφυοῦς ὅμως μέσου κατώρθουν νὰ διασκεδάζωσι τὸν ἀναθρώσκοντα καπνὸν, ὅστις ἠδύνατο νὰ προδώσῃ τὴν κοίτην των, καὶ ἰδοὺ πῶς: Ἐσκαπτον ἀρκετὰ βαθεῖαν τάφρον ἐν τῇ γῆ, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἐσώρευον ἀνὰ δύο παραλλήλως τοὺς κλάδους εἰς σχῆμα πυραμίδος, ἧς ἢ μὲν κορυφὴ ἐκλείετο ἐρμητικῶς, εἰς δὲ τὰς πλευρὰς ἀφίνοντο μικρὰ ἀνοίγματα· οὕτω δὲ ὁ καπνὸς, μὴ δυνάμενος ν' ἀναβῆ καθεῖως, διεχέετο διὰ τῶν παραπλευρῶν ὁπῶν τῆς πυραμειδοειδοῦς πυρᾶς καὶ δὲν ἀπετέλει συμπετυκνωμένον σῶμα. Ἀνάψαντες τὴν πυρὰν, ἔσφαζον πρόβατον καὶ ἔψαινον αὐτὸ ὀλόκληρον διὰ ξυλίνου ὀβελοῦ. Γενναῖος οἶνος ἐσπένδετο ἐπὶ τοῦ

προσφιλοῦς αὐτοῦ κλεφτικοῦ ἐδέσματος, οἱ δὲ γέροντες τῆς ομάδος οἰωνοσκόπου ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης τοῦ θύματος.

Τ' ἄσματα παρηκολούθουν τὸ γεῦμα, καὶ ὁ ταμπουράς, εἰδὸς μανδολίνου, συνώδευε τὴν φωνὴν τῶν κλεφτῶν ψαλλόντων περιπαθῶς τοὺς ὕμνους τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν ἢ τῶν πατέρων των. «Οἱ ὕμνοι αὐτοὶ, λέγει ὁ Κολοκοτρώνης, ἦσαν ἀληθινὰ στρατιωτικὰ δελτία.» Ποιηταὶ τῶν ἦσαν συνήθως χωρικοὶ ἢ τυφλοὶ ἐπαῖται. Οἱ νέοι οὗτοι ῥαψωδοῖ, ὀδηγούμενοι παρὰ παιδίου τινὸς ἢ κυνὸς, διατρέχουσιν ἔτι σήμερον τὴν Ἑλλάδα, ἄδοντες πρὸς τὴν λύραν των, ὡς τὴν καλοῦσιν, ἠρώων ἀνδραγαθήματα.

Ὁ κλέφτης ἀγαπᾷ ἐπίσης τὸν χορὸν. Οἱ χορευταὶ ἀποτελοῦσι μακρὰν ἄλυσιν, ἧς ὁ χορηγὸς ἐκτελεῖ διάφορα σχήματα· αὐτὸς εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν χορευτῆς, ὁ δὲ λοιπὸς χορὸς ἀκολουθεῖ μόνον τὰς κινήσεις του καὶ ἐπαναλαμβάνει ἐκ διαλειμμάτων ἐφ' ὅσον τινα ταχύνουσιν τὸ βῆμα, ὅπερ συγκεφαλαιοῦται εἰς γραφικὰ πηδήματα, ἀναμινγύμενα πολλάκις μὲ σοβαρωτέρας κινήσεις. Ὁ χορηγὸς σείει χορεύων τὴν κεφαλὴν καὶ κρατεῖ πολλάκις μανδύλιον, σείων αὐτὸ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Ὁ δρόμος, ὁ δίσκος καὶ τὸ πήδημα ἦσαν ἐπίσης ἐκ τῶν διασκεδάσεων τοῦ κλέφτου, καὶ θαυμασία ἦτο πραγματικῶς ἢ εἰς αὐτὰς δεξιότης του.

Οὐδὲν ζωηρότερον καὶ γραφικώτερον ἢ κλεφτικὸν λημέρι. Ἄς φαντασθῆ τις πεντήκοντα παλληκάρια ἐστρατοπεδευμένα ἐπὶ τῆς ῥάχews ὄρους ἢ εἰς τὸ βάθος χαράδρας παρὰ τὴν ὄχθην ῥυακος· οἱ μὲν καθαρίζουσι τὰ ὄπλα των, οἱ δὲ κτενίζουσι τὴν μακρὰν των κόμην· ἐδῶ χορεύουσι κύκλῳ οἱ νέοι, παρέκει γέροντες κλέφτης στρέφει τὸν ὀβελὸν ἐπὶ ἡμισθέστου ἀθρακιάς. Πολλοὶ εἶνε ἐξηπλωμένοι ὑπτιοὶ κατὰ γῆς, καὶ ἄλλοι

καταγίνονται εἰς τὰς προσφιλεῖς των ἀσκήσεις. Πρόσκοποι τινες, διεσπαρμένοι εἰς τὸ βάθος, συμπληροῦσι τὸν πίνακα.

Οἱ ἀρματωλοὶ, ὡς οἱ κλέφται, ἐσέβοντο τὰ μέγιστα τὰς γυναῖκας. Ὅστις προσέβαλλε γυναῖκα, ἐδιώκετο ἀμέσως τῆς ομάδος· ἡ ποινὴ ὀλιγώτερον βαρέων παραπτωμάτων συνίστατο εἰς ἀποκοπὴν τῆς κόμης ἢ εἰς στέρησιν τῶν ὄπλων. Οἱ κλέφται εὕρισκον προστασίαν καὶ περίθαλψιν εἰς τὰ μοναστήρια. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γεωργοὶ παρῆγον αὐτοῖς τροφίμα καὶ πολεμεφόδια· πολλάκις τοῖς ἐχρησίμευον καὶ ὡς σκοποὶ, καὶ ὡσάκις συνέβαινε συμπλοκὴ μετὰ τῶν Τούρκων, οἱ χωρικοὶ κατέλειπον πολλάκις τὸ ἄροτρον, καὶ ἔτρεχον εἰς βοήθειαν τῶν ὀρεσιβίων ἀδελφῶν των. Ἰπῆρξεν ἐποχὴ, βεβαιοὶ ὁ Κολοκοτρώνης, καθ' ἣν τὸ καθ' ἑνὸς Ἕλληνας ἀδίκημα ἐθεωρεῖτο ἱεροσυλία παρὰ τοῦ κλέφτου· ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες ἐφάνησαν ἥττον εὐαίσθητοι, καὶ ἐκακοποίησαν μάλιστα τοὺς δουλικῶς ὑποτασσομένους εἰς τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν συμπατριώτας των. Συνέβη καὶ εἰς τοὺς κλέφτας ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἀντάρτας τῆς Βανδέας (Chouans), οἵτινες μετὰ τὴν ἐνοπλον αὐτῶν κατὰ τῶν τρομοκρατῶν διαμαρτύρησιν κατήντησαν μετὰ ταῦτα ἀληθεῖς ληστρικαὶ τοῦ μεσαιῶνος ομάδες, κακοπραγήσαντες καὶ αὐτοὺς τοὺς πολιτικούς των ὁμοδόξους.

Οἱ ἀρματωλοὶ πολλάκις συνεκρούοντο μετὰ τῶν κλεφτῶν· αἱ δὲ μάχαι αὐτῶν ἦσαν ζῶσα εἰκὼν τῶν ὀμηρικῶν συμπλοκῶν. Ἀνήγειρον σωροὺς πετρῶν καὶ χύματος, ὅπισθεν τῶν ὀποιῶν ἐκρύπτοντο καὶ ἐπυροβόλουν· τὰς ὀχυρώσεις αὐτὰς ἐκάλουν ταμπούρια. Ἐπροκαλοῦντο ἐκατέρωθεν διὰ τῶν ὕβριστικωτέρων ἐκφράσεων, καὶ τοῦ πυροβολικοῦ προηγίτο ἢ διὰ λόγων καὶ χειρονομιῶν ἀπειλῆ, ἢ δὲ μάχῃ ἐπεραιούτο διὰ θανατηφόρων μονομαχιῶν. Ὄταν κλέφτης τις ἐπληγῶνετο τοσοῦ-

τον βαρέως, ὥστε οἱ ἐταῖροί του δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν, τὸν ἠσπάζοντο τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν καὶ τοῦ ἔκοπτον τὴν κεφαλὴν, καθότι ἐθεώρουν μεγίστην ὕβριν ν' ἀφήσωσι τοιοῦτο τρόπαιον εἰς τοὺς Τούρκους.

Οὕτω, βία τῆς δουλείας, τῶν καταπιέσεων καὶ κακώσεων ἃς ὑπέφερον οἱ συμπατριῶταί των, οἱ κλέφται διηγώνιζον τὸ ἀρχαῖον πολεμικὸν πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων, καὶ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κολοκοτρώνης, διεμαρτυρήθησαν πάντοτε κατὰ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. « Ἡ ζωὴ αὕτη, προστίθησιν ὁ γέρον κλέφτης, πλήρης περιπετειῶν καὶ κινδύνων, ὑπῆρξε τὸ σχολεῖον εἰς ὃ ἐγυμνάσθημεν διὰ τὴν μέλλουσαν ἐπανάστασιν. Ὄταν ἦλθεν ἡ στιγμή, ἐγνωρίζομεν ὅλας τὰς ἀτραπούς, ὅλας τὰς πεδινὰς καὶ ὀρεινὰς θέσεις. Ὁ Τοῦρκος δὲν μᾶς ἐφόβιζε πλέον, καὶ ὑπεμνομεν ἀδιαφόρως τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὸν κάματον καὶ τοὺς φθειρας. »

Ἀφ' ἧς ἐλευθερώθη ἡ Ἑλλάς, ἡ ἀποστολὴ τοῦ κλέφτου, ἦτοι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀγῶνος ἐπερατώθη· ἡ διαμαρτύρησις κατὰ τῆς δουλείας τῶν ὑπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν διαμεινασῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν περιεῖχτο ἐν αὐτῇ τῇ συστάσει τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, καὶ ὁ κλέφτης κατεσκήνωσεν ἐν αὐτῷ μέχρις οὗ νέον πολεμιστήριον τὸν καλέσῃ εἰς ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἀδελφῶν του.

Ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ὁ στρατιώτης τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου καλεῖται ἀγωνιστής· διατηρεῖ, ὡς καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν κατοίκων, τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα, καὶ τὸ φέρει ὑπερηφάνως, προτάσσων τὸ στήθος, κλίνων ἀγέρωχος τὴν κεφαλὴν του δεξιᾷ, καὶ βαδίζων ὡς ἀρχιτυμπανιστὴς ἠγούμενος τάγματος. Ἄν ὁ ἀγωνιστὴς ἔχῃ ἀνώτερόν τινα βαθμὸν, ἔχει καὶ συνοδίαν συνήθως καλουμένην οὐράν. Συγκροτεῖται δὲ αὕτη ἐξ

ἀρχαίων συστρατιωτῶν του, παλαιῶν φίλων καὶ συγγενῶν. Ἡ οὐρὰ βαδίζει ἀνάμικτος, ἀλλὰ πάντοτε εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ, ὅστις βαδίζει συνήθως μεμονωμένος καὶ λαλεῖ οὐχ ἥττον χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν μεθ' οὗ συνδιαλέγεται.

Τὸ κατάλυμα τοῦ ἀγωνιστοῦ ἀναμιμνήσκει τὸ λημέρι· ἡ ὄροφῃ μόνον πλεονάζει. Εἰς τὴν αὐλὴν, παρὰ τὴν βρύσιν, στρέφεται ἐπὶ τὴν πυρὰν τὸ ὀμηρικὸν ἀρνίον· οἱ τὴν οὐρὰν ἀποτελοῦντες, ἐγκεκορδυλημένοι εἰς τὰς μακράς των κάππας, ἐξαπλοῦνται ὅπου δύνανται, εἰς τὴν αὐλὴν, ἐπὶ τὴν κλίμακα, εἰς τὰ δωμάτια· ὁ δὲ ἀρχηγὸς εἶνε πανταχοῦ, λέγων καὶ ἀκούων σὺ παρ' ὧν (1), γευματίζων παρὰ τὴν κοινὴν τράπεζαν, ἀκούων πάντας καὶ οὐδέποτε δυσχεροῦστος ν' ἀκούῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ περὶ ἑαυτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἀποκαταστάσης τῆς εἰρήνης, ἀνεδιωργανώθησαν πολλοὶ τῶν ἀγωνιστῶν, τοῖς ἐδόθη βαθμὸς καὶ μικρά τις σύνταξις ὡς μισθὸς, ἀπετέλεσαν δ' οὕτω τοὺς κληθέντας φαλαγγίτας εὐφημιστικῶς, ἦτοι ἀπομάχους. Οἱ φαλαγγίται δύνανται νὰ διάχωσι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των πανταχοῦ ὅπου τοῖς ἀρέσκη, ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὑπουργοῦ. Οἱ μὲν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς ἐστίας των, ἄλλοι δὲ κρύπτουσι τὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ των καὶ γίνονται ἀρτοποιοὶ, κλητῆρες, κτλ. Οἱ πλεῖστοι τρώγουσι τὴν σύνταξίν των ὅσον δύνανται οικονομικώτερον, ἀκονίζουσι τὰ ὅπλα των καὶ ὁσφραίνονται μακρόθεν τὸν ἀέρα τῶν δούλων ἐπαρχιῶν.

Ὁ ἀγωνιστὴς, ὅταν φέρει τὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ του, εἰσχωρεῖ

(1) Ὁ Εὐρωπαϊκὸς συρμὸς εἰσῆγαγεν ἀπὸ τινος ἀντι-τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ τὸ δεύτερον πληθυντικὸν πρόσωπον· πολὺ ἔχασεν ἡ γλῶσσα καὶ οὐδὲν ἐκέρρησεν ἢ ἀβρόπρεπεια.

πανταχοῦ· καλεῖται αὐτοδικαίως εἰς τοὺς χοροὺς τῆς αὐλῆς ὅπου πηγαίνει καὶ εὐρίσκεται ἐντελῶς ἐν ἀνέσει, ὡς εἰς τὸ λημέρι του. Τὸ κάτω κάτω, ἔχει καὶ δίκαιον· δὲν κατεσκεύασεν αὐτὸς τὰς ὥραιας ἐκείνας αἰθούσας, ὅπου πηδοῦν ὄλοι αὐτοὶ οἱ φράγκοι ἄν καβοῦροι ἔστον καλὰθι (1); Μίαν μόνην ἔχει ἀδυναμίαν ὁ ἀγωνιστὴς. Ἐνθυμεῖται παρὰ πολὺ ὅ,τι ἔκαμε πρὸ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος, καὶ δὲν θέλει νὰ ἴδῃ τί ἔκαμον τὰ ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας γηράσαντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τέκνα του. Δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῆ, ὅτι ὁ ἀγωνιστὴς ἔχει δικαίως ἀφορμὰς παραπόνων κατὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἄς μὴ λησμονῆ ἐπίσης ὅτι εἶνε στρατιώτης τῆς ἐλευθερίας καὶ ὅτι ἡ ἀμοιβή του δὲν εἶνε ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

M. Π. Β.

(1) Ἐκφρασις φαλαγγίτου.

Ο ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ.

ΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΔΑΝΟΥ ΒΛΙΕΝΕΡ.

I.

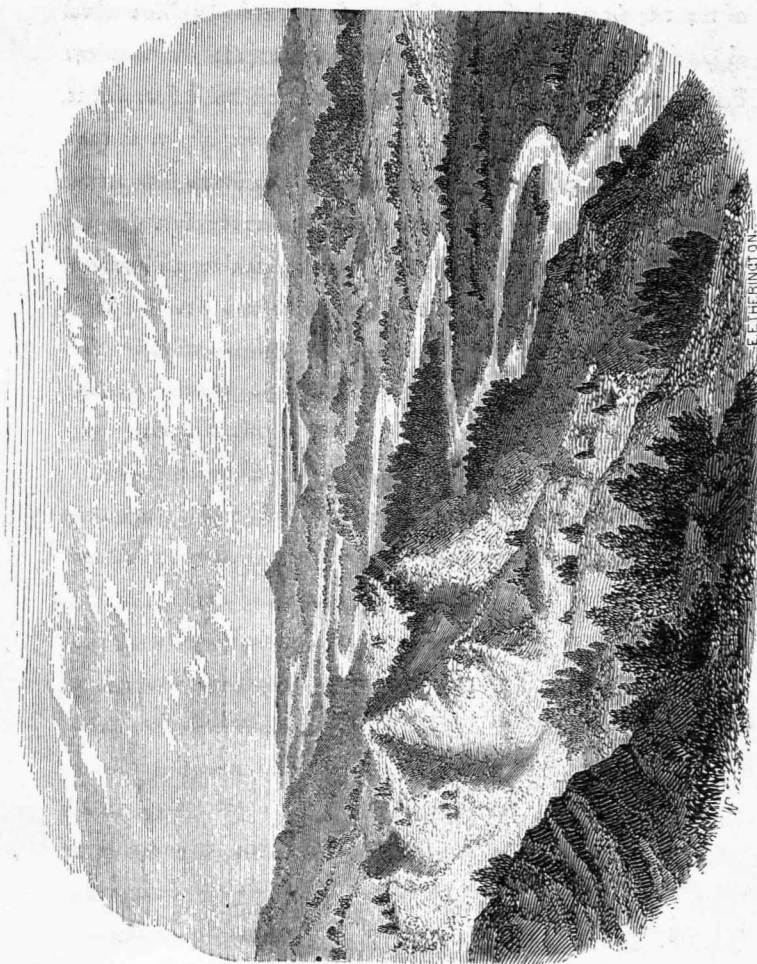
Βουσαίν, Μάϊος 1816.

Φίλτατε τῆς νεότητός μου φίλε! πρώτην φοράν σοὶ στέλλω ἄσπασμους ἐκ τῶν γονίμων ὄχθων τοῦ Βάμβρου.

Τὴν ὥραία ἐφεύρεσις, τὸ ταχυδρομεῖον! στέλλει τις τὰς ἐπιστολάς του ἀσφαλῶς, εὐθηνᾶ, γρήγορα, εἰς ἑκατὸν, χιλίων λευγῶν ἀπόστασιν! Δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ παραλίπω καὶ τῆς ἀλληλογραφίας τὸν πανηγυρισμὸν. Μὰ τὴν ἀλήθειαν! ὁ ἐφευρὼν τὰς ἐπιστολάς δὲν ἦτον ἀνόητος· χάρις αὐτῷ, δυνάμεθα νὰ συνδιαλεγώμεθα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ νὰ ἀνακινῶμεν εἰς ἀλλήλους τὰς ὑψηλὰς καὶ ἀπταιστούς ιδέας μας.

Φαντάζομαι μάλιστα, ὅτι εἶμεθα ἐγγὺς ἀλλήλων, καὶ ὅτι τὸ χωρίζον ἡμᾶς διάστημα ἐμποδίζει τὸν διάλογόν μας ὅσον καὶ ἡ κιγκλῖς, ἥτις μὲ χωρίζει τῆς μικρᾶς δοκίμου, μεθ' ἧς συνομιλῶ ἐνίοτε ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήριον.

Ἀλλὰ, ποῦ τρέχω! καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κάλαμός μου ἐγγίζει τὸν χάρτην, μὲ μεταφέρει ὡς διὰ μαγείας εἰς τὰ συμβάντα τῆς εὐδαίμονος παιδικῆς ἡλικίας μας, ἅτινα μόνον ἡμᾶς τοὺς δύο ἐνδιαφέρουσιν. Αἰσθάνομαι καὶ νῦν τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ὡς ἄλλοτε πίτε, ὅτε μετὰ πολυετῆ χωρισμὸν συνητηθήμεν εἰς τὴν ὁδὸν Καλογραϊῶν. Σὺ ἤρχεσο ἐκ τοῦ γυμνασίου καὶ ἐγὼ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς. Πόσα πράγματα εἶχομεν νὰ εἴ-

Ο ΛΑΦΕΙΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ.

ΕΙΠΗΡΙΝΓΤΟΝ.

πωμεν ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον, ὅτ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μικρὸν σου διωμάτιον· τί ἀπαρადειγμάτιστον εὐστροφίαν γλώσσης ἀνεπτύσσομεν ἐπαναλαμβάνοντες πάντοτε τὰς φράσεις : — Ἐνθυμεῖσαι αὐτὴν τὴν φορὰν; ἐνθυμεῖσαι ἐκείνην τὴν φορὰν; ὅτ' ἐπήραμεν κεράσια καὶ τὰ εὐρομεν ῥοδινώτερα τῶν δακτύλων μας; ὅτ' ἐψαρεύσαμεν εἰς τὴν λίμνην, καὶ σὺ ἔπεσες μέσα κατακέφαλα; ὅτε μετεχειρίσθημεν τὸ κλειδίον τῆς ἐκκλησίας ὡς κανόνα καὶ ἐτιμωρήθημεν διὰ τὴν γεωμετρικὴν μας ἐκείνην δοκιμὴν; καὶ ὅτε σὺ, καὶ ἐγὼ, καὶ ὅτε ἡμεῖς, καὶ ὅτε σὺ... — καὶ οὕτως εἰς τὸ ἐπάπειρον.

Λοιπὸν, τέλος πάντων, ὡς λέγομεν ἐδῶ εἰς τὸ Βουσαῖν, θέλω νὰ σέ μεταφέρω πάλιν εἰς τοὺς καλοὺς ἐκείνους παλαιούς καιρούς! Διατηρεῖ ἔτι ἡ μνήμη σου τὴν εἰκόνα τοῦ μετανάστου, τοῦ πρώτου διδασκάλου μας εἰς τὰ γαλλικὰ καὶ τὴν ἰχνογραφίαν, τοῦ ταλαιπώρου Λουδοβίκου, ὡς ἠρέσκετο ν' ἀποκαλεῖται μόνος του; Πῶς ἐτρέχομεν εἰς προὔπαντησίν του, ὡσάκις ἤρχετο ἐκ Ῥάνδερς νὰ μᾶς ἴδῃ! Νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἀκόμη καταβαίνοντα τοῦ παρὰ τὸ πρεσβυτέριον λόφου, μὲ τὸ μακρὸν του βαθύ πρασινόχρουν ἔνδυμα, ὅπερ ἐπτερύγιζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὡσανεὶ ἐδίωκον τὰ κράσπεδά του αἱ ραίβαι αὐτοῦ κνήμαι... συγχώρησιν! δὲν ἦτο κυρίως ραιβοσκελῆς, ἀλλὰ τὰ γόνατά του προσέκρουον, ὡς εἰξεύρεις, ἔταν ἐβάδιζε, καὶ τοῦτο ὑδρόλως τὸν ἠσχήμιζε. Ὁ πῖλός του, — γηραῖος καὶ λιπόθριξ, ὡς τὸ ἔνδυμά του, — ἦτο πάντοτε καταβιβασμένος ἐπὶ τοῦ μετώπου του, κλίνων ὀλίγον πρὸς τὸ ἀριστερὸν οὖς, ἢ ἔκρουπε τὸ πρόσωπόν του μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ρινός, διότι ὁ ταλαιπώρος Λουδοβίκος ἐκύτταζε πάντοτε τοὺς πόδας του ἐνίοτε ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὴν κατεβίβαζε πάραυτα, ὡσεὶ θαμβούμενος ὑπὸ τῶν ἠλιακῶν ἀκτίνων. Ἡ μικρὰ ῥάβδος

ΜΑΡΚΟΣ ΒΟΤΖΑΡΗΣ

ἦν ἐκράτει, ἐκινεῖτο ἀδιακόπως, ὡσανεὶ διώκουσα τὰς μυίας. Ὅτε πρῶτον ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ἤμεθα μόνοι καὶ ἐφοβήθημεν. Τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἀνάστημα καὶ τὸ πολεμικὸν τοῦ ἦθος, ἡ ἡλιοκαῆς χροιά του, ἦν παλαιὸς λαιμοδέτης καθίστα ἔτι μελανωτέραν, ὅλα ταῦτα μᾶς ἐπτόησαν. Ἀλλὰ ἅμα μᾶς ὠμίλησε, ποία μεταβολὴ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐκείνην μορφήν! μᾶς ἐθεώρησε φιλικῶς, μᾶς ἐμειδίασε φιλοστόργως! Πῶς αἱ λέξεις « μικροί μου » ἐφάνησαν γλυκεῖαι καὶ ἐπαγωγοὶ εἰς τὰ χεῖλη του! Εἶνε ἀληθεια, οἱ Γάλλοι γνωρίζουν νὰ κατανικῶσιν οὕτω τὰς καρδίας τῶν παιδίων καὶ τῶν γυναικῶν, — καὶ τῶν ἀνδρῶν, ὑποθέτω — μολὶς ὁ πατήρ σου τὸν ὠμίλησε δέκα λεπτά, καὶ ἦσαν ἤδη φίλοι. Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ ἦσαν αἱ διὰ τὰ μαθηματὰ μας ὀρισμέναι ἡμέραι, καὶ κατέστησαν ἐντὸς ὀλίγου εἰς ἡμᾶς προσφιλέστεραι τῆς Κυριακῆς· πόσον ἐχαιρόμεθα βλέποντες τὸν μικρὸν μας Λουδοβῆκον ὡς ἡμεῖς τὸν ἐκκλέσαμεν. Πόσον μελαγχολικῶς ἐμειδίασεν ὅτ' ἐδράμομεν εἰς προὔπαντησίν του καὶ τὸν ἐσύραμεν εἰς τὴν οἰκίαν ἀπὸ τὸ κράσπεδον τοῦ ἐνδύματός του, κράζοντες : « Καλῶς, ὠρίσατε μικρὲ Λουδοβῆκε! » Ἀπήντησε στένάζων : « Καλλίτερον νὰ λέγετε· ταλαίπωρε Λουδοβῆκε· » καὶ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς του, ὁ πῖλός του κατέβη μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ῥινός του καὶ ἡ σιγῶν του εἰσῆλθεν εἰς τὸν λαιμοδέτην του. Δὲν συνελυπήθημεν ἐπὶ τῷ ἄλγει του· εἶχομεν ἡλικίαν, καθ' ἣν δὲν γνωρίζει τις ἄλγη. Τὸν παρεσύραμεν κράζοντες· « Γρήγορα, γρήγορα. » Μᾶς ἔλαβεν εἰς τοὺς ῥωμαλέους του βραχίονας, καὶ κατέβη τοῦ λόφου ὡς ἀστραπή.

Ἐνθυμεῖσαι βεβαίως ἔτι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μᾶς ὠδήγησε νὰ ἴδωμεν τὴν παρέλασιν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἦτο ταλαίπωρος Λουδοβῆκος· ἡ χαρὰ ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς

του! πῶς ἠκτινοβόλει ἡ μορφή του! εἶχε γίνει ὑψηλότερος, ἐπρόσεχεν εἰς ὅλα, ἔκρουε τὸν ῥυθμὸν διὰ τοῦ ποδὸς καὶ τῆς ῥάβδου του. Κάποιος εἶπε πλησίον μας: « Βεβαίως διώκησε ποτέ του σύνταγμα ὁ ἴδιος. » Εἷς ἄλλος εἶπεν: « Ὑπῆρξεν ἰππεύς, διότι ἀπομακρύνει τὰ σκέλη περιπατῶν, καθὼς οἱ συνειθισμένοι νὰ ἰππεύουν. » Ὁ συνταγματάρχης μᾶς ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησε: « Λοιπὸν, Κ. Λουδοβίκε, πῶς σᾶς φαίνεται; » — « Ἄ! συνταγματάρχα μου, ἀπήντησεν, εἶναι λαμπροὶ στρατιῶται. »

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ μου ποῖον θυμὸν ἠσθάνθη, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἐπορεύθημεν εἰς προὔπαντησίν του ψάλλοντες τὸν Μασσαλιωτικὸν, ὃν μᾶς εἶχον μάθει εἰς Σκάνδερβοργ. « Στὸν διάβολον... » ἀνέκραξε λυσσωδῶς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν. Τόσον ἐτρομάξαμεν, ὥστε ἄσμα καὶ βῆμα ἔπαυσαν πάραυτα. Ἡ ὀργή του ὅμως ἦτο παροδική καὶ βραχεῖα παραφορά. Μετὰ μίαν στιγμὴν μᾶς εἶπε περιλύπως: « Μὴ τραγωδῆτε αὐτὸ τὸ ἄσμα· ἔκαμε πολὺ κακὸν εἰς τὸν ταλαίπωρον Λουδοβίκον. »

Ὅσάκις ἐσυλλογίστην τὸν ταλαίπωρόν μας Λουδοβίκον, μ' ἐφάνη ὅτι θὰ ἦτο μέγα τι καὶ διακεκριμένον πρόσωπον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, — δούξ τις ἴσως. Τὸ ὄνομά του δὲν ὑπῆρξε βεβαίως ἄσημον ἢ ἀδιάφορον, ἀφοῦ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ τὸ κρύπτῃ τόσον ἐπιμελῶς, καθότι εἶχεν ὀνομασθῆ Λουδοβίκος εἰς μνημόσυνον τοῦ δυστυχοῦς του βασιλέως.

Ἀπὸ τῆς εἰς Γαλλίαν ἀφιξέώς μου τὸν συλλογίζομαι συχνὰ καὶ ὁσάκις ἀπαντῶ ἄνθρωπον μὲ πράσινον ἔνδυμα καὶ πῖλον βυθισμένον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν, τρέχω καὶ τὸν θεωρῶ ἐγγύτερον. Πιστεύω ἀληθῶς, ὅτι δύναμαι ἀκόμη νὰ τὸν ἀναγνωρίσω, ἂν τὸν ἔφερον ἐμπρὸς μου ἡ τύχη. Τὸν βλέπω καθαρώτατα

ὁποῖον τὸν εἶδα τὴν τελευταίαν φορὰν, ὅτε ἦλθε νὰ μᾶς ἀποχαιρετίσῃ· ἐφόρει ὠραῖον ἐσωκάρδιον ἐκ λευκοῦ πικῆ, λευκὸν λαίμοδέτην, μίαν μεγάλην καρφίττα ἐπὶ τῆς τραχηλιάς του, καὶ ἦτο πολὺ ἐξημμένος· « Χαίρετε, φίλοι μου! » Πρὸς ταῦτα ἀνελύθημεν ὅλοι εἰς δάκρυα, πρὸ πάντων ἡμεῖς οἱ δύο· δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀποσπασθῶμεν τῆς ἀγκάλης του, τὸν ἠκολουθήσαμεν μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ Ράνδερς — « Χαῖ... αἰ... ρε... Λου...δο...βί...ε... κε! » Ὀλην τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην δὲν κατωρθώσαμεν νὰ συνέλθωμεν ἐκ τῆς λύπης μας· τὰ ξυλόβαθρά μας ἔμειναν εἰς τὴν γωνίαν των μέχρι τῆς ἐπαύριον, τὸ μικρὸν Ἴρλανδικὸν ἰππάριον δὲν ἰππεύθη ἐπὶ δύο ὄλας ἡμέρας, καὶ ὁ αἰτός μας ἔμεινεν ἀνηρητημένος εἰς τὴν μεγάλην μελίαν ὅλην τὴν νύκτα μὲ βραγδαιοτάτην βροχήν. Χαῖρε, πτωχὲ Λουδοβίκε!

Ὡς πρὸς τὴν ἐδῶ διαμονήν μου, εἶμαι ἀρκετὰ νῦχαριστημένος. Κατ' ἀρχὰς τὰ πάντα μ' ἦσαν νέα, ἀλλ' ἦδη ὅτε τὰ εἶδον ὅλα, ἀνῶμαι ἐνίοτε φοβερά. Οἱ σύντροφοί μου θηρεύουσι λαγιδεῖς, ἀλλ' ἡ θήρα δὲν μ' ἀρέσκει. Φοιτῶ εἰς μερικὰς οἰκίας, ὅπου ἀπαντῶ ἀρκετὰ ὠραίας νεάνιδας, καὶ ὀμιλῶ πολλάκις μετ' αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἀνιᾶ ἐπὶ τέλους, ὅταν δηλαδὴ δὲν ἦναι τις ἐρωτευμένος, καὶ ἐγὼ δὲν ἔπαθον ἔτι αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν, δόξα τῷ Θεῷ. Ἄλλως τε αἱ Γαλλίδες αὐταὶ νεάνιδες εἶναι λίαν ἀφελεῖς· ὀνομάζουσι τὰ πάντα διὰ τοῦ ὀνόματός των· οὐδεμία λέξις τοῦ λεξικοῦ εἶνε ξένη τῆς ὀμιλίας των· καὶ ὅμως, καλέ μου ἱερεῦ! εἶνε ἀγναὶ ὡς ἡ σελήνη, καὶ πιστεύω σχεδὸν ὅτι λαλοῦσι τόσον ἐλευθέρως, διότι οὐδὲν ἔχουσι κρυπτὸν, δι' ὃ νὰ ἐρυθριῶσιν.

Εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας εἶμαι φρουρά. Ἄμα εὐκαιρήσω θὰ σὲ γράψω πάλιν. Χαῖρε, ἀγαπητέ μου φίλε,

Ὁ σὸς ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ.

Π.

Βουσαίν, Ἰούνιος 1816.

Τὸν ἐπανεῖδον, τὸν ἐπανεῖδον! Τζαλίπωρε Λουδοβίκε! μικρὲ Λουδοβίκε! φίλτατε Λουδοβίκε! Ἄκουσον, ἄκουσον.

Εἶναι εἰς Βουσαίν οἰκογένειά τις, ἀξιαγάπητος οἰκογένεια, ἣν συχνάκις ἐπισκέπτομαι· με δέχονται κάλλιστα, διότι ὀμιλῶ καλά. Πρὸ τριῶν ἐβδομαδῶν αἱ κυραὶ τῆς οἰκίας — ἡ μήτηρ καὶ αἱ δύο κόραι — ἐδέχθησαν τὴν ἐπίσκεψιν μικρᾶς τινοσ νεάνιδος ἐκ τῆς ἐξοχῆς, φαιδρᾶς, ζωηρᾶς καὶ πνευματώδους. Μόλις ὀμιλήσαμεν ἡμίσειαν ὥραν καὶ οἰκειώθημεν τόσον πολὺ καὶ ἐφιλονεικήσαμεν τόσον καλά, ὡς τριῶν ἐβδομαδῶν νεό- νυμφοι. Ἰσχυρίζετο, ὅτι εἰς Δανιμαρκίαν γεννῶνται οἱ ἄνθρωποι με κρούπεζα, ὅτι κατοικοῦμεν εἰς τὰ κοῖλα τῶν δένδρων, τρώγομεν βαλάνους καὶ κρέας λύκων, καὶ ὅτι ἐκάστη νεόνυμφοσ λαμβάνει παρὰ τοῦ συζύγου τῆς ἰκανὴν δόσιν ῥαβδισμῶν ὡς ἐπιγάμιον δῶρον. Τὰ παρεδέχθη ὅλα, καὶ ἐκάλلυνα μάλιστα κάπως τὴν κολακευτικὴν αὐτὴν εἰκόνα· τῇ διηγήθη ὅτι αἱ γυναῖκες ὅλαι γνωρίζουσι νὰ λαλῶσιν, ἅμα γεννώμεναι, ἀλλ' ὅτι φοροῦσιν ἐπιστομίδας, ἅς δύνανται ν' ἀφαιρῶσι μόνον ὅταν τρώγοσιν, ἢ κοιμῶνται· ὅτι ἔχουν ἐν τούτοις τὴν ἄδειαν νὰ λαλῶσιν ἅπαξ τοῦ μηνὸς κατὰ βούλησιν, καὶ ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην οὐδεὶς ἀνὴρ μένει εἰς τὴν οἰκίαν· ὅτι ὅμως δὲν ἔχουν τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν τοῦ λαλεῖν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀλιείας, ἐκ φόβου μὴ ἡ στωμυλία των διώξῃ τὰς μαινίδας ἀπὸ τὴν ἀκτὴν· τοιαύτη ἦτον ἡ ὀμιλία μας· ἐξηκολούθει δ' ὠραιότατα, αἱ ἄλλαι τρελλαὶ ἐγέλων, ἐκτύπουσαν τὰς χεῖρας, μᾶς ἠρέθιζον καὶ μᾶς παρώτρυνον νὰ ἐξακολουθήσωμεν. Ποτὲ μου δὲν ἐκα-

μον διασκεδαστικωτέραν ὀμιλίαν. Ἐννοεῖς ὅτι πηγαίνω ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότερον εἰς αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν. Τὴν ἐπαύριον ἡ Λουίζα, — οὕτως ὀνομάζεται ἡ ἀγρότις, — μ' ἀποτείνει τὸν χαιρετισμὸν δανιστί· « God dag, min herre! har de sovet vel? » (καλημέραν, κύριε· ἐκοιμήθητε καλά;). Εὐαρέστως ἐκπλαγείς, τῇ ἀποκρίνομαι εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ μ' ἀπαντᾷ ὅτι αἱ γνώσεις τῆς περιορίζονται εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας λέξεις. Τῇ προσφέρω νὰ τὴν διδάξω καὶ δέχεται τὴν πρότασιν μου, ἀφοῦ τὴν διεβεβαίωσα πρὶν, ὅτι ἡ δανικὴ γλῶσσα δὲν ἤθελε βλάψῃ τὴν γαλλικὴν προσφορὰν οὔτε ἀσχημίσῃ τὸ ὠραῖόν τῆς στόμα· ἡ Ἐλοῖζα καὶ ἡ Ἀντωνιέττα θέλουν νὰ γίνωσι καὶ αὐταὶ μαθήτριαι. Ἡ διδασκαλία θὰ γίνῃ κατὰ νέαν, τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν, μέθοδον, καὶ ἡ Λουίζα θὰ εἶναι ἡ ὑποδιδάσκαλος· ὡς βιβλίον ἀναγνώσεως προτείνω τὸν Παῦλον καὶ τὴν Βιργινίαν, ἀλλὰ δὲν γίνεται παραδεκτὸν ὡς παραπολὺ γερμανικὸν καὶ μελαγχολικόν· τὴν αὐτὴν τύχην ἔχει ἡ Κορίννα· εἶναι παραπολὺ ἀγγλική. Τέλος ἐκλέγεται ἡ Στέλλα παμφηφεῖ· εὐτυχῶς ἔχω δανικὴν αὐτῆς μετάφρασιν. Ἡ διδασκαλία προχωρεῖ κάλλιστα, αἱ μαθήτριά μου προσδεύουσι ταχέως.

Χθὲς, ἐνῶ ἤμην ἐκεῖ, δίδων μάθημα, καὶ ἐγὼ μὲν ἐκαθήμην στρέφον τὰ νῶτα πρὸς τὴν θύραν, αἱ δὲ τρεῖς νεάνιδες ἀντικρῦ μου, ἡ Λουίζα βάλλει αἴφνης κραυγὴν, ἐγείρεται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸν τράχηλον ἀνθρώπου ἰσταμένου ὀπισθὲν μου. Κατ' ἀρχὰς δὲν δύναμαι νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν του, διότι μοὶ τὸ κρύπτουν τὰ φιλήματά τῆς· ἀλλ' εἶναι γέρων — βλέπω τὰς μεσοπολιάς του τρίχας μιγνυμένας με τοὺς καστανοὺς βαστρώχους τῆς Λουίζης. Εἶνε ὁ πατὴρ τῆς, εἶνε ὁ ταλαίπωρος Λουδοβικός μας! Τὸν ἀναγνωρίζω πάραυτα. « Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, τὸν λέγω, δὲν ᾔσθε ποτὲ εἰς Δανιμαρκίαν; » —

Μάλιστα, κύριε. — « Εἰς τὸ Ράνδερς; κατὰ τὸ ἔτος περί που 1790; » — « Μάλιστα, κύριε, » — « Ἐλησμονήσατε ἐντελῶς τὸν μικρὸν σας Χριστιανόν; » — « Ἄχ, Θεέ μου! » ἀνακράζει καὶ μ' ἐναγκαλιζέται τρυφερῶς.

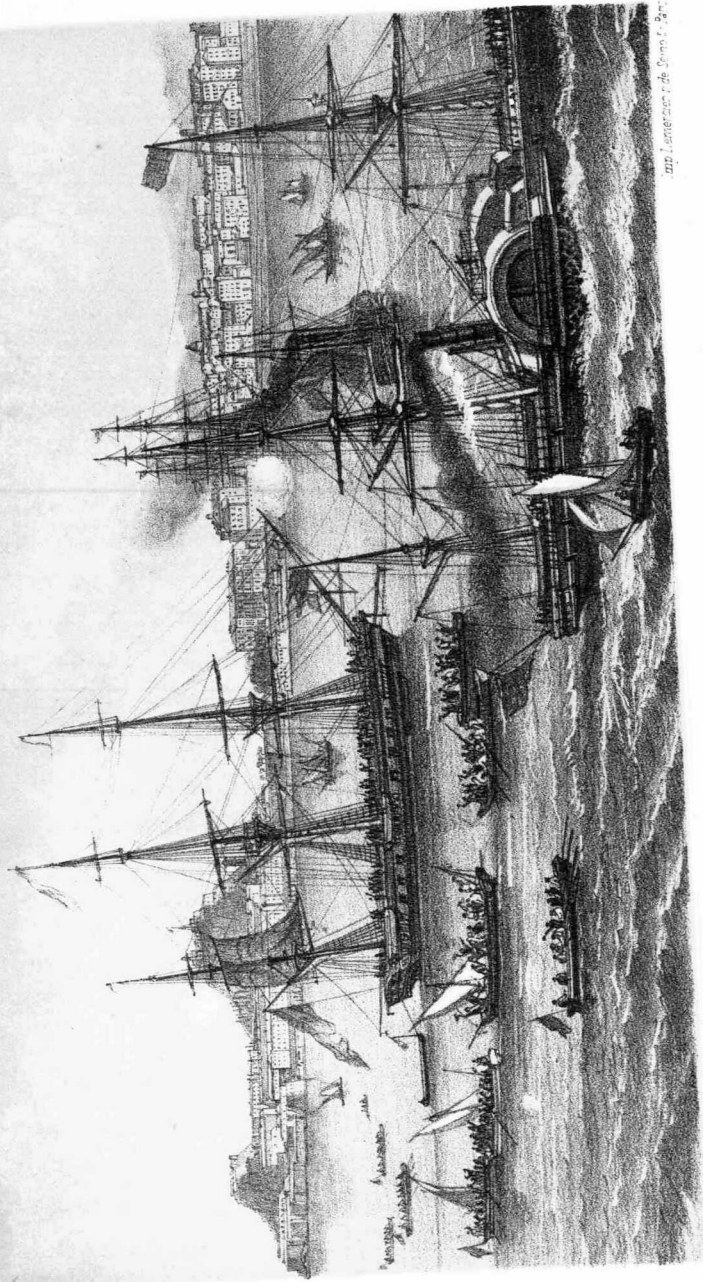
Ἐνθυμεῖται ὅλα, Φρειδερίκε! ζητεῖ νέα περί σοῦ, τοῦ πατρὸς σου, τοῦ νεωκόρου Ἰάσπερ μὲ τὴν μικρὰν παράξενον φενάκην, τῆς κακεντρεχοῦς οἰκονόμου μας, τοῦ tukkeh Satann (γονδροῦ διαβόλου), καθὼς πάντοτε τὴν ὠνόμαζε, περί τῆς μορῆας ἥτις ἴστατο πρὸ τῆς θύρας τοῦ εἰς τὸν κῆπον βλέποντος θαλάμου, περί τοῦ ἀμαξηλάτου Πέτρου, ὅστις τὸν ἐκάλει πάντοτε κύριον Λόδεβικ. Πόσον εὐτυχῆς ἐφαίνετο ὁ ἀγαθὸς γέρον· ὅτι μ' ἐπα- νέβλεπε. Ἡ Λουῖζα ἐγέλα δακρύουσα — οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ἡ ζωηρὰ ἐκείνη νεανίς ἠδύνατο νὰ κλαύσῃ — καὶ συγχρό- νως ἔψαλλε μετὰ κωμικῆς ἐκφράσεως :

τὴν ἀγκάλην καλῶν συγγενῶν

Ἐχ' ὠραῖον ἐγὼ οὐρανόν . . .

Μοὶ φαίνεται τῇ ἀληθείᾳ ὅτι οἰκογενειακὸς τις δεσμὸς μᾶς συνενῶι τῶρα, καὶ ὀλίγον ἔλλειψε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ καὶ νὰ τὴν ὀνομάσω ἀδελφὴν μου.

Ὁ γέρον ἤθελε νὰ συνοδεύσῃ τὴν Λουῖζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ γθῆς, ἀλλὰ πρὸς χάριν μου ἔμεινε μέ- χρις σήμερον. Πρὸ ὀλίγου τοὺς συνώδευσα μέχρι τῆς ἀμάξης των. Ἐκάμα τὴν ἀνοησίαν νὰ τὸν ἀφήσω νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ μάθω τίποτε περί τοῦ παρελθόντος του, πρὶν ἔλθῃ πεζὸς εἰς Ράνδερς. Διατὶ εἶχε μεταναστεύσει; πῶς ἀπέκτησε τὴν φαιδρὰν ἐκείνην θυγατέρα; κ. τ. λ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω· κατοικεῖ ὀλίγας λεύγας μακρὰν καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐπι- σκεφθῶ, — καθὼς καὶ ἐκείνη. « Δὲν μ' ἐμάθετε ἀκόμη ἐν δα- νικὸν ἄσμα, μὲ εἶπεν, ἤθελα ἐντοσοῦτέμ νὰ ἴδω ἂν μὲ στέκῃ νὰ

and Larsson's of the Crown of Sweden

Η ΚΕΡΚΥΡΑ.
(ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΑΥΟΥ.)

τραγωδῶ βάρβαρα ἄσματα; » Αἱ! εἶνε ἀρκετὰ παράδοξον· δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι..., μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν εἰξεύρω τί ἤθελα νὰ εἶπω. Ἐνδιαφέρομαι εἰς αὐτὴν, ἐπειδὴ εἶνε ἐνδιαφέρουσα, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου μ' εἶν' ἐντελῶς ἀδιάφορος. Εἶν' εὐαίσθητος, ἀλλὰ πνίγει τὴν εὐαισθησίαν της, διὰ τοῦ διαρκοῦς της γέλωτος καὶ τῶν εὐφυῶν της. Ὄταν, ἀναχωροῦσα, ἐνηγκαλίσθη τὰς φίλας της, δάκρυά τινα ὕγραναν τοὺς ὀφθαλμούς της· εἰς ἐμέ λέγει μόνα ταῦτα, συνοδευόμενα ὑπὸ πονηροῦ μειδιήματος : « Χαίρετε, γοθικὴ μου φίλε! » Ἐγὼ διελογίσθην· « Χαῖρε, γαλλικὴ χρυσαλλίς. » Συλλογίζομαι δὲ τόρα καὶ γράφω : Χαῖρε, Δανέ μου φίλε.

Ὁ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΣΟΥ.

III.

Βουσαίν, Ἰούλιος 1816.

Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, γέρον Φρειδερίκῃ μου· τί εἶνε ἡ μελαγχολία; Ἄν ἦνε ἡ ταραχὴ τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι ἐνίοτε, ὁμολογῶ ὅτι μὲ εἶνε εὐάρεστος. Εἰξεύρεις, Φρειδερίκε! δὲν εἶνε ἄσχημον νὰ ἦνέ τις μελαγχολικός· ὄχι ὅμως κ' ἐπὶ μακρὸν συγχρόνως, καθότι τότε δίδεται εἰς τὴν σκέψιν, εἰς τὴν ποιησιν, καὶ εἰς παντοιοτρόπους φαντασιοκοπίας καὶ μικρολογίας. Δύναται τις μάλιστα νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του, ἂν μελαγχολῶν ἔχη τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ προσκόπη κατὰ τῶν οἰκιῶν, τῶν δένδρων, ἢ τῶν προσώπων ἄλλων ἀνθρώπων, ἢ νὰ λιχνίζεται ἐπὶ τοῦ κλινηῆρος, βλέπων τὴν σελήνην. Χθὲς τὸ βράδυ ἐλιχνίζομην τοιουτοτρόπως, ἔπεσα ὕπτιος καὶ ἔθραυσα τὸν πόδα — τοῦ κλινηῆρος. — Ἐγγίζω νὰ πιστεύσω, ὅτι δὲν εἶνε ὑγιεινὸς τόπος ἡ κατοικία τοῦ γηραιοῦ μας Λουδοβίκου, κα-

θότι πάντοτε ὁσάκις ἐπιστρέφω ἀπὸ τὴν οἰκίαν αἰσθάνομαι τὴν διαθέσιν αὐτὴν εἰς σκέψιν καὶ θεώρησιν τῆς σελήνης. Ἀλλὰ νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβ. . . στάσου! ἔλησμόνησα ὅτι δὲν σ' ἀρέσκει νὰ βλασφημοῦν· εἰς τὸν στρατὸν μας ὅμως βλασφημοῦν ἐπίσης ὡς καὶ εἰς θεοῦ Τοβία· θὰ εἶνε φαίνεται ἐπιδημικὸν εἰς τὴν Φλάνδραν. Ἦθελον νὰ εἶπω — μὰ τὴν πίστιν μου ἔλησμόνησα καὶ πάλιν τί ἤθελον νὰ εἶπω.

Ἄ! τώρα εἰξεύρω τί ἤθελον νὰ σοῦ εἶπω· ἤθελον νὰ σοῦ λαλήσω περὶ τοῦ Ρουζμόν.

Εὐθύς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ φιλτάτου μου Λουδοβίκου, τοσοῦτον κατελήφθην ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἶδω, ὥστ' ὑπέγα εἰς τὸν οἶκόν του μετὰ τρεῖς ἡμέρας, παραλαβὼν ὁδηγόν. Δὲν ἔχω νὰ σ' εἶπω τίποτε περὶ τῆς θέσεως τῆς οἰκίας, εἰμὴ ὅτι ἔχει μέγαν σύμφυτον κήπον, καὶ ὅτι ἡ Λουίζα ἐκάθητο ἐπὶ σκάμνου πλησίον τῆς κιγκλίδος, στρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν λεωφόρον. Ἄμα ἰδοῦσά με ἔδραμε ν' ἀνοιξῆ τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν, μ' ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ μ' ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν χορεύουσα. Ὁ γέρον Λουδοβίκος μ' ὑπεδέχθη εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μ' ἐν τόσον προσηνὲς μεϊδιάμα, ὥστε δὲν ἐκρατήθην τοῦ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ.

Ποία φιλοξενία, ποία ἐγκάρδιος ὑποδοχή! Μόνον οἱ Γάλλοι δύνανται νὰ ξενίζωσι. Μ' ἐφέρθησαν ὡς εἰς παλαιὸν φίλον, ὡς εἰς μέλος τῆς οἰκογενείας. Ἐσπευσαν κύκλω μου, ἵνα μὲ περιποιηθῶσιν. Ὁ πατήρ μ' ἔδωκε κάθισμα, ἡ κόρη μ' ἔφερε δροσιστικά· ἐκεῖνος δὲ μ' ἐγέμισε μίαν πίπᾶν καὶ τὴν ἀνήψεν εἰς τὸν ἥλιον. Κατόπιν ἦλθεν ἡ σύζυγός του — εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁμοιάζει ὀλίγον μὲ τὴν μητέρα μου. Ἄν τὸ εἶχον συνειθίσει, πλὴν εἰξεύρεις ὅτι εἰς Δανιμαρκίαν δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ἔθιμον, ἤθελον γονυπετήσῃ ἐνώπιόν της, τοιοῦτον σέβας μ' ἐμ-

πνέει· ὄχι ἕνεκα τοῦ γήρωσ της, — ἀναντιφρόντως δὲν εἶνε πλέον ἢ τεσσαρακοντούτις — ἀλλ' ἕνεκα ὑψηλῆς τινος ἀξιοπρεπείας διακεχυμένης ἐπ' αὐτῆς.

Μετὰ ζωηρὰν μιᾶς περίπου ὥρας συνομιλίαν, αἱ κυρίαί ἀπεσύρθησαν ἵνα παρασκευάσωσι τὸ γεῦμα! « Πόσον εἴσθε εὐτυχῆς, κύριε! » τῷ εἶπον. Δάκρυα τῷ ἦλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἔστρεψε βλέμμα εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπήντησεν : « Ὁ Θεὸς μ' ἀντήμειψεν ἑκατονταπλασίως διὰ τὰ δεινὰ τῆς νεότητός μου! » Ἐπειτα προσέθηκε : « Γνωρίζω ὅτι ἔχετε συμπαῆ καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, ἔλθετε μαζί μου· ἐνῶ αἱ γυναῖκες καταγίνονται μὲ τὸ γεῦμα, καὶ μᾶς ἀφίγουσι μόλους, θὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν μου! »

Μ' ἔφερεν εἰς τὸν κήπον καὶ μοὶ διηγήθη τὰ ἐπόμενα.

« Ἐγεννήθην ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκίας· εἰς τὸν κήπον αὐτὸν ἔδρεψα τὰ πρῶτα ἄνθη καὶ συνέλαβον τὰς πρῶτας χρυσαλλίδας. Τώρα κάθημ' ἐδῶ πληρόνων ἐνοίκιον, μολονότι τὰ κτήματα ταῦτα ἀνήκον ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων εἰς τοὺς προπάτοράς μου.

« Ἦμην μονογενὴς υἱὸς, μέλλων κύριος τοῦ Ρουζμόν, ἀφ' οὗ ἐξηρτῶντο τότε τρία εὐπληθῆ χωρία. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε πρὶν δυνηθῶ νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἀπώλειάν μου, καὶ ὁ πατήρ μου ἐχέρησε· μὴ δυνάμενος νὰ μὲ ἀποχωρισθῆ μ' ἐκράτησεν εἰς τὴν οἰκίαν μέχρι τῆς δεκαεξαετοῦς μου ἡλικίας, καὶ ἐκεῖ ἐδιδάχθην ξένας γλώσσας, μαθηματικά, ζωγραφικὴν, καὶ ὅλας τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Ὁ κήπος ἦτον ἡ προσφιλέτης μου διαμονὴ καὶ ἡ κόρη τοῦ δασοφύλακος Ἀννέτα ἡ μόνη σύντροφος τῶν παιδικῶν μου παιγνίων. Ὁ πατήρ της κατόκει ἐκεῖ, εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν οἰκίαν ἐμπρὸς τοῦ κήπου, ὅστις ἐκεῖτο τότε ἐμπρὸς τοῦ δρυμοῦ, ἐκτεινομένου μέχρι τοῦ δάσους. Ἀλλ' ὁ

δρυμὸς κατεστράφη πρὸ πολλοῦ, ἡ αἵμασιὰ του κατεβλήθη, τὰ δένδρα ἐκόπησαν, καὶ σήμερον λειμῶνες μόνον ὑπάρχουσι καὶ ἀγροὶ, ὅπου ἄλλοτε ἔβοσκον τ' ἄγρια ζῶα.

« Τὰ ὄρια τοῦ κήπου, ἅτινα δὲν μ' ἐπετρέπετο νὰ ὑπερβῶ, ἦσαν πυκνὴ θαμνοστοιχία καὶ ὀπισθὲν τῆς εὐρεῖα καὶ βαθεῖα τάφος. Ἡμέραν τινὰ, — ἤμην δεκαετῆς, — ἰστάμενος πρὸ τοῦ φραγμοῦ ἐκείνου, ἐμάκρυνα διὰ τῶν χειρῶν μου τοὺς κλάδους, ἵνα ἴδω τοῦλάχιστον τὸν ἔξω κόσμον· τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ὅπερ προσέβαλε τὰ βλέμματά μου ὑπῆρξεν ἡ μικρὰ Ἀννέτα, — ἦτο τέσσαρα ἔτη νεωτέρα μου, — καθήμενὴ ἐκεῖθεν τοῦ φράκτου καὶ πλέκουσα ἀνθοστεφάνους. Τῇ ἐφώναξα, μ' ἀπεκρίθη, καὶ μετ' ὀλίγον συνδιελεγόμεθα. Ἐπὶ τέλους τῆς ἐζήτησα τὸν στέφανόν της, κ' ἐκείνη μὲ τὸν ἔρριψεν ἄνωθεν τοῦ φράκτου· τὸν ἐφόρεσα εἰς τὴν κεφαλὴν, κ' ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸν πέτασόν μου. Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτου ὥραν, ἐπανῆλθον εἰς τὸν φράκτην. Ἡ Ἀννέτα ἦτον εἰς τὸν λειμῶνα. Ἐλαλήσαμεν μακρότερον ἢ τὴν προτεραιάν, ἐσυμφωνήσαμεν χωριζόμενοι νὰ βλέπωμεθα οὕτω καθ' ἑκάστην. Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἐξηκολούθουν αἱ συνεντεύξεις μας. Ἐδρεπον τὰ ὠραιότερα ἄνθη τοῦ κήπου, τῇ τὰ ἔρριπτον καὶ μοὶ τὰ ἐπέστρεφεν εἰς στεφάνους. « Ἐλα πρὸς ἐμὲ, εἶπε μίαν ἡμέραν. » — « Δὲν μ' εἶνε συγχωρημένον, τῇ ἀπήντησα, ἀλλὰ δύνασε σὺ νὰ ἔλθῃς πρὸς ἐμέ. » — « Μ' εἶνε ἀδύνατον, ἀπεκρίθη, ἡ τάφος εἶνε πολὺ πλατεῖα. » Ἦνοιξα ὁδὸν ὑπὸ τὸν φράκτην καὶ εἶδον ὅτι εἶχε δίκαιον. Τί νὰ κάμω; Μάτην ἐσκέφθην ὅλην τὴν ἡμέραν· τὴν νύκτα μ' ἤλθε μία ἰδέα· ἠδυνάμην νὰ θέσω μίαν σανίδα ἐπὶ τῆς τάφρου. Εὗρον πραγματικῶς μίαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κηπουροῦ, τὴν ἔστυρα ὅπου ἐχρειαζέτο, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Ἀννέτας τὴν ἔθεσα

ἐπὶ τῆς ἀβύσσου ἣτις μᾶς ἐχώριζε. Ἐπάτησα ἐπ' αὐτῆς, τῇ ἔτεινα τὴν χεῖρα καὶ ἐπήδησεν ἐκείνη εἰς τὸν κήπον. Τί χαρά! ἐτρέχουμιν ἀπὸ ἄνθος εἰς ἄνθος, ἀπὸ ἀναδενδράδος εἰς ἀναδενδράδα, ἀπὸ δενδροστοιχίας εἰς δενδροστοιχίαν. Πληρώσαμε τὴν ποδιάν της ἀνθέων, ἐκάθησε τέλος ἐπὶ χλοεροῦ τινος ὑψώματος καὶ ἤρχισε νὰ κατασκευάζῃ στεφάνους· ἐγὼ ἔδρεπὸν κεράσια καὶ τῆς τὰ ἔδιδον εἰς τὸ στόμα. — Ἄ, μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ὅτι σᾶς λαλῶ τόσην ὥραν περὶ γεγονότων παιδαριωδῶν, ἅτινα ἐμὲ μόνον δύνανται νὰ διαφέρωσι· ἀλλὰ θὰ μὲ συγχωρήσετε βεβαίως, ὅταν σᾶς εἶπω ὅτι ἡ μικρὰ Ἀννέτα εἶνε σήμερον — σύζυγός μου. — Ἰδοὺ ἀκριβῶς τὸ μέρος, ὅπου ἔθηκα τὴν σανίδα ἐπὶ τῆς τάφρου· ἐδὼ διέβην ὑπὸ τὴν αἱμασιάν. Ἰδοὺ ἡ μεγάλη — τότε μικρὰ — κερασέα, ὅθεν ἔδρεψα καρποὺς δι' αὐτὴν· καὶ ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τῆς χλόης μᾶς εἶδε μαζὴ ὁ πατήρ μου κατὰ πρῶτον. « Ποία εἶσαι; » ἠρώτησε τὸ παιδίον. — « Εἶμαι ἡ Ἀννέτα, » ἀπήντησεν ἐκείνη, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν της. Τὸ κοράσιον τοῦ ἤρесе καὶ ἐπέτρεψε νὰ παιζόμεν μαζὴ ὥρας τινὰς καθ' ἡμέραν.

« Ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπαίξαμεν μαζὴ, ἀλλ' εἰργάσθημεν ἐπίσης. Μ' ἔμαθε νὰ δένω τὰ ἄνθη εἰς στεφάνους, καὶ τῇ ἔμαθον νὰ τὰ ζωγραφίζῃ. Ὁ πατήρ μου εὔρε τόσον ἀξιαγάπητον τὴν κόρην, ὥστ' ἐπέτρεψε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ μαθήματά μου, καὶ τοῦτο μὲ ὠφέλει, καθότι ἡ παρουσία της μὲ καθίστα ἐπιμελέστερον. Τοιοιουτρόπως ἔμαθεν ἀγγλικὰ, ἰταλικὰ, γραφὴν, ἰχνογραφίαν καὶ μουσικὴν, πολὺ περισσότερον παρ' ὅσα ἦσαν τότε ἀναγκαῖα εἰς κόρην δασοφύλακος. Χωρὶς αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἣτις ἀνέτρεψε τὰ πάντα, τοιαύτη ἀνατροφὴ ἦθελε τὴν καταστήσει δυστυχῆ. Ἐγείνα δεκαεξαετῆς, — δὲν ἤμην πλέον παιδίον. Ἀνάγκη ὑπῆρξε ν' ἀκολουθήσω τοὺς προγόνους

μου εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, νὰ φορέσω τὸ ξίφος ὑπὲρ τοῦ βασιλείως μου. Ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Μίνδεν, ὅθεν ὁ πατήρ μου εἶχεν ἐπιστρέψει μ' ἡρωτηριασμένον βραχίονα, ἀνήρτησε τὸ ξίφος του ἐπὶ τῆς ἀκηλιδώτου ἀσπίδος τῶν Σαρῶστ. Ἦδη μοὶ τὸ προσέφερε λέγων· « Διὰ τὸν βασιλέα, τὴν πατρίδα καὶ τὴν τιμὴν. »

« Ἐστάλην εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῆς Βριέννης, ὅπου ἔσχον ἐπὶ διετίαν συμμαθητὴν τὸν ἄνδρα ὅστις περιεβλήθη κατόπιν τὸ στέμμα τῶν Βουρβόνων. Ἐξῆλθον τοῦ σχολείου ὡς ὑπολοχαγὸς ἐνὸς συντάγματος θωρακοφόρων, ὅπερ δὲν εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν ἢ νὰ μεταβαίνει ἀπὸ φρουρᾶς εἰς φρουράν. Οὕτω παρήλθον ἑπτὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου, ἐξ ὧν δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἶπω ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι ἔγραφον τακτικῶς κατὰ μῆνα εἰς τὸν πατέρα μου, ἐσυλλογιζόμεν συχνὰ τὸ Ρουζμόν, ἐνίοτε τὴν Ἀννέταν. Ἠσχόλου τὸν καιρὸν μου ἀσκούμενος καὶ ἀναγινώσκων· εἶχον ἔτοιμον τὸ βολάντιον διὰ τοὺς ἐταίρους μου, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ψυχὴν πρόθυμον διὰ τὰς παραλυσίας των.

« Μετὰ ὀκταετῆ ἀπουσίαν ἐπανεῖδον τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς μου· τὸ σύνταγμα μου ἐστάλη φρουρὰ εἰς Ρουὰν, καὶ μοὶ ἐδόθη τεσσάρων ἐβδομάδων ἄδεια. Τὸ πρῶτον πρόσωπον ὅπερ ἀπήντησα ἐπιστρέφων ὑπῆρξεν ἡ Ἀννέτα. Ἦτον εἰς τὸν πύργον παιδαγωγὸς δύο ἀνεψιῶν ὀρφανῶν ἃς εἶχεν υἱοθετήσει ὁ πατήρ μου. Ἐπεριπάτου ἐκεῖ εἰς τὴν ὁδόν. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἀνεγνώρισα τὴν σύντροφον τῶν παιδικῶν μου χρόνων· ἦτο ἡδὴ ὑψηλὴ, μεγαλοπρεπὴς τὸ ἀνάστημα, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ηλικίας, καὶ ἐνδεδυμένη ἐπιχαρίτως· μ' ἀνεγνώρισεν ὅμως ἐκείνη καὶ ἡ ταραχὴ τῆς ἔδειξεν ὅτι συχνάκις μ' εἶχε συλλογισθῆ. Τί νὰ σᾶς εἶπω, κύριε; μαντεύετε μόνος σας τὴν συνέχειαν· πρὶν παρέλθωσιν αἱ τέσσαρες ἐβδομάδες, ἐκλίνομεν τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ εἰς

ὄλους τοὺς χρόνους. Ἠρχίσαμεν ἀπὸ τοὺς παρωχημένους, — ἀπὸ τὴν ξυλίνην γέφυραν, τοὺς ἀνθοστεφάνους, τὰ κεράσια, κ. τ. λ., τοὺς μετεβάλομεν κατόπιν εἰς λαμπρὸν ἐνεστῶτα, καὶ ἐσταματήσαμεν εἰς τὸν μέλλοντα, ὅτ' ἔξαφνα ὁ γέρον βαρῶνος Βεθῦνος Σαρῶστ μᾶς κατέλαβε κλίνοντας τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστῶτος, στόμα μὲ στόμα, στήθος μὲ στήθος.

« Προσεποιήθη ὅτι οὐδὲν εἶδε καὶ μ' ἐκάλεσε· τὸν ἡκολούθησα μετ' ἀλγεινῆς προσδοκίας, μέχρις οὗ τέλος ἐστάθη εἰς τὴν στοὰν ἐν μέσῳ τῶν εἰκόνων τῶν προγόνων μας, καὶ στραφεὶς πρὸς ἐμὲ μὲ εἶπε· « Λουδοβίκε Βεθῦνε Σαρῶστ! δὲν δύνασαι νὰ νυμφευθῆς τὴν κόρην τοῦ δασοφύλακος, καὶ δὲν θὰ τολμήσης ποτὲ νὰ ἀπατήσης ἀθῶαν κόρην! Πήγαινε, ἐπίσασον τὸν ἵππον σου, καὶ ἐπάνελθε εἰς τὴν φρουράν σου. » — Ὑπήκουσα, ἠσπάσθην τὴν χεῖρά του καὶ κατέλιπον τὸ Ρουζμόν, χωρὶς νὰ ἐπανίδω τὴν Ἀννέταν.

« Ἡ ἐπανάστασις ἐξεβράγη. Μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Ρουὰν ἐπιστροφήν μου συνήχθησαν οἱ πρόκριτοι. Γνωρίζετε βεβαίως ἀρκετὰ τὰ φοβερά αὐτὰ γεγονότα, καὶ δύναμαι νὰ περιορίσω τὴν ἀφήγησίν μου εἰς μόνον τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ἰδίας μου τύχης. Τὸ σύνταγμα μου, περιλαμβάνον μόνον ἀξιωματικούς τῆς ὑψηλοτέρας εὐγενείας, ἀληθῶς βασιλικούς, διελύθη. Ἐπανήλθον λοιπὸν πλησίον τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἡ Ἀννέτα δὲν ἦτο πλέον εἰς Ρουζμόν· ὁ πατήρ μου τῇ εἶχε προμηθεύσει καλὴν τινα θέσιν παιδαγωγοῦ εἰς Ἀβρᾶς. Αἱ ταραχαὶ ἠϋξήσαν καὶ ἡ μετανάστευσις ἤρχισε. Πολλοὶ δὲ εὐγενεῖς διαβαίνοντες διὰ τοῦ Ρουζμόν συνεβούλευσαν εἰς τὸν πατέρα μου ν' ἀκολουθήσῃ τὸ πλῆθος. Δὲν τὸν κατέπεισαν ὅμως· ἐνόμιζε τὴν θύελλαν παροδικήν, καὶ οὐδ' ἐμάντευε κἄν ὅτι τὰ φοβερά τῆς ἀποτελέσματα ἤθελον συνταράξει ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Αἰφνίδιος ἀστραπῇ

τοῦ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ τῷ ἔδειξε πολὺ ἀργὰ τὴν πρὸ ποδῶν του ἄβυσσον.

« Πρωῖαν τινὰ μᾶς ἀφύπνισεν ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ πύργος περιεκυκλοῦτο ὑπὸ χωρικῶν καὶ ἄλλων ἀτόμων, ἅτινα ἐφαίνετο ὅτι ἦσαν σκύβαλα τῶν πόλεων. Ἐνεδύθη ταχέως, ἔλαβα τὰ πιστόλιά μου καὶ τὸ ξίφος μου καὶ κατέβην πάραυτα· ὁ πατήρ μου μὲ συνήντησεν εἰς τὸν πρόδρομον· « Ἄφες τὰ ὄπλα σου, Λουδοβίκε! μὲ εἶπεν· οὐδεμία ἄμυνα εἶνε δυνατὴ, πρέπει νὰ συμβιβασθῶμεν μαζὴ των. » Τὸν παρηκολούθησα εἰς τὸ πόδιον τῆς κλίμακος, πρὸς ἣν συνώθειτο τὸ ἐπαναστὰν πλῆθος μ' ἐπαναστατικὰς κραυγὰς καὶ ἄσμαατα· μεταξὺ αὐτοῦ παρετηρήσαμεν πολλοὺς ἐκ τῶν ἰδίων μας χωρικῶν. « Παιδιά, » τοὺς ἠρώτησε μὲ γαλήνην καὶ πραότητα ὁ πατήρ μου, « τί θέλετε; » — « Τὸ ἀριστοκρατικόν σου αἷμα, » ὠλόλυξε μία φωνὴ ἐκ μέσου τοῦ πλῆθους. — « Τὸ αἷμά μου; » ἀπήντησεν ἐκεῖνος· « τὸ ἀφέρωσα εἰς τὴν πατρίδα μου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἰσχύος καὶ ῥώμης μου, τῶρα εἶμαι ἀπόμαχος· θέλετε τὰ κολοβωμένα μέλη μου, λάβετέ τα, ἀλλὰ φεισθῆτε τοῦ υἱοῦ μου. » Οἱ ἀποστάται ἤρχισαν νὰ ἐντρέπωνται, καὶ οἱ πρῶτοι ἀπεσύρθησαν· τότε ἡ μανιώδης φωνὴ ἀντήχησεν ἐκ νέου· « Κάτω ὁ τύραννος! » — « Λεβῶν! » ἔκραξεν ὁ πατήρ μου, « ἐφέρθη ὡς τύραννος ὅτ' ἐχάρισα τὰ καθυστερούμενα εἰς τὸν πατέρα σου; καὶ ὅτε τὸν ἐδάνεισα σῖτον διὰ νὰ σπείρη, τὸν ὁποῖον δὲν ἐζήτησα ποτέ ὀπίσω; » — « Αὐτὸ εἶναι σωστὸ, ἀλήθεια, » ἀνέκραξεν ἄλλη τις φωνή· « δὲν ἦτό ποτε αὐστηρὸς ἀυθέντης! » — « Φυλαρία, ἀνοησία! » ἀνέκραξεν ὁ Λεβῶν· « ὅλαι αἱ ἀρεταὶ τῶν εὐγενῶν εἶναι λαμπραὶ κακίαι! » — Ἀλαλαγμὸς ἐπευφημιῶν ὑπεδέχθη τὴν φράσιν ταύτην. — « Δὲν χρειάζεται μακρὰ διαδικασίαν, » ἔκραξεν ἄλλη τις φωνή· « κτυπᾶτέ τον! εἶναι συνηνομημένος

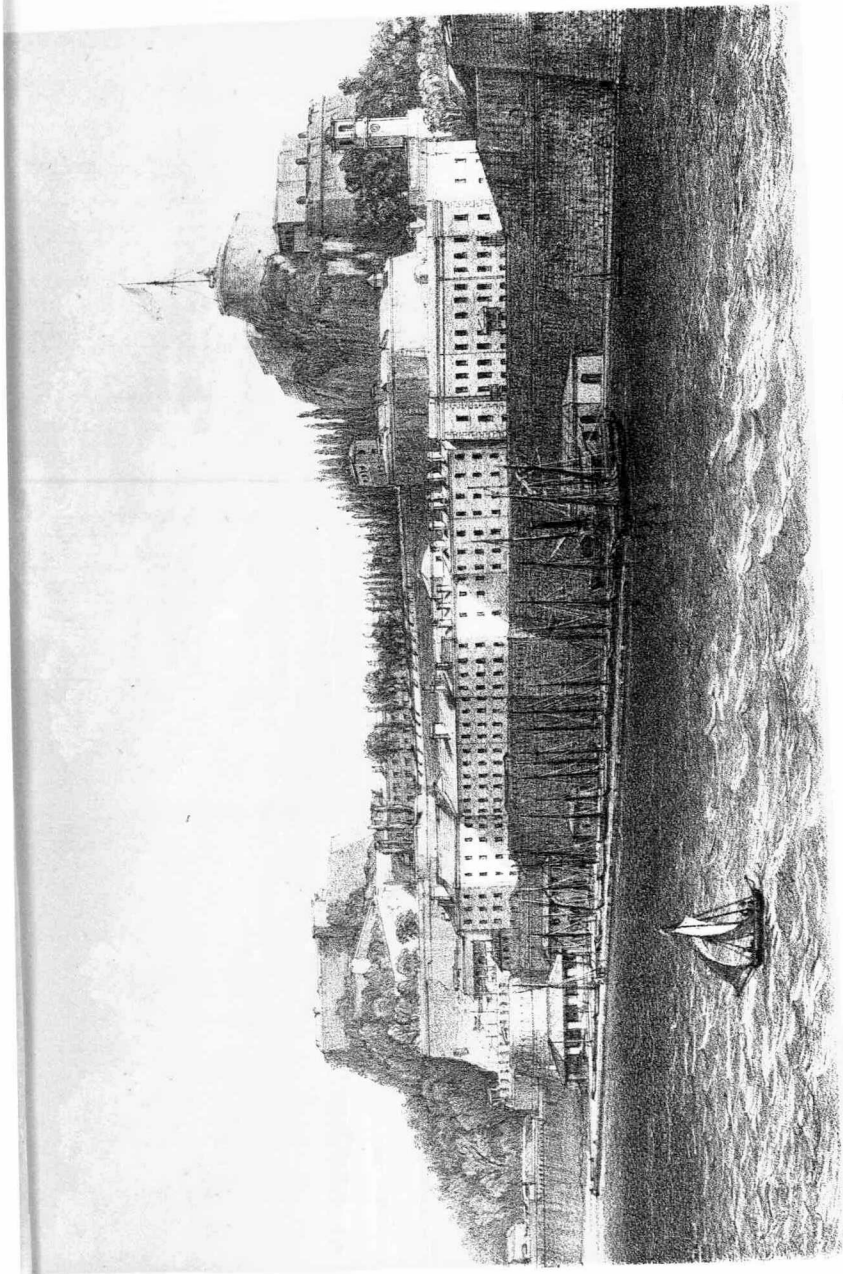
μὲ τὸν Καπέτον καὶ τὴν Αὐστριακὴν. » — « Ἄς τὸν κτυπήσῃ λοιπὸν ὁ νόμος! » εἶπεν ἄλλος· « ἄς τοὺς ὀδηγήσωμεν, αὐτὸν καὶ τὸν υἱόν του εἰς Ἀρράς· ἐκεῖ εἶνε πολλοὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν λυκοφυλήν! » — Ἡ συμβουλή αὕτη ἐγένετο ὁμοθυμαδὸν δεκτὴ, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν μᾶς περιεκύκλωσαν ἵνα μᾶς ἀπαγάγωσιν, αἱ δὲ εἰσηλάσαν εἰς τὸν πύργον, ἵνα τὸν λεηλατήσωσι. Καθ' ὁδὸν ἐκινδυνεύσαμεν πολλάκις νὰ δολοφονηθῶμεν, ἀλλ' ὁ συμβουλεύσας νὰ μᾶς σύρωσιν εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἀνεγνωρίσαμεν ὡς πρῶτον ὑπηρέτην τοῦ πατρός μου, ἐβάδιζε πάντα πλησίον μας, καὶ ἐμπόδιζε τὸ μανιώδες πλῆθος παρατηρῶν, ὅτι τὸ ν' ἀποκεφαλίσθωμεν δημοσίᾳ θὰ ἦτο πολὺ ἀξιοτέρα ἐκδίκησις διὰ τὸν λαόν.

« Δύο ἀλγεινὰ ἔτη ἐζήσαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, καθ' ἣ ἡ ἀναρχία εἶχε στῆσει τὸν αἱματηρὸν τῆς θρόνον, τὴν λαιμοτόμον, ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς μου πατρίδος. Ἡ Σύνοδος κατέστρεψε τὰ πάντα καὶ ἐξάπέστειλε τοὺς δημίους τῆς ἐκ Παρισίων εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς σημαντικὰς πόλεις τῆς Γαλλίας. Ὁ Λεβῶν ἦλθεν εἰς τὸ Ἀρράς· τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ τέρατος δὲν θέλει ποτὲ λησμονηθῆ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, ἐνόσω μένει ἐκεῖ λίθος ἐπὶ λίθου. Αἱ φυλακαὶ ἐπληρώθησαν· ἡ δολοφόνος μηχανὴ ἐστήθη καὶ ἤρχισε τὴν αἱματηρὰν τῆς ἐργασίαν. Καθ' ἐκάστην ἐπρομήθευον αἱ φυλακαὶ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου, καὶ καθ' ἐκάστην ἐπληροῦντο διὰ νέων θυμάτων τοῦ μίσους καὶ τῆς σκληρότητος τοῦ μισαρροῦ Λεβῶν. Ὁ πατήρ μου καὶ ἐγὼ εἵχομεν ἐνοικιάσει παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος ἐν ἰδιαιτέρον δωμάτιον, καθότι πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἐκ Ρουζμὸν εἵχομεν λάβει μαζὴ μας χρήματα.

« Πρωῖαν τινὰ, ἐνῶ εἰσηρχόμεθα κατὰ τὸ σῆμα εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἵνα ἀποχαιρετήσωμεν τοὺς κατοίκους καὶ ἀναζητήσωμεν φίλους ἢ γνωρίμους μεταξὺ τῶν νεοελθόντων, τὰ

βλέμματά μου ἔπесαν αἴφνης ἐπὶ ἑνὸς ἐκ τῶν τελευταίων ἦτον ἡ Ἄννετα! Ἐδραμον πρὸς αὐτὴν, ἐκείνη ἔπесεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου, βαλοῦσα κραυγὴν. — « Ὁ θάνατος, ἀγαπητή μου, ἀνέκραξα, μᾶς καθιστᾷ ὄλους ἴσους! Τώρα εἶσαι ἰδική μου εἰς τὴν αἰωνιότητα. » — « Εἰς τὴν αἰωνιότητα! » — ἀπήντησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ δυστυχία σκληρύνει πολλάκις, ἀλλὰ πραῦνει, ἐξευγενίζει ἐπίσης τὰς καρδίας· μᾶς περιεκύκλωσαν μετὰ διαφέροντος, μᾶς συνεγάρησαν καὶ μᾶς συνελυπήθησαν. « Ταλαίπωρον πλάσμα! » τῇ εἶπον, « ποῖον εἶναι τὸ ἔγκλημά σου; » — « Ὅτι σὲ ἠγάπησα, » ἀπεκρίθη. « Πηγαίνωμεν εἰς τὸν πατέρα μου, » ἀνέκραξα, « τώρα θὰ εὐλογήσῃ τὴν ἀγαπητὴν τοῦ υἱοῦ του. Πᾶσα διαφορὰ γένους κατηργήθη· καλοὶ μόνον καὶ κακοὶ ὑπάρχουν. Ἄφου δ' αὐτοὶ εἶνε νικηταί, πρέπει ἐκεῖνοι νὰ συσφιχθῶσι στενώτερον. » Ὁ πατὴρ μου τὴν ἐδέχθη μ' ἀνοικτὰς ἀγκάλας, λέγων: « Ἄννετα, ἐγκρίνω τὸν ἔρωτά σας, διότι τὸ μεταξύ μας μεσότοιχον ἔπесεν, ἀγαπᾶσθε ἀμοιβαίως! συλλογίσθητε ὅμως ὅτι ὁ γάμος σας θὰ τελεσθῇ πέραν τοῦ τάφου. » Ἐζήτησα νὰ μάθω τὰ συμβάντα τῆς Ἄννετας, καὶ μοι διηγήθη τὰ ἐξῆς.

« Ἀφ' ὅτου ἀφῆκα τὸ Ρουζμάν, ὅπου ἔμενον ἡ εὐτυχία μου, ἔζησα ἀρετὰ εὐαρέστως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐντίμου Λεφέβρ. Ἡ ἀστυκὴ του τάξις τὸν ἐπραστάτευσεν ἱκανὸν χρόνον κατὰ πάσης ὑποψίας, καὶ καταδιώξεως· ἀλλ' ἦτο πλούσιος, καὶ τοῦτο τὸν ἀπώλεσε. Πρὸ δύο ἡμερῶν τῷ ἀνήγγειλαν κρυφίως ὅτι εἶχει καταμνηνθῆ ὡς ἀποδεχθεὶς τὰς συναλλαγματικὰς, ὅσας εἶχον ἐκδώσει ἐπὶ αὐτοῦ οἱ μετανάσται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Συνέλεξεν ὅσα εἶχεν ὀλίγα μετρητὰ καὶ κοσμήματα καὶ ἔφυγε νὰ κρυβῆ εἰς τινὰ φίλον του, εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἀναθέσας τὸ ταμείον του εἰς πιστὸν ὑπάλληλον καὶ τὴν περὶ τῆς οἰκίας καὶ

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
(ΑΔΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ)

τῶν τέκνων του φροντίδα εἰς ἐμέ. Εἰκοσιτέσσαρας ὥρας διήλθον ἐν ἀλγεινῇ προσδοκίᾳ. Τὴν πρώτην ἀνοίγει βιαίως ἡ θύρα, καὶ ἀνθρώπος τις μὲ τριμμένον ἔνδυμα, κονιοσκεπῆ πῖλον, μακρὰν ναυτικὴν ἀναξυρίδα καὶ κοντὰ καὶ πλατέα ὑποδήματα, εἰσέρχεται συνοδευόμενος ὑπὸ τεσσάρων ἐθνοφυλάκων. Ἀνέκραξεν εἰσερχόμενος : « Ποῦ εἶναι ὁ Λεφέερ; » — « Δὲν εἰξεύρω, πολῖτα. » — « Εἶσαι σύζυγός του; » — « Ὁχι, » — « Κόρη του; » — « Ὁχι. » — « Ἐρωμένη του; » — « Εἶμαι πολίτης γαλλίς, » εἶπον. — « Καλὰ, » ἐξηκολούθησε, « θέλεις νὰ μ' ἀγαπήσης; Εἶμαι ὁ Λεβῶν, μέλος τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀντιπρόσωπος τοῦ κυριάρχου λαοῦ, καὶ πρόμαχος τῆς ἐλευθερίας. Πολῖται τοῦ Ἀρράς! » εἶπεν ἔπειτα, στρέφόμενος πρὸς τοὺς ἐθνοφύλακας, « κυττάξετε νὰ εὐρῆτε εἰς ποίαν γωνίαν τῆς οἰκίας εἶνε κρυμμένος ὁ ἀριστοκράτης. » Ἐρευνῶσι πανταχοῦ· εἶτα δ' ἀποτείνεται πάλιν πρὸς ἐμέ· « Πολίτης, μ' ἀρέσκεις. Θέλεις νὰ μ' ἀκολουθήσης καὶ νὰ καταστήσης τὰ ἐπίπονα ἔργα μου ἐλαφρότερα καὶ εὐαρεστότερα; Θέλεις νὰ γίνης παράκοιτις ἐνὸς ἀληθοῦς δημοκράτου; » Ἐγείρομαι μετὰ λύσσης καὶ κράζω : — « Ὁχι, ποτέ. » Ἐμειδίασε καὶ εἶπε θεωπέων τὸν μύστακά του : « Καλὰ, λοιπὸν τί προτιμᾷς νὰ ἐναγκαλισθῆς ἐμέ ἢ τὴν λαιμοτόμον; » — « Αὐτήν. » — « Πολὺ καλὰ! εἶσαι πολίτης ἐλευθέρα ἄς γείνη κατὰ τὸ θέλημά σου! » Εἰς φύλαξ εἰσέρχεται, καὶ ὁ Λεβῶν τῷ λέγει : « Ἴδού μία ἀπ' ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ρίπτουν τὰ χαρτιὰ εἰς τοὺς μετανάσττας! » — « Πολὺ πιθανὸν, ὑπολαμβάνει ἐκεῖνος, διότι ἔμεινε πολὺν καιρὸν εἰς τοὺς Σαρρὸστ, εἰς Ρουζμόν. » — « Θαυμάσια! » ἀνακράζει ὁ Λεβῶν. « Εἶναι καὶ οἱ δύο ἐδῶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ περιμένουν τὴν ἀξίαν των τιμωρίαν ἃς ὑπάγη ἡ ἐλεήμων αὐτῇ ἀδελφῇ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ! Ἐμπρὸς, φῶς μου! γρή-

γωρα θά χωρεύσης τὴν Carmagnole! » Ὁ ἔθνοφύλαξ κάμνει ἐν βῆμα χοροῦ καὶ μοὶ προσφέρει τὸν βραχιόνα, λέγων ἐμπαικτικῶς· « Κυρία, ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς καλέσω εἰς τὸν χορόν! » Ἄπωθῶ τὸν βραχιονά του καὶ τρέχω πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου μ' ἀνέμενεν ἡ εὐτυχία νὰ σ' ἐπανίδω. »

« Τὴν ἐπαύριον μᾶς ἔφεραν τὸν γηραιὸν μας τοῦ Ρουζμόν ἐφημέριον, ἀληθῆ παρήγορον δι' ἡμᾶς, γενναῖον ὁδηγὸν διὰ τὴν φοβερὰν ὁδὸν ἣτις ἠπειλεῖ ν' ἀνοιγῆ ὅσον οὐπω πρὸ ἡμῶν. Ἀνεκάλυψεν ἐντὸς ὀλίγου τὴν μετὰ τῆς Ἀννέτας σχέσιν μου, καὶ εἶδεν ὅτι ὁ πατήρ μου τὴν ἐνέκρινε. « Κύριε λοχαγέ, » μὲ εἶπε μίαν ἡμέραν, « ἀγαπᾶτε τὴν Ἀννέταν καὶ ἀνταγαπάσθε· ὁ ἔρωσ σας εἶνε ἀγνός, διότι τείνει πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἄς ἀγιασθῆ καὶ ἐδῶ κάτω διὰ τῆς θρησκείας! Ἄς σᾶς ἐνώσω διὰ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου! Ὅχι ὡς ἐρασταὶ ἀλλ' ὡς σύζυγοι πρέπει νὰ παρῆρσιασθῆτε πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ παντοδυναμοῦ! » Ἡ σκέψις αὕτη, ἣτις δὲν μ' εἶχεν ἐπέλθει ἔτι ἐξηγεῖρε τὰ βιαιότερα τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα. Ἡ Ἀννέτα σύζυγός μου! καὶ ὅμως ἀγνή καὶ ἀγία ὡς ἄγγελος ὡς ψυχὴ ἐξηγιασμένη! ἡ ἰδέα αὕτη εἶχε τι γλυκὺ καὶ ὑψηλὸν ἐν τῷ παραδόξῳ της. Ἀλλ' ἡ στενωτέρα αὕτη ἔνωσις δὲν καθίστα πικρότερον τὸν θάνατον; Ἄν μάλιστα ὁ εἰς ἐπέζη τοῦ ἄλλου;... Οἱ δισταγμοὶ μου ἐν τούτοις διελύθησαν πρὸ τῆς γλυκείας ἐλπίδος ὅτι ἤθελον δυνηθῆ νὰ καλέσω τὴν Ἀννέταν γυναικῶς μου, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνην ἡμέραν. Ἐλάλησαμεν περὶ τούτου εὐθὺς εἰς τὸν πατέρα μου, ὅστις συνεμερίσθη τὴν γνώμην τοῦ σεβασμίου μας φίλου. Ἡ Ἀννέτα ἀκούσασα ταῦτα, ἠρνήθη, ἔφερεν ἐνστάσεις· εὔρε τὴν ἰδέαν μας παράτολμον, θρασύτητα κατὰ τῶν ἀνεξερευνήτων βουλῶν τῆς προνοίας, ἣτις ἐφαίνετο μὴ θέλουσα νὰ μᾶς παραχωρήσῃ εὐτυχέστερον σύνδεσμον εἰς αὐτὴν

τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιστῆ εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἱερέως, εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ἐραστοῦ; Ἐνυμφεύθημεν λοιπὸν ὅσον ἐπισήμως ἦν δυνατόν ἐντὸς φυλακῆς. Τὸ συνοικεσίον ἐτελέσθη ἐντὸς τῆς κοινῆς αἰθούσης, καὶ ὅλοι οἱ συνδεδεμῶται μας μᾶς συνεχάρησαν, δεικνύοντες τοσαύτην χαρὰν, ὅσην ἂν ἤμεθα ἐντελῶς ἐλευθεροί, ὁ δὲ ναὸς ἐκεῖνος τοῦ θανάτου ἀντήχησεν εἰς φαιδρὸν ἐορτάσιμον θόρυβον. « Καλὰ κάμνεις, ἀδελφέ! » μ' ἐφώναξεν εἰς πρῶν συστρατιώτης μου, « πρέπει νὰ γελᾷ κανεὶς μὲ τὸν θάνατον, καὶ νὰ τοῦ κλέπτη ὅσας τέρψεις δύναται νὰ παράτῃ ἀκόμη ἡ ζωὴ. » Ὁ πατήρ μου ἐξέβαλε μερικὰ λουδοβίκια ἀφ' ὅσα εἶχε κρύψει μετὰ τῶν πάτων τῶν ὑποδημάτων του, καὶ μετ' ὀλίγον ἄφθονος ἐστίασις συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς φυλακισμένους εἰς εὐχαίαν, ἣτις δια δέκα ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ τελευταία.

« Πρὸς τὸ τέλος τοῦ συμποσίου, ὅταν οἱ συμπόται ἦσαν φαιδρότατοι καὶ προέπινον ζωηρότατα, ὁ καθημερινός μας ξένος εἰσήλθεν, ὁ ἄνθρωπος δηλαδὴ ὅστις ἤρχετο εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου καλουμένων προσώπων, ὅθεν μόνη ἐξοδος ὑπῆρχεν ἡ πρὸς τὴν λαίμοτόμον ἄγουσα. Ἰδόντες τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου εἰσέγησαν πάντες, καὶ τὰ πλήρη ποτήρια ἀπετέθησαν εἰς τὴν τράπεζαν. « Τίνος ἦλθεν ἡ σειρά; » διελογίσθησαν ὅλοι. Ἡ Ἀννέτα ἤρπασε τὴν χεῖρά μου· « Ἄχ θεέ μου! Λουδοβίκε! » εἶπε περίτρομος. Ὁ Χάρων — οὕτω τὸν ὀνομάζομεν — ἤνοιξε τὸ χαρτίον του καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων. Τὸ πρῶτον ἦτο· Λουδοβίκος! Ἡ Ἀννέτα ἔβαλε κραυγὴν, μ' ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, κ' ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ὡς ἂν ἤθελε κατορθώσει οὕτω νὰ μὴ ἀκούσῃ τὸν φοβερὸν ἦχον τοῦ ὀνομάτός μου. « Λουδοβίκος, ... Λουδοβίκος...

Βεθ...» — ἐψιθύρισεν ἐκεῖνος καὶ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ τὸ ὄνομα. Ὅποια φοβερὰ προσδοκία! Προσεκτικός τις θεατὴς ἠδύνατο νὰ μετρήσῃ πόσοι ἐξ ἡμῶν ὠνομάζοντο Λουδοβῆκοι. Νέος τις, πρῶν ἔμπορος, ἠγέρθη ἀνυπόμονος καὶ εἶπε· « Κρίμα νὰ μὴν εἰξεύρουν ν' ἀναγινώσκουν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους. Ἐγὼ ὠνομάζομαι Λουδοβῆκος, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἂν εἶνε σήμερον ἡ σειρά μου. » Πλησιάζας δὲ, ἀνέγνωσεν ἄνωθεν τοῦ ὄμου τοῦ Χάρωνος· « Λουδοβῆκος Βεθουλιέ! καλὰ! εἶνε τὸ ὄνομά μου, » εἶπε, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν θέσιν του ἐπλήρωσε τὸ ποτήριόν του, ὕψωσεν αὐτὸ καὶ ἀνεφώνησε φαιδρῶς· « Κύριοι καὶ κυρίαί! μὲ συγχωρεῖτε ὅτι σπουδαία ὑπόθεσις μ' ἀναγκάζει ν' ἀφήσω τὸ συμπόσιον αὐτὸ· χαίρετε ὅλοι καὶ καλὴν ἐντάμωσιν! » Ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του καὶ προσέθηκε· « Λοιπὸν, φίλτατε κυβερνήτα, ποῖοι ταξιδεύουν μαζὴ μας; » — « Πέτρος Γκρινιώ. » Εἷς καλλωπιστὴς, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διακρινόμενος μεταξὺ τῶν ὠραιότερων νέων τῆς πόλεως, ἠγέρθη καὶ εἶπε· « Παρών! Λέγουν ὅτι ἡ κίνησις μετὰ τὴν τράπεζαν ὠφελεῖ· θὰ ἔχω τοῦλάχιστον κάμμιναν σύντροφον; » — « Βεβαιότατα, » ἀπήντησεν ὁ Χάρων, « ἰδοῦ μία· ἡ Ἑβρίκέτα Προῦνελ! » Ὠραία τις ὠχρὰ καὶ κατηφὴς νεᾶνις ἠγέρθη καὶ ἀπόθησε τὸ κάθισμά της· πορφύρα ἐχύθη ἐπὶ τὸ μέτωπόν της, καὶ ἀπροσδόκητος χαρὰ ἐφώτισε τὴν μορφήν αὐτῆς. « Λοιπὸν δεσποινίς, ἀνέκραξεν ὁ καλλωπιστὴς, θὰ χορεύσωμεν τοῦλάχιστον ἡμεῖς οἱ δύο. » — « Φραγκίσκος Δερούτ! » ἐξηκολούθησεν ὁ Χάρων. Ἄνθρωπος προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν, πρῶν ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ἐστράφη νὰ θεωρήσῃ τὸν ἀπαγγέλλοντα. « Εἶμαι εὐθὺς ἔτοιμος δι' ἀπόπλουν, εἶπε μὲ φωνὴν ὑπόκωφον, κ' ἐκένωσε τὸ τρυβλίον καὶ τὴν φιάλην του. « Μαρία Μουδῶν! » ἀπηγγέθη πάλιν, καὶ κόρη δεκα-

πενταετῆς ἐλειποθύμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς της. « Ἄ τύραννοι! » ἀνέκραξεν αὐτῇ, « διατὶ δὲν ἐκλέγετε τὴν δυστυχεῖν μητέρα; » — « Κυρία, παρετήρησεν ὁ καλλωπιστὴς, « αἱ νεώτεροι καὶ ὠραιότεροι προτιμῶνται. » — « Βαπτιστῆς Ῥαμονέρ! » ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ὄνομα, καὶ ὁ κῆρυξ ἐδίπλωσε πάλιν τὸν ἀπαίσιον κατάλογον.

« Οἱ κατάδικοι ἀνεχώρησαν μετ' ὀλίγον, δεθέντες τὰς χεῖρας καὶ ἀποχαιρετίσαντες τοὺς προσφιλεστέρους των· ὁ δὲ καλλωπιστὴς παρερχόμενος δὲν ἐκρατήθη νὰ εἶπῃ ἀστείότητά τινα εἰς τὴν νεόνυμφον. Οἱ λοιποὶ ἔμειναν ἔτι ἐπὶ τινα χρόνον βυθισμένοι εἰς κατηφῆ τινα βέμβην, μέχρις οὗ ὁ συστρατιώτης μου πρῶτος ἀνέλαβε θάρρος κ' ἔλυσεν τὴν σιγὴν: « Φίλοι! » εἶπε, « ἰδοῦ εἰκοσιτέσσαρες ὄραι ἀκόμη κερδημένοι· μὴ τὰς σπαταλῶμεν εἰς θρήνους. Συλλογίσθητε ὅτι ἐδῶ τελεῖται γάμος, καὶ οἱ νεόνυμφοι πρέπει νὰ βλέπουν φαιδρὰ πρόσωπα. » Εἶτα ἐγένευσεν τὸ ποτήριόν του κ' ἤρχισε ψάλλον εὐθυμον ᾄσμα. Ἐνηγαλίσθη τὴν σύζυγόν μου μὲ μίγμα τι χαρᾶς διὰ τὴν βραχεῖαν ἀναβολὴν τῆς ἀγωνίας διὰ τὸ μελανὸν καὶ θυελλοφόρον μέλλον. Ὁ πατήρ μου ἦλθε καὶ μᾶς ἠσπάσθη ἀμφοτέρους!... »

Ὁ ἀγαπητὸς Λουδοβῆκος, — δὲν ἠμπορῶ νὰ συνειθίσω τ' ὄνομα Σαρῶστ, — εἶχε φθάσει αὐτοῦ τῆς διηγήσεώς του ὅτε δύο μικραὶ λευκαὶ χεῖρες ἐκάλυψαν τοὺς ὀφθαλμούς του· τὰς ἔφερε πρὸς τὰ χεῖλη του καὶ τὰς ἐφίλησεν· ἦτο ἡ Λουίζα. Μ' ἐλαφρότητα σιφίδος εἶχε πλησιάζει εἰς τὸν σκάμνον ὅπου ἐκαθήμεθα. Μ' ἐθεώρησεν ἀτενῶς ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, εἶτα ἔφερον ἐπὶ τῶν παρειῶν μου τὸ μανδύλιόν της καὶ εἶπε μ' ἐπαγωγὸν μειδιάμα: « Βλέπω ὅτι αὐτὸ τὸ δάκρυ ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν Σαρῶστ· Παπᾶ! ἐδιηγήθης βέβαια τὴν ἱστορίαν μας εἰς

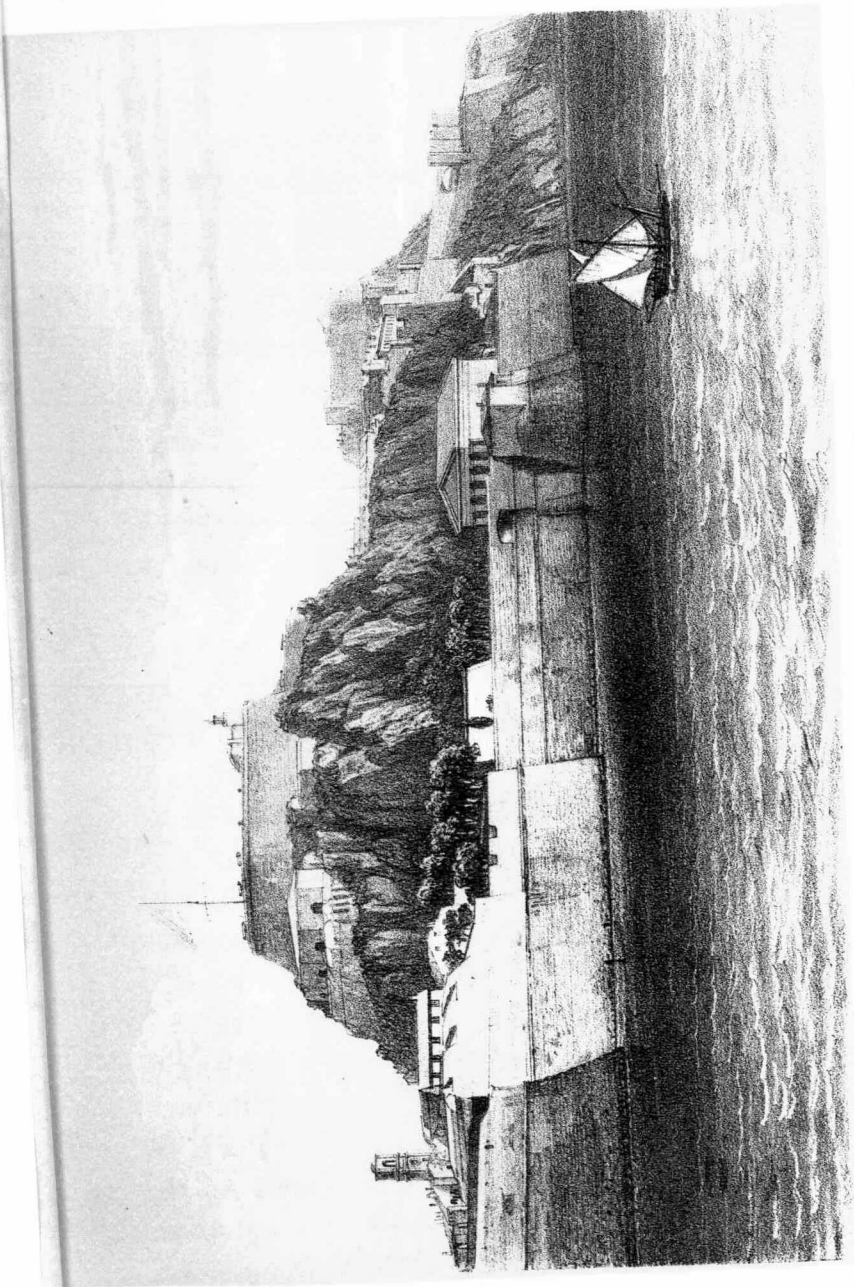
τὸν ἀξιαγάπητον αὐτὸν βάρβαρον; » Ἐκεῖνος ἔλαβε τὴν χεῖρα μου καὶ τὴν ἔθλιψε τρυφερῶς, κλίνων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπισθεν ἵνα δεχθῆ τοὺς ἀσπασμούς τῆς κόρης του. « Κ' ἐμέ, παπᾶ! » εἶπε τότε γλυκεῖα καὶ θωπευτικῆ φωνῆ, καὶ ἡ σύζυγος του καθήσασα παρ' αὐτῷ τὸν ἐνηγαλίσθη τρυφερώτατα. Τί χαριτωμένη οἰκογένεια!

Ἄφου ἐγευματίσαμεν, ἐδέησε ν' ἀναχωρήσω· με χρειάζεται ὅμως τὸ τέλος τῆς ἱστορίας του καὶ θὰ τὸ μάθω αὔριον. Ὅτι ἤκουσα μέχρι τοῦδε με φαίνεται πλάσμα, δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ρουζμόν εἶνε τὰ εἰς θάνατον καταδικασμένα ἐκεῖνα θύματα, καὶ φλέγομαι ὑπὸ περιεργείας νὰ μάθω διὰ τίνος ἀπιστεύτου τρόπου ἐσώθησαν. Ἐν τούτοις δὲν ὀνειρεύομαι ἄλλο, ἢ δημοκράτας, ἐπαναστατικὰ δικαστήρια, λαιμοτόμον καὶ... γάμους. Ἡ κεφαλὴ μου γυρίζει·

χαῖρε, ΦΡΙΔΕΡΙΚΕ.

Βουσαῖν, Ἰούλιος 1816.

Φριδερίκε! εἶμαι ἐρωτευμένος! πρὸ καιροῦ παρετήρησα ὅτι κάτι μ' ἔλειπε, κατ' ἀρχὰς τὸ ἀπέδωκα εἰς μελαγχολίαν, ἔπειτα ἐφοβήθην μήπως ἦτο ἀρχὴ στήθικοῦ τινος νοσήματος· ἀλλὰ τῶρα εἰξεύρω ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἔρωσ — ἀγαπῶ τὴν μάγισσαν ἐκείνην, τὴν Λουίζαν, — χωρὶς αὐτὴν θ' ἀποθάνω — χαῖρε! — Ἐν τούτοις πρόσμεινε ὀλίγον! ἔχω καὶ ἄλλα νὰ σέ διηγηθῶ, ἂν τὸ κατορθώσω· — εἶνε πάντοτε ἐκεῖ ἐμπρὸς μου· βλέπω παντοῦ τὴν μικράν τῆς μορφῆν· ἰδέ· εἶνε ἐδῶ, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ καλάμου μου καὶ χορεύει μεταξὺ τῶν γραμμῶν τὰς ὁποίας γράφω. — Κάθησε λοιπὸν ἤσυχα, μικρὰ τρελλῆ, καὶ ἄφες με νὰ γράφω εἰς τὸν φιλτατόν μου Φριδερίκον! Ἐμβα,

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

(ΑΝΑΓΟΛΙΚΗ ΠΛΑΝΗ)

ἂν θέλης, εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ μὴ μὲ ταράττης ἐνόσω γράφω! Καλὰ! μεῖνε αὐτοῦ!

Ποῦ εἶχε φθάσει ὁ Λουδοβικὸς μας εἰς τὴν διήγησίν του; Ἄ! ἐνθυμήθην! εἰς τὸν γάμον ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Τὸν ἀφήνω καὶ πάλιν λαλοῦντα μόνον του.

« Ἄφοῦ ἠγέρθημεν τῆς τραπέζης, ὁ πατὴρ μου, ὁ ἱερεὺς καὶ ἡμεῖς οἱ δύο σύζυγοι ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ δωμάτιόν μας, ὅπου ἐμείναμεν ὅλην τὴν ἡμέραν. Δὲν θέλετε ἴσως τὸ πιστεύσει, καὶ ὅμως, ἐνῶ ὁ φονικὸς σίδηρος ἐκρέματο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, ἐτρέφομεν ἔτι τὴν ἀπότολμον ἐλπίδα νὰ σωθῶμεν, ὅπερ ἦτο ἐπίσης πιθανὸν ὡς τὰ φανταστικὰ τῶν πυρεσσόντων ὄνειρα.

« Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἑσπερινοῦ μας χωρισμοῦ ὁ πατὴρ μου ὑπνωττεν ἤδη, ὁ δὲ ἱερεὺς ἠγέρθη, ἵνα μᾶς εὐχηθῆ τὴν καλὴν νύκτα καὶ ὀδηγήσῃ τὴν Ἀννέταν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπερ εἶχον ἐνοικιάσει δι' αὐτὴν παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος. Ἀφήκα φλογερὸν φίλημα εἰς τὰ χεῖλη της, λέγων· « Ὑπνον ἑλαφρὸν, ἀγαπητή μου, » καὶ ἠθέλησα νὰ τὴν ἀσπασθῶ καὶ ἐκ δευτέρου, ἀλλὰ ὁ γέρον ἱερεὺς μ' ἀπόβησεν ἡρέμα· « Υἱέ μου, εἶπε, ἀνήκει ἤδη εἰς τὸν οὐρανὸν, ἡγιάστη! — Ἀγάπα Ἀβελάρδε, ἀλλ' ἀρήσου τὴν Ἐλουίζαν σου, » καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη κατόπι τῶν.

« Ὁ πατὴρ μου ἐκοιμᾶτο ἤδη βαθὺν καὶ ἤσυχον ὕπνον, ἐγὼ δ' ἐκαθήμην εἰς τὸ ἄκρον τῆς κλίνης μου, ἔξυπνος καὶ ὅμως ὄνειρευόμενος, ὅτ' αἴφνης ὁ Λαφῶς, ὁ ὑπολοχαγὸς τῶν θωρακοφόρων, παρίσταται ἐμπρὸς μου, χωρὶς νὰ ἐννοήσω πότε εἰσῆλθε. « Σαρῶστ, » μοὶ λέγει ταπεινῆ τῇ φωνῇ, « τί κάμνεις ἐδῶ; ἡ σύζυγος σὲ περιμένει πρὸ καιροῦ, καὶ σὺ μονάζεις ἐδῶ ὡς ἀναχωρητῆς; » « Λαφῶς, » ἀπήντησα, « τί σκέψεις εἶν' αὐταί, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου; » — « Καὶ μήπως, ἐλεύθεροι ἢ φυλακισμένοι, δὲν εἴμεθα πάντοτε εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου; »

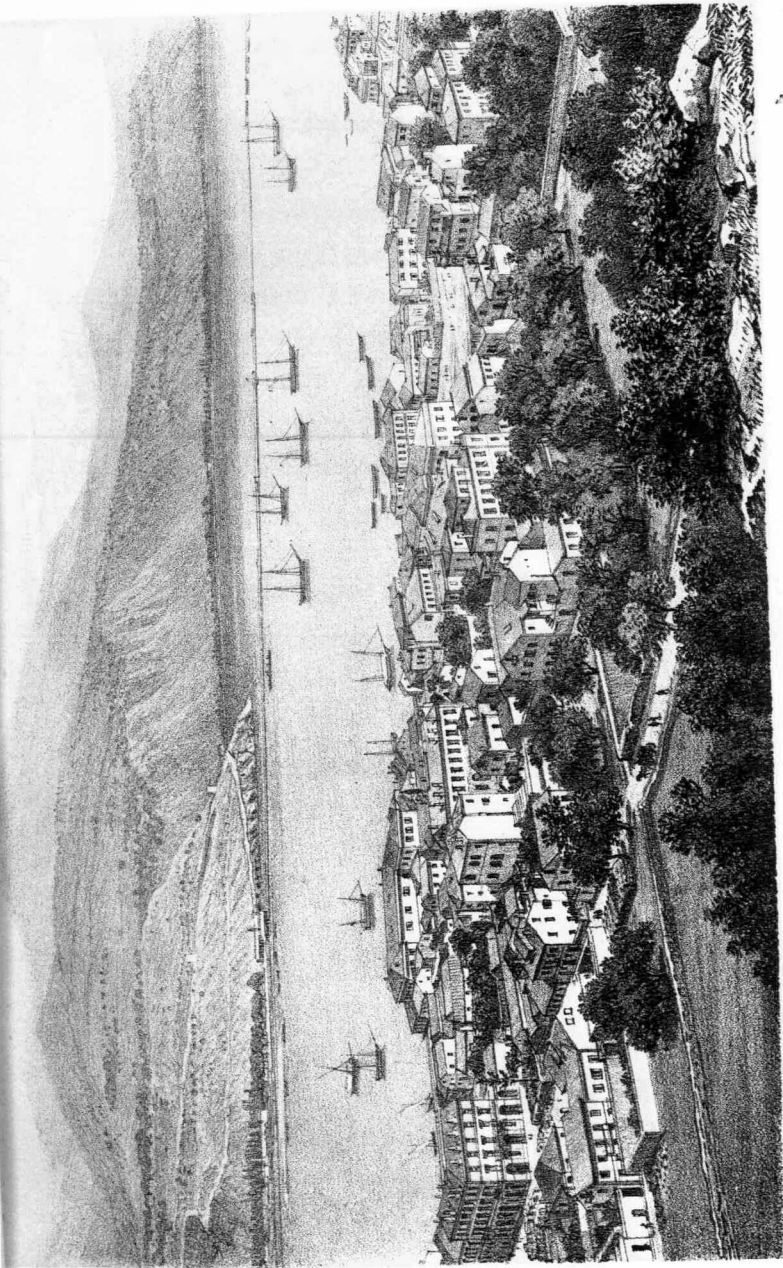
σήμερον ὁ γάμος, αὔριον ἢ κηδεῖα· αὐτὸ συμβαίνει καὶ χωρὶς λαιμητόμον· ἂν ἐσυλλογιζέτο τις αἰωνίως τὸν θάνατον, ὅστις θὰ πνίξη ἴσως τοὺς τυράννους μας πρὸ ἡμῶν, δὲν ἤθελε ποτὲ νυμφευθῆ, καὶ ἤθελεν ἀφήσει νὰ ἐξαλειφθῆ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Εἶσαι νεόνυμφος, πολεμιστῆς, ἰππότης γάλλος, καὶ φοβεῖσαι τὸν θάνατον;» — « Ἄχ ἀγαπητέ μου σύντροφε, » εἶπον μετὰ στεναγμοῦ, « μὴ μὲ πειράζης! ἡ λαιμοτόμος εἶνε ὄπισθεν τῆς νυμφικῆς κλίνης. » — « Εἶνε καὶ ὄπισθεν τῆς ἰδικῆς σου, » προσέθηκε δυσθύμως, « ἀπόλαυσε ὅσον δύνασαι! ὅσον βραχύτερος εἶνε ὁ καιρὸς σου, τόσοσ ὀλιγώτερον ἔχεις νὰ χάσης· λάβε λοιπὸν ὅτι σοὶ προσφέρεται! δεῖξε εἰς τὸν θάνατον ὅτι γελᾷς μαζὴ του, ἢ εἰς τὴν πρόνοιαν ἂν θέλῃς καλλίτερον, ὅτι δὲν ἀπληπίσθης ἀκόμη. » Ἔσβυσε τὸ φῶς, μ' ἔλαβεν ἀπὸ τὸν βραχίονα, καὶ μ' ἔσυρε μαζὴ του· ἐγὼ δ' ἀφέθην, καὶ παρηκολούθουν ὡς μεθυσμένος. Πλησίον τῆς θύρας τῆς Ἀννέτας εὔρον τὴν γυναῖκα τοῦ δεσμοφύλακος κρατοῦσαν λύχνον, μοὶ προσεμειδιάσεν, εἰσήγαγεν μίαν κοινὴν κλεῖδα εἰς τὸ κλεῖθρον καὶ ἤνοιξεν ἀψοφητί· ὁ Λαφῶς, μὲ ὄθησε καὶ ἐπανέκλεισε τὴν θύραν.

« Ἡ τύχη μᾶς ἀφῆκεν ὀκτὼ ἡμέρας, τὴν ἐνάτην ὅμως ἐσημανεν ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ. Ὁ Χάρων μᾶς ἀνέγνω κατὰ τὸ σύνθητες τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων. Τρία ἀδιάφορα ἀνεγνωσθησαν, τὸ τέταρτον ἦτο· Ἀννέτα Δυβοά! ἔπασα ἀναίσθητος, καὶ οὐδ' ἠσθάνθην τὸ τελευταῖον φίλημα, ὅπερ ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου. Φλογερὸς πυρετὸς μὲ κατέλαβεν, ὅστις ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας μ' ἐστέρησε τοῦ σκέπτεσθαι καὶ μ' ἐθύθισεν εἰς εὐδαιμόνα λήθην. Ὅταν τέλος ἀνέλαθον, μ' ἐφάνη ὅτι ἐκοιμήθην μακρὰ ἔτη· ὁ γάμος μου, ἡ παροδική μου εὐτυχία εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς συζύγου μου, ἡ ἀναχώρησις της, ὅλα ταῦτα πα-

ρῆλθον πρὸ τῆς μνήμης μου ὡς ὄνειρον νεανικὸν πρὸ καιροῦ ἀποπτάν. Εὐτυχῆς πλάνη! ὁ χρόνος, ὁ θεραπεύων ὅλας τὰς πληγὰς, τοσοῦτον εἶχε διαρκέσει εἰς τὴν ἀσθένειάν μου, ὥστε μ' ἐφάνη ὅτι ἡ βαθεῖα μου πληγὴ εἶχεν ἤδη ἐπουλωθῆ, καὶ ἦτον ἐπομένως ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος καὶ ὀδυνηρά. Ἄνευ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς νάρκης, καὶ τοῦ σωματικοῦ μου κόπου, δὲν ἤθελον βεβαίως ἐπιζήσει τῆς καταστροφῆς ἐκείνης, — τί λέγω; ἡ ἀσθένεια αὕτη ἔσωσε καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου τῆς λαιμοτόμου. Θὰ ἰδῆτε πῶς.

« Ἀφοῦ ἀνέλαθον, πρῶτον ἐζήτησα τὸν καλὸν μας ἐφημέριον, καὶ δεύτερον τὸν Λαφῶς· τὸ ὄνομα τῆς Ἀννέτας δὲν ἤλθε πλέον εἰς τὰ χεῖλη μου· εἶχε ταφῆ ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ὡς ἅγιον καὶ ἀπόκρυφον, φυλασσόμενον διὰ τὴν αἰωνιότητα! Ὁ πατὴρ μου, συνέπλεξε τὰς χεῖρας, ὕψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν· « Ἐκεῖ ἐπάνω, υἱέ μου! ὁ Θεὸς ἅς ἀνταμείψῃ τὰς εὐγενεῖς αὐτὰς καρδίας, αἵτινες ὑπέστησαν τὸν θάνατον διὰ σέ καὶ τὸν πατέρα σου! Ἄκουσε κ' εὐλόγησε τὴν μνήμην των. Προσκύνησε τὴν θεῖαν πρόνοιαν, ἥτις σ' ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν δὲν εἶχον ἰδεῖ ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν τοὺς φίλους μᾶς, οἵτινες ἠγρύπνουν ἐφ' ἡμῶν καὶ μᾶς ἐπεριποιούητο ἀλληλοδιαδόχως. Ἐνῶ ἐκοιμᾶσο εἰσῆλθον εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἀλλὰ δὲν τοὺς εἶδον· τοὺς ἐζήτησα καὶ εἰς τῶν καταδίκων μοὶ διηγήθη ὅτι εἶχον ἀποκεφαλίσθῆ τὴν προτεραίαν. Ὅταν ὁ κῆρυξ ἐκάλεσε τοὺς Σαρὸστ, πατέρα καὶ υἱὸν, ὁ πάτερ-Τιρλεμῶν ἐπροχώρησεν ὑπὸ τ' ὄνομά μου, κ' ἔκραξεν ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς παρεστῶτας· « Υἱέ μου Λουδοβῖκε, ποῦ εἶσαι; » — « Ἰδοῦ με, πάτερ μου, » ἀπήντησεν ὁ Λαφῶς. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ κλητῆρες τοῦ δικαστηρίου δὲν ἐγνώριζον οὔτε αὐτοὺς οὔτε ἡμᾶς, οἱ δὲ λοιποὶ

φυλακισμένοι εσίγησαν καταπλαγέντες ἐκ τῆς ἠρωϊκῆς των αὐταπαρνήσεως. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ Λεβὼν ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ Ἀρράς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ ἡ ἀπάτη των ἐπέτυχε · ἐθανατώθησαν ἀντὶ ἡμῶν. Εὐσεβῆ Τιρλεμῶν! ἠκολούθησες τὸ παράδειγμα τοῦ σωτῆρος! ταλαίπωρε Λαφῶς! ἡ εὐγενῆς σου καρδιά ἐν μόνον αἴσθημα ἠδύνατο πλέον νὰ χωρήσῃ, τὴν φιλίαν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἶχε μάθει ὅτι ἡ μήτηρ του, ἡ ἀδελφὴ του καὶ ἡ μνηστή του εἶχον ἀποκεφαλίσθῃ εἰς Νάντην. Ἄκουσε τῶρά, υἱέ μου, ποῖος γενναῖος φίλος μᾶς προσφέρει τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν! » Ἐσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου του μικρὸν γραμματίον καὶ ἀνέγνωσεν · « Εὐεργέτα μου! ἐνθυμεῖσθε ἀκόμη τὸν Ἰωάννην Πετῆ; αὐτὸν ὅστις εἶχε τὸσον ἀκαταμάχητον κλίσιν διὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ὃν ἐδιδάξατε τὴν ναυτικὴν, ἐπρομηθεύσατε μ' ἐνδύματα καὶ χρήματα; Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν κατέλιπον τὸ Ρουζμόν, μεταβάς εἰς Μαρτινίκαν, καὶ ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἤμην ἐγκατεστημένος ὡς ἔμπορος εἰς Δουανεζ, ἀφοῦ διέτρεξα μέγα μέρος τοῦ γνωστοῦ κόσμου, ὅτε ἡ ἐπανάστασις ἐξεβράχη, καὶ μὲ παρέσυρεν εἰς τὸν στρόβιλόν της. Κατέλιπον τότε τὴν εἰρηνικὴν θέσιν μου διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, καὶ ἀπὸ τινων ἤδη μηνῶν εἶμ' ἐδῶ εἰς τὸ Ἀρράς ὡς συνταγματάρχης. Ἐχω φιλίαν μ' ἐν τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, ὅστις μ' ἔδειξε τὸν κατάλογον τῶν κρατουμένων εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τῶν ἀποκεφαλισθέντων · τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἐπρόκειτο νὰ θανατωθῆτε σεῖς καὶ ὁ υἱός σας. Μετέβην λοιπὸν εἰς τὸ δικαστήριον ἵνα προσπαθῆσω νὰ σᾶς σώσω, ἀλλ' ἀντὶ ἡμῶν βλέπω τὸν σεβασμιον πάτερ-Τιρλεμῶν κ' ἕνα ἄγνωστον ἰδιοποιουμένους τὰ ὀνόματα σας. Ἐννοῶ τὰ πάντα καὶ σιωπῶ. Ἐμαθον διὰ τινος φίλης — τ' ὄνομά της εἶναι ἀδιάφορον — ὅτι ζῆτε ἀμφοτέροι καὶ δι' αὐτῆς ἐπίσης σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι τὸ μεσονύκτιον τῆς 13

И РЕЧА/МОНА/С
СТО АРГОТОЛИДА/

τοῦ μηνός (μεθαύριον) θὰ ἦμαι πλησίον τῆς φυλακῆς. Αὐτὴ θὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ δραπετεύσητε· θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου θὰ εὔρετε ἐνδύματα διὰ κατάλληλον μεταμφιεσμὸν καὶ πλαστὰ διαβατήρια, δι' ὧν θὰ περάσετε τὰ σύνορα. Γνωρίζω ὅτι εἶσθε ἀθῶοι τοῦ προσαπτομένου σας ἐγκλήματος καὶ ὅτι ὁ Λεβὼν εἶνε ἐχθρὸς σας πρὸ πολλοῦ. Ὑπήρξατέ ποτε ὁ εὐεργέτης — ὁ πατήρ μου, — καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη εἶνε δημοκρατικὴ ἀρετὴ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ καύσητε τὴν ἐπιστολήν μου, πρὸς ἀποφυγὴν συνεπειῶν. » Καὶ πραγματικῶς, ἅμα ὁ πατήρ μου μ' ἐκοινοποίησε τὸ περιεχόμενόν της, ἐκάη.

« Ὁ ἔρωσ πρὸς τὴν ζωὴν ἀνεζωογονήθη ἐντός μου, πρὸ πάντων ὅταν εἶδον πόσον ὁ πατήρ μου τὴν ἠγάπα ἔτι. Ἡ φυγὴ μας ἐσχεδιάσθη κ' ἐξετελέσθη· ἡ φίλη τοῦ Πετῆ, — ἡ ὠραία κόρη τοῦ δεσμοφύλακος — μᾶς ἐβουήθησε κρυφίως, ὁ δὲ σωτὴρ μας μᾶς ὑπεδέχθη, καὶ διὰ τῆς βοηθείας του ἐφθάσαμεν ἐντὸς ὀλίγου ἀκωλύτως τὰ γερμανικὰ σύνορα.

« Ἀπεφασίσαμεν νὰ ζητήσωμεν ἄσυλον εἰς Δανιμαρκίαν, ἀφοῦ ὁ τόπος οὗτος μᾶς εἶχε συστηθῆ ὡς εὐάρεστος καὶ ἀσφαλὴς διαμονὴ διὰ τοὺς ξένους. Εἰς Ἀμβουῦργον ὁ ταλαίπωρος πατήρ μου προσεβλήθη ὑπὸ μαρασμοῦ, ἕνεκα τῆς λύπης καὶ τῶν τάλαιπωριῶν τῆς φυλακῆς καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς φυγῆς μας. Ἀπέθανε, φεῦ! καὶ τὸ σῶμα του ἐτάφη πέραν τοῦ Ἑλβα. Ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου κ' ἔμεινα μόνος εἰς τὸν κόσμον, ἄπατρις, ἄστεγος, ἄνευ συγγενῶν καὶ σχεδὸν ἄνευ χρημάτων. Ἐλυπήθην καιρίως, ἀλλ' ἡ ὑγεία μου ἦτον ἔτι ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε ν' ἀντιστῆ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ βαρὺ ἄλγος. Μετέβην ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, πάντοτε πρὸς βορρᾶν ὅσῳ μακρότερα τοῦ τόπου τῶν δεινῶν μου, τόσῳ καλλίτερον. Ὡς εἰξεύρετε τὸ Ράνδερς ὑπῆρξε τὸ τέρμα τῆς ἐξορίας μου. »

Ἐδῶ μᾶς διέκοψαν καὶ πάλιν· ἐλπίζω ὅμως νὰ μάθω ἐντὸς ὀλίγου τὸ τέλος τῆς ἱστορίας του. Ἡ κυρία Σαρὸστ εἰσήλθε καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν μ' ἦθος περιήπου κατηφές. Τὴν ἀνέγνωσε, συνέσπασε τὰς ὀφρὺς καὶ τὴν ἔθλιψε μεταξύ τῶν χειρῶν του, βηματίζων πολλακίς ζωηρῶς περὶ τὴν αἴθουσαν, ἠσθάνθη ὅτι ἡ παρουσία μου ἐστενοχῶρει καὶ ἀπεσύρθη. Διαβαίνων ἔφιππος πρὸ τοῦ κήπου, εἶδον τὴν Λουίζαν καθήμενὴν ὑπὸ τὸ φύλλωμα, κλίνουσαν τὴν κεφαλὴν, καὶ κρατοῦσαν μανδύλιον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, — τὴν εἶδον ὀλοφύζουσαν. Τότε, Φριδερίκε, ἐνόησα τὸ πάθος μου· ἄλγος δριμύ εἰσέβαλεν εἰς τὸ στήθος μου καὶ μὲ εἶπε· « Χριστιανὲ! τὴν ἀγαπᾶς! » Ἄλλ' ἐκεῖνη; Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ ὅλας τὰς φρουράς, τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ λογιστικὰ βιβλία, καὶ ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν κατηραμένην αὐτὴν ὑπηρεσίαν! Μόλις μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας θὰ μάθω τὴν τύχην μου, — ἂν δὲν ἀποθάνω ἐξ ἀνυπομονησίας πρότερον.

Ῥουζμόν, Αὐγούστος 1816.

ΦΙΛΑΤΕ ΜΟΥ ΦΡΙΔΕΡΙΚΕ!

Σήμερον ἔχομεν.... ἄς ἰδῶμεν — ἐξ τοῦ μηνός· δὲν δύνασαι λοιπὸν νὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν μου εἰς τὰς ἐπτά. Κρῖμα! διότι τότε ἤθελα σὲ παρακαλέσει νὰ κενώσης μίαν βαύκαλιν τοῦ κάλλιτέρου σου οἴνου εἰς ὑγείαν τοῦ εὐγενοῦς καὶ διασήμου λοχαγοῦ Χριστιανοῦ Ρόζενθεργ καὶ τῆς χαριτοβρύτου δεσποινίδος Λουίζης Βεθύνου Σαρὸστ, οἵτινες τὴν ἡμέραν αὐτὴν σκοπεύουσι νὰ τελέσωσι τοὺς ἀρράβωνάς των. Ναί, ἀγαπητὲ ἱερεῦ! εἶμαι ὁ εὐτυχέστερος ἄνθρωπος ἐπὶ γῆς· ἡ Λουίζα μ' ἀγαπᾷ.

Ἄλλ' ἀληθινὰ, εἶσαι ὠραῖος νέος, τακτικὸς, θετικὸς, συστηματικὸς, μὴ ἀγαπῶν τὴν βραψωδικὴν στομυλίαν· θὰ προσπα-

θήσω λοιπὸν νὰ μεταβάλω τὸ ἐρωτικὸν μου κάλπασμα εἰς ἱστορικώτερον τρίποδον.

Ἰδοὺ ἡ ἱστορία.

Χθές ὑπῆγα εἰς Ῥουζμόν· ὁ μέλλων πενθερός μου ἦτο κατὰ τὸ σύνθετες γλυκὺς καὶ προσηνῆς, ἀλλὰ μελαγχολικὸς ὀλίγον, — ἐπίσης ἡ μήτηρ καὶ ἡ Λουίζα. Ἄς ἐξετάσω μὲ τρόπον, διαλογίσθην κατ' ἐμαυτόν. Μένω μόνος μὲ τὸν πατέρα καὶ ἀρχίζω ὀλίγον τὴν ἀνακάλυψιν, — μαθητῶν δὲ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀνανεώσῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας, ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀφήσῃ, ν' ἀφήσῃ τὸ Ῥουζμόν, τὸ ἀγαπητὸν Ῥουζμόν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου διήγαγε τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, καὶ δεκαεὶ εὐδαίμονα ἔτη τῆς ὠρίμου του ἡλικίας. Ὁ ἰδιοκτήτης του ἀπέθανε, κληροδοτήσας αὐτὸ εἰς τοὺς Ἰησοῦτας. Καὶ δύναται μὲν ἡ οἰκογένεια νὰ ζήσῃ ἀνέτως, ἀλλὰ ν' ἀφήσῃ τὸ Ῥουζμόν... — Τότε μ' ἐνέπνευσεν ὁ οὐρανὸς μίαν ἰδέαν· ἐγείρομαι ὀρμητικῶς, δράττομαι τῶν δύο τοῦ χειρῶν καὶ τῷ λέγω· « Ἐγὼ ἐν ἄλλο Ῥουζμόν εἰς Δανιμαρκίαν. » — Θλίβει τὰς χεῖράς μου ἐπὶ τοῦ στήθους του, δάκρυα βρέχουσι τὰς παρειάς του καὶ λέγει βραδέως! « Καλὰ δι' ἐμὲ ἴσως, φίλτατε μου λοχαγέ! ἀλλά... » — Ἀφίνω τὰς χεῖράς του, ὀρμῶ εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εὐρίσκω τὴν μητέρα καὶ τὴν θυγατέρα καὶ ταῖς λέγω: — « Κυρία, Δεσποινίς! εἶμαι εὐγενῆς, ἔχω ἐν καλὸν κτῆμα, εἶμ' ἐλεύθερος, κύριος τῶν πράξεων μου! » Ἡ Λουίζα ὠρητῶ· — « Ἐδῶ καταθέτω ὅλην μου τὴν ἐλευθερίαν, τὴν περιουσίαν, τὸ ζῆφος μου εἰς τοὺς πόδας τῆς ἀγαπητῆς μου Λουίζης. » — Ἡ κυρία Σαρὸστ ἐγείρεται μεγαλοπρεπῶς, ἐλαφρὸν ἐρυθρῆμα ἐπιφαίνεται καὶ ἐξαλείφεται ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῆς εὐγενοῦς καὶ μεγαλοπρεποῦς μορφῆς τῆς, καὶ ἀποκρίνεται· — « Κύριε λοχαγέ, συνδέεσθε μὲ μίαν οἰκογένειαν πτωχὴν, ἄστεγον, ξένην. » —

« Ξένην, κυρία, ξένην; αἱ ἰδέαι μας εἶναι αἱ αὐταί, ἡ θρησκεία μας ἡ αὐτὴ, καὶ ἂν ὁ ἔρωσ καὶ ἡ συμπάθεια μᾶς ἐνώσωσιν... »
 Ἡ Λουίζα προχωρεῖ πρὸς ἐμὲ, ἐρυθριᾷ ὡς ῥόδον ἀνοίγην πρὸ μικροῦ ὑπὸ τῶν ζεφύρων· οἱ ὠραιοὶ τῆς ὀφθαλμοὶ πληροῦνται δακρύων, κ' ἐν μειδίαμα τρέμει ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς. Ἀποσύρει τὸ χειρόκτιόν τῆς καὶ μοὶ τείνει τὴν ἀλασαστρίνην τῆς χεῖρα, λέγουσα μὲ τὴν ἀγγελικὴν τῆς φωνήν· « Κύριε λοχαγέ! σᾶς ἀγαπῶ, κατεστήσατε εὐτυχεῖς τοὺς γονεῖς μου! » Τὴν θλίβω ἐπὶ τοῦ στήθους μου, καὶ ἡ μήτηρ τῆς εὐλογεῖ τὴν ἔνωσίν μας, ἐπιθέτουσα τὰς χεῖρας. Ἡ Λουίζα εἶχε κρύψει τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στήθος μου· τὴν ἀνήγειρα πάλιν, καὶ εἶπε μὲ τὸ ἐπαγωγόν τῆς ἤθος· « Ἄλλ' ὄχι καὶ ἐπιστομίδα. » — « Ἐκτὸς αὐτῆς, μόνον, » ἀνέκραξα, δίδων καὶ λαμβάνων τὸ πρῶτον φίλημα. Μετ' ἐμὲ ἔτρεξε ν' ἀσπασθῆ τὴν μητέρα τῆς, καὶ τὸν πατέρα τῆς, ὅστις ἐκ τῆς θύρας εἶχε γείνει μάρτυς τῆς συγκινητικῆς σκηνῆς.

Ἀλλὰ, μονονότι λαμβάνεις τὴν νέαν αὐτὴν ἱστορίαν, δὲν θὰ μοῦ χαρίσης βέβαια τὸν κόπον νὰ σοὶ κοινοποιήσω τὸ συμπέρασμα τῆς παλαιᾶς. Ἐχεις, ἐννοεῖται, περιέργειαν νὰ μάθης πῶς ὁ ταλαίπωρος Λουδοβῆκος ἐπανευρίσκει τὴν Ἀννέταν του. Ἄς σοὶ διηγηθῆ ὁ ἴδιος.

« Ἀγαπητέ μου υἱέ! ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὴν τελευταίαν φορὰν, ὅτε ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν σας, νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω; Μὲ παρηκολουθήσατε μέχρι τοῦ Ράνδερς, καὶ μ' ἐδείξατε τὴν τρυφερωτέραν συμπάθειαν. Δὲν πιστεύω ν' ἀπεκρίθην μεθ' ὅσης ἔπρεπε τρυφερότητος εἰς τὴν παιδικὴν σας ἀγάπην, πλὴν, φεῦ! ἡ καρδιά μου ἦτο εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ψυχὴ μου ἐταράττετο σφοδρῶς ὑπὸ ἀβεβαίας καὶ ἀορίστου ἐλπίδος, ἣν ἐπιστολὴ τοῦ δημοκρατικοῦ μου φίλου Πετῆ εἶχε διεγείρει ἐντός μου.

« Μ' ἔγραψεν ὅτι εἶχε μάθει παρὰ τινος ἐπανελθόντος μετανάστου, ὅτι ἔζων εἰς τὴν δανικὴν πόλιν Ράνδερς· ὅτι τὰ πράγματα εἶχον πολὺ μεταβληθῆ μετὰ τὴν φυγὴν μου· ὅτι ἦτο ὁ κάτοχος τοῦ Ρουζμόν, καὶ ὅτι ἀνοικταὶ ἀγκάλαι μὲ περιέμενον ἐκεῖ. Ἄλλως τε ἠδυνάμην νὰ ἐπανέλθω ἀκινδύνως, καὶ νὰ λάβω ἴσως μάλιστα καλὴν τινα θέσιν παρὰ τῆς νέας Κυβερνήσεως. Ἐτελείωνε δὲ παρακαλῶν με νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἐπιστροφὴν μου, ἀφοῦ προσφιλῆ πρόσωπα τὴν ἀνέμενον ἀνυπομόνως.

« Ἀνεχώρησα, ἐπέταξα, ἔφθασα τέλος εἰς Ρουζμόν· ἡ θύρα τοῦ κήπου, ἐκεῖ, ἦτο ἡμιανοικτῆ. Ἐπλησίασα εἰς τὴν οἰκίαν, βεθῆς ὑπὸ φαιδρῶν καὶ ἀλγειῶν συναισθημάτων ταρασσόμενος, καὶ ὑπὸ εὐαρέστων καὶ λυπηρῶν ἀναμνήσεων περικυκλούμενος. Πρὸ τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἐκάθητο ὠραία μικρὰ κόρη, πλέκουσα ἀνθοστεφάνους. — Θεέ! ἦτον ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς Ἀννέτας μου, ὡς ὁπόταν τὴν εἶχον ἰδεῖ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν λειμῶνα· τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἐκάλυψα τὸ πρόσωπόν τῆς μὲ φιλήματα, καὶ ἠρώτησα. — « Τίνος εἶσαι, ἄγγελε μου; » — « Τῆς μαμᾶς! » ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. — « Δὲν εἶσαι καὶ τοῦ παπᾶ; » — « Τοῦ παπᾶ; » ἀπήντησε θεωροῦν με μετ' ἐκπλήξεως, « δὲν ἔχω πατέρα. » — « Πῶς λέγουν τὴν μητέρα σου; » ἠρώτησα. — « Τὴν λέγουν μαμᾶ. » ἀπεκρίθη. Συγχρόνως ἀκούω φωνὴν, ἐγείρω τὸ βλέμμα, ἡ Ἀννέτα εἶν' ἐμπρὸς μου, ὠχρὰ, τρέμουσα ἐκ χαρᾶς, ἔτοιμος νὰ λειποθυμήσῃ. Ναὶ, υἱέ μου, ἦτο ἐκεῖνη, ἡ ἀπολεσθεῖσα μου σύζυγος, καὶ τὸ τέκνον — ἦτο ἡ Λουίζα σου...

« Ἐκπλήττεσαι ἀναμφιβόλως διὰ τὴν ὡς ἐκ θαύματος σωτηρίαν τῆς Ἀννέτας; Ἄκουσον, υἱέ μου! Ἀφοῦ μ' ἀνέκφραστον ὀδύνην ἀπεσπᾶσθη τοῦ ἡμιθανοῦς ἐκ τοῦ τρόμου συζύγου τῆς, ὠδηγήθη πρὸ τῶν αἰμοχαρῶν δικαστῶν, εἰς οὓς ἐνέπνευσεν εἰδός:

τι ἐνδιαφέροντος διὰ τῶν τολμηρῶν τῆς ἀπαντήσεων, τῶν ἀποφασιστικῶν τῆς τρόπων, καὶ τῆς ἡρωϊκῆς τῆς ἀταραξίας. — Φεῦ! δὲν ἐνόησαν ὅτι ἡ δύναμις τῆς ἀπελπισίας τὴν ὑπεστήριζεν. — Ἄθωώθη, ὦ θεέ μου! ἡ ἐλευθερία δὲν τῆ ἦτον εἰσέτι ἀπολαυσις, καθότι ἅμα τῆς τὴν ἀνήγγειλαν, τὸ λογικόν τῆς ἐταράχθη. Μία τῶν θεατῶν, ἀρκετὰ πλουσία γυνή, ἐσυμπάθησεν εἰς τὴν κατάστασίν τῆς. Τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, τὴν ἐπεριποιήθη φιλανθρώπως, μέχρις οὗ ἀνέλαθε μετὰ τέσσαρας μῆνας. Μ' ἐζήτησε τότε, κ' ἔμαθε ὅτι καὶ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου εἴχομεν ἀποκεφαλισθῆ. Ἡ λυπηρὰ αὐτῆ εἰδήσις ἤθελεν ἴσως τὴν φονεύσει, ἂν δὲν ἤσθάνετο ὅτι ἤθελε συμπαρασύρει μετ' αὐτῆς ἐν πτωχὸν ὄρφανόν, μόνον κληροδότημα τοῦ ἀποθανόντος συζύγου. Ἡ ἰδέα αὐτῆ τῆ ἐνέπνευσε δύναμιν, κ' ἐφανέρωσε τὴν κατάστασίν τῆς καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς εἰς τὴν κυρίαν Πετῆ. Ἡ κυρία ἐκείνη ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ Πετῆ μας, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτον εἰς τὸν στρατόν. Ἠγάπησε τὴν Ἀννέταν ὡς μῆτηρ, τὴν ἐφύλαξε παρ' αὐτῆ καὶ τὴν περιποιήθη, ὡς καὶ τὴν κόρην μου, ἣν ὠνόμασεν ἡ μῆτηρ τῆς Λουίζαν εἰς μνημόσυνον μου, — ἐπὶ πλεόν τῶν τεσσάρων ἐτῶν.

« Μετὰ ταῦτα ὁ Πετῆς ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοῦ ὡς στρατηγός, ἱππότης καὶ ἀπόμαχος. Μαθὼν τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀννέτας, τῆ ἀνεκοίνωσε τὴν σχεδὸν ἀπίστευτον εἰδήσιν τῆς σωτηρίας μου, καὶ τῆ ἐνέπνευσε τὴν λίαν ἀπίθανον ἐλπίδα νὰ μ' ἐπανεύρῃ ἐτι ζῶντα· λαβὼν ὅσας ἠδύνατο εἰδήσεις περὶ ἐμοῦ, ἔμαθεν εὐτυχῶς παρά τινος μετανάστου, ἐπανελθόντος ἐκ Δανιμαρκίας, ποῦ διέμενον. Τότε ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκος, ἐξόριστος, ἀνευ φίλων καὶ συγγενῶν, ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τὰς ἀγκάλας συζύγου, ἣν πρὸ καιροῦ εἶχε θρηνησεί ὡς νεκρὰν, κόρης, ἣς ἠγνόει τὴν ὑπαρξίν.

1 ΝΟΤΗ ΒΟΥΛΑΡΗΣ, 2 ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΑΛΙΝΟΣ, 3 ΕΜΠΕΤΑΝΙΝΟΣ ΒΟΥΛΑΡΗΣ
 4 ΟΥΛΑΖΡΟΣ ΓΡΙΒΑΣ 5 ΓΑΡΑΚΙΟΤΗΣ ΓΡΙΒΑΣ

« Ὁ καλὸς Πετῆς μ' ἄφησε νὰ κατοικῶ εἰς τὸ Ρουζμόν, καὶ ἴσως ἤθελεν ἐντελῶς μοὶ τὸ παραχωρήσει, ἂν ὁ θάνατος, συνέπεια τῶν πληγῶν του, δὲν τὸν κατελάμβανε ταχέως. Ἡ σύζυγός του ἀπέθανε μικρὸν κατόπι, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον τέκνα, τὸ Ρουζμόν περιήλθεν εἰς ἀδελφὸν τινὰ τῆς γυναικὸς του, οὐτινος ὁ θάνατος μὲ διώκει σήμερον τῆς κατοικίας μου. Μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ ὁ πατήρ μου εἶχε δανείσει εἰς Ἀρράς κ' ἔλαβον ἀνελιπῆς ἐπανελθὼν, μ' ἐπροφύλαξε μέχρι τοῦδε τῆς πενίας· δὲν ὑπῆρξα ὅμως ποτὲ τόσοσι πλούσιος, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐξαγοράσω τὸ προσφιλές μου αὐτὸ κατοίκημα. Ἐκάμα πολλάκις διαβήματα ἵνα τύχω μιᾶς θέσεως καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ τῆς παλινορθώτου δυναστείας, ἀλλὰ πάντοτε εἰς μάτην, διότι αὐλικὸς τις τοῦ Ναπολέοντος ὑπῆρξεν ἄσπονδος τοῦ πατρός μου ἐχθρός. Ἐγνώριζε νὰ κλίνη ἀναλόγως τῶν καιρῶν, καὶ ν' ἀνταλάσση τὴν τρίχρουν μὲ τὴν λευκὴν κοκάρδαν, καὶ κατώρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ παρὰ τοῖς Βουρβόνοις. Αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του θερμαίνονται σήμερον ἀνέτως εἰς τὸν ἥλιον τῆς αὐλῆς, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχω πλέον νὰ προσδοκῶ εὐτυχίαν εἰς τὴν δυστυχῆ μου πατρίδα. Δι' αὐτὸ ἡ θυσία ἦν μὲ ζητεῖς, υἱέ μου, δὲν εἶνε μεγάλης ἀξίας. Ἄς μεταβῶμεν ὅλοι εἰς τὴν ἀγαπητὴν σου Δανιμαρκίαν, εἰς τὸ ἥσυχον αὐτὸ ἄσυλον τῆς οἰκιακῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἀστυκῆς ἐλευθερίας, ἵνα ζήσωμεν ἐκεῖ ὅσον χρόνον ἔτι μᾶς δώσῃ ὁ θεὸς, ἵνα δοξάσωμεν τὴν σοφίαν του καὶ τὴν ἀγαθότητα τῶν ἀκατανοήτων καὶ ἀνεξαρτήτων αὐτοῦ βουλῶν. »

Καὶ τώρα, ἀγαπητέ μου φίλε... Ἄ! ἰδοὺ ὁ ἄγγελος πλησιάζει καὶ βλέπει ἄνωθεν τοῦ ὄμου μου, — πρέπει νὰ τελειώσω. Δευτέραν ὁκτὼ ἀναχωρεῖ τὸ σύνταγμα μας, ἀντικαθιστάμενον ὑπ' ἄλλου. Μετὰ ἕνα λοιπὸν μῆνα τὸ πολὺ θὰ στολίσῃς εὐμορφα

τὴν ἐκκλησίαν σου μὲ ἄνθη καὶ φύλλα καὶ θὰ ἐτοιμάσης μίαν
γαλλικὴν προσλαλίαν διὰ τὴν νυμφικὴν εὐλογίαν τῆς χαριστά-
της Λουίζης καὶ τοῦ τρισευδαίμονος Χριστιανοῦ Ρόζενβέργ.

(Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Μώλερ).

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ.

Ἰωάννης ὁ Βηλαρᾶς, υἱὸς Στεφάνου ἱατροῦ Ἰωαννίτου καὶ Τάρσας Πε-
λοποννησίας, ἐγεννήθη εἰς Ἰωάννινα, ὅπου καὶ ἐπέρασε τὰς πρώτας σπουδὰς
τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας εἰς τὸ Κοινὸν τῆς πατρίδος τοῦ Γυμνασίου. Ἀπὸ
τὸν πατέρα του ἐδιδάχθη τὴν λατινικὴν, ἰταλικὴν, καὶ γαλλικὴν γλῶσ-
σαν, καὶ τὰ στοιχειώδη μαθηματικὰ, μὲ φανεράν ἐπίδοσιν.

Ἀπ' τὰ μικρὰ του ἀκόμη ἔδειχνε διάθεσιν διὰ τὴν ποιητικὴν, καὶ πάν-
τοτε κατεγίνετο νὰ παιγνιδίζῃ εἰς διάφορα εἶδη ποιήσεως, μάλιστα τῆς
κωμικῆς καὶ σατυρικῆς.

Ὅταν εἶχε δεκαοκτὼ χρόνους, ἐστάλθη ἀπὸ τὸν πατέρα του εἰς τὸ
Παταύιον τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἐσπούδασε μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν τὰς
ιατρικὰς ἐπιστήμας· καὶ ἀφοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του ἐπροσκολ-
λήθη εἰς τὴν δούλευσιν, ὡς ἱατρὸς, τοῦ Βελῆ Πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ,
τὸν ὅποιον ἠναγκάσθη ν' ἀκολουθήσῃ εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας καὶ κυβερ-
νήσεις του, εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Βερατιοῦ, εἰς τὸ Πασσαλίκι του εἰς
τὸν Μωρέαν, εἰς τὸ Ρουστζοῦκι, ὅταν οἱ Τούρκοι ἐκίνησαν κατὰ τῶν
Ῥώσων, καὶ εἰς τὴν Λάρισσαν, ὅταν ὁ Βελῆς ἦταν Βεζίρης Τρικκάλων.

Αὐταὶ αἱ περιστάσεις τὸν ἔδωσαν αἰτίαν νὰ περιέλθῃ τὴν Πελοπόννησον,
Θεσσαλίαν, Ἠπειρον, Βουλγαρίαν, Μακεδονίαν, καὶ Παριστρίδα. Ὡς τὰ
ὑστερα, κατεκάθησεν εἰς τὴν πατρίδα του τὰ Ἰωάννινα, ἐπαγγελλόμενος
τὸν ἱατρὸν τῆς πόλεως καὶ τοῦ γυναικωνίτου (χαρμιτοῦ) τοῦ Βελῆ, ἀπο-
λαμβάνων ὅσῃν οἰκειακὴν εὐδαιμονίαν, καὶ ὅσῃν ἀφιέρωσιν εἰς τὴν σπου-
δὴν ἠμποροῦσε τότε νὰ συγχωρήσῃ ἢ σιδηρὰ τοῦ τυραννοῦντος Ἀλῆ χεῖρ.
Κατὰ τοὺς 1820, τὸν μῆνα Αὐγούστον, ὅταν ἐπολεμήθη ὁ Ἀλῆς ἀπὸ τὰ
στρατεύματα τῆς Πόρτας, εὐγῆκεν αὐτὸς, μὲ τοὺς λοιποὺς φεύγοντας
τὸν κίνδυνον Ἰωαννίτας, καὶ διεσώθη εἰς τὸ Τζεπέλοβον τοῦ Ζαγοριοῦ. Εἰς
ἐκείνην τὴν ἔλειπνὴν καταστροφὴν, ἡ φωτιὰ τῆς πολιορκίας τῶν Ἰωαννί-
των τοῦ κατάλωσεν ὅλην τὴν περιουσίαν, καὶ τὸν καθήνησε πάμπτω-
χον. Τέτοια θλιβερὰ περίστασις, καὶ τόσα ἄλλα ψυχικὰ καὶ ἠθικὰ πάθη,
ἐνεργοῦντα δυνατὰ εἰς μίαν αἰσθαντικὴν ψυχὴν, τοῦ ἐπροξένησαν ἀπ' ὀλί-
γον ὀλίγον ἓνα μαρασμὸν, ὅπου κατὰ τοὺς 1823, Δεκεμβρίου 28, τὸν
ἔσυραν, πενήντα ὀκτὼ χρόνων ἀκόμη, εἰς τὸν τάφον πάριον.

Αὐτὸς ἄφησε μίαν γυναῖκα χήραν καὶ δύο υἱοὺς νὰ κλαίουσαν τὴν ὀρφάνην ἐνὸς ἀγαθοῦ πατρὸς. Τὸν πρῶτον του υἱὸν ἀφοῦ τὸν ἐπρόκοψεν ἄρκετὰ εἰς τὸν δρόμον τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἀρετῆς, ζῶν ἀκόμη, τὸν ἔστειλεν εἰς Ναύπليون εἰς συναγωνισθῆναι μετὰ τῶν ἄλλων ὁμογενεῖς του.

Ὅσοι ἐγνώρισαν τὸν Βηλαρᾶ, ὅλοι ἦσαν ὁμόφρονες διὰ τὴν πολυμαθεΐαν του. Ἐνῶ ἐφαίνετο στολισμένος μετὰ βαθεῖαν γνώρισιν τῶν ἐπιστημῶν, ἦτον ἐμπειρότατος εἰς τὴν τέχνην του, χαίρομενος κατὰ τοῦτο τὴν γενικὴν τῶν συμπολιτῶν του ἐμπιστοσύνην. Εἰς ὅλας τὰς συνομιλίας του ἔδειχνε μεγάλην κατανόησιν. Ἦτον ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, καὶ πάντοτε εἶχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ ἐμψυχώσῃ τὸν σωρὸν τῶν γνώσεών του μετὰ μίαν δραστήριον καὶ λαμπρὰν φαντασίαν· καὶ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις αἱ φιλολογικαὶ του γνώσεις ἀνεφαίνοντο μετὰ ζωνηρότητα ἀγχινοίας.

Ἄλλὰ περὶ τῆς μεγαλονοίας τοῦ Βηλαρᾶ, ὅλος ὁ θαυμασμός τῶν συμπολιτῶν του, καὶ ὅλοι οἱ ἔπαινοι τῶν ὁμογενῶν του θὰ ἐνομιζόνταν ἴσως φιλοπροσωπία, κοντὰ εἰς τὴν ἀδέκαστον μαρτυρίαν ὅπου ὁ περίφημος Ἄγγλος ἱατρός Ἐνρίκος Ὀλλανδ καταχώρισε περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεις του, γενομένας τοὺς 1812 καὶ 1813, καὶ τυπωμένας εἰς Λονδίον. Τοῦ σοφοῦ τούτου Ἀγγλοῦ ἡ μακρυνὴ διατριβὴ εἰς Ἰωάννινα, τοῦ ἔδωσε πολλὰς περιστάσεις νὰ ἰδῇ τὸν Βηλαρᾶ εἰς διάφορους ἠθικὰς θέσεις.

« Εἰς αὐτὰς καὶ ἄλλας συνομιλίας (λέγει ὁ Κύριος Ὀλλανδ) ἤδρα τὸν « Βηλαρᾶ ἄνθρωπον πολυμαθῆ καὶ πολλὰ εἰδήμονα τῶν φυσικῶν καὶ « μεταφυσικῶν ἐπιστημῶν. Αὐτὸς χαίρεται τὴν φήμην, καὶ πιστεύω « ἀξίως, ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος βοτανικὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐδειχνε ὅτι πολὺ « ἐσκέφθηκε διὰ τὰ διάφορα ὑποκείμενα τῆς μεταφυσικῆς καὶ ἠθικῆς, καὶ « ἡ δμιλία του περὶ τούτων ἐφύλαττε τὸν ἴδιον τόνον τοῦ σατυρικοῦ σκε- « πτισμοῦ, ὅπου ἔκαμε νὰ ὑποφαίνεται εἰς ὅλας γενικῶς τὰς γνώμας του. « Τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ προτέρημα δὲν ἦτον κατώτερον τῶν γνώσεών του « εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Εἶχα μίαν εὐκαιρίαν νὰ δοκι- « μάσω τὴν ποιητικὴν του εὐκολίαν δίδωντάς του ἕνα ἢ δύο κομμάτια « Ἀγγλικῆς ποιητικῆς, μετὰ τὸ μέσον τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, τὰ ὅποια, « ὀλίγα λεπτὰ τοῦ ἐφθασαν νὰ φέρῃ εἰς γραικικοὺς στίχους.

« Κοντὰ εἰς αὐτὰ του τὰ χαρίσματα τῆς πολυμαθείας καὶ εὐαισθησίας, « ἦννε εἰς τὸν χαρακτῆρα του ἐκεῖνο τὸ στοικὸν ἦθος, καθὼς εἶπα, ὅπου « κάποτε τὸν ἀνέβασεν εἰς ἕνα ὕψος καὶ ἔπαρσιν, ὅποιον θὰ ἐταίριαζε « καλλίτερα εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους τῆς ἐλευθερίας, παρ' εἰς τὴν νέαν « αὐτὴν ἀθλιότητα (1). » Dr H. Hollands Travels in Greece, p. 274.

(1) Ὁ σοφὸς περιηγητὴς, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι σύγχρονοί του δὲν ἠμπό- ρησαν νὰ γνωρίσουν ὅτι κάτω ἀπὸ ταῖς στάχθαις εὕρισκοντο ἀκόμη πολλὰ κάρ- θουνα ἀναμμένα.

Τὸ στοικὸν ἦθος ὁποῦ ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς ἀποδίδει εἰς τὸν Βηλαρᾶ, ἦτον ἴσως κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀληθινὰ πεπαιδευμένους τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ, εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἠθικῶν παθημάτων ὅπου εὕρισκετο ἡ πατρὶς καὶ τὸ ἔθνος, τί ἄλλο ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ τὸν εὐαίσθητον σπουδαῖον νὰ ἀνθέξῃ, παρὰ μίαν καρτερίαν ὑπερβολικὴν, ὅπου στὰ μάτια κάθε ξένου ἔπρεπε νὰ νομισθῇ στοικισμός;

Τὰ ποιητικὰ προτέρηματα τοῦ Βηλαρᾶ φαίνονται εἰς ὅλα του τὰ ποιή- ματα. Τὸ εἶδος ὅμως εἰς τὸ ὅποιον ἐπέδιδεν ἐξαιρετὰ ἦτον τὸ σατυρικόν. Ἐγραφε πολλοὺς μύθους, πολλὰ ἔρωτικά, καὶ πολλὰ κομμάτια εἰς τὸ πεζὸν (1).

Αὐτῶν τῶν συγγραμμάτων του ἕνα μέρος μόνον ἔγινε τρόπος, ὅσον συγγοροῦσαν αἱ περιστάσεις, νὰ μαζωχθῇ καὶ νὰ τυπωθῇ, ὅχι μόνον διὰ νὰ γίνῃ κοινὸν εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ δοθῇ κάποια βοήθεια εἰς τὴν χήραν γυναῖκα του, ἡ ὅποια, διὰ τὰ φορικτὰ τῆς πατρίδος δυστυχήματα, ἔμεινε στερημένη τῶν ἀναγκαίων καὶ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ δοθοῦν ὅλα τὰ χρήματα ὅπου θὰ συναχθοῦν ἀπὸ τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν, ἀφ' οὗ εὐγουν τὰ ἀναγκαῖα τῆς ἐκδόσεως ἔξοδα. Ἐδῶ πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἡ μεγάλη εὐγνω- μοσύνη ὅπου χρεωστεῖται εἰς τὴν γενναιότητα τῶν συνδρομητῶν, τῶν ὁποίων ἐτυπώθησαν τὰ ὀνόματα εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου, καὶ οἱ ὅποιοι, εὐθὺς ὅπου ἤκουσαν τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως, συνέτρεξαν μετὰ τὴν πλέον καλοπροαίρετον γενναιότητα.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Βιβλιαρίου ἀρκεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν καθ' ἕνα ἀρκετὴν ἰδέαν τῆς χαριτωμένης φαντασίας τοῦ ποιητοῦ. Εἰς τοὺς μύθους, εἰς τὰ σατυρικά, καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Βατραχομουμαχίας, εἶναι ἀξιο- θαύμαστος, καὶ γλυκύτερος ἀφ' ὅσους ἔγραψαν παρόμοια ἕως τῶρα στὴν γλώσσαν μας. Καὶ εἰς τὰ ἔρωτικά του δὲν ἔχει ἄλλον ἀπὸ τὸν Α. Χριστό- πουλον νὰ τοῦ ὁμοιάζῃ. Οἱ στίχοι του ὅλοι τρέχουν ἀπαλὰ καὶ γλυκὰ, χωρὶς ἐκεῖνους τοὺς στρεβλισμούς, παραγεμισμούς, ἢ ἀνυπόφορας συνω- νυμίας, ὅπου συχνὰ φαίνονται εἰς τὰ συγγράμματα τῶν ὀλίγων τῆς γλώσ- σης μας ποιητῶν.

Ἄλλ' ἡ γλώσσά του... αὐτὸ εἶναι ἕνα ὑποκείμενον περὶ τοῦ ὁποίου ἡ πρέπει τίς νὰ εἰπῇ πάρα ὀλίγα, ἢ πάρα πολλὰ. Ὡς πρὸς τὸ ἰδίωμα,

(1) Εἰς τοὺς 1814 ὁ Βηλαρᾶς ἐτύπωσεν εἰς τὴν τυπογραφίαν τῶν Κορφῶν ἕνα βιβλιᾶριον ὅπου ὀνομάζει ἡ ῥομενικὴ γλώσσα, περιέχον ὀλίγους στίχους καὶ ὀλίγα κομμάτια μεταφράσεων ἀπὸ τοὺς δεινότερους παλαιούς συγγραφεῖς. Αὐτὸ ἐξεδόθη χωρὶς τὸν τρόπον τοῦ γράφειν ὅπου ὀνομάζομεν ὀρθογραφίαν, μεταχειριζόμενος μόνον τόσα γράμματα, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐκφώνησιν τῆς γλώσσης. Ἄλλὰ φαίνεται ν' ἄλλαξε σκοπὸν ἀπὸ τότε ἕως τῶρα, ἐπειδὴ τὰ ἰδιόχειρά του ἀντίγραφα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐτυπώθη τὸ παρὸν, εἶναι γραμμένα ἀπαράλλακτα καθὼς φαίνονται ἐδῶ τυπωμένα· εἰς τὰ ὅποια μολοντοῦτο δέγναι ὅτι εἶχε κάποιος ἰδιοτροπία περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ὀρθογράφειν.

αὐτὸς ἐφύλαξε τὸ τοπικόν του, δηλ. ἐκείνῳ ὁποῦ ὁμιλοῦν εἰς ὅλην τὴν Ἑπειρον ἕως τὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας. Εἰς αὐτὸ ἔκαμε, καθὼς ὁ Θεόκριτος, καὶ καθὼς ὅλοι οἱ νέοι μας ποιηταὶ ἀπὸ τὴν Κρήτην. Πιθανὸν τὸ ἰδίωμα τοῦτο νὰ φανῆ παράξενον εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἢ ὅπου ἀλλοῦ δὲν συνηθίζεται. Ἄλλ' ὁ Βηλαρᾶς λέγει ὅτι ἔγραψε διὰ τοὺς συντοπίτας του, καὶ μ' αὐτὸ ἔχει στὸ μέρος του ὅλα τὰ δίκαια.

Περὶ δὲ τοῦ ὕφους τῆς γλώσσης αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐξηγεῖ τὰς ἰδέας του εἰς τὸν Σοφολογιότατον καὶ Κολοκυθούλην. Ὁ μοναχὸς σκοπὸς του, σύμφωνον μὲ ὅλους τοὺς φρονίμους σπουδαίους, ἦτον νὰ γίνῃ καταληπτὸς εἰς τὸ ἔθνος. Ἄν τὸ ὕφος ὁποῦ ἠκολούθησε εἶναι τὸ ἀρμυδιότερον μέσον, ἢ ὄχι, αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ ἀρμόδιος τόπος ν' ἀποδειχθῆ, ἐπειδὴ εἶναι ὑπολείμενον ὁποῦ ἔδειξεν ὡς τώρα, ὅτι ὀλίγα λόγια δὲν τὸ τελειώνουν. Ἐνα μόνον πρέπει νὰ εἰπωθῆ, ὅτι τοῦ Βηλαρᾶ τὸ ὕφος ὄχι μόνον καταλαμβάνεται ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ καὶ καταθέλγει καὶ καθυδύνει ὅλους, ὅσους ἔχουν ψυχήν καὶ αἴσθημα ἐξανθρωπισμένον νὰ αἰσθανθοῦν τὰ πετάγματα τῆς ζωηρᾶς του καὶ ἀνθηρᾶς φαντασίας.

Κορφοί, 1827.

Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ.

ΝΟΤΗΣ ΒΟΥΣΑΡΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

ΜΥΘΟΙ.

Τὰ παραμύθια ἱστορῶ,
Τοὺς μύθους ξεδιαλέγω.
Στολνῶ τὸ ψέμα ὅσο μπορῶ,
Καὶ τὴν ἀλήθεια λέγω.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Βουλὴ μου ἦρθε, κι' ὄρεξι στὴ λύρα μου ν' ἀρχίσω,
Τοῦ Αἴσωπου τοὺς ἥρωες νὰ γλυκοτραγουδήσω.
Μὲ λόγους ζῶων ἀλόγων, ἀψύχων παρομίας,
Σ' αὐτὸ τὸ λογικώτατο νὰ δώκω νουθεσίας·
Ὡ Φαντασία ζωντανή, ποῦ στὰ μυαλὰ φωλιάζεις·
Κι' ὁποῦ μὲ χέρι δυνατὸ κρατᾶς καὶ τὰ ὑποτάζεις.
Ὅπου σοφῶν καὶ παλαυῶν ἐσὺ τὸ νοῦν ὀρίζεις,
Τοὺς στοχασμούς τους, κυβερνᾶς· τὰ ἔργα τους διορίζεις.
Ὅπου τὸ πᾶν ἐξιστορᾶς σ' ἐνοῦ μυαλοῦ τὸν τόπο,
Ἦτε κοιμᾶται ἢ ἀγρυπνάει, χωρὶς κανέναν κόπο.
Ὅπου τεγγῶν κι' ἐπιστημῶν καὶ συστημάτων βρῦσι,

Ζωγράφος εἶσαι λογιαστὸς στὴ λογιαστὴ τῆ φύσι.
 Ἐσένα κράζω βοηθὸν στῆς συγγραφῆς τὴν ὕλη.
 Λάμψε σ' ἐμένα φωτεινῆ, κι' ὁδήγα τὸ κοντύλι,
 Νὰ δυνηθῶ μὲ τῶν Μουσῶν τὴν γλῶσσα καὶ τὸν τρόπον
 Νὰ ἱστορήσω, ὅσα εἶπῶ, ν' ἀρέσου τῶν ἀνθρώπων.

Σὲ μιὰ ἐποχὴ ἄλλοτεσινῆ, ποῦ πονηριαῖς καὶ δόλοι,
 Τὸ κῦρος εἶχαν δυνατὸ στὴν οἰκουμένην ὅλη,
 Γιατὶ τὸ Ψέμα τολμηρὸ μὲ πλᾶνον εἶχε φτάση,
 Τὸν ἑαυτὸ τοὺς τῶν πολλῶν τῆ γνώμη νὰ θρονιασῆ.
 Μὲ παρρησία στὸ κοινὸ ὅπου ἤθελε νὰ τρέχη,
 Ἐλεύτερο, ἀνεμπόδηγο, καὶ κόπον νὰ μὴν ἔχη.
 Νὰ περπατῆ μὲ σοβαρὸ, μὲ περιφάνιας ἦθος,
 Καὶ νὰ τρομάζῃ τῶν μικρῶν καὶ τῶν τρανῶν τὸ πλήθος.
 Νὰ βρίσκῃ χώρα σ' ὀλουνοὺς· παντοῦ συντροφευμένο.
 Σὲ κάθε σπίτι ἀγαπητὸ, καὶ περιποιημένο.
 Ἡ μαύρη Ἀλήθεια ἀπὸ καιροὺς καὶ χρόνια ἐξορισμένη,
 Ἀπὸ τὸν κόσμον μισητῆ, κι' ὄξω ἀπ' αὐτὸν κρυμμένη,
 Σ' ἀνήλιον τόπον ἀνάμερον, καὶ σὲ πυκνὸ σκοτάδι,
 Εἶχε ἀποκάμῃ κατοικιὰ μέσ' σὲ βαθὺ πηγάδι.
 Μήτ' ἀποκείθε ἐκόταγε νὰ βγῆ σὲ ἡμέρας φέξι,
 Μὲ δίχως κίνδυνον ἀφευχτο, χωρὶς βαργιὰ νὰ φταίξῃ.
 Κεῖ μέσα πάντα μοναχῆ στὸν πάτον σφαλισμένη,
 Ἀπὸ τὸ φόβον ἄκοπα σκληρὰ βασανισμένη,
 Ἄν ἐπιτύχαινε καιρὸ τῆ νύχτα νὰ ἡμπορέσῃ
 Σὲ φίλου, ἢ γνώριμου παλιοῦ τὸ σπίτι νὰ χωρέσῃ.
 Τὴν συντροφιά του ἐχαίρονταν στιμαῖς μὲ τρόμου ζάλη·
 Καὶ κλειόνταν γλήγορ' ἄφαντῆ μὲς τὴν κρυψιόνα πάλι.
 Ἀλλὰ μονάξιας ἐρημιὰ παρόμοια νὰ ὑπομένη
 Βαρέθηκε ὡς τὸ ὕστερον πολὺ περιορισμένη.

Κι' ἀποφασίζει μιὰν αὐγὴ ν' ἀφήκῃ τέτοιους τόπους,
 Νὰ πάη νὰ ζήσῃ, ὡς ἄλλοτε, μαζὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους.
 Ὅχ τὸ πουρνὸ λουπὸν αὐτῆ σὲ σταυροδρομί βγαίνει,
 Στὸν κόσμον φανερόνεται, στὸν κόσμον πάλι μπαίνει.
 Μὸν ἐβουλήθη ὀλόγυμνη τὰ κάλλη κι' ὠμορφιάτης,
 Νὰ δείξῃ δίχως σκέπασμα, ὡς ἦταν μάθημά της.
 Θαρροῦσε ἀκόμα σώζωνταν καθὼς καὶ πρῶτα ὠραία·
 Ὡσὰν καὶ πρῶτα ποθητῆ καὶ ζηλεμένη νέα.
 Τὰ νιάτα ὀγλήγορα ἀπερνᾶν τὰ γηρατιὰ πλακόνουν,
 Καὶ τοῦτα μὸν ἐφάνηκαν ἢ χάρες τελειόνουν.
 Καλοὶ, ἀχαμνοὶ, ποῦ διάβαιναν, ὅχ τὸ λαὸ κοντᾶτης,
 Μηδὲ ἐπεριεργάζονταν καθόλου τῆ θεωριάτης·
 Κανεὶς δὲν καταδέχονταν μηδὲ νὰ τῆ βρωτήσῃ,
 Μὸν βιαστικὰ τὸ δρόμον του τηροῦσε ν' ἀκλουθήσῃ.
 Στέκει, ἢ Ἀλήθεια καρτερᾶει, στὴν ἄκρα ἀπορῶμιμνη,
 Σὲ καταφρόνεσι πολλῆ, ψυχρῆ καὶ παγομένη.
 Διαβαίνει ἡμέρα ὀλάκαιρη, κοντεύει νὰ νυχτόσῃ,
 Καὶ δὲν εὐρέθηκε ἄθρωπος σὲ ταύτη νὰ ζυγόςῃ.
 Κι' ἐκεῖ ποῦ διαλογίζεται, στὸ νοῦ της ἀποράει,
 Μὲ κατασχύνῃ κι' ἐντροπῆ, τὸ τι ἔπαθε μετράει.
 Τῆς φανερόνεται ὀμπροστᾶ τὸ Ψέμα στολισμένο
 Ἀπὸ πετράδια λογιαστὰ, καὶ στὰ χρυσὰ ντυμένο·
 Πλαστῆ ἦταν ὀλη ἢ φορεσιὰ, κι' ἀπὸ γιαλιὰ γιομάτῃ,
 Ὡστόσο ἐφάνταζε πολὺ, κι' ἐγάλαε τὸ μάτι.
 Ὡ καλημ ρα σου ἀδερφή, τῆς λέει, καὶ τι κάνεις;
 Ποῦ ἦσουν, καιροὺς ὀπόλειπες, καὶ ποῦθε τῶρα ἐφάνης;
 Ἄμ πῶς γυμνῆ ἔτ'ζι ὀλότελα, μονάχῃ τέτοιαν ὠρα
 Σὲ δρόμου διάβα σὰν κι' αὐτὸ στῆ μέση ἀπὸ τῆ χώρα;
 Ἐδῶ γιὰ στέκω ὅχ τὸ ταχὺ, τοῦ ἀπεκρίθη ἐκεῖνη·

Καὶ στὰ χαμένα ἐστάθηκα · τοῦ κάκου ἔχω προσμεῖνῃ ·
Ἐκρίνα τάχατε καλὸ τὴν ἔρημιὰ ν' ἀφήσω.
Στὸν κόσμον σὰν προτῆτερα νάρθῶ νὰ κατοικήσω
Νὰ ἐλεήσω ἠθέλησα τοὺς ματαίους ἀνθρώπους,
Ποῦ στὴν ἀμάθεια κείτονται μὲ τάλαιπώριας κόπους.
Σ' αὐτοὺς νὰ λάμψω καθαρῇ, τὴν πλάνη νὰ σκορπίσω
Νὰ ξαλειφθοῦν ἢ πρόληψες, καὶ τὰ κακὰ νὰ σβύσω.
Νὰ φέρω πάλι μάθησες, νὰ φέρω πάλι φῶτα ·
Νὰ ὀδηγήσω τοὺς θνητοὺς εἰς τὸ καλὸ, σὰν πρῶτα.
Τ' ὁμολογῶ ἐπλανήθηκα στὸν ἄγνωμο σκοπὸ μου ·
Καὶ καταφρόνια ἀνέλπιστα θωρῶ μὲ θαυμασμό μου.
Μικροὶ μεγάλοι μὲ μισᾶν · κανένας δὲ μὲ θέλει.
Ἄν εἶμαι, ἢ ἂν δὲ βρίσκομαι, τελείως δὲν τοὺς μέλει.
Καὶ σὰ νὰ μ' εἶχαν ὄχτρητα τὸ πρόσωπο γυρίζουν,
Ἄλλ' ὡς κι' οἱ φίλοι μου οἱ παλαιοὶ, κι' αὐτοὶ δὲ μὲ γνωρίζουν.
Κι' ἂν κανενὸς ἀποκοτάω δυὸ λόγια νὰ μιλήσω,
Φεύγει μὲ πάτημα γοργό, μηδὲ τηράει ὀπίσω.
Νογῶ τὸ λάθος, πῶκαμα · οἱ ἀθρώποι δὲ μοῦ φταίγουν.
Σ' αὐτοὺς δὲν τύχαινε νὰ βγῶ · ἢ γριαῖς δὲν τοὺς ἀρέγουν.
Δὲν εἶν' αὐτὸ, ἀδερφοῦλα μου, ἐκεῖνο ποῦ πειράζει.
Τῆς λείει τὸ Ψέμα, ὡς τὸ φρονεῖς, κι' ὁ νοῦς σου λογαριάζει.
Δὲν βλάβουν τὰ γεράματα, μὸν ἀφορμὴ κι' αἰτία
Εἶν' τῆς στολῆς ἢ ἔλλεψι · δὲν εἶν' ἡ ἡλικία.
Γιατὶ νομίζουν οἱ πολλοὶ, πῶς κάθε τι δὲν πρέπει,
Μὲ δίχως κᾶνα σκέπασμα καθέννας νὰ τὸ βλέπει.
Ἐγὼ πολὺ παλιότερο καὶ γέροντότερόν σου,
Μὲ τὰ στολίδια, ποῦ φορῶ, φαντάζω νιότερό σου.
Καὶ ντιοῦμαι πάντα λογιαστὰ, καὶ πάντα συχναλλάζω,
Καὶ πᾶσα ἡμέρα ἀλλιότιχο, καινούρια νιάτα βγάζω.

Τὰ ὄζω ὀρέγεται καλὰ, σ' ἐκεῖνα προσκαλλιέται,
Τὰ μέσα δὲν παρατηράει ὁ κόσμος, κι' ἄς γελιέται.
Γιὰ τοῦτο ἐγὼ ἔχω ἀπέρασι, γιὰ τοῦτο κυριεύω,
Γιατὶ ν' ἀρέσω καθενοῦ ἀδιάκοπα γυριεύω.
Κι' ἔτζι παντοῦ προτίμησι, παντοῦ εὐρίσκω χώρα,
Καὶ κυβερνῶ, ὡς ὀρέγομαι, τὸν κόσμον ὡς τὴν ὦρα·
Νὰ παρῆρησιάσης τὸ κορμὶ λοιπὸν σὲ γύμνια τόση,
Συμπάθησέ με νὰ σοῦ εἰπῶ, πῶς δὲν παραῆταν γνῶσι.
Ὡστόσο τὸ τί γίνηκε, πλιὸ δὲν μπορ' ἄ ξεγνήη.
Κι' ἄς προσπαθήσομε σ' αὐτὸ ποιὸς διορθωμὸς νὰ γένη ·
Ἐλα ἀδελφῆ νὰ κάμωμε, σοῦ τάζω γιὰ καλὸ μας,
Μιὰ συμφωνία, ἂν ἀγαπᾶς, μὲ διάφορο κοινὸ μας.
Σὲ τοῦτο μου τὸ φόρεμα κι' οἱ δυὸ νὰ τυλιχτοῦμε,
Συντρόφοι πάντα ἀχώριγοι μαζί νὰ περπατοῦμε.
Τότες οἱ φρόνιμοι σὰ ἰδοῦν πῶς βρίσκομαι μὲ ἐσένα,
Ἀπὸ χατίρι σου θαρρῶ δὲ μὲ μισᾶν κι' ἐμένα.
Κι' ἐσένα πάλι οἱ τρελλοὶ νὰ σὲ θωροῦν μαζί μου,
Μεταχαρᾶς σὲ δέχονται ἀπ' ἀφορμὴ δική μου.
Σὲ ταῦτα ἡ Ἀλήθεια στρέγοντας, τὸ ψέμα ἀγγαλιασμένη,
Στῆς φορεσιά του ἐφάνηκε μὲ ταῦτο σκεπασμένη.
Κι' ἀφόντης ἀνταμόθηκαν τὸ ψέμα κι' ἡ Ἀλήθεια,
Στῆς γῆς τῆ σφαῖρα ἐπλήθυναν τὰ τόσα παραμύθια.
Τὰ παραμύθια ἐξιστορῶ · τοὺς μύθους ξεδιαλέγω.
Στολνῶ τὸ Ψέμα ὅσο μπορῶ καὶ τὴν Ἀλήθεια λέγω.

ΜΥΘΟΣ Α΄.

ΤΖΙΝΤΖΙΡΑΣ ΚΑΙ ΜΥΡΜΗΓΚΙ.

Ανάμεσα στὰ φύλλα τοῦ φουντωτοῦ φτελιᾶ,
Τοῦ δροσεροῦ Πλατάνου, μ' ἀσίγητη λαλιά,
Τὸ καλοκαίρι ὅλο ὁ Τζίντζιρας περνᾷ,
Λαλόντας πᾶσα ἡμέρα, μὴτ' ἄλλο μεριμνᾷ.
Ὁ Μύρμηγκας ὥστόσο σ' ἀδιάκοπη δουλιὰ;
Θροφή γιὰ τὸ χειμῶνα συνάζει στὴ φωλιά.
Σὰν πέρασαν ἡ κάψαις, καὶ πιάνουν ἡ βροχαῖς,
Καιρῶν ἐνάντιον ζάλαις, ἀνέμων ταραχαῖς,
Ὁ λαλητῆς εὐρέθη, μὴν ἔχοντας σπειρὶ,
Τῆς πείνας νὰ ψοφήσῃ, σὲ κίντυνο βαρὺ.
Στὸ σοδιαστὴ προστρέχει, τοῦ λέει, παρακαλῶ,
Μὴν ἀρνηθῆς νὰ κάμης, σ' ἐμένα ἓνα καλό.
Μὲ ξάφνισαν τὰ κρῦα, προμοιοῦ τὸ φανταστῶ,
Καὶ νὰ χαθῶ κοντεύω, ἂν δὲν καταφταστῶ.
Νὰ μ' ἐλεήσης, φίλε, μ' ὀλίγο μερτικὸ
Ἀπὸ τὴν εισοδιάσου πρὸς ὥρας δανεικό.
Κι' ἐρχάμενος ὁ θέρος, χωρὶς νὰ ζημιωθῆς,
Σοῦ δίνω καὶ κεφάλι καὶ κάματον εὐθύς.
Πολὺ καλᾶ, ἀποκρίθη, μὴν δὲν παρανογῶ,
Γιατὶ νὰ μὴ φροντίσης, ὡς ἕκαμα κι' ἐγώ.
Γιατὶ, κύρ Μυρμηγκάμου, δὲν ἄδιασα στιμὴ
Ἀπὸ τὸ λάλημάμου, κι' αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφορμὴ.
Ἐξαίρετα, τοῦ εἶπε, σὰ στὸν καλὸν καιρὸ
Λαλοῦσες, τῶρ' ἀρχίνα, καὶ στήσε τὸ χορό.

Ὅσοι τὸν καιρὸ ξοδεύουν,

Καὶ τὸ μέλλον δὲ μετροῦν,
Στὰ χαμένα τὸν γυρεύουν,
Σὰν καὶ πρῶτα νὰ τὸν βροῦν.

Ἐπειδὴς φτερὰ βαστάει
Φεύγει, τρέχει σὰ νερὸ,
Κι' ὅποιος δὲν τὸν κυνηγάει,
Χάνει πάντα τὸν τορὸ.

Σύναζε νιὸς ὅσο μπορεῖς,
Γέροντας ἀνεσι νὰ βρῆς.
Στὰ νιάτα σου ἂν ὀκνεύεις
Γέρος κακᾶ πορεύεις.

ΜΥΘΟΣ Β΄.

ΤΟ ΨΑΡΙ ΚΑΙ ΤΑ ΨΑΡΟΠΟΥΛΑ.

Μὴ χωρίζετε παιδιάμου,
Ὅχ τὰ ἔχνη τὰ δικάμου.
Στὸ ποτάμι μέσα τρέζτε
Ὅσο θέλετε, καὶ παίζτε.

Στὰ ριχὰ μὴ ξεγελιέστε,
Καὶ στῆς ἀκραις νὰ πλανιέστε.
Εἶναι ὀχτροὶ, καὶ φυλαχτῆτε,
Νὰ μὴ τύχη καὶ βλαφτῆτε.

Ἐτζί τὰ Ψαροπούλατου,
Σέρνοντάστα ἀπὸ κοντᾶτου,
Ἐσυμβούλευε τὸ Ψάρι,
Μὲ ἀγάπη καὶ μὲ χάρι.

Μὸν αὐτὰ ἀπ' ἀνεγνωμιάτους,
Παιδικήσια ἀκεφαλιάτους,
Μὲ τὴ μάνατους γελοῦσαν,
Τῆς ὀρμηνίας δὲν ψηφοῦσαν.

Ἦταν ὦρα ποῦ τὸ χιόνι
Τῶν βουνῶν, κι' ὁ πάγος λιόνει·
Ῥοβολᾶν μ' ὀρμῇ, ἀβγατίζουν,
Καὶ τὰ κάτω πλημμυρίζουν.

Τὸ ποτάμι φουσκομένο,
Κατηβάζει ἀφρισμένο.
Τὰ νεράτου τόσο ὑψώνει,
Ποῦ τοὺς κάμπους θαλασσώνει.

Ὡ φωνάζουν ὅλα ἀντάμα
Τὰ Ψαράκια, ὦ! τὶ θιάμα
Σπίτια, δέντρα, ὅλα ἓνα
Νάτα καταποντισμένα.

Φόβου τόπος πλιὸ δὲ μένει·
Πέλαγος ἢ οἰκουμένη·
Ἦρθε ἦρθε ὁ καιρός μας.
Εἶναι ὁ κόσμος ἐδικός μας.

Τὶ λές, Μάνα, εἶναι χρεια
Νὰ ἔχομε ἄλλην ὑποψία;
Μάλιστα, παιδιά μου, τώρα,
Νὰ φοβᾶστε εἶναι ὦρα,

Τὸ νερὸ αὐτὸ διαβαίνει,
Κι' ἢ στεριά σὰν πρῶτα μένει·

Σταματᾶτε, ἀφηκραστήτε,
Μὴν ἀντέστε, καὶ χαθῆτε.

Ὁχι κι' ἐσὺ ὄλο νὰ γκρινιάζης,
Ὁλο θέλεις νὰ μᾶς σκιάζης·
Ἐχε ὑγιά, τῆς λέν, θᾶ πᾶμε·
Ἄλλα λόγια δὲ γρηκαῖμε.

Τὸ ποτάμιτους ἀφίνουν,
Δίχως ἄλλο νὰ προσμείνουν·
Κι' ὅσο ἐδύνονταν τρεγάτα
Πρὸς τοὺς κάμπους κόφτουν στράτα.

Τὰ μωρὰ! δὲ συλλογιῶνται.
Τὰ νερὰ ἀργινᾶν τραβιοῦνται.
Ἀπομνήσκουν μὲς τὴν ξέρη,
Πέφτουν σὲ διαβάτων χέρι.

Ὁ νιὸς καὶ δίχως τοῦ κόσμου πράξι,
Στῆς ὀρεξαίς του δὲν ἔχει τάξι·
Ὁρθὰ δὲν ξέρει νὰ συλλογιέται,
Καὶ στοὺς σκοπούς του γι' αὐτὸ πλανιέται
Τυφλᾶ κινιέται καὶ κιντυνεύει,
Καὶ τὴ ζωὴ του συγνᾶ ξοδεύει·

Στὴν πατρίδα σου ἂν πορεύης,
Ξένους τόπους μὴ γυρεύης.
Κάλλια μέτρια στὴ γωνιάσου
Μ' εὐχαρίστησι καρδιάς σου,
Ἡ πολλὰ νὰ ἀποχτήσης,
Καὶ μὲ κίντυνα νὰ ζήσης.

Τῶν γονέων τῆς ὀρμηίναις
Μὴ ποτὲ καταφρονᾶς.
Εἶναι πάντα πρὸς καλὸ σου,
Ὅσο ἀλλιῶς ἐσὺ ἂν φρονᾶς.

Πραχτικοῦ γερόντου γνώμη
Ν' ἀφηκράζῃσαι καλᾶ.
ἔχει πρᾶξι στὰ τοῦ κόσμου·
Ἐπαθε, ἔμαθε πολλά·

Κάθε τι ἐπιχειρίσου,
Ὅσο εἶναι ἡ δύναμί σου.
Ὅχ τὸν κύκλο σου μὴ βγαίνεις,
Ὅτι ἀλλιῶς κακοπαθαίνεις.

ΜΥΘΟΣ Γ'.

Ἡ ΚΟΥΤΖΙΟΝΟΥΡΑ ΑΛΟΥΠΟΥ.

Μιὰ Ἀλουπού, πῶς ἐγελάστη,
Κι' σὲ δόκανον ἐπιάστη
Τέτιο ζῶο πονηρὸ,
Στὴν ἀλήθεια δὲν τὸ ξέρω,
Μήτε θέλω νὰ ὑποφέρω,
Νὰ ξετάζω νὰ τὸ βρῶ.
Ξέρω ὡστόσο, καὶ μοῦ φτάνει·
Πῶς ἐπιάστη, καὶ πῶς χάνει
Γιὰ κακῆτος συφορὰ,
Μ' ἀδιόρθωτη πομπῆτος
Τὴν καλλήτερη στολήτης,
Τὴ μεγάλητης νορά.

1. ΧΡ. ΠΕΡΡΑΙΒΟΥ 2. ΚΑΤΣΙΔΕΥΤΟΥ ΑΥΠΡΟΠΟΤΑΜΠΛΗ
3. ΓΕΝΝΑΙΟΣ, ΚΟΛΟΚΟΤΡΕΠΗΣ 4. ΠΑΛΙΟΥΤΑ, ΚΟΛΟΚΟΤΡΕΠΗΣ
5. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ ΤΖΑΜΠΑΝ

Κι' ἦταν χρεία, ἡ κρυμμένη,
Ἦτε δάχτυλο δειγμένη

Μ' ἐντροπήτης νὰ περνᾷ.

Ὅθεν ναῦρη θεραπεία

Γιὰ μιὰ τέτια δυστυχία

Ὅλο θέλει κι' ἐρευνάει

Σ' ἓνα δάσος, ποῦ ἡ ἄλλαις

Ἀλουπαῖς μικραῖς μεγάλαις

Εἶχαν σύναξι βουλῆς,

Ποῦ σὲ ταύτη ἐσνηθοῦσαν,

Καὶ κοινᾶ ἐθεωροῦσαν,

Κάπιας χρεῖαις τῆς φυλῆς.

Πάει καὶ τούτη κι' ἀρχινάει,

Ἐνα πρόβλημα κινάει,

Πῶς ἡ μόνη καὶ συχὴ,

Σ' ὅσα πάσκουν ἐναντία,

Ἡ νοράτους εἶναι αἰτία,

Ἡ νορὰ τὰ προξενεῖ.

Βάρος, μπόδιο, κι' ἀσκημάδα,

Κι' ὅσα ἄλλα ἡ φιληνάδα

Νὰ ἐφεύρη εἶν' ἀρκετὴ,

Τ' ἀριθμᾷ δημηγορόντας,

Καὶ θερμᾶ κατηγορόντας

Τῇ νορὰ γιὰ περιττή.

Κι' ἀκλουθόντας ὡς τὸ τέλος

Νὰ κακολογᾷ τὸ μέλος,

Μὲ ἀπόφασις φωνῇ

Νὰ κοπῇ γιὰ δίκιο κρίνει,

Συμβουλὴ καὶ γνώμη δίνει

Πρὸς ὠφέλειαν κοινή.

Κι' εἶπε τόσα ἡ πονηριάτης,
Ποῦ κοντεύει στὰ νεράτης
Τὴν κοπή τῶν Ἄλουπῶν
Νὰ τραβίση καὶ νὰ σύρη,
Πᾶσα μιὰ ἀπ' αὐταῖς νὰ γύρη,
Στὸ δικότης τὸ σκοπὸν·

Μόνε μιὰ ἀπ' ὄσαις τότες
Ἦταν δεύτεραις καὶ πρώταις,
Ἄλουποῦ καθολικὴ,
Ἐ τῆς λείε, ἀγαπημένη,
Πῶχεις τὴν νορὰ κομμένη,
Κι' εἶσαι τόσο γνωμικὴ,
Ἄν αὐτὴ ἡ συμβουλή σου,
Ποῦ μὲ τόσην ὀρεξίσου
Νὰ δεχτοῦμε ἐπιθυμᾶς,
Δὲν ὑπόσκονταν σ' ἐσένα
Κέρδος, διάφορο κανένα,
Δὲν τὴν πρόβανες σ' ἐμᾶς.

ΜΥΘΟΣ Δ'.

ΓΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ.

Ὁ φιλοσόφοι σοβαροὶ,
Ὅπου μὲ γνώμη σταθερὴ
Ἐοδεύετε παντοτεινᾶ
Χρόνια ζωῆς προσωρινᾶ,
Γιὰ νὰ ξηγᾶτε πολμηροὶ,
Ὅσα ὁ νοῦς σας δὲ χωρεῖ·

Καταδεγτῆτε ὀλίγο τι
Προσεκτικὸ· νὰ βάλτε αὐτί
Σὲ Γάτου φέρσιμο καὶ νοῦ,
Σοφοῦ σωστὰ ἀληθινοῦ.

Σὲ καθρέπτῆν ἓνας Γάτος
Ἄλλον ὅμιον του θαρροῦσε·
Μὲ παιγνίδια πάει τρεχάτος,
Νὰ τὸν φτάκη προσπαθοῦσε.

Τὸ γιὰ τὸν ἐμποδαίει·
Θιαμασμένος ἀπομνήσκει·
Ἀποπίσω εὐτὸς περνάει·
Μὸν κι' ἐκεῖ δὲν τὸν εἰρίσκει.

Μεταέρχεται, κυττάζει,
Καὶ τὸν βλέπει ὀμπρὸς του πάλι·
Σταματάει, συλλογιαίνει,
Καὶ ταραίνει τὸ κεφάλι·

Καὶ ὄχ τὸ φόβο μὴ τοῦ φύγη
Ἄντα φέρη αὐτὸς τὴ γύρα,
Ἐστοχάστη στὸ κυνήγι
Ν' ἀποκλείση πᾶσα θύρα.

Στὴν κορφὴ ὄχ τὸν καθρέπτῆ
Ἀπηδόντας ἀναβαίνει·
Τῆς κοιλιᾶς καθάλλα πέφτει
Καὶ τοῦ λόγου του συσταίνει·

Δυὸ ἀπέδω, δυὸ ἀπέκει
Τὰ ποδάρια του κραταίει·
Μουλυχτᾶ παραφυλάει·

Βέβιος τότε νὰ τὸν πιάκη,
Σιγανᾶ, ἀλαφρᾶ ἀρχινάει,

Στὸ γιαλὶ νὰ ἰδῆ, νὰ φτάκη.

Τὸ κεφάλι νὰ κρεμάη.

Ἐνα αὐτὶ πρωτοματιάζει,

Κι' ἄλλο δεύτερο δοκέται·

Καὶ τὰ νύχια του συντάζει·

Δέξια ζέρβια του κινιέται·

Εἰς αὐτὸ, τὸ ζῦγι χάνει,

Ἐαγλιστράει παραπατόντας

Τὸ σκοπὸ δὲν ἀποκάνει,

Καὶ στὸν πάτο πάει βαρόντας.

Δίχως ἄλλο νὰ φροντίζη

Καὶ νὰ πολυπραγμονάη,

Στὰ ποντίκια του γυρίζει,

Τὸν καθρέφτη ἀπαρατάει·

Πιά μου, λέγει, χρεῖα ἐμένα,

Τέτια κι' ἄλλα νὰ γυρεύω;

Δίχως διάφορο κανένα

Τὸ μιᾶλό μου νὰ παιδεύω;

Ὅ,τι ὁ νοῦς νὰ νοήση,

Σὰ μοῦ λείπει κάθε πρόπος,

Δὲν μπορεῖ νὰ μ' ὠφελήση,

Καὶ χαμένος εἶναι ὁ κόπος.

ΜΥΘΟΣ Ε΄.

ΑΗΔΩΝΙ ΚΑΙ ΓΕΡΑΚΙ.

Σὲ τρανταφυλλιᾶς κλωνάρι

Ἐλαλοῦσε ἐν' Ἀηδωνάκι,

Ἐρωτιάρικο πουλάκι,

Μὲ φωνὴ πολλὴ καὶ χάρι.

Τὸ Γεράκι ποῦ ἀπετάει,

Καὶ θροφὴ νὰ βρῆ γυρεύει,

Κοῦοντάστο ὀγληγορεύει,

Καταπάνω του χυμάει·

Στὰ ποδάρια του τ' ἀρπάζει.

Στὸν ἀγέρα τὸ σηκώνει·

Σ' ἄλλο μέρος χαμπηλώνει·

Γιὰ φαγήτου τὸ τοιμάζει.

Τὸ Ἀηδῶνι τὸ καῦμένο,

Βλέποντας τὸ θάνατό του,

Πρὸς τὸν ἄσπλαχνον ὀχτρότου

Λέγει παραπονεμένο.

Ἄφινέμε ἔτζι νὰ ζήσης.

Μιὰ χαψιὰ κορμὶ γιὰ σένα

Εἶναι εἶδος στὰ χαμένα·

Ἄλλο βρὲς νὰ κυνηγήσης.

Ἄν μὲ φᾶς, τὶ θ' ἀπεικάσης;

Σοῦ χρειάζεται κανα ἄλλο

Ἀπετούμενο μεγάλο,

Κι' ὄχι ἐγὼ, γιὰ νὰ χορτάσης.

Τὸ Γεράκι λέει σ' ἐκεῖνο,

Γιὰ τὰ ἀβέβιο ὄπιος τρέχει

Μέτρα γνώσις δὲν κατέχει·

Καὶ γιὰ ταῦτο δὲ σ' ἀφίνω.

Κάλλια πέντε καὶ στὸ χέρι,

Πάρα δέκα καὶ καρτέρει.

Μὴν ἀφίνεις τὸ ὀλίγο, ποῦ στὸ χέρισου κρατᾶς,

Γιὰ νὰ βρῆς παράνω ἀκόμα, τὶ δὲν ζέρεις· τὶ ζητᾶς.
Ὅσο ἔχεις εἶναι βέβιο· τ' ἄλλο, ἐλπίδα καρτερεῖς·
Κι' ὄχ τὰ δυὸ νὰ μείνης ἄδιος, ἂν δὲν ἔχεις νοῦ, μπορεῖς.

ΜΥΘΟΣ Γ'.

ΦΟΡΑΔΑ ΚΑΙ ΠΟΥΛΑΡΙ ΤΗΣ.

Σὲ λιβάδια ποῦ ἡ φύσι
Πλούσια εἶχε θησαυρίση
Ἰσκιους, γλόαις, κλαριά, χορτάρια,
Δροσερὰ νερὰ καθάρια,

Μιὰ Φοράδα ἠληκιομένη
Ὅχ τὴ μοῖρα ἀπολαβαίνει
Ἐ' ἀγαθὰ ὅλα ἀνταμιωμένα,
Μὲ τὴ μοναχὴ της γένηνα.

Κι' ἀπερνοῦσε τὴν ἡμέρα
Σὰ φιλόστοργη μητέρα,
Μὲ πολλὴ εὐχαρίστησί της
Ν' ἀναθρέφῃ τὸ παιδίτης.

Τὸ ἀνήλικο Πουλάρι
Σὲ μιᾶς τόσης τύχης χάρι
Βρίσκει πᾶσαν ἠδονὴ του
Εἰς τὴν ἄσκοπην ὁρμὴ του.

Δίχως μέριμνο καὶ ζῆλη,
Δίχως κόσμου πρᾶξιν ἄλλη,
Μὲ κατάχρησι ἀπολνιέται
Μέσα στὰ καλὰ, ποῦ κλιέται.

Τελοςπάντων γιὰ ὁδηγότου
Ἀποχτάει στὸ φέρσιμότου,

Α. ΔΙΑΚΟΣ.

Ὅ,τι ἔχουν, στὴν ἀλήθεια,
Τὰ παιδόπουλα συνήθια.

Ὀγκωμένο ὡς τ' ἀχείλι
Τρώει ἀδιάκοπα τριφύλλι·
Καὶ γυλιέται τεντομένο
Στὸ χορτάρι τ' ἀνθισμένο.

Ἀφορμὴ ἄς μὴ τὸ κεντάει,
Τρέχει, βίγνεται, πηδάει·
Κι' ἂν δὲν ἔχει τὴ νὰ κάμη
Κολυμπάει μὲς τὸ ποτάμι.

Κι' ὅποτε δὲν εἶναι χρεῖα,
Τότε πρόφασι κι' αἰτία
Βρίσκει εὐτὺς στὴ θέλησίτου
Ν' ἀναπάψη τὸ κορμίτου.

Στὴ συγνή τρυφὴν ἐκείνη,
Στὴν πολλή του γεροσύνη,
Ἀρχινάει ν' ἀποσταίνη,
Κάθε τὴ νὰ τὸ χορταίνη.

Ὡς τὸ τέλος βαρεμένο,
Καὶ πολὺ περιορισμένο,
Μὴν ἠξέροντας τὴ ἔχει,
Στὴν καλήτου μάνα τρέχει·

Ἔχω ἀπὸ καιρὸ, τῆς λέγει,
Ποῦ ὁ τόπος δὲ μὲ στρέγει·
Ἡ βοσκήμας δὲ σαρκώνει,
Καὶ παράνω μὲ σκοτόνει·

Τὸ τριφύλλι ποῦ ἀγαπάω,
Παρανόρεχτα μασσάω.
Καὶ ἡ πρώτη νοστιμάδα

Στὰ νερά δὲν ἔχει ἀράδα.

Ὡς κι' ὁ ἀγέρας, ποῦ ἀνασσαίνω,
Καὶ κακὸ ἀπ' αὐτὸν παθαίνω,
Στὰ πλεμόνια μου ἀνημπόρια
Προξενάει μὲ στενοχώρια.

Μ' ἓνα λόγο · ἐγὼ σ' ὀλίγο,
Μάναμου, ἀποδῶ ἂν δὲ φύγω
Σ' ἄλλο μέρος νὰ περάσω,
Τὴ ζωὴ μπορῶ νὰ χάσω.

Ναί, τοῦ λείει ἐκείνη, τώρα,
Νὰ μισέψομαι στὴν ὥρα.
Τέτιος τόπος δὲν ἀχρῆζει,
Τὴν ὑγιάσου σὰν ἐγγίζει.

Λόγος, κι' ἔργο · τὴν παλιάτους
Ἀπαριάζουν κατοικιάτους,
Δίχως νὰ χασομερήσουν
Μιά στιμὴ, ν' ἀναχωρήσουν.

Ὁ μικρὸς ὁ ταξειδιότης,
Ὁχ τὸ βράσιμο τῆς νιότης,
Μὲ γοργᾶ πατήματάτου
Ἀπηδάει ὄχ τὴ χαράτου.

Καὶ ἡ γριά, ὁποῦ πηγαίνει
Ὁχι καλοκαρδισμένη,
Φρονιμώτερα πατάει,
Καὶ στὸ δρόμο τ' ὀδηγáει.

Καὶ τὸ ἤφερνε ἀπὸ στράτα,
Καὶ βουνὰ γγρεμοὺς γιομάτα,
Δίχως χόρτο, ἢ πρασινάδα,
Ἡ νεροῦ καθόλου ἰκμάδα.

Πουθενὰ βοσκὴ δὲ βρίσκουν·
Ὅλη μέρα ἄδια μνήσκουν·
Καὶ σὰν πῆρε τὸ σκοτάδι,
Νηστικὰ ἀπερνᾶν τὸ βράδυ.

Τὸ πουρνὸ καθὼς χαράζει,
Ὁχ τὴν πείνα, ποῦ τὰ βιάζει,
Ψίχα ἀγκάθι πᾶν τζιμπόντας·
Τὸ ταξίδι ἀκολουθόντας.

Μοναχᾶ μ' αὐτὸ τὸ στόμα
Δυὸ ἡμερόνυχτα ἀκόμα
Μὲς τὸ ἴδιο ξεροτόπι
Φέρουν γύρα οἱ στρατοκόποι.

Ἡ φοράδα, ποῦ ἀποβλέπει,
Τὸν ὑγιότης, σ' ὅτι πρέπει,
Γιὰ καλότου νὰ πεδέψη,
Καὶ μὲ τρόπο νὰ ὀρμηδέψη,
Ἐστοχάστηκε ἀρκετότου,
Γιὰ τ' ἀνέγνωμο μυαλότου,
Ὅσο τότες εἶχε πάθη,
Ἀπατότου γιὰ νὰ μάθη.

Καὶ ἀπὸ 'να μονοπάτι,
Ποῦ γνωρίζει αὐτὴ μονάτη,
Τὰ μεσάνυχτα ἀπογάλι
Στὰ λιβάδια φτάνουν πάλι.

Τ' ἀλογόπλο ἐκεῖ κοντάτου
Νὰ ἰδῆ ἀνεπάντεχά του
Λίγο χόρτο, δὲν κρατιέται,
'Σ ταῦτο ἀπάνω εὐτὺς πετιέται·
Ὡ, τὶ σπάνια, λείει, γλυκάδα,

Χλωρασιά καὶ τρυφεράδα,
Πῶχει τούτηγια ἢ γλόη!
Καὶ μὲ ὄρεξι τὴν τρώει·

Μάνα, ἄς πάψομε ὄχ τὸν κόπο
Νὰ γυρεύομε ἄλλο τόπο·
Καταφύγι δὲν μποροῦμε
Ὡραιότερο νὰ βροῦμε.

Πιὸ ἄλλο μέρος, σὰν καὶ τοῦτο,
Θὰ ἔχη τόσο μέγαν πλοῦτο;
Κι' ἐπειδὴ εἶν' τῆς ὄρεξίς μας,
Ἄς σταθοῦμε ἐπιζωῆς μας,
Ἐτζι λέγοντας, φωτίζει·
Καὶ τὸν τόπο εὐτὺς γνωρίζει
Ποῦ τὸν εἶχαν ἀφημένο,
Κι' ἀπομνήσκει συγχυσμένο.

Τότε ἢ γιὰ μὲ καλοσύνη
Τέτια συμβουλή τοῦ δίνει·
Τέκνο, λέγει, ἀφηκράσου,
Καὶ τὰ λόγια μου στοχάσου
Ἄν ὀρέγεσαι νὰ ζήσης
Δίχως νὰ κακοπαθήσης,
Εἰς τὴν κάθε ἀπόλαψίσου,
Νὰ εἶναι μέτρο ἢ δυναμίσου.

Ἡ ὑστέρησι πειράζει·
Τὸ πολὺ ἀναγουλιάζει
Ἡδονὴ ζητᾶς νὰ εὔρης;
Μὲς τῆ μέση νὰ τὴν ξεύρης.

ΜΥΘΟΣ Ζ'.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ.

Διψασμένο Περιστέρι
Ἄπετάει, καὶ γύραις φέρει
Ποῦ νὰ βρῆ, νὰ πιῆ νερὸ·

Ἄποκεῖ ποῦ συνηθᾶει,
Κι' ἄντα θέλει ξεδιψάει,
Ἐχει χάση τὸν τορὸ.

Ξαφνισμένο ἀπὸ Γεράκι
Τὸ ἀθῶο τὸ πουλάκι
Στὰ χαμένα περπατᾶει·

Στὰ χαμένα τριγυρίζει,
Καὶ τὸν τόπο δὲ γνωρίζει,
Μήτε ξέρει ποῦ πατᾶει·

Ὅσο τρέχει καὶ ἀπετάει,
Τόσο ἀνάφτει καὶ διψάει,
Καὶ δροσιὰ ἐπιθυμεῖ·

Τελοσπάντων ἀγναντεύει
Τὸ νερὸ ὅποῦ χλευεῖ,
Καὶ στοῦ πόθου τὴν ἀκμή,

Ὅχ τῆ βιάτου τῆ μεγάλῃ
Τὸ σημάδι ἐκεῖνο σφάλλει,
Σὲ ξερό δέντρο χτυπάει·

Πέφτει κάτω σκοτισμένο
Καὶ σὲ χέρια σκλαβομένο
Κυνηγοῦ ἀποκαταντάει.

Τῶν παθῶν μας ἡ ὁρμὴ

Εἶναι ἡ πρώτη ἀφορμὴ
Σ' ὅσα ἐνάντια μᾶς τυχαίνου·
Δυστυχεῖς μᾶς καταστένου·

Ἄν μετράγαμεν πολλὰ
Θέλα κρέναμεν καλᾶ
Κάθε τέλος τοῦ σκοποῦμας,
Μ' ὄφελος τοῦ ἑαυτοῦμας·
Μὸν τοῦ πόθου ἡ ὑπερβολή,
Κι' ἡ ἀστόχαστη βουλή
Τὴν καρδιά μας κυριεύου,
Σ' ἀτυχίαις μᾶς πεδεύου·

Εἰς τοῦ πόθου τὸ βρασμὸ
Στέκα σὲ συλλογισμό,
Μὴ ἡ βιά σὲ καταφέρει,
Κάμης ὅ,τι δὲ συμφέρει.

Σὲ ὅ,τι ἐπιχειριστῆς
Ποτέσου μὴ παραδισαστῆς.
Γιατὶ σὲ βιά μεγάλη
Ὁ νοῦς μας πάντα σφάλλει.

ΜΥΘΟΣ Η΄.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΟΥ.

Ἐνας γέρος χωρικός
Μετρημένος, γνωστικός,
Ὅτι ἀρχίνησε νὰ νιώσῃ,
Πῶς τὸ τέλος του εἶχε σῶσῃ,
Καὶ ποθόντας, μοναχῇ

Τὰ παιδιάτου παντοχῇ
Στὴ δουλιὰ τῆς γῆς νὰ ἔχου,
Καὶ σ' ἐκείνη νὰ προσέχου,

Μὲ φιλόστοργη βουλή
Μιὰν αὐγὴ τὰ προσκαλεῖ
'Σ τοῦ θανάτου του τὴν κλίνη·
Τέτια διάτα τοὺς ἀφίνει·

Καὶ τοὺς λείει· Παιδιά μου, ἐγὼ
Ὅσο βλέπω, δὲν ἀργῶ
Τούτη τὴ ζωὴ νὰ χάσω,
Καὶ στὴν ἄλλη νὰ περάσω·
Ὅθεν, πρὶν σᾶς χωριστῶ,
Σὰν πατέρας σας, χρωστῶ
Νὰ σᾶς πῶ τὴ θέλησίμου,
Κι' ὅλη τὴν καταστασί μου·

Τὸ γνωρίζετε καλά,
Πῶς δὲν ἔχομε πολλὰ.
Ἐνα σπίτι, ὀλίγο πρᾶμμα,
Καὶ μ' αὐτὰ τὸ ἀμπέλι ἀντάμα.

Τὸ ἀμπέλι εἶν' ἀρκετὸ,
Ἐπειδὴς κι' ἐμεῖς μ' αὐτὸ,
Ἐπορέψαμαν ὡς τώρα,
Οἱ καλῆτεροι στὴ χώρα.

Μὸν στὴν τόσσητου εἰσοδιά
Βολετὸ καὶ σὰν παιδιὰ
Νὰ μὴν εὐχαριστηθῆτε,
Καὶ σὲ χρείαις νὰ βρεθῆτε·

Νὰ τὸ ζέρετε λοιπὸν,
Πῶς ἐγὼ μὲ τὸ σκοπὸν,

Μὴ καμμιά φορά ξεπέστε,
Καὶ σὲ φτώχεια τυραγνίστε,
Ὅλα μου τὰ μετρητὰ,
Σὲ δυὸ κλήματα κοντὰ,
Μὲς τ' ἀμπέλι τὰ ἔχω θάψει
Πρὸς τὴ φράχτη ποῦ εἶχα κάψει...

Θέλει ὁ Γέροντας νὰ εἰπῇ·
Ἡ φωνή του εἶχε κοπῆ,
Δὲν μπορεῖ ν' ἀκολουθήσῃ,
Μήτε λόγο νὰ μιλήσῃ.

Οἱ υἱοὶ του τὸν κρατᾶν·
Τοῦ φωνάζουν· τὸν βρωτᾶν·
Μὲν ὁ γέρος τελειώνει
Τὴ ζωήτου, καὶ νεκρόνει.

Τοῦ πατρός τους τὸ χαμὸ
Μὲ καρδιάς πολὺν καῦμό
Τὰ ὄρφανὰ παραπονιοῦνται,
Καὶ σὲ κλάυματα κινιοῦνται.

Μὲν ἔς τῆς λύπης τὴν ὄρμη,
Εἶχαν κι' ἄλλην ἀφορμὴ
Νὰ περνᾶν συλλογισμένοι
Καὶ διπλᾶ παραθλιμμένοι·

Σὲ πιά κλήματα μποροῦν
Τ' ἄσπρα τάχατε νὰ βροῦν;
Θησαυροῦ ἔχουν πλούσια ἐλπίδα,
Κι' εἶναι σ' ἄπαυτη φροντίδα,

Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸ
Σὲ καιρὸν καθολικὸ
Ἀκλουθάει, ποῦ συνηθίζουν,

Καὶ τ' ἀμπέλια ὅλοι σκαλίζουν.

Μὲ ἀπόφρασι κοινὴ
Καὶ πολλὴν ὑπομονὴ
Τὸ ἀμπέλι κατασκάφτουν·
Ἄσπρα ὡστόσο δὲν ξεθάφτουν.

Κι' ἡ δουλιὰ τους ἡ πολλὴ
Τὸ ὑποστατικὸ ὠφελεῖ,
Ποῦ καινούργια ἀγγιὰ ἀγοράζουν·
Τὰ κρασιά τους εισοδιάζουν.
Ἀφοντότες ἀρχινοῦν,
Μ' ἄλλα μέτρα κι' ἄλλο νοῦν,
Τὴ δουλιὰ νὰ προτιμήσουν,
Κι' εὐτυχῆ ζωὴ νὰ ζήσουν.

Ὅποιος ὀκνεύει	Καὶ δὲ δουλεύει,
Αὐτὸς γυρεύει	Νὰ δυστυχῆ.
Ὁ κόπος φέρει	Μὲ πλούσιο χέρι
Ὅ,τι συμφέρει	Νὰ εὐτυχῆ·
Δὲν εἶναι ὁ τόπος,	Δὲν εἶναι ὁ τρόπος,
Μὲν εἶν' ὁ κόπος,	Ὁ θησαυρός.
Φτωχὸς μετριέται,	Ταλαιπωριέται,
Κατὰφρονιέται,	Ὁ ὀκνήρός.

ΜΥΘΟΣ Θ'.

ΤΙΜΗ, ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΝΕΡΟ.

Συμφώνησαν παλιὸν καιρὸ
Τιμῆ, Φωτιᾶ, καὶ τὸ Νερό
Μαζὶ νὰ συντροφέψουν,
Καὶ τύχη νὰ γυρέψουν·

Στὸ δρόμο τους ποῦ περπατᾶν,
Ἐνας τὸν ἄλλον ἐρωτᾶν·
Ἄν λάχη καὶ χαθοῦμε,
Πῶς νὰ ἀνταμοθοῦμε;
Μὲ χάσεται, λέει ἡ Φωτιά,
Ρίξτε τριγύρω μιὰ ματιὰ,
Κι' ὅπου καπνὸ νὰ ἰδῆτε,
Ἐλᾶτε νὰ μὲ βρῆτε.

Κι' ἐγὼ ἀποκρίθη τὸ Νερὸ
Ἐχῶ τὸν τόπο φανερό·
Ὅπου γλωρὸ λιβάδι,
Δικό μου εἶναι σημάδι.

Γυρίζουν λὲν καὶ τῆς τιμῆς·
Σοῦ φανερόσαμαν ἐμεῖς
Τοῦ καθενοῦ μας τόπο,
Πές μας κι' ἐσὺ τὸν τρόπο.

Λέγει ἡ Τιμῆ, ἐγὼ σ' αὐτὸ
Σᾶς συμβουλεύω, ὄχ τὸ κοντὸ
Ποτὲ μὴ γελαστῆτε
Νὰ μοῦ ξεχωριστῆτε.

Γιατί ἂν γλιστρήσω μιὰ φορά,
Καὶ δὲ μὲ πιάστε σταθερᾶ,
Ὅσο νὰ μὲ γυρέψτε,
Τὸν κόπο θὰ ξεδέψτε.

ΜΥΘΟΣ Ι΄.

ἌΔΟΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΣ.

Σ' ἐρημιᾶς μεγάλης μέρη
Ἐνας Τράγος καλοκαίρι

Τ. ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ.

Ὅχ τῆ δίψα ἀναγκασμένος,
Περπατοῦσε ἀπελπισμένος.

Μιὰ Ἄλουπού ὄχ τὴν ἴδια αἰτία,
Καὶ σὲ ὅμοια ἀθημονία,
Βλέποντάςτον σταματάει,
Φιλικᾶ τὸν χαιρετάει·

Καὶ στὴν πρώτη ἀνταμοσί του
Μὲ μιὰ κάπια ἀλαφροσί τους,
Σὰν ὀμοιοπαθεῖς κι' οἱ διότους
Μολογᾶν τὸ βασανότους.

Λέγει ἡ Ἄλουπού· θυμοῦμαι,
Ἄν στὸ νοῦ μου δὲ γελιοῦμαι,
Κάπου ἐδῶ κοντᾶ σημάδι
Ἐῶ ἰδῆ ἀπὸ πηγάδι·

Καὶ σὰ θέλεις λίγον κόπο
Κάνομε ὡς αὐτὸν τὸν τόπο,
Μήπως τύχη καὶ τὸ βροῦμε,
Καὶ χωρτάτα δροσιστοῦμε.

Συνοδιὰ τὸ δρόμο παίρουν,
Καὶ ἀρκετὴ ὥρα γύραις φέρουν·
Τελοσπάντων πιτυχαίνουν,
Κι' εὐχαριστημένοι μένουν.

Τὸ πηγάδι εἶχε πλάτο,
Κι' ἀρκετὸ νερὸ στὸν πάτο·
Εὐκόλο ἦταν νὰ κατέβουν,
Μόνε δύσκολο ν' ἀνέβουν·

Μὸν ὁ Τράγος δίχως τόση
Προσοχὴ γι' αὐτὸ νὰ δώση,
Πρόθυμος εὐτὺς πηδάει,

Κι' ἡ Ἄλουποῦ τὸν ἀκλουθάει.

Σὰν ἀπόπιαν μὲ πολλήτους
Καὶ μεγάλην ὀρεξίτους·
Λέγει ὁ πρῶτος, εἶναι ὦρα
Νὰ μισέψομε πλιὸ τώρα.

Καὶ σταφνίζεται νὰ φύγη,
Μόνε ποῦθε, δὲν ξανοίγει·
Στρίφεται, καὶ ἀποράει,
Τῆ συντροφίσσα τηράει·

Μὴ κουμπάρε, λέγει ἡ ἄλλη,
Μὴ δειλιάζε 'ς ἀπογάλι,
Καὶ θαρρῶ νὰ ἠμπορέσω
Πῶς νὰ βγοῦμε ναῦρω μέσο.

Νὰ μοῦ κάμης πλάταις, ὅσο
Στὴν κορφὴ νὰ σκαρβαλόσω.
Κιαπὲ ὄξω μόνε πάνω,
Μὴ σὲ μέλει, ἐγὼ σὲ βγάνω.

Τὴν ὀρμήνιαμου ἀφηκράσου,
Σιούκου ὀρθὸς στὰ μπροστινάσου,
Πρὸς τὸν τοῖχο μὲ τ' ἀστήθια·
Εὔγεσου μὰ τὴν ἀλήθια.

Τέντοσε τὰ μπροστινάσου·
Στήλωσε τὰ κερατάσου·
Βάστα φίλε, μὴ σπαράξῃς,
Γιὰ νὰ ἰδῆς καὶ νὰ θαυμάξῃς.

Εἶπε κι' ἔκαμε τὸ πρᾶμμα.
Ὄξω ἐβρίχτηκε ἐντωάμα·
Κιαπὲ σκύφτει καὶ γελάει,
Καὶ τὸν Τράγο περγελάει,

Ποῦ φωνάζει, φιληνάδα,
Ἦρθεν ἡ δικήμου ἀράδα.
Μὸν ἡ πόνηρη ἐκείνη
Τέτια ἀπόκρισι τοῦ δίνει·

Στὰ γεννάκιασου ὄσαις τρίχες
Τόση γνῶσι, Τράγε, ἂν εἶχες,
Πρὶν ἐμπῆς θὰ συλλογιόσουν
Πῶς ἀπαύτου θὰ τραβιόσουν.

Σὲ καθ' ἔργο καὶ δουλιάσου
Ποῦ θελὰ καταπιαστῆς,
Μὴ ποτὲ ἀρχινᾷς μὲ βιάσου,
Πρὶν τὸ τέλος στοχαστῆς,
Ὅλοι εὔκολα θαρρῶμε
Κάθε εἶδος στὴν ἀρχῇ,
Μόνε ὕστερα ἀπαντοῦμε
Δυσκολίας ταραχῇ.

Κι' ἂν κατόπι μετανιόσης
Τότε πλιὸ τί σ' ὠφελεῖ;
Τῆ ζημιάσου θέλα νιόσης
Μ' ἀδιαφόρετη χολῇ.

Σὲ κάθε μέρος καὶ καιρὸ
Υπόφτευε τὸν πονηρὸ.
Μ' αὐτὸν ποτὲ μὴ φιλιωθῆς.
Στὸ ὕστερο θὰ ζημιωθῆς.
Γιατὶ τὸ ἔχει φυσικὸ
Νὰ κάνη πάντοτε κακό.

Τοῦ πονηροῦ τῆ συμβουλῇ
Νὰ τῆ μέτρας ἐπιβουλῇ.

Τὶ σ' ὄ,τι σ' ὀρμηνεύει,
Τὸ κέρδος του γυρεύει.

ΜΥΘΟΣ ΙΑ΄.

ΜΠΑΚΑΚΑΣ ΚΑΙ ΒΟΪΔΙ.

Βλέπει ὁ Μπάκακας τὸ Βοίδι,
Καὶ στὸ χόντροτου ἀποράει,
Τὸ μεγάλο ἐκεῖνο σῶμα
Δὲ χορταίνει νὰ τηράη.
Ὅχ τὰ κέρατα ὡς τὰ νύχια
Τὸ ἐρευνάει μὲ προσοχῆ,
Κι' ἀγρηκᾶει μὲς τὴν καρδιάτου
Κάπιας ζήλιας ταραχῆ.
Λέει, κι' ἐγὼ ἓνα ζῶο εἶμαι·
Ἄμ γιατί ἔτ'ζι αὐτὸ τρανὸ;
Ἄποτι ἐγὼ στὸν κόσμο
Ποταπὸ κι' οὐτιδανὸ;
Καὶ μ' αὐτὸν τὸ λόγο ἐβᾶλθη
Τὸ μικρότου τὸ κορμὶ,
Μάκρου πλάτου νὰ φουσκόνῃ
Μ' ὄση μπόρεγεν ὀρμῆ.
Ἄλλος Μπάκακας κοντᾶτου
Γνώριμός του τὸν βρωτάει,
Μὲ τὸ φούσκομα ποῦ κάνει
Τὶ σκοπὸν αὐτὸς βαστάει·
Θέλω λέγει νὰ χοντρύνω,
Σὰν τὸ Βοίδι νὰ γενῶ·

Κύτταξέ με, ὡς πόσο λείπει,
Ἴσια ἴσια νὰ φανῶ;
Τὶ εἶναι αὐταῖς ἡ φαντασίαις,
Ποῦ σοῦ μπῆκαν στὸ μιαλὸ;
Ἀδερφέμου, τράβα χέρι,
Δέ σου βγαίνει σὲ καλό.
Τήρα ἐδῶ, κιαπὲ ἀφινέταις,
Τῆς ὀρμήνιαις τῆς πολλαῖς.
Ποῦ εἶσαι ἀκόμα ὅσο νὰ φτάκῃς·
Γιὰ ἰδὲς τώρα· πῶς μοῦ λὲς;
Νὰ φουσκώσω ἀκόμα κι' ἄλλο;
Λείπει, φίλε, περισσό·
Τελοσπάντων γιὰ νὰ σώσῃ
Σὲ Βοίδιου κορμιοῦ ποσὸ,
Ὅσο γένεται μὲ κόπο
Καὶ μ' ἀγῶνα του ὁ καλὸς
Ἀκατάπαυστα φουσκώνει,
Ὡσποῦ σκάζει σὰν τρελλὸς.

Ἐτ'ζι ὄλοι ἀποχαλνιοῦνται,
Ὅσοι δὲν εὐχαριστιοῦνται,
Νὰ πορεύουν τὴ ζωὴ τους
Κατὰ τὴν κατάστασί τους.
Τὰ μεγάλα ἐπιθυμόντας,
Περηφάνιαις κυνηγόντας,
Καταντᾶν σὲ φαντασίαις,
Ποῦ τοὺς φέρει εἰς δυστυχία.
Καὶ ὁ κόσμος, ποῦ τοὺς βλέπει,
Τοὺς γελάει, γιατί τοὺς πρέπει.

Ἡ φαντασία,	Σ' αὐτὴ δὲ μένει,
Στὸν κόσμον ὅλο,	Κι' ἓνα σκαλίδι
Μ' αὐτὴ τὴ ζάλη	Αὐτὸ κυττάζει,
Ἀνησυχάζουν	Ὁ κόσμος ὅλος,
Ἀνώτερότου	Κι' ὅλοι γελιοῦνται,
Πασάνας θέλει	Κι' ἐπιζωῆς τους
Γιὰ μεγαλεῖα	Τὸ δρόμο τρέχει
Κοινὴ μωρία.	Αὐτὸς παντέχει
Εἰς τὸ κεφάλι,	Ἀράδα νὰ ᾿χη,
Μικροὶ μεγάλοι.	Στρίφει τὴ βράχη.
Καλήτερότου	Παρέκει βγαίνει,
Γιὰ ἰσότημότου.	Πάντ' ἀνηθαίνει
ἔχει, δὲν ἔχει,	Γιὰ αὐτὸ κοπιάζει
Ποῦ τὰ μεγάλα	Γιὰ νὰ φαντάζη.
Σὲ ὅπια λάχη	Τυφλὰ κινιοῦνται,
Ποσῶς δὲ στρέγει,	Ἐταλαιπωριοῦνται.

Μέτραγε τὰ ἔξοδάσου, κατὰ τὸ εἰσόδημά σου.

Καὶ ἔτ' ἴ ζιτῆς εὐτυχισμένος, κι' ὄχι τὸν κόσμο παινεμένος.

ΜΥΘΟΣ 1Β'.

Οἱ Λαγοὶ.

Σ' ἐποχὴ καιρῶν καὶ χρόνων
 Τῶν παμπάλαιων αἰώνων
 Οἱ Λαγοὶ ἀποσταμένοι
 Μιὰ ζωὴ βασανισμένη
 Ἄνα διαβαίνουν ἐξαιτίας
 Τῆς μεγάλης τους δειλίας,

ΟΑΥΛΟΥΣ ΑΝΑΦΟΙ

Στὴν ἀπελπισία φτάνουν
Νὰ προκρίνουν νὰ πεθάνουν ·
Κι' ἓνα τέλος πλιὸ νὰ φέρουν
Στὰ δεινὰ ὁποῦ ὑποφέρουν.

Λέν, 'ς τῆς γῆς αὐτὴν τὴ σφαίρα
Τὰ κακὰ 'ποῦ πᾶσα ἡμέρα
Κακοῦρίζικοι τραβοῦμε
Σ' ἄλλα ζῶα δὲ θεωροῦμε.
Μ' ἀκατάπαυταις τρομάραις
Συγκρατούμεναις λαχτάραις,
Μοναχοὶ εἴμαστε ἀπ' ὅλα
Δυστυχώτεροι καθόλα.
Οἱ Αἴτιοι θροφή μᾶς ἔχουν
Τὰ θεριὰ μᾶς κατατρέχουν ·
Καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ κακία
Ἰστερνήμας δυστυχία.
Μὲ φωτιαῖς ἀρματομένους,
Μὲ σκυλλιά συνοδεμένους,
Ἀφορμῆς νὰ ξεφαντύση
Ἔρχεται νὰ μᾶς σκοτόση.
Κι' εἶναι δίχως καταφύγι
Τῆς φυλῆς μας τὸ κυνήγι.
Τοσοποῦ παντοῦ διωγμένοι
Λογιαστὰ πολεμημένοι,
Ἡ καρδιά μας πάντα δαίρει
Καὶ κρυμμένοι μὲς τῇ φτέρει,
Διὸ ἀντάμα δὲν κοτοῦμε
Πουθενὰ νὰ εὔρεθοῦμε.
Κάθε χτύπος μᾶς τρομάζει ·

Ὡς κι' ὁ ἴσκιος μᾶς πειράζει·
Καὶ τὰ μάτια, ἂν κοιμηθοῦμε,
Ὅχ τὸ φόβο δὲ σφαλινοῦμε.
Ἐναν θάνατο χρωστοῦμε·
Μιὰ φορὰ κἂν ἄς χαθοῦμε.
Καὶ μὲ τὰ παράπονά τους
Σὲ μιὰ λίμνη ἐκεῖ κοντά τους
Πᾶν μὲ τέλια ἀπόφασί τους
Νὰ σχολάσουν τῆ ζωὴ τους.
Πρὸς τῆς ἄκραις ὅτι σόνουν,
Κοντοστέκοντας ζυγόνουν·
Κι' ἓνα πλῆθος Μπακακάδες
Ποῦ ἐμούλωναν σ' ἀράδες,
Τὴν πεδοβολὴ ἀγρηκόντας
Στὰ νερὰ βουτᾶν πηδόντας.
Κι' οἱ Λαγοὶ νὰ ἰδοῦν, πῶς κι' ἄλλοι
Ζιοῦσαν σ' ὅμια φόβου ζάλῃ,
Τὸ σκοπὸ ξαποφασίζουν,
Καὶ στὰ πλάγια τους γυρίζουν.

Ὅσο καὶ νὰ δυστυχῆ
Ὅποτε ἄνθρωπος μετράει
Μ' ἄλλουνοῦ ὁμοπαθῆ του
Τὴν πικρὴ κατάστασί του,
Καὶ παρατηράει τὴν ξένη
Πλὴν πολὺ βασανισμένη,
Βρίσκει τότες κάπια αἰτία
Τὴν πολλὴ φιλοτιμία
Τῆς καρδιάς του νὰ ἰσυχάσῃ

Τὰ δεινά του νὰ ξεχάσῃ.

Τοῦ δειλοῦ καὶ φοβιτζιάρη
Λεῖπει ἐλευθερίας ἢ χάρι,
Καὶ στὸν κόσμον ὅσο ζῆ,
Ὅχ τὸ δυνατότερότου
Σκάλθος σέρει τὸ ζυγότου
Μὲ τοὺς φόβους του μαζι.

ΜΥΘΟΣ Π'.

Ο ΓΑΙΔΑΡΟΣ ΝΤΥΜΕΝΟΣ ΛΙΟΝΤΟΤΟΜΑΡΟ.

Ὁ Γαῖδαρος μιὰ ἡμέρα
Ντυμένος πέρα πέρα
Μὲ Λιονταριοῦ τομάρι,
Σὰ δυνατό Λιοντάρι,
Τῆς γειτονιάς τὰ ζῶα,
Καὶ ἄγρια καὶ ἀθῶα,
Μὲ τόλμη κυνηγᾷ,
Παντοῦθε τὰ προντάει·
Ἐκεῖνα τρομασμένα
Ἀναμερᾶν κρυμένα,
Καὶ δίχως ν' ἀναμείνου
Τὸν τόπον ἄδιο ἀφίνου.
Καὶ τότε ἡ ἀφεντιά του
Μὲ πᾶσα ἐλευτεριά του
Χωρὶς δουλιὰς ἀντράλα
Ἐμπῆκε στὰ μεγάλα.
Τοὺς κάμπους τριγυρίζει,

Τῆ χλοῇ βροκανίζει
Ὡς θέλει ἡ ὄρεξι του
Χωρὶς ἀντηρησί του.
Ἐαπλόνεται, γκυλιέται,
Κι' ἀφέντης πλιὸ λογάται.
Μὸν ἡ Ἄλπου, ποῦ ὄλο
Ἰπόφτευε τὸ δόλο,
Σὰν πόνηρη ἐρευνόντας,
Καλᾶ παρατηρόντας
Ἀπὸ τὸ ἕνα αὐτίτου
Τὴν ψεύτικη στολή του,
Κι' ἀπὸ τὸ γκάρισμά του
Τὴν τέλια γαῖδουριά του.
Σωστᾶ βεβαιομένη,
Τὴν εἶδησι προφταίνει
Εὐτὺς τοῦ νοικοκύρι,
Ὅπου εἶχε παραδείρει,
Πολλὰ περιπατόντας,
Τὸ γαῖδαρο ζητόντας
Κι' ὅπου σὰν τὸ μαθαίνει,
Τὸν πιάνει καὶ τὸν γδαίνει,
Τοῦ βάνει τὸ σαμάρι,
Καὶ πάλε σὰ γομάρι
Στὸ σπίτι του τὸν φέρει,
Καὶ, ὡς ἔπρεπε, τὸν δαίρει.

Μὲ πλούσια καὶ λαμπρὴ στολὴ
Στὸν κόσμο, βλέπομε, πολλοὶ
Ἀπ' ὄλους νὰ τιμιούνται,

Μεγάλοι νὰ μετριούνται.

Γιατὶ τῶν πρόστυχων ὁ νοῦς
Στοχάζεται, πῶς σ' αὐτουνοῦς
Ἡ τύχη ἔχει δόση
Με τὰ καλὰ, καὶ γνῶσι.

Μὸν ἂν μὲ μέτρα προσοχῆς,
Ἡ καταντήσουν δυστυχεῖς,
Ὁ φρόνιμος θελήσῃ
Νὰ τοὺς παρατηρήσῃ,
Θελὰ τοὺς βρῆ οὐτιδανούς,
Ἀπὸ προτέρημα γυμνοῦς,
Μὲ μόνη φαντασία,
Καὶ γνώμης ἀπορία.

Τὸ ἀξίωμα ὅσα δίνει
Στὴν ὑπόληψιν ἐνοῦ,
Μόνε λείψῃ τὸν ἀφίνει
Μὲς τὸ πλῆθος τοῦ κοινοῦ.

Τὸ προτέρημα χαρίζει
Ἀναφαίρετη τιμὴ,
Καὶ τὸν κάνει νὰ ἀχρηῆζῃ,
Καὶ παντοῦ νὰ εὐδοκιμῇ.

ΜΥΘΟΣ ΙΔ'.

ΚΟΡΑΚΑΣ ΚΑΙ ΑΛΟΥΠΟΥ.

Σὲ δέντρο ἀπάνω ὁ Κόρακας
Ἐκάθησε ἀπετόντας,
Στὴ μύτη του βαστόντας

Μιά γρούδα από τυρί.

Ἡ Ἄλουπου διαβαίνοντας
Καταλαχοῦ ἀπέκει,
Τὸν βλέπει· κοντοστέκει
Ἡ παραπονηρή.

Κὰν μὲ τὸ νοῦ σοφίζεται
Τὸ πῶς νὰ τὸν γελάση,
Καὶ τὴ χαψιὰ νὰ φτάση
Ὅχ τὸ κλαρὶ ψηλά.

Κοντὰ στὴ ρίζα ἐζύγωσε
Καὶ μὲ ταπεινοσύνη,
Πλαστὴν ἀγαθοσύνη,
Τὰ μάτια χαμπηλά,
Κὺρ Κόρακα, τοῦ φώναξε,
Πετούμενο ἀντριομένο,
Μὲ χάρες στολισμένο,
Ἐγὼ σὲ προσκυνῶ.

ὦ! πόσο ὠραῖα κ' ὠμορφα
Ἀστράφτουν τὰ λαμπράσου
Ἀμίμητα φτεράσου
Σὲ χρῶμα ἔτζι σεμνό.

ὦ! πόσο μέλη σύμμετρα
Ὁρέχτηκεν ἡ φύση
Ἐσένα νὰ χαρίση
Μὲ τέχνη χωριστῆ.

Ἄμ ἡ λιαλιά σου τάχατε
Σὰν τί γλυκάδαις νὰ 'χη;
Καλότυχος ποῦ λάχη
Νὰ τὴν ἀφηκραστῆ.

Κι' ἐκεῖνος, ὅμοιον ἔπαινο
Ν' ἀκούση, δὲν κρατιέται,
Σὲ τόπο δὲ χωριέται,
Μήτ' ἔχει ὑπομονή.

Τὸ λιάραγκά του ἐτέντοσε,
Τῆς γκάθραις ἀρχινάει,
Καὶ τὸ τυρὶ ἀπολνάει
Νὰ δείξη τὴ φωνή.

Ἡ Ἄλουπου ἀρπάζοντας
Τὴ γρούδα τὸν τηράει,
Τὸν ἀποχαιρετάει,
Τοῦ λέγει· ὅλα καλά
Τὰ ἔχεις, φίλε, ἐξαιρετα,
Μὲν ἓνα νὰ πασχίσης
Ἀκόμα ν' ἀποκτήσης
Κὺρ Κόρακα, μιὰ λά.

Γιατὶ ἡ κολακεία
Μὲς τὴ φιλοτιμία
Μὲ τρόπο μᾶς ἐγγίζει,
Γλυκᾶ μᾶς γαργαλίζει,
Γιὰ ταῦτο μᾶς ἀρέγει
Σὲ ὅσα αὐτὴ μᾶς λέγει·
Μὲν ὅποιος νὰ βαθύνη
Εἶν' εὐκόλο νὰ κρίνη.
Ὁ κόλακας τὴ γλώσσα,
Ποῦ σ' ἐπαινάει σὲ τόσα,
Κινάει ἀπὸ σκοπὸ τοῦ
Γιὰ μόνον διάφορό του.

Τοῦ κόλακα τ' ἀχείλια
Ἐκεῖ ποῦ σ' ἐπαινοῦν,
Ἐκεῖ σέ περιπαίζουν,
Καὶ σέ καταφρονοῦν·

Καὶ σέ ἐπαινᾷ πάντα
Μὲ τέλος καὶ σκοπὸν,
Γιὰ ν' ἀπολάβῃ μόνον
Ὠφέλεια καὶ καρπὸν.

ΜΥΘΟΣ ΙΕ΄.

ΑΛΟΥΠΟΥ ΚΑΙ ΛΙΟΝΤΑΡΙ.

Ἡ Ἀλποῦ σὲ κάπια μέρη,
Ποῦ μιὰ ἡμέρα γύραις φέρει,
Καὶ θροφή ζητᾷ νὰ βρῇ,
Κεῖ ποῦ τήραε λογυράτης
Τὸ Λιοντάρι ἀπ' ὀμπροστάτης
Νὰ διαβῇ ἄζαφνα θεωρεῖ.

Κι' ἀφορμῆς καμμιά φορὰ ἄλλη
Δὲν τὸ ἶδε· τόση ζάλη,
Καὶ τρομάρα δυνατὴ

Τὴν καρδιάτης κυριεύει,
Ποῦ νεκρὴ μὲ μιάς κοντεύει
Καταγῆς νὰ σωριαστῇ.

Δεύτερη φορὰ συμβαίνει,
Σ' ἄλλο μέρος τὸ ἀνταίνει,
Καὶ μὲ φόβον σταματᾷ·

Μὲν σὰν πρῶτα δὲν τὴ σκιάζει·
Καὶ νὰ τὸ χαμοκυττάζῃ

Ὅλο σὰν ἀποκτάει.

Νὰ τὸ ἰδῇ κι' ἄλλου τριτόνει,
Παρευτὸς σ' αὐτὸ ζυγόνει,
Καὶ μὲ ὄψι θαρβρευτὴ
Τὸ θηρίο ἀκλουθόντας,
Καὶ μ' αὐτὸ συνομιλόντας,
Συνοδιά του περπατεῖ.

Ὅσο καὶ ἂν εἶναι φοβερὸ
Τὸ καθετὶ, μὲ τὸν καιρὸ
Πασάνας συνηθάει
Νὰ τὸ καταφρονᾷ.

Καὶ ἀντὶς τὴν πρώτην ταραχὴν
Ὅποῦ μᾶς φέρει στὴν ἀρχὴν,
Τελιόνει κάθε θιάμα,
Συνηθισμένο πρᾶμμα.

ΜΥΘΟΣ ΙΓ΄.

ΚΡΙΑΡΙ, ΑΡΝΑΔΑ, ΓΟΥΡΟΥΝΙ ΚΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Τρία ζῶα ἀνταμομένα
Σ' ἓναν Γαῖδαρον βαλμένα
Κάποιος εἶχε ξεκινήσῃ
Σὲ μιὰ χώρα νὰ πουλήσῃ.

Στὴ Ζερβιά ἀπὸ τὸ σαμάρι
Ἐνα ἡμερο Κριάρι,
Καὶ μιὰ Ἀρνάδα ἀπὸ τὴ δέξια
Φορτομένα εἶχ' ἐπιδέξια.

Ἀποπάνω καὶ στὴ μέσῃ

Δίπλα πάλι εἶχε ἀποθέσει
Γουρουνόπουλο θρεμμένο,
Μ' ἀλαφρὸ σκοινὶ δεμένο.
Ἐξοπίσω πάει ἀτός του
Καὶ τὸ Γαῖδαρον ὀμπρός του
Γιὰ νὰ μὴν ἀργοπατάη,
Μὲ τὸ ξύλο τὸν χτυπάει·

Καὶ τὸ δόλιο τὸ Γομάρι
Γληγορεύει τὸ ποδάρι,
Κι' ἀγωνίζεται μὲ γνώση
Τῆς ξυλιαῖς γιὰ νὰ γλυτρώσῃ.

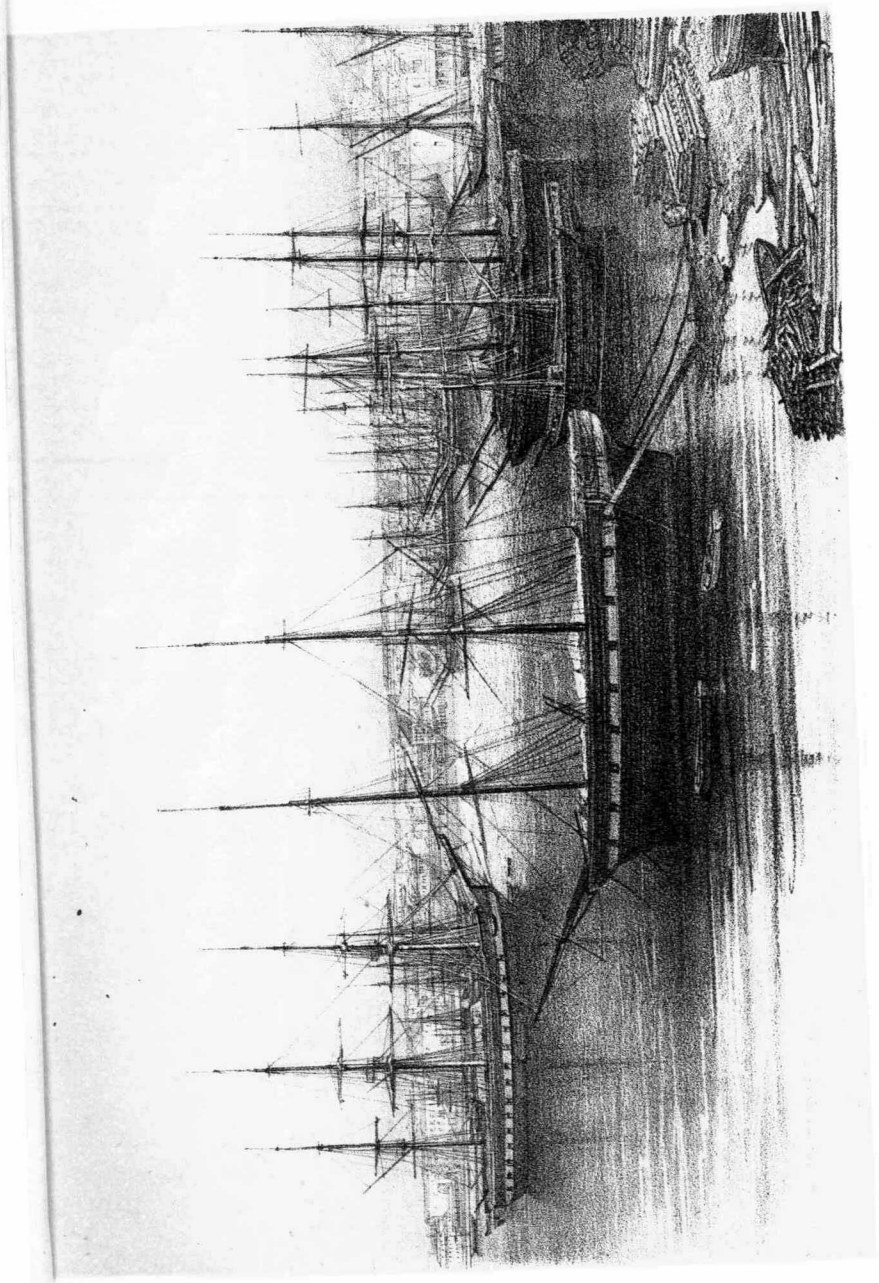
Τὰ διὸ πρόβατα, σὰ ζῶα
Ἀπονήρευτα κι' ἀθῶα
Δὲν τηρᾶν παρὰ νὰ σώσουν
Κι' ὄχ τὸν κόπο ν' ἀλαφρώσουν.

Τὸ Γουροῦνι ἀπ' ὄλα τ' ἄλλα
Μὲ σκουξίματα μεγάλα
Νὰ χτυπιέται δὲ σιγάει,
Καὶ τὸν κόσμον τρικυμάει·

Ὅχ τὸ βάρος κουρασμένο,
Καὶ καταγαναχτησμένο,
Τὸ Ζοντόβολο γυρίζει,
Καὶ παρόμια τ' ὄνειδίζει·

Ἄτζαλο Γουροῦνι, ἀλήθεια,
Τί εἶν' αὐτὴ ἡ κακὴ συνήθεια·
Μιὰ στιμὴ νὰ μὴ τζωπαίνῃς,
Καὶ τ' αὐτιά μᾶς ξεκουφαίνεις.

Πιὰ ἀνάγκη, καὶ πιὰ χρεῖα,
Ἐτζι ἀδιάντροπα κι' ἀχρεῖα

С. ПЕТЕРБУРГЪ.

Σὲ στενεύει νὰ χουγιαζῆς,
Κι' ὄλους μας νὰ μᾶς πειράζῃς;

Δὲν τηρᾶς πῶς φορτωμένος
Μετ' ἐσᾶς ἐγὼ ὁ καυμένος,
Τὶ τραβῶ καὶ δοκιμάζω,
Καὶ παράπονο δὲ βγάζω;

Πάρε κἂν παράδειμμά σου
Ὅχ τὴν ἴδια συντροφιά σου,
Ποῦ παρᾶνω τυραγιοῦνται,
Καὶ καθόλου δὲ γρηκιοῦνται.

Δὲν τοὺς φτάνει, ποῦ σφιμένα
Στῆς τριχαῖς σὰν κρεμασμένα
Σ' ἔχουν ἀποπανωθιό τους,
Βάσανο ξεχωριστό τους·

Μόνε δίχως καμμιά αἰτία,
Κι' ἀπὸ μονη ἀδιακρισία,
Τοὺς σκοτίζεις τὸ κεφάλι
Μὲ τῆς γκάβρας σου τὴ ζάλη.

Τὸ Γουρῶνι λόγια τόσα
Ὅχ τοῦ Γαΐδαρου τὴ γλῶσσα
Νὰ ἀκούῃ, καιρὸ δὲ χάνει,
Τέτια ἀπόκρισι τοῦ κάνει·

Νὰ σοῦ εἰπῶ, τοῦ λείει, δὲν ξέρω
Τὶ ὑποφέρεις, τὶ ὑποφέρω,
Μόνε ξέρω κι' ἀπεικάζω,
Πῶς μὲ δίκιο ἀνησυχάζω.

Γιατὶ οἱ ἀθρώποι ἐσᾶς σᾶς ἔχουν,
Στῆς δουλιὰς τους νὰ προσέχουν,
Καὶ στὴ βράχσας νὰ φέρουν

Όσα βάρη μεταφέρουν.

Κι' ὁ ἀφέντης ποῦ σ' ὀρίζει,
Ἀφορμῆς καὶ σὲ γνωρίζει,
Σὰν ὄκνον καὶ ἀκαμάτη,
Σὲ ραβδίζει ἀπὸ κομματί·

Ὅθεν εἶσαι ἀναγκασμένος,
Σὰ σὲ ταῦτα μαθημένος,
Νὰ περνᾷς σὲ ἥσυχία
Δίχως ἄλλησου ὑποψία.

Ἄν τὰ πρόβατα παντέχουν
Κᾶννα κίντυνο δὲν τρέχουν,
Μὴ θαρρεῖς ἀπ' ἀγνωμιάτους
Δὲ νογᾶν τῆ συφορὰ τους.

Μόνε οἱ ἀθρώποι τὰ κουρεύουν,
Τὰ ἀρμὲν, τὰ σημαδεύουν.
Κι' ἀφορμῆς συχνᾶ τὸ κάνουν,
Καὶ αὐτὰ κακὸ δὲ βάνουν.

Ἄμ ἐγὼ, κύρ Γαΐαδρέ μου
Ποῦ δὲν ἔμαθα ποτέ μου
Ἀπὸ ὄλ' αὐτὰ κανένα,
Τὶ καλὸ θωρῶ γιὰ μένα;

Καὶ τὶ ἄλλο ὄχ τὸ μαχαίρι
Τοῦ ἀφέντη μου τὸ χέρι
Καρτερῶ γιὰ νὰ μου δώση,
Ὅπου νὰ μὲ ξεφορτώση;

Ἄν φωνάξω δὲ σοῦ φταίγω,
Ἄφινέ με κᾶν νὰ κλαίγω,
Κι' ὡς μπορῶ νὰ ξεθυμᾶνω,
Ἐπειδὴ καὶ θὰ πεθάνω.

Ὁ φρόνιμος, καὶ ὁ γνωστικός,
Παντοῦ ὑπομονετικός,
Τῆς τύχης τὴν καταδρομὴ
Ποτὲ δὲν παίρει μὲ ὄρμη·
Ἄλλ' ὑποφέρει τὰ δεινὰ
Μὲ μέτρα γνώμης ταπεινὰ.
Καὶ μὲ αὐτὸ στῆ συφορὰ
Λαθαίνει κάπια διαφορὰ.
Γιατὶ κυττάζει τὸ κακὸ
Λιγώτερο ἐνοχλητικὸ.
Ἐξεναντίας ὁ τρελλὸς
Δὲν ἥσυχάζει παντελῶς·
Τὸν κόσμον ὅλον ἐνοχλάει,
Χωρὶς αὐτὸν νὰ ὠφελᾷ.
Καὶ στὸ γραφτό του προχωρεῖ
Μὲ πέδεψίτου τρομερῆ.

ΜΥΘΟΣ ΙΖ'.

ΚΙΚΙΔΙ ΚΑΙ ΝΥΚΤΕΡΙΔΑ.

Τὸ Κικίδι σφαλισμένο
Σὲ μικρὸ κλουβὶ πλεγμένο
Ὄξω ἀπὸ τὸ παραθύρι
Τοῦ σπιτιοῦ ἐνοῦ νικοκύρη,
Ἐλαλοῦσε πᾶσα βράδυ
Ὅτι ἀρχίνας τὸ σκοτάδι·
Καὶ μιὰ κάπια Νυκτερίδα
Μὲ περιέργειας φροντίδα,

Τοῦτο ἀφοῦ παρατηραίει
Τὸ ζυγόνει, τὸ ῥωτάει,
Γιὰ νὰ βγῆ ὄχ τὴν ἀπορία,
Ἀπὸ πιά ἀφορμὴ κι' αἰτία,
Τὴν ἡμέρα νὰ σιγάη
Καὶ τὴ νύχτα νὰ λαλάη.
Νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀδερφή, τῆς λέγει·
Μιά φορὰ πασάνας φταίγει,
Μὲν ὁ φρόνιμος σὰν πάθη,
Ἰστερώτερα θὰ μάθη
Νὰ νογάη, καὶ νὰ προβλέπη
Νὰ φυλάγεται ὅπως πρέπει·
Ἐτῆ ἐγὼ μὲς τὸ τριφύλλι
Δὲ μ' ἀπόσταινε τ' ἀχείλι,
Ἄνοιξι καὶ καλοκαίρι,
Νὰ λαλῶ τὸ μεσημέρι·
Μὲν ἀφόντης μ' ἔχουν πιάση,
Ἡ ἀνάγκη μ' ἔχει βιάση
Τὸ συνήθιο μου ν' ἀφήσω,
Κι' ἄλλα μέτρα ν' ἀποχτήσω.
Ἦταν χρεῖα πρὶν ἀντέσης
Νὰ τὸ κάμης, νὰ κερδέσης·
Νὰ ἀλλάξης ὅμως τώρα
Γνώμη, φίλε, δὲν εἶν' ὦρα,
Τ' ἀποκρίθηκεν ἐκείνη,
Τὶ ὠφέλια δὲ σοῦ δίνει.

ΜΥΘΟΣ ΙΗ΄.

ΑΡΚΟΥΔΑ ΚΑΙ ΛΙΟΝΤΑΡΙ.

Ἀρκούδα ἀπὸ 'ναν λόγγο
Μεγάλη, δυνατὴ,
Νὰ κυνηγήσῃ βγαίνει,
Στὸν κάμπο περπατεῖ.

Κι' ἀλλοῦθε τὸ Λιοντάρι
Στὸ δρόμον ἀπαντάει,
Ὄπου θροφὴ κι' ἐκεῖνο
Πηγαίνοντας ζητάει·

Παράμερά τους βλέπουν
Στὸν ἴδιον τὸν καιρὸ
Σὲ σιάδι νὰ μουλόνη
Λαγὸν τρανὸν, χοντρό·

Κι' ὡς ἦταν πεινασμένα
Δὲν ἄργησαν στιμὴ
Νὰ στρίψουν, νὰ χυμήσουν
Ἀπάνω του μ' ὄρμη·

Μὲν θέλοντας τὸ ἕνα,
Τὸ ἄλλο μερτικὸ
Τελείως νὰ μὴ πάρη
Νὰ μείνη νηστικὸ,

Μὲ λύσσα συνατά τους
Νὰ πιάνονται ἀρχινοῦν,
Φριχτὴ μεγάλη μάχη
Πεισματικὰ κινοῦν.

Στὸ τέλος μὴ μπορόντας

Στὰ πόδια νὰ σταθοῦν ,
Ὅχ τὸν πολὺν ἀγῶνα
Καθόλου νὰ ὀρθοθοῦν.

Ἀποσταμένα πέφτουν
Στὴ γῆ ξαπλοταριὰ ,
Κειτάμενα σὰν ψόφια
Δεξιά ζερβιά μεριά.

Καὶ τὸ Λαγὸ στὴ μέση
Κομμάτι τρυφερὸ
Μὲ θλίψι τους κυττάζουν ,
Καὶ μάτι λυπηρὸ.
Ἡ Ἄλουποῦ σὲ ταῦτο
Περνόντας ἀποκεῖ ,
Καθὼς τὰ πάντα ἶδε
Καλὰ προσεχτικῇ ,

Τρεχάτη ἀνάμεσά τους
Ἀδράζει τὸ Λαγὸ
Καὶ φεύγει πρὸς τὸ δάσος
Μὲ πάτημα γοργό·

Τὰ διὸ θηρία τότε
Μὲ πόνου στενασμό ,
ὦ τρέλα ! λέν· ὦ γνώμη
Χωρὶς συλλογισμό !

Μαλόσαμαν οἱ ἄθλιοι
Σχεδὸν ὡς τὴ σφαγῇ ,
Τοιμάζοντας καὶ μόνον
Τῆς Ἄλουποῦς φαγῇ.

1

2

3

4

5

1 ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΚΙΝΗΣ 2 ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ 3 ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΕΥΜΕΡΟΥ.
4 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΗΛΗΣ 5 ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΙΣΣΑΡΟΥ.

ΜΥΘΟΣ ΙΘ'.

ΓΕΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ.

Ένας Γέρος σὲ φτώχειας ἀνάγκη,
Άλλον τρόπο νὰ ζήσῃ δὲν εἶχε,
Χώρα ξύλα νὰ κόψῃ στὸν λόγγο,
Μεταβιάς τὸ ψωμί του νὰ βγάζῃ.

Μιὰν ἡμέρα βαριά φορτομένος,
Περπατόντας σ' ὀρθὸ μονοπάτι,
Ὅχ τὸν κόπο, καὶ κᾶμμα τοῦ ἡλιου
Τὴν ἀνάσσα νὰ πάρῃ δὲ φτάνει.

Σ' ἓναν ὄχτο τ' ἀνάσκελα πέφτει·
Καὶ στὸ μέγα πολὺ κούρασμά του
Τὴ ζωὴ του μισόντας βαριέται,
Καὶ τὸ χάρο μὲ πόθο του κράζει.

Νὰ ὁ χάρος ὀμπρὸς του πετιέται,
Τὸ δρεπάνι κρατόντας στὸ χέρι,
Μ' ἄγριαν ὄψι, καὶ σχῆμα τρομάρας,
Γιὰ εἶμαι, Γέρο, τοῦ λέγει· τί θέλεις;

Ἄχ! ὁ γέρος εὐτὺς ἀποκρίθη
Τὸ ζαλίκι μου αὐτὸ δὲν μποροῦσα
Νὰ σηκόσω· σὲ φώναξα ὁ δόλιος
Νὰ μοῦ δόκῃς ὀλίγη βοήθεια.

ΜΥΘΟΣ Κ'.

ΛΙΟΝΤΑΡΙ, ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ ΑΔΟΠΟΥ.

Λιοντάρι, Λύκος, κι' Ἄλπου ἀντάμα
Τὰ τρία βγήκαν νὰ κυνηγήσουν

Μὲ συμφωνία, πῶς ὅ,τι πιάκουν,
Νά τὸ μοιράσουν ἀνάμεσά τους.

Πολὺ καὶ πλούσιο κυνήγι κάνουν,
Κι' ἀφοῦ σὲ μέρος τὰ ἀραδιάζουν,
Τοῦ Λύκου λέγει τὸ Λεοντάρι
Σὲ τρία μέρη νὰ τὰ χωρίση.

Ἐκεῖνος τότε, κι' ἂν λαιμαργαίει,
Σὰ φυσικό του, βαστιέται ὡστόσο·
Κι' ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ ἀνώτεροῦ του
Μὲ δικαιοσύνη τὰ διαμοιράζει.

Ὁ Βασιλέας τῶν τετραπόδων
Μὲ ἄγριο βλέμμα καταφρονώντας
Ἰσοτιμία, ποῦ δὲν τοῦ πρέπει,
Μ' ὄργη τὸ Λύκο εὐτὺς ξεσκίζει·

Καὶ τῆς Πανούργης τὸ βᾶρος δίνει
Νὰ κάμη ἐκείνη, καθὼς ἤξερει.
Σωρὸν ὀμπρός του τ' ἀπανωτιάζει,
Κι' αὐτὴ κρατάει πολλᾶ ὀλίγο.

Πιὸς σ' ἔχει μᾶθη, τῆς λέει, Κουμπάρα,
Μὲ τόσο δίκιο νὰ διαμοιράζης;
Σκυφτᾶ ἐκείνη τοῦ ἀπηλυγήθη.
Τοῦ Λύκου, ἀφέντη, ἡ δυστυχία (1).

(1) Οἱ ἐφεξῆς δύο μῦθοι ἔχουν τὸ ἴδιον νόημα μὲ τὸν Α. καὶ δεῦτερον ὅπου φαίνονται εἰς τὴν ἀρχὴν, εἶναι ὁμοίως γραμμένοι μὲ στίχους ἀνομοιοκαταλήκτους ἴσως ὁ Συγγραφεὺς εἶχε σκοπὸν νὰ κάμη ὅλους τοὺς προηγουμένους μῦθους κατὰ τὸν ἴδιον αὐτὸν τρόπον.

ΜΥΘΟΣ Α΄.

ΖΙΝΖΙΡΑΣ ΚΑΙ ΜΥΡΜΗΓΚΙ.

Θέρος ἦταν κι' ὁ Ζίνζιρας ὅλος
Σ' τῆς φωνῆς του τὸ μέριμνο μόνο,
Μὲς τὸν ἴσκιό τῶν δένδρων κρυμμένος·
Τὸν καιρὸ του διαβαίνει λαλόντας.

Τὸ φιλόπονο ὡστόσο Μυρμήγκι,
Μὲ δουλιὰς συγκρατούμενης κόπο,
Μέρα νύχτα στιμῆ δὲ σιγάει
Στῆ φωλιά του θροφαῖς νὰ συναίξει.

Τὸ γλυκὸ καλοκαίρι σκαλνάει,
Καὶ μαζὶ του ἡμερῶν ἡ γαλήνη·
Ἀρχινᾶν ἡ βρογαῖς κι' οἱ ἀνέμοι,
Τὸ χειμῶνα κοντᾶ προμηνώντας.

Στῆ περίστασι ἐκείνης τῆς ὥρας
Ὁ τρανὸς λαλητῆς μαζομένος,
Νηστικός σὲ μιὰν ἄκρα μουλλόνει.
Κι' ὄχ τὴν πείνα βαριᾶ κιντυνεύει.

Στῆ μεγάλη του αὐτὴ στενοχωρία
Στὸ Μυρμήγκι βιασμένος προστρέχει·
Δεῖξου, φίλε, τοῦ λέγει, εὐεργέτης
Πρὸς ἐμένα μὲ μιὰ καλοσύνη.

Ἀνεπάντεχα κρύα μ' ἐπῆραν·
Δὲν ποτάζω σπειρὶ νὰ πορέψω.
Πρόφτασέ με μ' ὀλίγο μειράδι
• Δανεικὸ ὄχ τὴν πλούσια εἰσοδιά σου.
Μὴ φοβᾶσαι καθόλου νὰ χάσης,

Τὶ σὰν ἔρθῃ ὁ θέρος, σοῦ τάζω
Νὰ σοῦ δώκω ὀπίσω μὲ πρῶτο,
Καὶ κεφάλι καὶ διάφορο ἀντάμα.

Μὸν ὁ φίλος σὲ ταῦτα ἀποκρίθη
Ἄποτι, δὲ μοῦ λὲς Ζίνζιρά μου,
Ν' ἀμελήσης παρόμια σου χρεῖα
Ὡς τὰ τῶρα, ὅπου κάθοσουν ἄδιος;

Ἄμ. δὲν ἄδιαζα ἐγὼ νὰ φροντίσω
Σὰν κι' ἐσένα, ἀφορμῆς ἐλαλοῦσα,
Μήτε ἤλπιστα ὀγλήγορα τόσο
Νὰ διαβοῦν ἡ καλαὶς ἡ ἡμέραις.

Στὸν καλὸν τὸν καιρὸ σὰ λαλούσες
Στὸν κακὸν ἠμπορεῖς νὰ χορεύεις.
Καὶ τῆς πλάταις γυρίζοντας μπαίνει
Μὲς τὴν τρύπα του εὐτὺς τὸ Μυρμήγκι.

Ὅσοι τὸν καιρὸ ζοδεύουν,
Καὶ τὸ μέλον δὲ μετροῦν.
Στὰ χαμένα τὸν γυρεύουν,
Σὰν καὶ πρῶτα νὰ τὸν βροῦν.

Ὁ καιρὸς φτερὰ βαστάει,
Φεύγει, τρέχει σὰ νερὸ,
Κι' ὅποιος δὲν τὸν κυνηγᾷ,
Δὲν τοῦ βρῖσκει πλιὸ τορὸ.

Σύναξε νιὸς ὅσο ἠμπορεῖς,
Γέροντας ἄνεσι νὰ βρῆς.
Στὰ νιάτα σου ἂν ὀκνεύεις,
ἀκὰ ὑστερνὰ πορεύεις.

ΜΥΘΟΣ Β'.

ΤΟ ΨΑΡΙ ΜΕ ΤΑ ΨΑΡΟΠΟΥΛΑ ΤΟΥ.

Μὴ, παιδιὰ, ξεμακραίνετε τόσο
Ὅχ τὸ δρόμο, ποῦ ἐγὼ σημαδεύω.
Ποταμιοῦ πρὸς τὸ βάθος μὲ θάρρο
Τρέξτε παίζοντας ὅσο ποθᾶτε.

Σὲ βίχᾳ μὴ γελιέστε καὶ σ' ἄκραις
Νὰ ζυγόνετε ὀλότελα ἐκεῖθε·
Εἶν' ὀχτροὶ λογιστοὶ νὰ σᾶς βλάψουν·
Φυλαχτῆτε μὴ ἄδικα ἀντέστε.

Μὲ παρόμια ἀγάπης φροντίδα
Τὰ μικρὰ του Ψαράκια μιὰ ἡμέρα,
Σέροντάς τα κοντὰ του τὸ ψάρι
Σὰ φιλόστοργη μάνα ὀρμηνεύει.

Μὸν αὐτὰ ἀπ' ἀνήλικη γνώμη,
Καὶ παιδιὰ χωρὶς πράξη καθόλου,
Φρονιμάδας καὶ γνώσης τὰ δίκαια
Δὲν ψηφᾶν· καὶ σὲ γέλιο τὰ παίρουν.

Ἦταν τότε, ποῦ χιόνα καὶ πάγιοι,
Στὰ βουνὰ ἀναλᾶν καὶ στῆς βράχαις.
Πυκνωτὰ βροχολᾶν ὄχ τὰ ὕψη,
Καὶ τὰ κάτω παντοῦ πλημμυρίζουν.

Τὸ ποτάμι μ' ὀρμὴ κατεβάζει,
Ἀφρισμένο τὰ ὄρια πηδᾷ·
Τὰ νερά του ἀμπομένα σὲ πληθος
Θαλασσόνουν τῶν κάμπων τὴν ὄψη.

ὦ, τὶ θιάμα! ἀπορόντας φωνάζουν

Τὰ Ψαράκια · τί θιαῖμα μεγάλο!
Σιάδια κι' ὄχτοι καὶ σπίτια καὶ δέντρα
Σ' ἓνα πέλαγο κείτουνται ὅλα.

Ἦρθε, ἦρθε ὁ καιρὸς ὁ δικός μας ·
Κατοικιάμας ἐγένηκε ὁ κόσμος.
Τι λές, Μάνα, ὁ φόβος νὰ λείψῃ,
Ἦ θελά βρῆς σὰν πρῶτα ὑποψίας.

Τώρα μάλιστα πρέπει, παιδιάμου,
Νὰ προσέχετε ἀκόμη παράνω.
Γιατὶ τάχα; τῆς εἶπαν, γελώντας ·
Ἄλλ' αὐτὴ σοβαρὴ τ' ἀποπαίρει ·

Τὸ πολὺ τὸ νερὸ θὰ περάσει ·
Ἡ στεριά θελά μείνῃ στὸν τόπο ·
Στὰ συνόρατα μέσα σταθῆτε,
Μὴ ἀργᾶ μετανιώστε κατόπι.

Ἐ κι' ἐσύ! νομουκόπου μᾶς σκιάζεις ·
Κι' ὄχ τὴ γαρίνια δὲν παύεις ποτέ σου.
Ἄϊντε, ἀδέρφια, λὲν ἓνα τὸ ἄλλο,
Ἐἓνα μέρη νὰ πᾶμε νὰ ἰδοῦμε!

Κι' ἐντωάμα κινᾶν στὸ ταξίδι
Βιαστικά μὲ χαρά τους μεγᾶλη.
Σταματᾶτε ἀνόητα τέκνα ·
Θὰ χαθῆτε, φωνάζει ἡ μάνα ·

Ἐχε ὑγιᾶ, ἀποκρένουνται ἐκεῖνα,
Ἄλλα λόγια ἐμεῖς δὲν ἀκοῦμε.
Καὶ μ' αὐτὸ πρὸς τοὺς κάμπους τρεχάτα
Ὅσο δύνουνταν, ἔκοφταν δρόμο.

Τὰ μωρὰ! δὲν τὸ βάνουν μὲ νοῦ τους ·
Τὰ νερὰ ἀρχινᾶν νὰ τραβιῶνται.

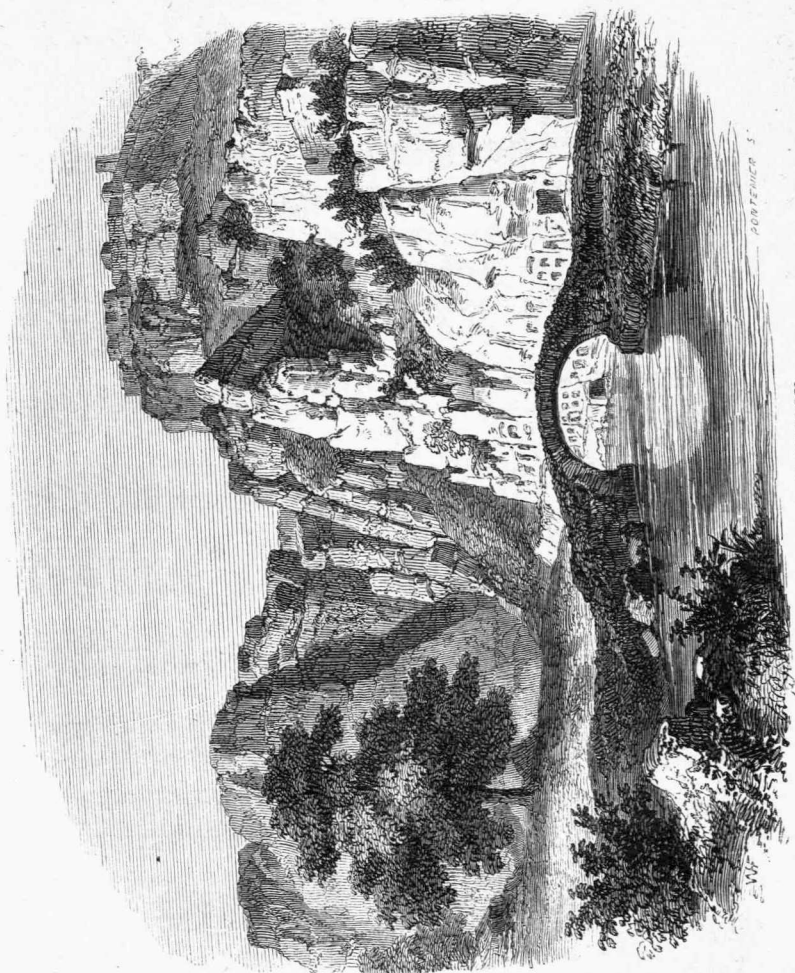
Ἀπομνήσκουν ἀπάνω σὲ ξέρη,
Καταντᾶν τῶν διαβάτων κυνήγι ·

Ὁ Νιὸς καὶ δίχως τοῦ κόσμου πράξη,
Στῆς ὄρεξάις του δὲν ἔχει τάξη

Ὁρθᾶ δὲν ξέρει νὰ συλλογιέται,
Καὶ στοὺς σκοπούς του γι' αὐτὸ γελιέται ·

Τυφλᾶ κινιέται καὶ κιντυνεύει,
Καὶ τὴ ζωὴ του συχνᾶ ξοδεύει (1).

(1) Τὰ σατυρικά καὶ ἐρωτικά τοῦ ποιητοῦ θέλομεν δημοσιεύσει τὸ προσεχὲς ἔτος.

ΤΡΟΦΗΣΙΟΥ ΑΝΤΡΟΝ.

ΠΟΙΗΜΑ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΝ

ΕΙΣ Ν. ΒΥΡΩΝΑ,

Τελευτήσαντα ἐν Μεσολογγίῳ ἔτει ρωκδ' μηνὶ Ἀπρίλιῳ, ποιηθὲν ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου, νῦν καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου (1).

« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι,
 « Πένθημα θ' ἐσάμεναι καὶ πένθημιον ὅσσαν εἶσαι·
 « Κάτθανε γὰρ Βύρων ὀαριστῶν φέρτατος ὕμμι·
 « Κλεινὸς Βύρων ὦλετ', αἰδοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 « Βρεττανίης εὗχος, Ὀμοτίμων εὐγενὲς αἶμα,
 « Πιστὸς τληπαθέος φίλος Ἑλλάδος ἠδ' ἐπαρωγός.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
 « Ὀν πάρος οὐρανίης ἐθρέψατε παιδ' ἔτ' ἐέρσης
 « Ἐνδυκέως, οἶμον τ' ἐδιδάξατε καινὸν αἰοιδῆς,
 « Οὐκέτ' ἐνὶ ζωοῖς Βύρων πέλετ', οὐκέτι μολπῇ
 « Τέρπει ἐπιχθονίους· πεπέδηται οἱ, ὁζεῖ πότμῳ
 « Γλώσσα, καὶ οἱ σιγῇ ψυχροῖς ἐπὶ χεῖλεσιν ἵζει.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
 « Βύρωνος σιγᾷ καπυρὸν στόμα· τοῦ δὲ μέλισμα
 « Ὑστάτιον, τῷ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινεν

(1) Τὸ ποίημα τοῦτο ἐποίηθη μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αἰοιδίμου Ν. Βύρωνος· ἔπειτα δὲ ἐπεξεργασθὲν μετεποιήθη ἐν πολλοῖς.

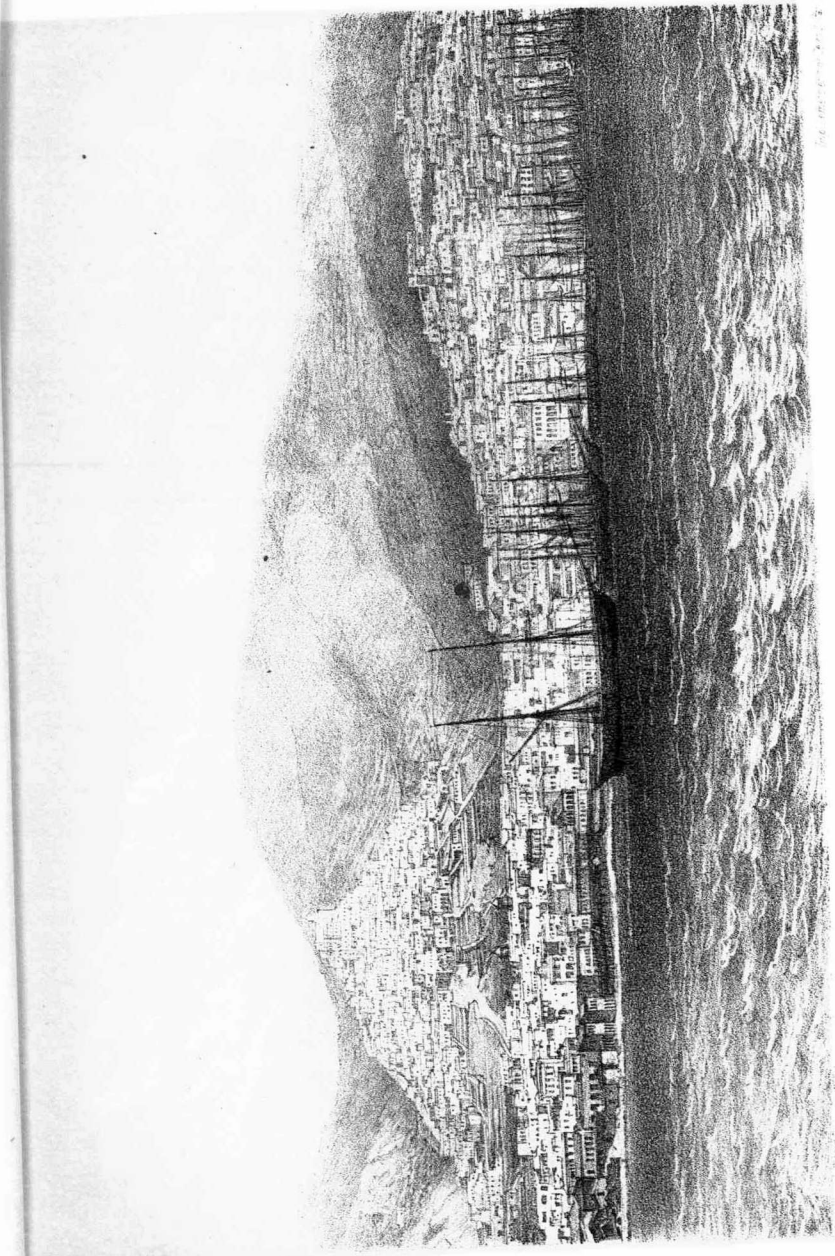
« Ἑλλήνων σφετέρης περὶ πάτρης ἴφι μάχεσθαι,
« Ἀλμήςσσι βράχεσσ' ἐπινήχεται εἰσέτ' Ἐλαίου (1),
« Εἰσέθ' ὑπὸ κνημοῖς Ἀρακύνθου παιπαλόεντος
« Ὠκυρόου τ' Εὐήνου ἀκούεται ἀμφὶ ρέεθρα.

« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Λυγρὸς ἔχει Βύρωνα κλυτὸν μῦρος· ἐν δ' ἄρ' Ἐλαίῳ
« Ἀκτῆς παρ τενάγεσσ' Αἰτωλίδος ἄλγει λαὸς
« Καὶ στρατὸς Ἑλλήνων ἄμοτον μέγαν ἄνδρ' ἀνακλαίει,
« Ὅν νόσος ἀργαλέη βιότοιο δάμασσεν ἐν ἀκμῇ·
« Ἦνὶ κατηφίῳν περιῦσταται οἶκον ὄμιλος
« Σύμπας οἰχομένου, ποθέων ἐρικυδέα φῶτα,
« Ὃς τ' αἰνῶς σφιν ἄρῃι δυσχεεῖ τειρομένοισι
« Τηλόθεν ἦλθε πρόφρων ἐπαμύντωρ νηὶ ταχεῖη.

« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Καὶ πάρος ἡμετέρην, Βύρων, πατρίδ' ἤλυθες αἴαν,
« Ὀψόμενος μεγάλων πατέρων τέκνα, οἱ σοφίης τέ
« Ἠγεμόνες μερόπεσσιν ἐλευθερίας τ' ἐγένοντο.
« Ἦλυθες· ἀλλὰ βαρὺν τῆμος φέρον υἱες Ἀχαιῶν
« Κλοιδὸν ἐπαυχένιον, ἐν οἴζυι δ' ἤματα πάντα
« Δεΐλαιοι ζώεσκον, ἀτασθάλω ἔθνεϊ Τούρκων
« Δουλεύοντες ἀνάγκη, ἀμήχανόν ὄτλον ἔχοντες.
« Τῷ σφιν ἀναλκείην ὠνειδίσας, ἄθλιον ἔλκειν
« Βουλομένοις μᾶλλον βίον ἢ πότμον εὐκλέ' ἐπισπεῖν.

« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Δριμὺ τόδ' ἐκ σέθεν Ἑλλήνων ἔπλε παισὶν ὄνειδος·
« Καὶ σὺ μὲν, ὦ Βύρων, ἔλιπες πάλιν Ἑλλάδος οὐδας

(1) Ἐλαίος, πόλις Αἰτωλίας ἀρχαία μνημονευομένη παρὰ Πολυβίῳ βιβλ. 4, 65, 6. Ἐκεῖτο δὲ πιθανῶς ὅπου νῦν τὸ Μεσολόγγιον, ἀνθ' οὗ ἐκλαμβάνεται ἐγταῦθα. Ἶδε Forbiger, Alte Geographie, III Band, 901.

Η ΣΙΡΟΣ

- « Ὄψιμον οἰκτιζῶν ἀνδρῶν γένος, οὐς πατρὶς ἦδε
« Φῦσε πάλαι σοφίη τε καὶ ἠγορέη περικλειτούς·
« Ἕλληνας δ' αἰδῶς δῦνε φρένας, οὐδ' ἔτι θηρὸν
« Δουλοσύνη ἐδόκει σφιν ἀνασχετὴ· ἀλλὰ τάχ' ἀλκήσ
« Μνησάμενοι πατέρων Τούρκους τολύπευον ὄλεθρον.
« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Ἐξαπίνης ἰαχὴ πολεμηῖος ὦρτ' ἀνὰ πᾶσαν
« Ἑλλάδα γαῖαν ἄρηος ἔριν δεινὴν συναγόντων.
« Δεσμὰ διαρρήξαντες Ἀχαιῶν υἱεὶς ἀεικῆ
« Αἶψα μάλ' ἐκ σμινυῶν ὄπλ' ἀρήϊα τεύξαν ἰδ' ὕνῳιν.
« Σταυροῦ δ' ἀμπετάσαντες ἐς αὔρας σῆμ' ἱεροῖο
« Καὶ Φεῤῥαίου μέλποντες αἰοῖοῦ θούριδα μολπήν,
« Ὀθμανοῖς ἐπόρουσαν, ἐλευθερίην ἐρατεινὴν
« Ἴφι μάλ' ἀρνύμενοι αἰμορῥάντοις ἐν ἀέθλοισ.
« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Ἀλβίονα πνοιᾶ ἐς ὀμιχλήσσαν ἔνεικαν
« Τηλόσ' ἐνυάλιον μέλος Ἑλλήνων, ὃ ῥ' ἀκούσας
« Θάμβησεν Βύρων· οὐ γὰρ γένος ἔλπετο δούλον,
« Διὸν ὑπὸ ζεύγλῃ μογέον χρόνον, ὧδε μάλ' ὦκα
« Αὐχέν' ὑπεξερύσσεσθαι, ἀπορῥήξειν τε λέπαθνα,
« Λαῖξ δ' ἐπιβὰν κτενέειν ὑπὸ ποσσὶν κέντορας ὠμούς·
« Θυμοδακῶν δ' ἐπέων ἐμνήσατο, τοῖσιν Ἀχαιῶν
« Πρώην ἤκαχεν υἱεὶς ἀεικέα πῆματ' ἔχοντας.
« Μνήσατο· καὶ ἔγνω ἄψ Ἑλλάδα γαῖαν ἰκέσθαι,
« Λαοῖς μαρναμένοισιν ἐλευθερίας τε ποθεινῆς
« Παίδων τ' ἠδ' ἀλόγων πέρι προφρονέως ἐπαρήξωι.
« Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
« Δέξατο κωδάμιμον πολεμόκλονος Ἑλλὰς αἰοῖδον
« Ἐμπαλιν ἰκόμενον· δέξασθε δὲ καὶ Διὸς ὕμμες

« Κούραι Κασταλίδες, δάφνης τε κλάδους ἐριθλοῦς
 « Δρέψασαι ξείνου ξανθὰς ἐστέψατ' ἐθείρας ·
 « Δέξατο καὶ ὀπλόδουπος Ἐλαίου ἐν πτολιέθρῳ
 « Ἑλλήνων στρατιῇ φίλον ἀνέρα καὶ ἐπίκουρον,
 « Πουλὺ πλέον χαίρουσα μετὰ φρεσὶν ἢ τὸ παλαιὸν
 « Χαῖρ' ἐπὶ Τυρταίῳ Σπάρτης γένος ἐγγεσίμωρον,
 « Πυθόχρηστος ὅτε σφ' ἀγὸς ἤλυθεν ἔνθεα μέλπων.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
 « Οὐ μεῖον Βύρων ἐγεγήμεν, Ἑλλάδα πάσαν
 « Στίλβουσαν λεύσσων ὄπλοις καὶ πάντοθ' ἀκούων
 « Θούριον ἠϊθέων μεμαώτων ἴφι μάχεσθαι ·
 « Ἀνδρῶν δ' οἱ δόατ' αὖθις ὄρᾶν γένος ἐξ αἰῶα
 « Ἄλκιμον ἐγρόμενον, τὸ τ' ἐπὶ Ξάνθοιο ῥοῆσιν,
 « Ἢ ἐν Θερμοπύλῃς, ἢ ἐν πεδίῳ Μαραθῶνος
 « Ἢ πόρῳ ἐν κλεινῷ Σαλαμῖνος βαρβαρικοῖσι
 « Στίψεισι μαρναμένον πάρος ἄφθιτον ἤρατο κῦδος.
 « Τῷ ῥα μετ' ἀγρομένοισιν ἐν Ἐλαίῳ ἀνδράσι Βύρων
 « Στάς τότε ἔυπτολέμοισιν ἐὸν πάλι λάζετο μῦθον,
 « Τῷ σφιν ἀναλκείην ὠνείδισεν ἠνορέην δὲ
 « Αἰνήσας σφετέρην καθυπέσχετο συνθανέειν σφι,
 « Πάτρην ῥυομένοις ἐπαμύνων πρόφρονι θυμῷ.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
 « Αἶ, αἶ! ἀλλ' οὐ δηρὸν ἐπηύρατο τῆς δ' ἐπαρωγῆς
 « Ἑλλάς δυστλήμων · ταχὺ γὰρ Βύρωνα δυσάλθης
 « Ἠπίαλος κατέμαρψε καὶ οἱ γῆι' ἀγλαὰ λῦσεν ·
 « Οὐκ ἐμάραινε τέχνης παιωνίδος ἄλθεα φλογμόν ·
 « Οὐ χραῖσμον νοσέοντι λιταὶ τόσαι εὐχομένοιο
 « Λαοῦ ὑψιμέδονθ' ὑγίειαν οἱ αὖθις ὀπάσσαι ·
 « Νοῦσος πάνθ' ἀλίωσε καὶ αἰῶνος γλυκεροῖο

« Μουσῶν θεράποντα φέριστον ἄμερσεν αἰοιδῶν.
 « Ὡ στυγερῆς αἴσης! ὦ πῆματος ἀλγινόνετος!
 « Τὸ ξυγὸν νήσου λαοὺς κίχε ποντομεδούσης
 « Ἀλβίονος, ναέτας τε πολυστόνου Ἑλλάδος αἴης.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι ·
 « Εἰνάλια νύμφαι, γλαυκοῦ κόραι ὑγροκέλευθοι
 « Νηρέος, αἶ Τρίτωσιν ὀχοῦμεναι ὠκυπόροισι
 « Δαιψηραὶ μάλα πλώετ' ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
 « Ἐσπερίην νῦν ὠκα δι' οἴδματος ἔλθετε νῆσον,
 « Ἄσπετον ἐνθ' ὕδωρ ποταμὸς μέγας εἰς ἄλα βάλλει ·
 « Νύμφης δ' ἔλθοῦσαι ἀγγεῖλατε Ταμεσίδεσσιν,
 « Ἢματος ὅττι φάος Βύρων λίπε τηλόθι πάτρης,
 « Οὐδ' ἄρ' ἔτι σφείων θέλξει φρένας ἠδὲ αἰείδων.
 « Καὶ τρίτωσι δ' ἄνωγθε κόχλῳ μέλος ἐμβυκανῆσαι
 « Πένθιμον, ὠκυάλους μνηῦον νηυσὶν ἀπάντη,
 « Ἢσιν ἐπι Βρετανῶν περᾶ ἔθνεα μυρία πόντον,
 « Ὅττι πάτρης σφι μέγ' εὐχος ἐρίκλυτος ὦλετ' αἰοιδός.
 « Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
 « Ὑμμες δ' ὄβριμοι ἄνδρες, ὅσοι πτολιέθρον Ἐλαίου
 « Κλεινὸν ἐρυόμενοι πάτρης μεγάλης προμάχεσθε,
 « Δεῦτε τάφον Βύρωνος ὀρύξατε μουσοπόλιο,
 « Βοζάριος Μάρκοιο πέλας τάφου ἀλκιμάχοιο ·
 « Καὶ νέκυν ἐγκατάθεσθε χοηφορέοντες ἀπ' ὄσσων
 « Δάκρυα θερμὰ φίλω. Παρακείσθω κῦδει κῦδος,
 « Κῦδει ἀπ' ἠνορέης, φρενοτερποῦς κῦδος αἰοιδῆς ·
 « Γλαυκῆς δ' ἀμφὶ τάφον φιτύσατε κύκλω ἐλαίης
 « Πτόρθους καὶ δάφνης Ἑλικωνίου, ἔνθα λιγείαι
 « Φυλλάσιν ἐνδιάουσαι ἀηδονίδες μιμυρῆσι
 « Μολπῆς ἐσσομένοις αἰεὶ ἀνδράσι σημανέουσι

- « Βύρωνος μεγάλου, λιγυμόλπου τύμβον αἰδοῦ.
« Κλαυθμοῦ Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι λήγετε Μοῦσαι.
« Ἔσσεται ἡμαρ, ὅθ' ἀγνὸν ἐλευθερίας ἐπὶ πᾶσαν
« Γαῖαν ἐπαντεῖλαν φάος Ἑλλάδα λευγαλέιο
« Κυάνεον κεδάσει πολέμου νέφος, ἠδὲ γλυκεῖης
« Εἰρήνης οὔσει καὶ Εὐνομίας καλὰ δῶρα·
« Δὴ τότε Ἀχαιῶν υἱὲς Ἀχαιιάδες τ' ἐπέτειοι
« Ἐρχόμενοι Βύρωνος ἐπ' ἠρίον ὕδατι φαιδρῶ
« Κασταλῆς βανέουσι νεκροῦ κόνιν, ἠδὲ κλάδοισι
« Δάφνης ἐξ ἱερῆς στήλην στέψουσιν αἰδοῦ. »

Ο ΒΕΝΤΛΕΥΟΣ

ΚΑΙ Ο ΚΟΥΤΟΡΓΑΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ α' Μαΐου 1864.

ΦΙΑΤΑΤΕ ΜΑΡΙΝΕ Π. ΒΡΕΤΕ,

Οὔτε τὴν αἴτησίν σου ἀπέρριψα, οὔτε τὴν ἐμὴν ἐλπισμένησα ὑπόσχεσιν, ἀλλ' ἐν ᾧ, ἐνθυμούμενος ὅτι ἡ περὶ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης διατριβὴ ἀπέβη διεξοδικωτέρα ἢ ὅ τι εἰς τὸ μηνολόγιον ἤρμοζεν, ἠτοιμαζόμεν δι' ἄλλου τινὸς νὰ ἀναπληρώσω τὸ ἔλλειμμα, αἴφνης βαρὺς ἐπιπεσὼν ὁ ἐξωτερικὸς χειμὼν καὶ ἔτι βαρύτερος ὁ ἐσωτερικὸς, τῶν γεροντικῶν ἀσθενειῶν, καὶ τὸν γράφοντα ἐνάρκωσαν καὶ τὰ γραφόμενα διεσκόρπισαν. — Οὐδαμῶς ὅμως ἐνέκα τούτου ἀποδειλιάσας καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἀπαραίτητον χρέος ὑπολαμβάνων τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, μικρὸν τι ἀναλαβὼν, ἤρχισα πάλιν, ἰσχυριζόμενος, νὰ ἀσχοληθῶ περὶ τούτου. Προσπαθῶν δὲ νὰ προσενέγκω τι ὅσον ἕνεστιν ὀλιγώτερον κακόν, ἤλλαξα πολλάκις σχέδιον, ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλο ἀποπηδῶν, τὸ δεύτερον νομίζων κρεῖττον τοῦ πρώτου, τοῦ δευτέρου τὸ τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς. — Οὐκ ὀλίγα λοιπὸν θέματα εἴλκυσαν τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Ἐπειδὴ δὲ τινὰ μὲν ἀπέβησαν, ὡς ἡ περὶ γλώσσης διατριβή,

τινὰ δὲ δι' ἓνα ἢ ἄλλον λόγον ἐκρίθησαν ἀνάρμοστα εἰς τὸ μη-
ολόγιον, διὰ τοῦτο, φοβούμενος μήπως πάθω τὸ τῶν λίαν φι-
λαρέσκων καὶ κομψευομένων νεανίδων αἵτινες, παραπολὺ περὶ
τὴν ἐκλογὴν τοῦ νυμφίου ἀκριβολογοῦσαι, μένουσιν ἐν τέλει,
τούτου ἕνεκεν, ἀνύμφευτοι, πέμπω σοι τὸ μικρὸν τοῦτο ἄρθρον·
περὶ δὲ τῶν λοιπῶν; τούτων ἡ τύχη ἐν γούνασι θεῶν κεῖται.

Ο ΒΕΝΤΛΕΥΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΥΤΟΡΓΑΣ.

Ἡ περὶ γνησιότητος ἢ νοθείας τῶν τοῦ Φαλάριδος, Σωκρά-
τους, Θεμιστοκλέους καὶ ἄλλων ἀρχαίων ἐπιστολῶν, ὡς καὶ
τῶν Αἰσωπέων Μῦθων, περιώνυμος φιλονεικία, ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ
τὰ τέλη τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος (1696-97) ἀναφύεσσα,
μέχρι χθὲς καὶ πρόωγν ἐνομιζέτο ὡς δίκῃ ἐφάπαξ καὶ ὀριστικῶς
δεδικασμένη, οὐδὲ λόγου περὶ τούτου πλέον γινομένου. Μετὰ
τὴν ἀπόφασιν τοῦ περικλεοῦς Ρικκάρδου Βεντλεῦου εἰς οὐδενὸς
ἤρχετο νοῦν νὰ ἀμφιβάλῃ πλέον, τῶν πάντων πεπεισμένων ὅτι
ταῦτα, καὶ μάλιστα αἱ ἐπιστολαὶ, ἦσαν σοφιστοῦ ἢ σοφιστῶν
μελέται, ἐκ πλείστων ὄσων ἑαυτὰς προδιδούσαι.

Ἐσχάτως ὅμως ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανε-
πιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως, ὁ συγγραφεὺς καὶ τὸ περιέργων
φυλλάδιον περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τραπέζιτων,
πρῶτος αὐτὸς, νομίζω, ἐξέδωκε πόνημα ἐπίτηδες πρὸς ἀναί-
ρεσιν τῶν τοῦ Βεντλεῦου, καὶ μέχρι τοῦδε μόνον περὶ τῶν τοῦ
Θεμιστοκλέους ἐπιστολῶν. Ὡς δὲ ὁ Βεντλεῦος, οὔτε τὸν σοφὸν
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Γυλλιέλμον Τέμπλην σεβασθεὶς, δεχόμενον
τὴν γνησιότητα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος καὶ γράψαντα ἐν τινι πο-
νήματι, Essay upon Ancient and Modern Learning, ὅτι « οἱ
Αἰσώπειοι Μῦθοι καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Φαλάριδος
εἶναι τὰ κάλλιστα καὶ ἀρχαιότατα περὶ ἑλληνικὰ

1

2

3

4

5

1 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ. 2 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΣΙΔΑΡΙΟΥ.
 3 ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΒΕΡΓΗΣ. 4 Α.Π. ΓΟΥΔΕΑΣ.
 5 ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

συγγράμματα, ἐπὶ Κύρου καὶ Πυθαγόρου γραφέντα, » οὔτε τὰς φωνασίας πτοηθεὶς πολλῶν ἄλλων λογίων οἴτινες, κολακεύοντες τὸν ἀντίπαλον τοῦ Βεντλείου Βούλιον, περιεφρόνου, καὶ καθύβριζον τὸν μέγαν κριτικὸν, ἐξέδωκε τὴν ἑαυτοῦ Διατριβὴν· οὕτως ὁ Κουτόργας καὶ τὴν μέχρι τοῦδε ἀνεκκλητον φημιζομένην ἐτυμηγορίαν τοῦ Βρεταννοῦ Ἀριστάρχου, καὶ τὸ γνωμικὸν *res judicata pro veritate habetur*, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπισήμων φιλολόγων οἷον Οὐολφίου καὶ ἄλλων ὑπὲρ Βεντλείου κρίσεις (ἴδε Ἀνάλεκτα I) παραβλέψας, καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν ἀλήθειαν τιμῶν ἐξέδωκε τὴν ἀναιρετικὴν τῆς ἀναιρετικῆς διατριβῆν του. Ἡ μὲν τοῦ Βεντλείου ἐπιγράφεται· *A Dissertation upon the Epistles of Phalaris, Themistocles, Socrates, Euripides, and others and upon the fables of Æsop* μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν, ὑπὲρ ἧς καὶ καθ' ἧς πάμπολλα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐγράφησαν. Ἡ δὲ τοῦ Κουτόργα· *Examen de la dissertation de Richard Bentley sur l'authenticité des lettres de Thémistocle*, par M. Koutorga. Paris, 1861.

Ἐν ταύτῃ ὁ συγγραφεὺς, καὶ ὅτι οὐδεμία περὶ τούτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι γίνεται μνεία, τοῦ Σουίδα πρῶτον μνημονεύοντος αὐτὰς, καὶ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ παραδόξως πως ἐκ τοῦ ὀστρακισμοῦ τοῦ Θεμιστοκλέους ἄρχονται, καὶ ὅτι ἡ φράσις καὶ τὸ λεκτικὸν δὲν εἶναι τῆς ὑποτιθεμένης ἐποχῆς, καὶ ὅτι ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσι πολλὰ χρονολογικὰ ἁμαρτήματα, πάντα ταῦτα τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀντιπάλου ἐξετάζων, καὶ ἐν πρὸς ἐν ἀνατρέπων, συμπεραίνει ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ εἰσι γνήσιαι. Εἶναι δὲ περιέργα τὰ ἐκ τοῦ πρώτου ἐπιχειρήματος παρ' ἀμφοτέρων ἐξαγόμενα. « Θουκυδίδης, λέγει ὁ Βεντλέυος, Χάρων ὁ Λαμψάκηνος, τοὺς ὁποίους ἀκολουθεῖ καὶ Κορνήλιος ὁ Νέπωνς, καὶ Πλούταρχος, λέγουσιν ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς καταφυγὼν εἰς

τὴν Ἀσίαν προσῆλθεν εἰς Ἀρταξέρξην υἱὸν Ξέρξου νεωστὶ τότε βασιλεύοντα. Ἐφορος ὅμως, Ἡρακλείδης καὶ ἄλλοι πολλοὶ συγγραφεῖς ἱστοροῦσιν ὅτι ὁ Ξέρξης, βασιλεύων ἔτι, ἐδέχθη τὸν Θεμιστοκλῆ. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἀναφέροντες ὅτι οὐχὶ τρεῖς, ἀλλὰ πέντε πόλεις ἐδόθησαν παρὰ βασιλέως τῷ Θεμιστοκλεῖ. Εἰ λοιπὸν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐγνωρίζοντο ὑπὸ ἐνὸς τῶν ἱστορικῶν τούτων, ἡ τοιαύτη διαφωνία δὲν ὑπῆρχε, διότι αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς λέγει ῥητῶς ὅτι εἰς τὸν Ἀρταξέρξην προσῆλθε· καὶ τρεῖς μόνον πόλεις ἔλαβεν. » Ὁ δὲ Κουτόργας, εἰς τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενον διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ φθάνων, λέγει· « Αὐτὴ αὕτη ἡ διαφωνία τῶν συγγραφέων ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀνάκαθεν ὑπαρξίν τῶν ἐπιστολῶν. » Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔρις αὕτη, ὑπὸ Βρετάννου καὶ Ρώσσου διεξαγομένη, ὡς ἐν μονογραφίᾳ, τρόπον τινὰ, παριστᾷ τὰ δύο ταῦτα ἔθνη μαχομένα, διὰ τοῦτο εἶναι πιθανὸν ὅτι πολλοὶ μὲν ἀναγκῶσται, ὑπὸ τῶν τοῦ Βεντλεύου ἔτι ἐμπνεόμενοι, ἢ ἀπλῶς οὕτω διατεθειμένοι, θέλουσιν ἐκφωνήσαι ὅτι ἡ ὑπεράσπισις τῶν τοῦ Φαλάριδος καὶ τῶν τοῦ Αἰσώπου ἔσται ὡς ἡ τῆς Σεβαστουπόλεως, γενναῖα μὲν ἀλλ' ἀτυχής. Ἄλλοι δὲ ἀπ' ἐναντίας, ὑπερβαρύνοντα εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς κριτικῆς εὐρίσκοντες τὰ Κουτόργεια, θέλουσι τὰ κηρύξει ὡς παρέχοντα μικράν τινα ἠθικὴν ἀποζημίωσιν τῆς πολεμικῆς ἀποτυχίας.

Ἐγὼ δὲ, μετὰ τὸ πόνημα τοῦ Κουτόργα, ἐκ νέου ἀναγνοὺς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐν τῇ νεωτάτῃ αὐτῶν ἐκδόσει, ὑπὸ Ἀντωνίου Οὐστερμάννου (ἐν Λειψία, 1857-59), ἔπαθον οὐχὶ παράδοξον ἀλλὰ σύνθηές τι· θελήσας δηλ. νὰ σκεφθῶ παραπολὺ καὶ σκεπτόμενος ἔτι περὶ τούτου, ἀνέβαλα πᾶσαν ἐμὴν γνώμην, εὐχόμενος καὶ περιμένων τὴν κρίσιν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα δεινῶν. Ὡς δὲ μέχρι τοῦδε ἐνομίζετο ὅτι ὁ Βεντλεύος, γράψας τὴν περιώνυμον Διατριβὴν του, ἔδωκε τοῖς

λογίοις οἶον τύπον τῆς ἐν τῇ φιλολογίᾳ ὑψηλοτέρας κριτικῆς, οὕτως ὁ Κουτόργας, ἐὰν πείσῃ τὸ ἐναντίον, θέλει τιμηθῆ ὡς ἐκδοὺς οὐχὶ ἀντίρροπον ἀλλ' ὑπέρτερον ἐκείνου κριτικῆς ὑπόδειγμα, καὶ θέλει κήρυχθῆ ἑστεμμένος ἑφεδρος, νικητῆς τοῦ πρώην παμμαχου νικᾶτορος. Ὁ καιρὸς διδάσκαλος.

Ὁ Ἀριστοτέλης, παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων μαθητῶν ἵνα ὀρίσῃ τὸν ἑαυτοῦ διάδοχον, παρήγγειλε νὰ κομίσωσιν αὐτῷ οἶνον Ρόδιον καὶ Λέσβιον· γευσάμενος δὲ ἀμφοτέρων εἶπεν ὅτι παρὰ τὸν τῆς Ρόδου, πατρίδος τοῦ Εὐδήμου, ἡδύτερον εὔρισκε τὸν τῆς Λέσβου, πατρίδος τοῦ Θεοφράστου, κηρυχθέντος ἔπειτα διὰ τοῦτο διαδόχου. Ἐάν τις, ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, θελήσῃ νὰ μεταχειρισθῆ ὁμοίαν φράσιν ἵνα δείξῃ τίνος κριτικὴν προτιμᾶ, ἐπειδὴ αἱ πατρίδες τῶν ἀντιμαχομένων δὲν παράγουσιν οἶνον, εἰ καὶ ἐν αὐταῖς συσσωρεύονται οἱ γενναῖότεροι τοῦ κόσμου οἶνοι, πρέπει ἀναγκαίως νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ λονδίνιος ζῦθος εἶναι καλλιώτερος τοῦ φιλλανδικοῦ ἢ τοῦ τῆς Πετροπόλεως, ἢ τὸ ἐναντίον. Ἄλλ' ἄλις ἤδη περὶ τούτου.

Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ.